

Ձարգացման ծառայությունների գլխավոր պլան

Համայնքի վրա հիմնված տեսլական

2025 թվականի մարտ

Համայնքի պարտավորությունները

Ինչ ակնկալել Չարգացման ծառայությունների գլխավոր պլանից (MPDS):

MPDS-ը համայնքի կողմից ձևավորված տեսլական է: MPDS-ի նպատակն է բարելավել այն համակարգը, որով Կալիֆորնիան ապագայում աջակցություն է տրամադրելու մտավոր և զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց (I/DD) և նրանց ընտանիքներին: MPDS-ը առաջարկություններ է ներկայացնում՝ ապահովելու համար, որ Կալիֆորնիան I/DD ունեցող անձանց համար տրամադրի ծառայություններ, որոնք կլինեն.

- Արդար և հավասար
- Համապատասխան
- Հասանելի

Այս ծրագիրը մշակվել է շահագրգիռ կողմերի բազմազան խմբերի կողմից: Մասնակիցը այն մարդն է, ում վրա ազդեցություն ունի տվյալ խնդիրը: MPDS-ի մշակման մեջ ներգրավված մասնակիցներն էին՝

- Մարդիկ, ովքեր ունեն I/DD
- Նրանց ընտանիքի անդամները
- Համայնքի մյուս անդամները

Կալիֆորնիայի Առողջապահության և սոցիալական ծառայությունների գործակալությունը (CalHHS) աջակցել է մասնակիցներին՝ տրամադրելով աշխատակազմ և անհրաժեշտ ռեսուրսներ MPDS-ի մշակման գործընթացում: Ծրագրում ներառված բոլոր առաջարկությունները մշակվել են համայնքի ներկայացուցիչների հետ և նրանց մասնակցությամբ: Ծրագիրը մշակվել է՝ խորհուրդ տալու CalHHS-ին, Չարգացման ծառայությունների վարչությանը (DDS) և այլ նահանգային կառույցներին, թե ինչպես իրականացնել միասնական տեսլական՝ ապահովելու ավելի որակյալ ծառայություններ և աջակցություն Կալիֆորնիայի բոլոր I/DD ունեցող բնակիչների համար:

Այս հաշվետվությունը խոսում է զարգացման ծառայությունների համակարգերի աշխատանքը բարելավելու եղանակների մասին: Այն նաև ներկայացնում է ապագայի տեսլական, որտեղ I/DD ունեցող մարդիկ կունենան բարձրագույն համար անհրաժեշտ ռեսուրսներ: Այս ռեսուրսները ներառում են ճկուն և նորարարական ծառայություններ և աջակցություն, որոնք անհրաժեշտ են I/DD

ունեցող մարդկանց համար՝ իրենց ընտրած համայնքի լիարժեք մասնակիցներ լինելու համար: MPDS-ը նախատեսված է աջակցելու Կալիֆորնիայի շարունակական աշխատանքին՝ ստեղծելու հնարավորություններ և ապահովելու ծառայություններ I/DD ունեցող անձանց համար:

Հաշվետվությունը դարձնել բոլորի համար հասանելի պարզ լեզվով: Այս հաշվետվությունը գրված է պարզ լեզվով: Մենք օգտագործում ենք պարզ լեզու, որպեսզի բոլորն ի վիճակի լինեն հասկանալու MPDS-ի ներառված առաջարկությունները: Պարզ լեզուն գրելու ձև է, որը տեղեկությունը դարձնում է հասկանալի: Այն օգտագործում է պարզ բառեր և նախադասությունների կառուցվածք՝ օգնելու ընթերցողներին լավ հասկանալու ծրագրի բովանդակությունը: Այս մոտեցումը հատկապես օգտակար է I/DD ունեցող մարդկանց համար: Այն օգնում է ապահովել, որ բոլորը կարողանան հասանելիություն ունենան և հասկանան այն տեղեկատվությունը, որը ազդեցություն ունի նրանց կյանքի վրա:

Հաշվետվության մեջ ներկայացված է մեծածավալ տեղեկատվություն այն մասին, թե ինչպես կարելի է բարելավել համակարգերի աշխատանքը: Որոշ առաջարկություններ բարդ են և կարող են պարունակել անհասկանալի կամ քիչ օգտագործվող բառեր: Հաշվետվության վերջում կա բառարան, որտեղ ներկայացված են հաշվետվությունում օգտագործված բազմաթիվ բառերի սահմանումները:

I/DD ունեցող անձանց անվանել իրենց նախընտրած ձևակերպումներով:

I/DD ունեցող մարդիկ տարբեր կերպ են նկարագրում իրենց: Մարդիկ կարող են նախընտրել այնպիսի տերմիններ, ինչպիսիք են՝ պաշտպան, սեփական իրավունքները պաշտպանող անձ, հաշմանդամ անձ կամ կյանքի փորձ ունեցող անհատ:

Որոշ մարդիկ նախընտրում են «սկզբում անհատը» ձևակերպման մոտեցումը: «Սկզբում անհատը» ձևակերպումն նշանակում է օգտագործել նման արտահայտություններ, ինչպիսին է՝ «հաշմանդամություն ունեցող մարդիկ»: Մյուս մարդիկ նախընտրում են «սկզբում անհատականությունը» ձևակերպումը: Սկզբում անհատականությունը համարող լեզուն նշանակում է օգտագործել այնպիսի բաներ, ինչպիսին է «հաշմանդամություն ունեցող անձինք»:

Հաշվետվությունում սովորաբար օգտագործվում են այնպիսի տերմիններ, ինչպիսիք են «մտավոր և/կամ զարգացման խանգարումներ ունեցող անձինք» (I/DD) կամ «ծառայություն ստացող անձինք»: Այս հաշվետվությունում «սեփական իրավունքները պաշտպանող անձ» տերմինը կօգտագործվի նաև՝ անդրադառնալով I/DD ունեցող այն անձանց, ովքեր մասնակցել են MPDS գործընթացին:

Սեփական իրավունքները պաշտպանող անձի ներդրումը. Հաշվետվությունում օգտագործվում է սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց կողմից տրամադրված տեղեկատվությունն ու գաղափարները: Նրանց անձնական փորձը մեզ օգնում է հասկանալ, թե ինչպես բարելավել նրանց կողմից օգտագործվող ծառայությունները: Սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց և I/DD ունեցող անձանց ընտանիքի անդամների պատմությունները, փորձը և գաղափարները նպաստեցին արդար, հետևողական և մատչելի ծառայություններ ու քաղաքականություն մատուցելու առաջարկությունների ձևավորմանը:

Հաշվետվությունում կան վանդակներ, որոնք ընդգծում են սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց մեջբերումները: Մեջբերումները խոսում են համակարգի սեփական իրավունքները պաշտպանող անձի փորձի մասին: Մեջբերումները նաև խոսում են MPDS-ի նկատմամբ սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց հույսերի և երազանքների մասին: Սեփական իրավունքները պաշտպանող անձիք իրական փորձ ունեցող մասնագետներ են: Նրանց գաղափարները գլխավոր պլանի գործընթացի շատ կարևոր մասն էին կազմում: Այս ձայները օգնեցին առաջնորդել և ուղղորդել գլխավոր պլանի մշակումը:

Բովանդակության աղյուսակ

Շնորհակալություն Գործակալության քարտուղարի կողմից	6
Ինչո՞ւ է մեզ անհրաժեշտ զարգացման ծառայությունների գլխավոր պլանը:.....	8
Ի՞նչ է «Համակարգը»:	11
Հավասարություն համակարգում	11
Ի՞նչ է զարգացման ծառայությունների գլխավոր պլանը:.....	13
Ինչպե՞ս ստեղծեցինք զարգացման ծառայությունների գլխավոր պլանը:.....	16
Կոմիտե և աշխատանքային խմբեր.....	16
Հանրության ներգրավվածություն	19
Գլխավոր պլանի թեմաները	20
Գլխավոր պլանը հիմնված է անձնական փորձի վրա.....	20
Որո՞նք են զարգացման ծառայությունների գլխավոր ծրագրում ներկայացված առաջարկությունները:	22
I/DD ունեցող մարդկանց սպասարկող համակարգերը հիմնված են արդարության և հավասար հնարավորությունների վրա:	22
I/DD ունեցող մարդիկ ընտրում են իրենց կյանքի ուղին ինքնուրույն:.....	29
I/DD ունեցող մարդիկ ապրում են ներառական համայնքներում՝ ունենալով իրենց բարեկեցության համար անհրաժեշտ բոլոր ռեսուրսները:	42
I/DD ունեցող մարդիկ ստանում են այն ծառայությունները, որոնք իրենց անհրաժեշտ են և որոնք իրենք ընտրել են:	76
I/DD ունեցող մարդիկ ընդգրկված են ուժեղ և արդյունավետ աշխատուժի կազմում և ստանում են այդ աշխատուժի կողմից տրամադրվող ծառայություններ:	131
Պատասխանատվություն և թափանցիկություն է բոլոր այն համակարգերում, որոնք սպասարկում են I/DD ունեցող մարդկանց:	142
Զևավորել զարգացման ծառայությունների համակարգի ապագան.....	169
Առաջարկություն, որը պահանջում է լրացուցիչ քննարկում:	185
Ի՞նչ է սպասվում զարգացման ծառայությունների գլխավոր պլանին առաջիկայում:.....	187
Հավելվածներ	190
Շնորհակալական խոսքեր	221

Գործակալության քարտուղարի շնորհակալական խոսքեր

Հարգելի՛ կոմիտե, աշխատանքային խմբի անդամներ և համայնք,

Կալիֆորնիայի առողջապահության և սոցիալական ծառայությունների գործակալության անունից խորին շնորհակալություն եմ հայտնում Ձարգացման ծառայությունների գլխավոր պլանի մշակման գործում ձեր ավանդի համար: Ձեր փորձը, նվիրվածությունը և համագործակցությունը կարևոր դեր են խաղացել մեզ օգնելու հասկանալ և սահմանել, թե ինչի կարիք ունի և ինչ է ուզում Կալիֆորնիայի զարգացման խանգարումներ ունեցող համայնքը ապագայում: Գլխավոր պլանի ստեղծման գործընթացը հավակնոտ էր և պահանջում էր հաշվի առնել տարբեր տեսակետներ: Ձեր նվիրումը ներառականությանը, խորիմաստ և ոգեշնչող քննարկումներին, ինչպես նաև նորարարական գաղափարներին կարևոր ներդրում է ունեցել Գլխավոր ծրագրի ձևավորման և խորացման գործում:

Անկախ նրանից՝ մասնակցել եք որպես կոմիտեի անդամ, աշխատանքային խմբի անդամ, թե հանրային ֆորումների միջոցով, տրամադրել եք ձեր կարծիքը, մասնակցել եք համայնքային խմբերի հետ ավելի քան 45 նիստերից մեկին, թե անմիջականորեն աշխատել եք անձնակազմի հետ՝ օգնություն և մտքեր առաջարկելու համար, ձեր ներդրումը անգնահատելի է: Ձեր մշակած առաջարկությունները կբարելավեն ծառայությունների որակը և կյանքի արդյունքները մտավոր հետամնացություն/զարգացման խանգարումներ ունեցող անհատների և նրանց ընտանիքների համար: Այս աշխատանքը նաև կօգնի պահպանել և ընդլայնել ծառայությունները և աջակցությունը, որպեսզի դրանք մնան արժագանքող, արդար, մատչելի և կայուն կալիֆոռնիացիների համար:

Ցանկանում եմ առանձնահատուկ գնահատանք հայտնել Վիքտոր Դյուրոնի՝ Վերականգնողական Ծառայությունների Վարչության (DOR) գլխավոր փոխտնօրենին, ով առաջնորդեց Գլխավոր Ծրագրի գործընթացը՝ միաժամանակ հավասարակշռելով իր առկա պարտականությունները և ժամանակավորապես կատարելով տնօրենի լիազորությունները: Բացի այդ, խորին շնորհակալություն եմ հայտնում կազմակերպչական փորձագետների, խորհրդատուների, քննարկումների մոդերատորների, թարգմանիչների ու բանավոր մեկնաբանների, գրառումներ կատարողների, գրողների և բոլոր մյուս անձանց, ովքեր հնարավոր դարձրեցին տասնյակ կոմիտեների ու աշխատանքային խմբերի հանդիպումները, ինչպես նաև համայնքի լուսմների անցկացումը: Գլխավոր պլանն ինքնին չէր կարող իրականացվել առանց ձեր ջանքերի:

Նահանգապետ Newsom-ի վարչակազմում ներկայումս իրականացվում են նշանակալի և վերափոխող ջանքեր: Սա ներառում է Կալիֆորնիայի զարգացման ծառայությունների համակարգում սակագնային բարեփոխումների լիարժեք իրականացումը 2025 թվականի հունվարի 1-ից՝ ծառայություն մատուցողների ցանցը և դրա հիմնական աշխատուժը կայունացնելու և ընդլայնելու համար: Ընթացքի մեջ է ժամանակակից և միասնական գործերի կառավարման և ֆինանսական համակարգի նախագծումը, որը անհատներին, ընտանիքներին և ծառայություն մատուցողներին կապահովի տեղեկատվության, այդ թվում՝ իրենց սեփական տեղեկատվության հասանելիություն: «Չբաղվածությունն առաջնահերթ» քաղաքականությունը և կարիերայի տեխնիկական կրթության գլխավոր պլանը, ինչպես նաև նոր աշակերտության և ինտերնատուրայի ծրագրերը մարդկանց համար նոր հնարավորություններ են ընձեռում իրենց նպատակներին հասնելու և ֆինանսական հաջողության հասնելու համար: Միասնական նպատակն է ապահովել, որ համակարգերը արդար լինեն, աջակցեն բարձրորակ խնամքի մատուցմանը և օգնեն մարդկանց ստանալ անհրաժեշտ ծառայությունները: Առաջ շարժվելով՝ մենք գիտակցում ենք, որ Գլխավոր պլանը ներկայացված առաջարկությունների իրականացումը պահանջում է շարունակական գործընկերություն և համագործակցություն: Մենք շարունակում ենք խորապես հանձնառու մնալ համայնքի և Օրենսդիր մարմնի հետ համագործակցելուն՝ համայնքի կողմից և համայնքի համար մշակված ծրագիրն իրականացնելու համար: Միասին մենք կհասնենք Կալիֆորնիայի ժողովրդի համար տևական դրական բարելավումների:

Գործընկերությամբ,

Kim Johnson

Քարտուղար, Կալիֆորնիայի առողջապահության և սոցիալական ծառայությունների գործակալություն

Ինչո՞ւ է մեզ անհրաժեշտ զարգացման ծառայությունների գլխավոր պլանը:

Բոլոր մարդիկ իրավունք ունեն ընտրություն կատարելու այն հարցում, թե ինչպես են ապրելու իրենց կյանքը: I/DD ունեցող մարդիկ հաճախ բախվում են խտրականության և բացասական վերաբերմունքի: Խտրականություն է տեղի ունենում, երբ մարդկանց հետ անարդարացիորեն են վարվում իրենց սեռի, տարիքի, ռասայի կամ կարողությունների մակարդակի պատճառով: Բացասական վերաբերմունք է առաջանում, երբ մարդիկ ունենում են բացասական կարծիք որևէ անձի մասին և նրան անարդար են վերաբերում կամ չեն ընդգրկում իրենց միջավայրում: Որոշակի խմբերի պատկանող I/DD ունեցող մարդիկ ավելի շատ խտրականության և բացասական վերաբերմունքի են ենթարկվում, քան մյուս խմբերի մարդիկ: Սա կարող է ճիշտ լինել հետևյալի համար՝

- Մարդիկ, ովքեր անգլերենից բացի այլ լեզվով են խոսում:
- Մարդիկ, ովքեր քաղաքացի չեն:
- Մարդիկ, ովքեր պատկանում են ռասայական կամ էթնիկ խմբերի, որոնք պատմականորեն խտրականության են ենթարկվել:
- Մարդիկ, ովքեր ունեն որոշակի հաշմանդամություն:

I/DD ունեցող մարդիկ միշտ չէ, որ ստանում են նույն ազատությունը, աջակցությունը և հնարավորությունները, ինչ մյուսները: Սա տեղի է ունենում բազմաթիվ պատճառներով.

- Երբեմն ոչ հաշմանդամ մարդիկ կարծում են, որ գիտեն, թե ինչն է լավագույնը I/DD ունեցող մարդկանց համար և ասում են նրանց, թե ինչ անել:
- Երբեմն ոչ հաշմանդամ մարդիկ չեն լսում այն մարդկանց կարծիքները, ով ունի I/DD:
- Երբեմն I/DD ունեցող մարդկանց համար ծառայություններ մատուցող համակարգերը չեն պարզաբանում, թե ինչպիսի աջակցություններ և հնարավորություններ կան:
- Երբեմն այն աջակցությունն ու հնարավորությունները, որոնք ցանկանում և անհրաժեշտ են I/DD ունեցող մարդկանց, հասանելի չեն նրանց համար, երբ դրանք պետք է հասանելի լինեին:

«Նրանք կարծես ենթադրում են, որ եթե դու ծառայություն ստացող ես, նշանակում է՝ բավարար խելամտություն չունես՝ քո կամ այլ մարդկանց համար որոշումներ ընդունելու համար»: Դա նման է... ներողություն խնդրե՞մ:

Elena

- Երբեմն մատակարարները չեն ցանկանում ծառայություններ և աջակցություն տրամադրել I/DD ունեցող որոշակի մարդկանց՝ նրանց հաշմանդամության կամ այլ պատճառներով:

Ճիշտ կամ արդար չէ, որ I/DD ունեցող շատ կալիֆորնիացիներ հնարավորություն չունեն ընտրություն կատարելու իրենց կյանքի վերաբերյալ: Ճիշտ կամ արդարացի չէ, որ նրանց միշտ չէ, որ լսում են: Ճիշտ կամ արդար չէ, որ կալիֆորնիացիները, որոնք ունեն I/DD, միշտ չէ, որ հավասար վերաբերմունքի են արժանանում:

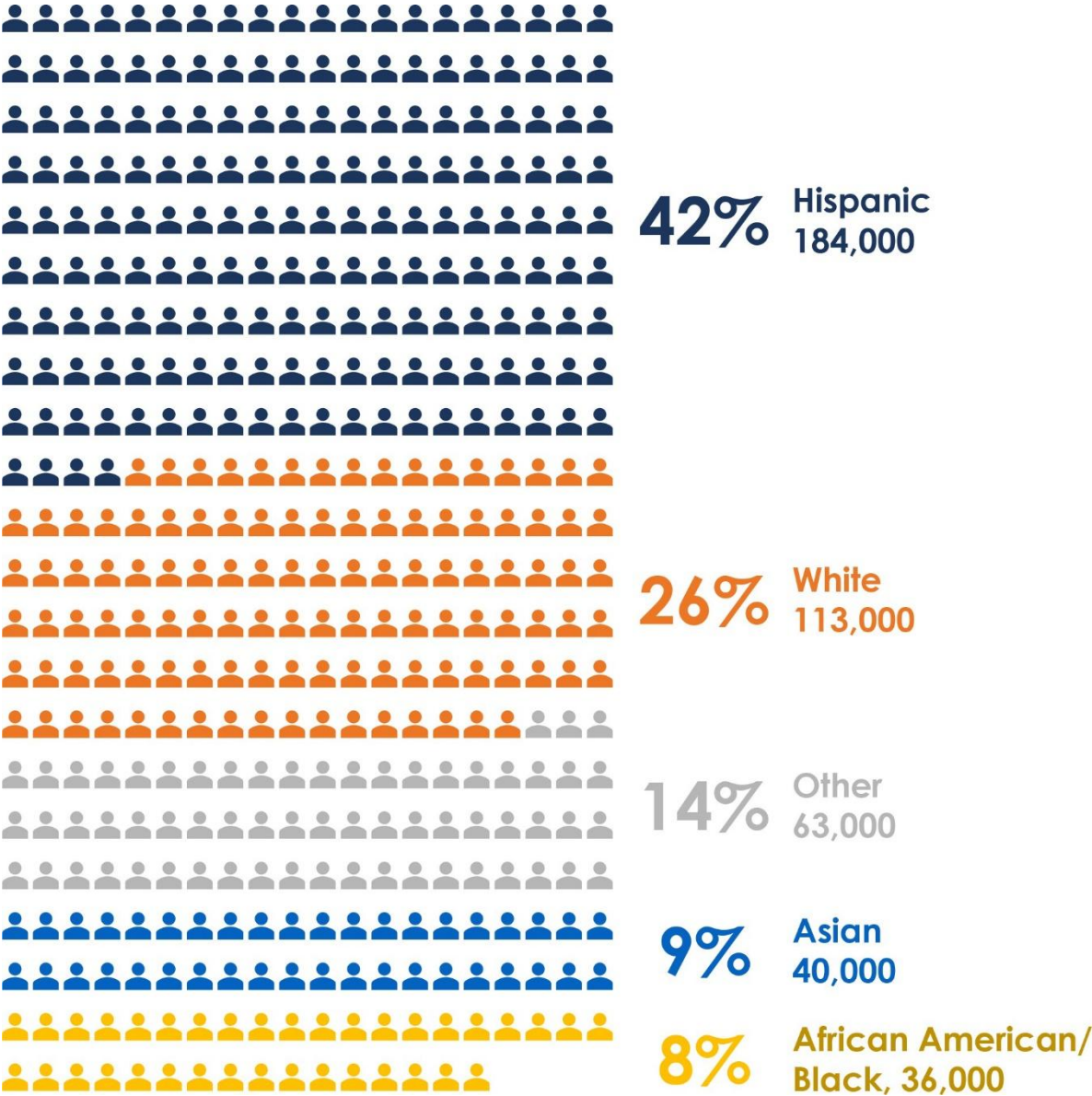
Չարգացման ծառայությունների այս գլխավոր պլանը (MPDS) մի ծրագիր է, որի նպատակն է ավելի լավ և ավելի արդար դարձնել իրերը I/DD ունեցող մարդկանց համար: Պլանը պարունակում է առաջարկություններ՝ ապահովելու համար, որ I/DD ունեցող մարդիկ ստանան իրենց անհրաժեշտ ծառայություններն ու աջակցությունը, և ընտրեն դրանք, երբ դրանց կարիքն ունեն, որպեսզի կարողանան ապրել այնպես, ինչպես ցանկանում են:

Կալիֆորնիայի զարգացման ծառայությունների համակարգի օրենքը կոչվում է Լանտերմանի ակտ:¹ Այս ակտն ընդունվել է 1969 թվականին: Լանտերմանի ակտը նշում է, որ I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները իրավունք ունեն ստանալու անհրաժեշտ ծառայություններն ու աջակցությունը: Սա կոչվում է «իրավասություն»: Դա նշանակում է, որ Կալիֆորնիան պատասխանատու է այն բանի համար, որ ապահովի, որ I/DD ունեցող մարդիկ ստանան այն ծառայությունները, որոնք նրանց անհրաժեշտ են իրենց ուզած կյանքով ապրելու համար: Կան այլ նահանգային և դաշնային օրենքներ, որոնք աջակցում են I/DD-ով մարդկանց և նրանց ընտանիքներին: Դրանցից մեկը «Early Start» ծրագիրն է: Կալիֆորնիայի «Early Start» ծրագիրը զարգացման ծառայություններ է տրամադրում նորածիններին, փոքրիկներին և նրանց ընտանիքներին:

Կալիֆորնիայում Չարգացման ծառայությունների դեպարտամենտը (DDS) պատասխանատու է այն բանի համար, որ I/DD ունեցող մարդիկ ստանան ծառայություններ և աջակցություն: DDS-ը պայմանագրեր ունի տարածաշրջանային կենտրոնների հետ՝ I/DD ունեցող իրավասու անձանց ծառայություններ և աջակցություն մատուցելու և համակարգելու համար: Կալիֆորնիայում կա 21 տարածաշրջանային կենտրոն: Յուրաքանչյուր տարածաշրջանային կենտրոն համակարգում է ծառայությունները իրենց տարածքում բնակվող I/DD ունեցող իրավասու անձանց համար: 2024 թվականին մոտ կես միլիոն մարդ, ովքեր ունեն I/DD, սպասարկվել են տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունների համակարգում:

¹ [Լանտերմանի ակտի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք \(https://www.dds.ca.gov/transparency/laws-regulations/lanterman-act-and-related-laws/\):](https://www.dds.ca.gov/transparency/laws-regulations/lanterman-act-and-related-laws/)

Տարածաշրջանային կենտրոնների համակարգի կողմից սպասարկվող
բնակչությունը 2024 թվականին

Ի՞նչ է «Համակարգը»:

Չարգացման ծառայությունների համակարգի կողմից սպասարկվող I/DD ունեցող անձինք և ընտանիքները հաճախ ծառայություններ են ստանում նաև այլ համակարգերից: Այս համակարգերը նախատեսված են համատեղ աշխատելու՝ տրամադրելու համար այնպիսի ծառայություններ և աջակցություն, որոնց կարիքը ունեն I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները: Բայց համակարգերը միշտ չէ, որ այդպես են աշխատում: Չարգացման ծառայությունների համակարգի կողմից սպասարկվող մարդիկ և ընտանիքները կարող են նաև ծառայություններ և աջակցություն ստանալ այլ համակարգերից, ինչպիսիք են՝

- Կալիֆորնիայի Առողջապահական ծառայությունների տարածաշրջանային վարչություն (DHCS)
- Կալիֆորնիայի վերականգնողական վարչություն (DOR)
- Կալիֆորնիայի սոցիալական ծառայությունների վարչություն (DDS)
- Դպրոցներ, քոլեջներ և կրթական ծրագրեր

Հավասարություն համակարգում

Վերջին հաշվետվություններում բացահայտվել են այն դժվարությունները, որոնց մարդիկ բախվում են զարգացման ծառայությունների համակարգում ծառայություններ ստանալիս: Օրինակ՝ 2023 թվականին Little Hoover հանձնաժողովի գեկույցը հայտնաբերեց խնդիրներ այն հարցերում, թե ինչպես են I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները ստանում զարգացման ծառայություններ:² Հաշվետվության մեջ ասվում էր, որ տարբեր ռասայական և էթնիկ խմբերի մարդիկ արդարացիորեն չեն ստացել ծառայություններ: Հաշվետվության մեջ նաև ասվում էր, որ նահանգի տարբեր մասերում ապրող մարդիկ արդարացիորեն չեն ստացել ծառայություններ: Հաշվետվության մեջ ասվում էր, որ կարևոր է լուծել համակարգի այս խնդիրները: Այսպիսի խնդիրների լուծումը կօգնի ապահովել համակարգում արդարություն:

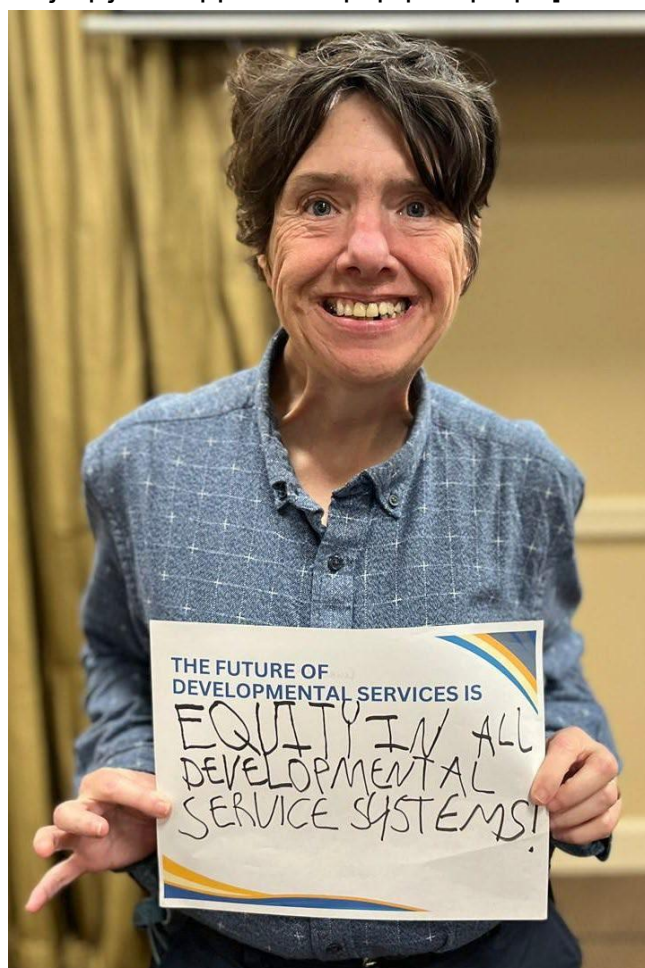
² [Լիթլ Հուվերի հանձնաժողովի գեկույցի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար](https://lhc.ca.gov/report/system-distress-caring-californians-developmental-disabilities/)
<https://lhc.ca.gov/report/system-distress-caring-californians-developmental-disabilities/>

Ի՞նչ է հավասարությունը:

- Հավասարություն նշանակում է յուրաքանչյուր անձի տրամադրել այն օգնությունը, որն անհրաժեշտ է իրենց ցանկալի կյանքը վարելու համար:
- Հավասարություն նշանակում է, որ մարդիկ իրենց կյանքը չեն սկսում հավասար կամ արդար պայմաններում:
- Հավասարությունը նպատակ ունի շտկել անարդարությունը:

Արդարությունն առաջնորդող սկզբունք էր MPDS գործընթացում, քանի որ կան մարդիկ և համայնքներ, զարգացման ծառայությունների համակարգում բախվում են անարդար վերաբերմունքի և անհավասար արդյունքների: MPDS գործընթացի սկզբում կոմիտեն խոսեց հավասարության մասին՝ համոզվելու համար, որ բոլորը ընդհանուր պատկերացում ունեն, թե ինչ է նշանակում հավասարություն: MPDS գործընթացի ընթացքում հասանելիություն է եղել բազմաթիվ բազմազան համայնքների, այդ թվում՝ համակարգի կողմից չսպասարկվող և համակարգի կողմից սպասարկվող համայնքների: Սա արվեց նրա համար, որպեսզի բոլորի ներդրումը արտացոլվի MPDS-ում:

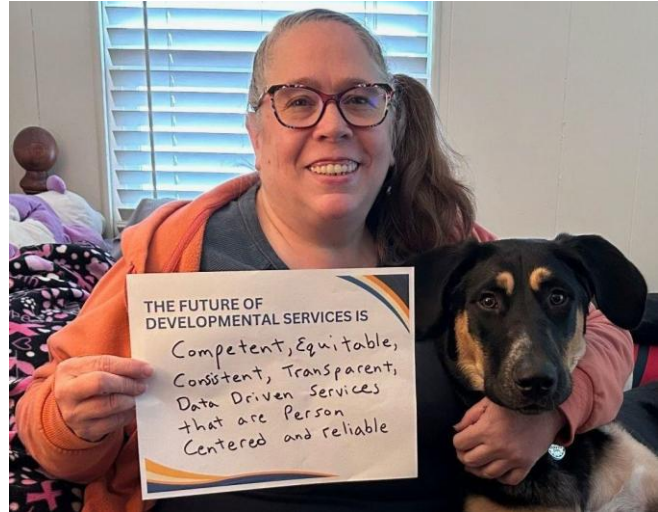
Մենք հավասարությունը դրել ենք MPDS գործընթացի կենտրոնում՝ համոզվելու համար, որ հավասարությունը հաշվի է առնվել Գլխավոր պլանի բոլոր առաջարկություններում:

Ի՞նչ է զարգացման ծառայությունների Գլխավոր պլանը:

MPDS-ը կարող է օգնել տեղեկացնել
առաջընթացի մասին հետևյալի
վերաբերյալ՝

- Ավելի լավ ծառայություններ և
աջակցություն
- Համակարգերի միջև
բարելավված համակարգում
- I/DD ունեցող մարդիկ ստանում
են իրենց ցանկալի
արդյունքները կյանքում:

CalHHS-ն անձնակազմ և այլ
աջակցություն է տրամադրել շահագրգիռ կողմերին Գլխավոր պլանի մշակման
գործում: Սակայն ծրագիրը, ի վերջո, մշակվել է համայնքի կողմից և համայնքի հետ
միասին: Սա ներառում է ինչպես I/DD ունեցող անձանց, ովքեր օգտվում են
համակարգի ծառայություններից, այնպես էլ նրանց աջակցող անձանց շրջանակը
«Աջակցության շրջանակներ» նշանակում է մեր կյանքում այն մարդիկ, ովքեր
օգնում են մեզ հաջողության հասնել: Սա կարող է ներառել ծնողներին, քույրերին ու
եղբայրներին, մտերիմ ընկերներին և այլ սիրելի մարդկանց: Գլխավոր պլանը նաև
մշակվել է համայնքի այլ անդամների՝ ծառայություն մատուցողների,
քաղաքականության մասնագետների և այլ շահագրգիռ կողմերի աջակցությամբ:
Սեփական իրավունքները պաշտպանողները և մյուս շահագրգիռ կողմերը միասին
մշակել են այս ծրագիրը և դրա բոլոր առաջարկությունները, որոնք ուղղված են
նրան, թե ինչպես կարելի է Կալիֆորնիան դարձնել ավելի ներառական և արդար
տեղ I/DD ունեցող բոլոր մարդկանց համար:

MPDS-ի տեսլականը կենտրոնացած է հետևյալի վրա.

- Արդարություն
- Լանտերմանի ակտի ծառայություններից օգտվելու իրավունքի խոստումը
- I/DD ունեցող անձանց և նրանց ընտանիքների փորձը և մասնագիտական
գիտելիքները

Տեսլականը վերաբերում է բոլոր այն համակարգերին, որոնք սպասարկում են I/DD
ունեցող մարդկանց և նրանց ընտանիքներին: Գլխավոր պլանի նպատակներն են՝

- I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները օգտվում են անհատի կարիքներին ուղղված ծառայությունների համակարգերից, որոնց նրանք վստահում են: Նրանց հիմնական կարիքները բավարարվում են, որպեսզի նրանք կարողանան ապրել իրենց ընտրած համայնքում:
- I/DD ունեցող մարդիկ կյանքի ողջ ընթացքում ստանում են ժամանակին տրամադրվող, ներառական և շարունակական ծառայություններ բոլոր համակարգերում:
- I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները ծառայություններ են ստանում բարձրորակ, կայուն և անհատի վրա կենտրոնացած աշխատուժից:
- I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները օգտվում են հետևողական, թափանցիկ, հաշվետու և տվյալների վրա հիմնված համակարգերից, որոնք կենտրոնանում են արդյունքների վրա:
- I/DD ունեցող մարդիկ ստանում են որակյալ, ողջ կյանքի ընթացքում, անհատի վրա կենտրոնացած ծառայություններ բավարար ռեսուրսներ ունեցող համակարգերից:

MPDS-ը խոսում է այն մասին, թե ինչպես կարելի է այս բարելավումները կատարել I/DD ունեցող բոլորի համար, անկախ նրանից՝

- Նրանց ունեցած հաշմանդամության տեսակը
- Նրանց տարիքը, սեռական ինքնությունը կամ սեռական կողմնորոշումը
- Ինչ լեզվով են խոսում
- Որտեղ են նրանք ապրում Կալիֆորնիայում
- Որքան փող ունեն
- Ինչ ռասայական կամ էթնիկ խմբի են նրանք պատկանում

MPDS-ը բազմաթիվ առաջարկություններ ունի համակարգերը բարելավելու համար: Այս առաջարկությունները նպատակ ունեն՝

- Ապահովելու, որ I/DD ունեցող բոլոր ծագման մարդիկ զգան հարգանք իրենց հանդեպ և ստանան անհատի վրա կենտրոնացած ծառայություններ:
- Համոզվելու, որ I/DD ունեցող մարդիկ ապրում են ներառական համայնքներում, որտեղ նրանք զգում են, որ իրենց տեղն ունեն և ունեն բարգավաճելու համար անհրաժեշտ ռեսուրսները:

- Բարելավել պատասխանատվության մակարդակը այն համակարգերում, որոնք սպասարկում են I/DD ունեցող մարդկանց: Պատասխանատու լինելը նշանակում է պատասխանատու լինել ձեր գործողությունների համար: Սա վերաբերում է այն համակարգերին, որոնք կատարում են իրենց խոստացածը և ստանձնում են պատասխանատվություն, եթե չեն կատարում:
- Համոզվեք, որ մարդիկ ստանում են իրենց ծառայությունները, որոնք ցանկանում են և ընտրում են:
- Համոզվեք, որ կան ռեսուրսներ և աջակցություն՝ ավելի շատ մարդկանց կարիքները բավարարելու համար:
- Համոզվեք, որ լինեն բավարար թվով բարձրորակ մասնագետներ, ովքեր կտրամադրեն աջակցություններն ու ծառայությունները:
- Բարելավեք համակարգերի թափանցիկությունը: Թափանցիկությունը նշանակում է ապահովել, որ մարդիկ ունենան տեղեկատվություն՝ հասկանալու համար, թե ինչպես է գործում համակարգը:

MPDS-իմեկ այլ կարևոր մասը I/DD ունեցող մարդկանց սպասարկող համակարգերի միջև առկա խոչընդոտների վերացումը և բացերի փակումն է: Սա նշանակում է զարգացման ծառայությունների համակարգի և այլ համակարգերի միջև համակարգման բարելավում: Սա կապահովի, որ համակարգերը համատեղ աշխատեն՝ մարդկանց օգնելու ստանալ իրենց անհրաժեշտ ծառայություններն ու աջակցությունը:

**«Մենք ցանկանում ենք,
որ համակարգերը
համագործակցեն, այլ ոչ
թե մարդիկ ստիպված
լինեն ամեն ինչ
ինքնուրույն
կառավարել:»**

Viri

Ինչպե՞ս ստեղծեցինք զարգացման ծառայությունների գլխավոր պլանը:

Կոմիտե և աշխատանքային խմբեր

2024 թվականի սկզբին CalHHS-ի քարտուղարը նշանակեց MPDS կոմիտե:
Կոմիտեի աշխատանքն էր մշակել MPDS-ը: Հանձնաժողովի անդամներն ունեին
բազմազան ծագում և կենսափորձ:³ Կոմիտեին կոչ է արվել իրենց մասնագիտական
գիտելիքներն օգտագործել՝ միասին ստեղծելու MPDS-ն: Նրանք ստացան
կարծիքներ Կալիֆորնիայի բազմազան համայնքներից:

Կոմիտեն հանդիպումներ է ունեցել ամեն ամիս՝ 2024 թվականի ապրիլից մինչև
2025 թվականի մարտը: Բոլոր հանձնաժողովի հանդիպումները բաց էին
հանրության համար և հնարավոր էր մասնակցել նաև առցանց: Կոմիտեի նիստերը
տեղի են ունեցել ամբողջ երկրում, այդ թվում՝

- Sacramento
- Los Angeles
- San Diego
- Fresno
- Berkeley

³ MPDS կոմիտեի անդամների ամբողջական ցանկի համար տե՛ս Հավելված Ա-ն:

Բացի MPDS հանձնաժողովից, ստեղծվել էին նաև հինգ աշխատանքային խմբեր՝ MPDS-ի տարբեր նպատակային ուղղություններին կենտրոնանալու համար: Յուրաքանչյուր աշխատանքային խմբի աշխատանքն էր մշակել առաջարկություններ իրենց նպատակային ոլորտների համար: Աշխատանքային խմբերում ընդգրկված էին հանձնաժողովի որոշ անդամներ, ինչպես նաև հասարակության այն ներկայացուցիչները, ովքեր դիմել էին խմբի կազմում լինելու համար: Դիմել է գրեթե 900 մարդ ամբողջ նահանգից: Դիմորդներից 57 մարդ ընտրվեց աշխատանքային խմբի անդամներ լինելու համար:⁴

Աշխատանքային խմբերում ներկայացուցիչների լայն ընդգրկվածությունն ապահովելու համար մենք ընտրել ենք հետևյալ դիմորդների՝

- Մարդիկ, ովքեր ունեն I/DD
- Տարբեր մասնագիտական գիտելիքներ ունեցող մարդիկ
- Նահանգի բոլոր կողմերից մարդիկ, այդ թվում՝ գյուղական համայնքներից
- Տարբեր ծագում և ինքնություն ունեցող մարդիկ, ներառյալ ռասայական և էթնիկ պատկանելությունը, սեռական կողմնորոշումը և գենդերային ինքնությունը, ինչպես նաև տարբեր տեսակի հաշմանդամություն:

Յուրաքանչյուր աշխատանքային խումբ ուներ մոտ 20 անդամ: Յուրաքանչյուր աշխատանքային խումբ ղեկավարում էին երկու համանախագահներ: Յուրաքանչյուր աշխատանքային խմբում համանախագահներից մեկը ինքնապաշտպան էր՝ ունենալով I/DD, իսկ մյուսը՝ I/DD ունեցող անձի ընտանիքի անդամ:

«Մեզնից յուրաքանչյուրը յուրովի ներկայացնում է հազարավոր այն անձանց, ովքեր իրենց իրավունքների պաշտպանությամբ զբաղվում են, բայց տարբեր պատճառներով չեն կարողացել մասնակցել բազմաթիվ հանդիպումներին: Մենք դարձել ենք նրանց ձայնը՝ արտահայտելով նրանց կարիքներն ու շահերը:»

Lisa

Աշխատանքային խմբերը հանդիպումներ են ունեցել ամեն ամիս՝ 2024 թվականի օգոստոսից մինչև 2025 թվականի մարտը: Յուրաքանչյուր աշխատանքային խումբ կենտրոնացել է առաջարկությունների մշակման վրա մեկ կոնկրետ

⁴ MPDS աշխատանքային խմբի անդամների ամբողջական ցանկի համար տե՛ս հավելվածը Բ-ն: 2025 թվականի մարտ |

ուղղությամբ: Հինգ աշխատանքային խմբերի աշխատանքային հիմնական ոլորտները հետևյալն էին՝

- I/DD ունեցող մարդիկ և ընտանիքները, որոնք օգտվել են իրենց վստահելի, անհատականացված ծառայությունների համակարգերից:
- I/DD ունեցող անձինք, ովքեր ստացել են ժամանակին, ներառական և անխափան ծառայություններ բոլոր ծառայությունների համակարգերում:
- I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները, ովքեր ստանում են ծառայություններ բարձրորակ, կայուն և անհատին ուղղված մոտեցում ունեցող մասնագետներից:
- I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները օգտվում են արդյունքների վրա կենտրոնացած հետևողական, թափանցիկ, հաշվետու և տվյալների վրա հիմնված համակարգերից:
- I/DD ունեցող անձինք պետք է ամբողջ կյանքի ընթացքում ստանան անհրաժեշտ ծառայություններ՝ համապատասխան միջոցներով ապահովված:

Աշխատանքային խմբերի առաջարկությունները քննարկվել են հանձնաժողովի նիստերի ժամանակ: Այս քննարկումները կենտրոնացած էին աշխատանքի խմբերի առաջարկությունները բարելավելու ուղիների վրա: Կոմիտեի վերջին նիստերի ժամանակ կոմիտեի անդամները քննարկեցին MPDS-ում ներառվող վերջնական առաջարկությունները:

Աշխատանքային խմբի որոշ առաջարկություններ այս վերջնական գլխավոր ծրագրում չկան: Սա պայմանավորված է նրանով, որ հանձնաժողովի անդամները չէին կարող համաձայնության գալ նրանց ներառելու հարցում:

Առաջարկությունները հասանելի են առանձին փաստաթղթում («Դիտարկված և չընդունված առաջարկություններ») CalHHS MPDS կայքում (<https://www.chhs.ca.gov/home/master-plan-for-developmental-services/>):

Այն հանձնաժողովի անդամները, ովքեր համաձայն չէին առաջարկությունների վերաբերյալ վերջնական որոշումներին, կարող էին մեկնաբանություններ ներկայացնել այդ որոշումների վերաբերյալ: Այդ մեկնաբանությունները հասանելի են նաև Գլխավոր պլանի կայքում (կոմիտեի շահագրգիռ կողմերի մեկնաբանություններ) բաժնում: Գլխավոր պլանի կայքում կան այլ կարևոր փաստաթղթեր: Մեկ այլ փաստաթուղթ ներկայացնում է որոշ առաջարկությունների վերաբերյալ մանրամասներն ու տեխնիկական տեղեկատվությունը («Առաջարկությունների նախապատմություն և տեխնիկական տեղեկատվություն») բաժնում:

Հանրային ներգրավվածություն

Հանձնաժողովի և աշխատանքային խմբի բոլոր նիստերը բաց էին հանրության համար: Հանրության անդամներին հրավիրեցին ներկայացնել իրենց գաղափարները: Հանձնաժողովի նիստերը սկսվեցին և ավարտվեցին հանրության կողմից մեկնաբանություններով: Բոլոր հանրային մեկնաբանությունների վերաբերյալ գրառումներ են արվել: Նշումներն օգտագործվել են՝ համոզվելու համար, որ կոմիտեն հաշվի է առել Գլխավոր պլանի բոլոր գաղափարներն ու փորձը:

CalHHS-ն նույնպես իրականացրել է հանրային ներգրավման քարոզարշավ MPDS գործընթացի ընթացքում: Սա ներառում էր բազմաթիվ հնարավորություններ՝ շփվելու I/DD ունեցող մարդկանց, նրանց ընտանիքների և իրենց համայնքների այլ գործընկերների հետ: Հանրային ներգրավման քարոզարշավի նպատակն էր ավելի լավ հասկանալ բարելավված զարգացման ծառայությունների համակարգի նկատմամբ հույսերն ու երազանքները:⁵ MPDS գործընթացի ընթացքում անցկացվել են հանրային ներգրավման միջոցառումներ 45 տարբեր խմբերի հետ: Այս հանդիպումների ժամանակ տարբեր համայնքներից հազարավոր մարդիկ կիսվեցին իրենց գաղափարներով: Օրինակ, տեղի ունեցան հետևյալ իրադարձությունները.

- Մշակութային բազմազան համայնքային փաստաբանական խմբեր
- Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների պաշտպանության կազմակերպություններ
- Ծառայություն մատուցող համակարգերի ներկայացուցիչներ

⁵ MPDS համայնքային ներգրավվածության հնարավորությունների ամբողջական ցանկի համար տե՛ս Հավելված C:

Հանրային ներգրավման միջոցառումների ամփոփագրերը հասանելի են CalHHS-ի MPDS պաշտոնական կայքում («Համայնքային ներգրավման ամփոփագրեր») բաժնում:

Գլխավոր պլանի թեմաները

MPDS-ում առաջարկությունները դասակարգված էին թեմատիկ ոլորտների համաձայն: Թեմաները ներառում են մեկից ավելի աշխատանքային խմբերի առաջարկություններ: Վեց թեմա, որոնք ներկայացված են MPDS-ում հետևյալն են՝

- I/DD ունեցող մարդկանց սպասարկող համակարգերը կենտրոնացած են հավասարության վրա
- I/DD ունեցող մարդիկ կատարում են իրենց սեփական կյանքի ընտրությունները
- I/DD ունեցող մարդիկ ստանում են իրենց անհրաժեշտ ծառայությունները և ընտրում դրանք
- I/DD ունեցող մարդիկ ընդգրկված են ուժեղ աշխատուժի կազմում և օգտվում են նրա կողմից մատուցվող ծառայություններից
- Հաշվետվողականություն և թափանցիկություն բոլոր համակարգերում, որոնք սպասարկում են I/DD տառապող մարդկանց:
- Տեղեկացնելով զարգացման ծառայությունների համակարգի ապագայի մասին

Գլխավոր պլանը հիմնված է անձնական փորձի վրա

I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները կիսվել են իրենց իրական կյանքի պատմություններով՝ Գլխավոր պլանի ստեղծմանը նպաստելու համար: Սա կոչվում է «անձնական փորձ»: Դա նշանակում է հենվել իրական փորձի վրա՝ ոչ միայն ուսումնասիրությունների կամ զեկույցների վրա: Այս անձնական փորձը ներառելով՝ ծրագիրն ավելի լավ է արտացոլում, թե մարդիկ իրականում ինչի կարիք ունեն և ինչ են ուզում:

Սեփական իրավունքի պաշտպանները կարևոր դեր խաղացին Գլխավոր պլանի մշակման գործում: Նրանք ստացան ժամանակ և

«Մարդկանց մասին ցանկացած մեծ գրույցի ժամանակ իսկապես կարևոր է, որ սենյակում լինեն այն մարդիկ, որոնց մասին խոսվում է, այնպես չէ՞»: Եվ ոչ միայն այնտեղ լինելու, այլև մեր իմացածի վրա հիմնված փորձագիտական գիտելիքներ տրամադրելու համար:

Elizabeth

աջակցություն՝ արդյունավետորեն մասնակցելու և իրենց մտքերն ու կարծիքները կիսելու համար:

Սեփական իրավունքի պաշտպանների մասնակցությունը խթանելու համար ստեղծվեց նոր դեր՝ աջակցման մոդերատոր: Այս մոդերատորները օգնեցին ինքնապաշտպաններին պատրաստվել հանդիպումներին, հասկանալ բարդ տեղեկատվությունը և վստահորեն կիսվել իրենց սեփական գաղափարներով: Մոդերատորները տրամադրեցին անհատական օգնություն, խմբային քննարկումներ և աջակցություն ինքնապաշտպաններին՝ ինքնուրույն մասնակցելու համար: Յուրաքանչյուր ինքնապաշտպան ընտրեց այն աջակցությունը, որն իրեն ամենահարմարն էր:

«Միգուցե ինչ–որ բանում ես լավ եմ, բայց դա չի նշանակում, որ ամեն ինչում լավ եմ: Ինձ աջակցություն և իրական օգնություն է պետք շատ այլ ոլորտներում, որոնց մասին շատերը չեն մտածում... Ես սիրում եմ նախնական հանդիպումները, քանի որ դրանք մեզ հնարավորություն են տալիս լինել այլ սեփական իրավունքի պաշտպանների հետ:

Oscar

Նախքան առաջարկությունների վերջնական մշակումը, սեփական իրավունքի պաշտպաններն ունեցան իրենց սեփական տեղեկատվական նիստերը: Այս նիստերը թույլ տվեցին նրանց վերանայել յուրաքանչյուր աշխատանքային խմբի առաջարկությունները՝ նախքան որոշումներ կայացնելը:⁶

⁶ Գլխավոր պլանի գործընթացի ընթացքում սեփական իրավունքի պաշտպանները աջակցության վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկությունների համար տե՛ս Հավելված D-ն:

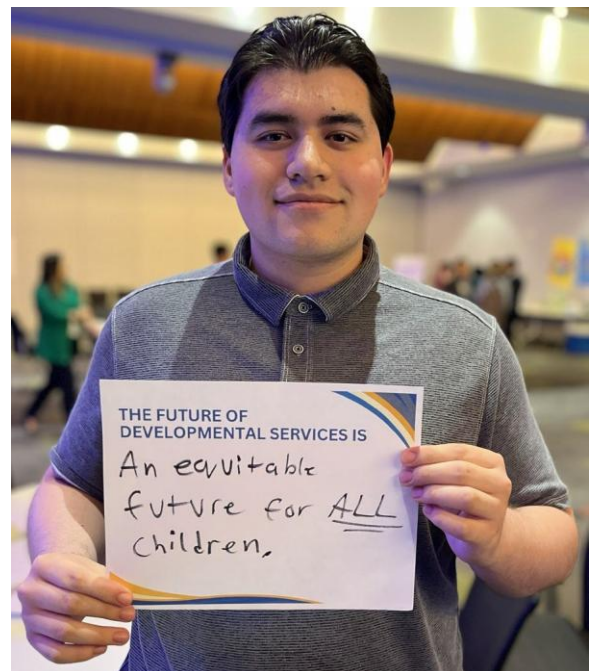
Որո՞նք են զարգացման ծառայությունների գլխավոր պլանում ներկայացված առաջարկությունները:

Գլխավոր պլանում կան վեց թեմատիկ ոլորտներ և 167 առաջարկություններ: Այս հաշվետվությունը ներկայացնում է յուրաքանչյուր առաջարկության ամփոփ նկարագրությունը: Առաջարկությունները կազմակերպված են թեմատիկ ոլորտների համաձայն: Յուրաքանչյուր թեմատիկ բաժին տեղեկատվություն է տրամադրում այն մասին, թե ինչ խնդիրներ են փորձում լուծել առաջարկությունները: Որոշ առաջարկություններ ավելի շատ մանրամասներ և նախապատմություն ունեն, քան դուք կտեսնեք զեկույցի այս բաժնում: Այս լրացուցիչ տեղեկատվությունը հասանելի է առանձին փաստաթղթում («Առաջարկության նախապատմություն և տեխնիկական տեղեկատվություն») CalHHS MPDS կայքում:

I/DD ունեցող մարդկանց սպասարկող համակարգերը կենտրոնացած են հավասարության վրա

Կան I/DD ունեցող մարդիկ, ովքեր բախվում են անարդար վերաբերմունքի և ավելի վատ արդյունքների, քան համակարգի մյուս անդամները: I/DD-ով ունեցող որոշ անձանց համար անհրաժեշտ ծառայություններն ու աջակցությունն ստանալն հատկապես բարդ է: Սա արդար չէ, և սա հավասար հնարավորությունների ապահովում չէ:

Այս թեմատիկ ոլորտում առաջարկությունները կենտրոնացած են I/DD ունեցող անձանց սպասարկող համակարգերում արդարության և հավասարության հարցերին անդրադառնալու վրա: Այս առաջարկությունները կօգնեն ապահովել, որ I/DD ունեցող մարդկանց սպասարկող համակարգերը արդար լինեն և աշխատեն այնպես, ինչպես պետք է բոլորի համար:

1. Սահմանեք հավասարություն: DDS-ը պետք է

համագործակցի տարբեր համայնքների հետ՝ հավասարության հստակ, պարզ լեզվով սահմանում ստեղծելու համար: Սահմանումը պետք է պարբերաբար թարմացվի: Այս սահմանումը պետք է հաշվի առնի, որ բոլորն ունեն տարբեր կարիքներ: Սա նշանակում է, որ հավասար հնարավորություններով համակարգը պետք է լինի անհատին ուղղված, որպեսզի յուրաքանչյուրին հնարավորություն տա հասնել իր նպատակներին: DDS-ը, տարածաշրջանային կենտրոնները և շահագրգիռ կողմերը պետք է օգտագործեն հավասարության սահմանումը՝ իրենց աշխատանքը ուղղորդելու համար և հաշվետու լինեն համակարգում

հավասարության հասնելու համար: Դա անելու համար յուրաքանչյուր տարածաշրջանային կենտրոն պետք է համագործակցի DDS-ի հետ՝ ստեղծելու ներքին հավասարության թիմ և համայնքի անդամներից կազմված հավասարության խորհրդատվական կոմիտե: Ե՛վ հավասարության թիմը, և՛ հավասարության խորհրդատվական կոմիտեն պետք է ունենան ուժեղ ինքնապաշտպան ներկայացուցչություն: Յուրաքանչյուր տարածաշրջանային կենտրոնի Հավասարության խումբ պետք է մասնակցի անկախ՝ ամբողջ նահանգը ընդգրկող փորձի փոխանակման հարթակին: «Գործնական համայնք»-ը մարդկանց խումբ է, ովքեր աշխատում են որևէ թեմայի վրա: Խումբը պարբերաբար հանդիպում է՝ թեման քննարկելու և միասին սովորելու համար: Այս պրակտիկայի համայնքը կկենտրոնանա հավասարության թեմայի վրա: Յուրաքանչյուր տարածաշրջանային կենտրոնի Արժույթի պաշտպանության թիմը պետք է պարբերաբար հաշվետվություն ներկայացնի DDS արդարադատության պաշտպանության թիմին: Այս հաշվետվությունը ներկայացվելու է DDS-ին՝ անկախ այն տարածաշրջանային կենտրոնից, որտեղ տվյալ հավասարության խումբը աշխատում է:

«Մենք ցանկանում ենք հստակ, արդարացի կանոններ, բայց դրանք պետք է ճկուն լինեն՝ յուրաքանչյուր մարդու կարիքները բավարարելու համար: Հավասարությունը պետք է ներառի հստակ քայլեր՝ համոզվելու համար, որ յուրաքանչյուրին վերաբերվում են արդար կերպով»:

Kecia

2. Ստեղծել աջակցություն և վերահսկողություն հավասարության համար DDS-ում և տարածաշրջանային կենտրոններում: DDS անձնակազմը և

ղեկավարությունը պետք է ունենան անհրաժեշտ ռեսուրսներն ու փորձը՝ բոլոր տարածաշրջանային կենտրոններում հավասարությունը աջակցելու և վերահսկելու համար: Սա նշանակում է, որ DDS-ը հասկանում և արձագանքում է տարածաշրջանային կենտրոնների համակարգի կողմից սպասարկվող մարդկանց հավասարության հարցերին: Սա պետք է ներառի DDS-ի և տարածաշրջանային կենտրոնների աշխատակիցների համար վերապատրաստում այն մասին, թե ինչպես են անուղղակի և կառուցվածքային

կողմնակալությունները ազդում անհատների և նրանց աջակցության շրջանակների վրա: «Անուղղակի կողմնակալություն» նշանակում է նախապաշարմունքներ կամ կարծրատիպեր, որոնց մարդը կարող է հավատալ՝ նույնիսկ չգիտակցելով, որ հավատում է դրանց: «Կառուցվածքային կողմնակալություն» նշանակում է անհավասարություններ, որոնք համակարգերի, քաղաքականության կամ գործելակերպի մաս են կազմում: Վերապատրաստումը պետք է անդրադառնա նաև այն հարցին, թե ինչպես են մարդու տարբեր սոցիալական և անձնական հատկանիշները համատեղ ազդեցություն ունենում ծառայություններ ստանալու ժամանակ: Այս առաջարկությունը ենթադրում է գիտակցում, որ մարդիկ կարող են ենթարկվել անհավասար վերաբերմունքի՝ իրենց սոցիալական բնութագրերի համադրության հետևանքով, օրինակ՝ թե՛ ազգային պատկանելիության, թե՛ հաշմանդամության հիմքով: Սա կոչվում է «տարբեր սոցիալական խնդիրների համատեղ ազդեցություն»:

DDS-ը պետք է նաև ներառի հավասարության պահանջները տարածաշրջանային կենտրոնների հետ կնքված պայմանագրերում: Այս առաջարկությունը կապահովի, որ DDS-ը օգտագործի արդարության սահմանում՝ համակարգի տվյալներն ու արդյունքները վերլուծելու համար: Սա կբարելավի DDS-ի կողմից հաշվետվողականության ապահովման եղանակը: Այն նաև կաջակցի այնպիսի ծառայություններին, ինչպիսիք են օմբուդսմենը և հաճախորդների աջակցության ծառայությունները, որպեսզի նրանք կիրառեն հավասարության տեսանկյունից՝ I/DD ունեցող մարդկանց և նրանց ընտանիքների կարիքները լուծելիս: «Օմբուդսմենը» անկախ երրորդ կողմ է, որը հետաքննում և լուծում է բողոքները: «Հավասարության տեսանկյունից» օգտագործելը նշանակում է հաշվի առնել հավասարությունը որևէ խնդրի կամ խնդրի մասին մտածելիս: Այս առաջարկությունը կօգնի DDS-ին լուծելու I/DD ունեցող մարդկանց կոնկրետ կարիքները և կօգնի բացահայտել ու լուծել հավասարության հետ կապված խնդիրների պատճառները:

3. **Տարածաշրջանային կենտրոններում իրականացնել լեզվի**

հասանելիության ծրագրեր: Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ընդունեն լեզվի հասանելիության ծրագրեր: «Լեզվի հասանելիության պլանը» մի պլան է, որը հստակ նկարագրում է.

- Տարածաշրջանային կենտրոնի կողմից անհատների և ընտանիքների հետ հաղորդակցվելու եղանակները:
- Լեզուներ, որոնք նրանք կօգտագործեն
- Ցանկացած այլ աջակցություն, որը անհրաժեշտ է, որպեսզի անհատները և ընտանիքները կարողանան հեշտությամբ հասկանալ դրանք:

Տարածաշրջանային կենտրոնների լեզուների հասանելիության ծրագրերը պետք է ընդլայնեն այն ծրագրերը, որոնք մշակվել են այլ նահանգային գործակալությունների կողմից՝ անհատների և նրանց համայնքների կարիքները բավարարելու համար: Ծրագրերը պետք է մշակվեն անհատների և նրանց աջակցության շրջանակների բազմազան կարիքները բավարարելու համար: Պլանները պետք է ներառեն հետևյալ պարտավորությունները՝

- Օգտագործել պարզ լեզու
- Օգտագործել նախընտրելի լեզուն
- Ապահովել թվային հասանելիություն
- Ապահովել լրացիչ և այլընտրանքային հաղորդակցություն (AAC) և այլ հարմարություններ: «AAC» նշանակում է հաղորդակցվել այնպիսի մեթոդներով, որոնք օգտագործվում են խոսքի փոխարեն կամ զուգահեռ խոսքին: Այս հաղորդակցման մեթոդները կարող են ներառել ժեստեր, նկարներ, խորհրդանիշներ, էլեկտրոնային սարքեր և շրջակա միջավայրի փոփոխություններ, որոնք հեշտացնում են մարդկանց համար հաղորդակցվելը:

Ծրագիրը պետք է ներկայացնի նաև, թե ինչպես է կիրառվելու հարգալից և համահունչ լեզու I/DD ունեցող անձանց և նրանց ընտանիքների հետ բոլոր ձևաչափերի շփումների ընթացքում՝ ներառյալ ընդունելիության գործընթացները, անհատական աջակցության ծրագրերի (IPP) քննարկումները և դատավարական ընթացակարգերը:

4. **Հեռացրեք ծառայությունների լեզվական խոչընդոտները:** DDS-ը պետք է ապահովի, որ լեզուն չդառնա խոչընդոտ I/DD ունեցող մարդկանց և նրանց ընտանիքների համար ծառայություններ ստանալու գործընթացում: DDS-ը պետք է.

- Համոզվի, որ ծրագրերի և ծառայությունների մասին ողջ տեղեկատվությունը հասանելի է պարզ լեզվով:
- Պարզ լեզվով տեղեկությունները թարգմանվի այն լեզուներով, որոնցով խոսում են տարածաշրջանային կենտրոնի սպասարկվող մարդիկ:
- Ստեղծի ծրագրեր և նյութեր բազմաթիվ լեզուներով: Սա կապահովի, որ տարբեր մշակութային համայնքների մարդիկ կարողանան ստանալ իրենց անհրաժեշտ տեղեկատվությունը:

- Մշակի այս լեզվական օժանդակ նյութերը տարածաշրջանային կենտրոններում տարածելու համար:
 - Տարածաշրջանային կենտրոնները պատասխանատու են այս լեզվական աջակցության նյութերի արդյունավետ օգտագործման ապահովման համար:
 - Ապահովի, որ բոլոր տարածաշրջանային կենտրոնների աշխատակիցները ունենան անհրաժեշտ լեզվական հմտություններ և հարգալից վերաբերմունք տարբեր մշակույթների հանդեպ:
 - «Լեզվական կարողություն» նշանակում է այն իրավասությունը, որով աշխատակիցը կարող է արդյունավետ կերպով հաղորդակցվել անգլերենից բացի այլ լեզվով՝ ցուցաբերելով բարձր մակարդակի լեզվական ըմբռնում և խոսքային հմտություններ:
 - «Մշակութային հարգալից վերաբերմունք» նշանակում է, որ աշխատակիցները հասկանում և հարգում են տարբեր ծագում ունեցող մարդկանց տարբերությունները: Դա նաև նշանակում է, որ նրանք հասկանում են, որ կան բաներ, որոնք չգիտեն այլ մշակույթների մասին և, որ պատրաստ են սովորել ուրիշներից:
 - Համոզվեք, որ բոլոր տարածաշրջանային կենտրոններում հասանելի են բարձրորակ թարգմանչական ծառայություններ: Այսպիսով, I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները կստանան անհրաժեշտ աջակցությունը հանդիպումների և այլ շփումների ժամանակ:
 - Պահանջեք տարածաշրջանային կենտրոններում թարգմանչական ծառայություններ մատուցող ընկերություններից անցնել վերապատրաստումներ, ունենալ հավաստագրեր և հետևել ստանդարտներին: Սա կօգնի ապահովել, որ նրանց կողմից մատուցվող թարգմանչական ծառայությունները լինեն բարձր որակի:
 - DDS-ում ստեղծել գրասենյակ, որը կստանա և կպատասխանի թարգմանչական ծառայությունների վատ որակի վերաբերյալ բողոքներին: Այս քայլը կապահովի, որ անհատական ծրագրի (IPP) քննարկումների, ծառայությունների մատակարարների, արդար լսումների և այլ շփումների ժամանակ առաջացող բանավոր կամ գրավոր թարգմանչական խնդիրները շտկվեն:
5. **Ապահովեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարողանան արդյունավետ մասնակցություն ունենալ իրենց սպասարկող համակարգերում:** DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է տրամադրեն համապատասխան աջակցություն I/DD ունեցող անձանց՝ ապահովելու

Նրանց լիարժեք ներգրավվածությունն իրենց սպասարկող համակարգերում:
Սա ներառում է մասնակցություն՝

- DDS և տարածաշրջանային կենտրոնների խորհրդատվական խորհուրդների
- Տարածաշրջանային կենտրոնների տնօրենների խորհուրդների
- Աշխատանքի հնարավորություններ DDS-ի և տարածաշրջանային կենտրոնների ղեկավար պաշտոններում:
- Որոշումների կայացում MPDS-ի հաջորդ քայլերում:

Աջակցությունները պետք է.

- Ներառեն աջակցության համակարգողներին:
- Պետք է տրամադրվի առանց կրճատելու կամ որևէ կերպ սահմանափակելու այն ծառայությունները, որոնք նախատեսված են սեփական իրավունքները պաշտպանություն ունեցող անձի IPP կամ ինքնորոշման ծրագրի SDP բյուջեում:

DDS-ը նույնպես պետք է տրամադրի անհրաժեշտ ռեսուրսներ և պարզ բացատրի, թե ինչ քայլեր կարող են ձեռնարկել մարդիկ, եթե կարծում են, որ իրենց չեն աջակցում լիարժեք մասնակցելու կամ պարզապես օգտագործում են որպես ցուցադրական ներկայություն: «Ցուցադրական ներկայություն» մոտեցումը այն է, երբ տարբեր ծագում ունեցող մարդիկ ներգրավվում են քննարկմանը՝ առանց նրանց մտահոգությունները իրականում լսելու:

6. **Աջակցեք I/DD ունեցող մարդկանց և նրանց անհավասար վերաբերմունքը՝ իրենց սոցիալական բնութագրերի համադրության հետևանքով** DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է մշակեն իրենց սպասարկման տարածքում գտնվող այն համայնքների հետ հաղորդակցման և իմաստավոր համագործակցության ծրագրեր, որոնք ունեն հավասարության ապահովման լրացուցիչ խոչընդոտներ: I/DD ունեցող որոշ մարդիկ և նրանց աջակցության շրջանակները բախվում են լրացուցիչ խոչընդոտների՝ կախված իրենց ինքնության այլ մասերից: Սա կարող է ներառել նրանց՝

- Ռասա
- Սեռական կողմնորոշում և գենդերային ինքնություն
- Աշխարհագրական համայնք

- Իմիգրացիոն կարգավիճակ
- Ցեղային/բնիկ ամերիկյան ծագում
- Հաշմանդամության տեսակը: Մարդիկ կարող են բախվել խտրականության անգամ հաշմանդամություն ունեցող մարդկանց համայնքում՝ իրենց հաշմանդամության պատճառով: Սա կարող է հատկապես ճիշտ լինել այն մարդկանց համար, ովքեր ունեն ամենաբարձր աջակցության կարիքները կամ այն մարդկանց համար, ովքեր ունեն քիչ կամ ընդհանրապես չունեն աջակցության շրջանակներ:

Պլաններում պետք է նկարագրված լինի.

- Ինչպե՞ս են բացահայտվելու այն համայնքները, որոնք ավելի լավ ծառայությունների կարիք ունեն
- Համայնքի ներսում գործընկերներ, օրինակ՝ համայնքում վստահություն վայելող առաջնորդներ:
- Ինչպես է հասանելիություն տրամադրվելու այդ համայնքներին: Օրինակ՝
 - Հարաբերություններ կառուցելով
 - Համայնքին հրավիրելով իրենց կարծիքը հայտնելու
 - Աջակցելով համայնքին համակարգի շրջանակներում որոշումների կայացման գործում լիիրավ գործընկեր լինելու հարցում

7. Համագործակցեք ցեղային համայնքների հետ՝ ծառայությունները

բարելավելու համար: Կալիֆորնիայի Նահանգն ու զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց համակարգը ճանաչում են ցեղային համայնքների հատուկ կարիքներն ու նրանց ինքնավար կառավարման միավորները: MPDS-ը ստեղծելիս Նահանգը անգնահատելի ներդրում ստացավ ցեղային համայնքներում զարգացման խանգարումներով ծառայություններ ստացող և մատուցող անհատներից:

- Այս ներդրման օրինակներից մեկն այն էր, որ Նահանգը պետք է դիտարկի օրենքում առկա հատուկ նկատառումները, ինչպիսին է Հնդկաստանի երեխաների բարեկեցության մասին օրենքը և քննարկի, թե արդյոք նմանատիպ բան անհրաժեշտ է զարգացման խանգարումներ ունեցող համակարգում:

- Մեկ այլ օրինակ էր վերլուծել, թե ինչպես են ֆինանսավորում հատկացվում ցեղային ծառայությունների համար այլ ծառայությունների համակարգերում և քննարկել, թե արդյոք պետք է նմանատիպ ֆինանսավորում նախատեսվի ցեղային համայնքների համար զարգացման խանգարում ունեցող համակարգում:ներ

Այս և ցեղային համայնքների այլ առաջարկները հաշվի առնելուց հետո, նահանգը կանցկացնի կառավարությունը-կառավարությանը ձևաչափով խորհրդակցություններ՝ ստանալու ցեղային առաջնորդների և համայնքների կարծիքը: Այս տվյալները կօգնեն նահանգին իմանալ, թե զարգացման խանգարումներ ունեցող համակարգում կատարված որ փոփոխությունները կբարելավեն Կալիֆորնիայում I/DD ունեցող բնիկ ամերիկացի անհատների համար հասանելիությունը և արդյունքները:

I/DD ունեցող մարդիկ կատարում են իրենց սեփական կյանքի ընտրությունները

I/DD ունեցող մարդիկ հաճախ չեն զգում, որ իրենց լսում կամ հարգում են, երբ կիսվում են այն ամենով, ինչ ցանկանում են իրենց կյանքում: Երբեմն I/DD ունեցող մարդիկ չեն ընդգրկվում այն որոշումների կայացման գործընթացում, որոնք ազդում են իրենց կյանքի վրա: Սա կարող է տեղի ունենալ, երբ ընտանիքի անդամները կամ ծառայություն մատուցողները կարծում են, որ իրենք լավագույնս գիտեն I/DD ունեցող անձի մասին: Սա կարող է նաև պատահել, երբ ընտանիքի անդամները կամ ծառայություն մատուցողները կարծում են, որ գիտեն, թե ինչ է ուզում հոգեկան I/DD ունեցող անձը՝ նույնիսկ նրանց չհարցնելով:

«Մենք շատ լավ ենք ճանաչում մեր կյանքը և գիտենք, թե ինչպես ենք ուզում ապրել: Մենք հասկանում ենք մեր կյանքի յուրաքանչյուր քայլը: Այսպիսով, ուստի մենք լավագույն փորձագետներն ենք, բայց երբեմն այդ կառույցները մեզ արժանի գնահատական չեն տալիս այնտեղ, որտեղ դա անհրաժեշտ է:»

Tracey

Երբեմն I/DD-ով մարդիկ փորձում են ընտրություն կատարել, իսկ մյուսները չեն լսում նրանց: Երբեմն I/DD-ով մարդիկ կորցնում են ինքնուրույն ընտրություն կատարելու իրավունքը: Այս թեմայի նպատակն է, որ I/DD-ով մարդիկ կարողանան կատարել իրենց սեփական ընտրությունները՝ ինքնուրույն կյանքով ապրելու համար: Այս թեմայի մեկ այլ նպատակ է, որ I/DD ունեցող մարդիկ ստանան որոշումներ կայացնելու համար անհրաժեշտ աջակցությունը:

Ավելի շատ օգտագործեք աջակցվող որոշումների կայացման (SDM) համակարգը: Ունենալ քիչ խնամակալության նշանակման դեպքերը:

Երբեմն դատարանը որոշում է, որ I/DD ունեցող անձի համար ընտրություն կատարի մեկ ուրիշը: Սա կոչվում է «խնամակալություն»: Սա նշանակում է, որ I/DD-ով անձը կորցնում է սեփական ընտրություն կատարելու իրավունքը:

«Անձնական կյանքում ես խորհուրդներ եմ ստանում մարդկանցից: Մարդիկ ինձ խորհուրդ են տալիս: Բայց ես եմ վերջնական որոշում կայացնողը: Անկախ նրանից՝ դա լավ է, թե վատ, ես եմ որոշումներ կայացնում:»

Sascha

Խնամակալությունը երբեմն պատահում է այն մարդկանց հետ, ովքեր ունեն I/DD, և ովքեր պարզապես աջակցության կարիք ունեն որոշումներ կայացնելու համար: Աջակցվող որոշումների կայացումը (SDM) գործիք է, որը թույլ է տալիս անհատներին ընտրել աջակիցներ, ովքեր օրինական իրավունք ունեն մասնակցելու անհատի որոշումների կայացման գործընթացին: Սա նշանակում է, որ I/DD-ով մարդիկ կարող են իրենց աջակցության շրջանակներում ընտրել վստահելի մարդկանց, որոնք կաջակցեն իրենց որոշումներ կայացնելու հարցում:

Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են SDM-ի ավելի շատ օգտագործման և խնամակալության մարմինների ավելի քիչ օգտագործման վրա: Այս առաջարկությունները հիմնված են փորձագիտական խմբի աշխատանքի և դրա 2023 թվականի մարտի զեկույցի վրա:

Մասնագիտական խումբ.

Կալիֆորնիայի զարգացման ծառայությունների պահպանության ծրագրի զեկույցի վերանայում:⁷

«Ազատ կամքը անպայման գոյություն ունի. այն մեր մեջ է, և մենք ունենք ուժ՝ որոշումներ կայացնելու համար: Բայց երբեմն մենք որոշակի իրավիճակում դժվարանում ենք, և մեզ այդ աջակցությունն է պետք:»

Oscar

1. **Շարունակեք ներդրումներ կատարել SDM-ի համար նահանգային ռեսուրսներում:**

DDS-ը պետք է համոզվի, որ SDM տեխնիկական օգնության ծրագրի (SDM-TAP) համար շարունակական ֆինանսավորում կա: SDM-TAP-ը համակարգվում է զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց հարցերով (SCDD) նահանգի խորհուրդի կողմից: SDM-TAP-ը նահանգային ռեսուրս և

⁷ Մասնագիտական խմբի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար՝ Կալիֆորնիայի զարգացման ծառայությունների վերանայում Պահպանության ծրագրի զեկույց (<https://www.dds.ca.gov/wp-content/uploads/2023/03/ExpertPanelFinalReportMarch2023.pdf>)

առցանց կենտրոն է SDM-ի մասին տեղեկատվություն փնտրող մարդկանց համար: SDM-TAP-ը կրթություն, ուղղորդում, օգնություն և վերապատրաստում է տրամադրում հետևյալ մարդկանց՝

- Մարդիկ, ովքեր ունեն I/DD
- Ընտանիքներ
- Ծառայություն մատուցողներ
- Մասնագետներ
- Դատարաններ
- Փաստաբաններ
- Միջնորդներ
- Կալիֆորնիայում բնակվող այլ անձինք, ովքեր ցանկանում են օգտագործել կամ ընդլայնել SDM-ը իրենց մասնագիտական կամ անձնական կյանքում:

2. **Ստեղծեք համակարգային արժեքներ խնամակալության**

այլընտրանքների վերաբերյալ: DDS-ը պետք է համագործակցի բազմազան շահագրգիռ կողմերի, այդ թվում՝ I/DD ունեցող անձանց հետ՝ խնամակալության այլընտրանքների վերաբերյալ համակարգային արժեքներ մշակելու համար: Այս արժեքները պետք է ներառեն.

- SDM-ի օգտագործումը
- Խնամակալության մարմինների օգտագործումը, միայն որպես վերջին միջոց
- Խնամակալության օգտագործումը, միայն հնարավորինս կարճ ժամանակահատվածում

DDS-ը պետք է առաջնորդության հնարավորություններ ստեղծի SDM օգտագործող մարդկանց համար՝ իրենց փորձը և լավագույն գործելակերպը կիսելու համար: DDS-ը պետք է մշակի և հասանելի դարձնի մենթորական ծրագրեր: Այս մենթորական ծրագրերը թույլ կտան SDM-ի փորձառու օգտատերերին աջակցություն ցուցաբերել SDM-ում I/DD ունեցող մարդկանց և նրանց ընտանիքներին: DDS-ը պետք է մշակելով ստեղծի օգտագործման համար հարմար հավելվածներ և հարթակներ, որոնք կօգնեն աջակցվող որոշումների կայացման (SDM) գործընթացներում և կապի մեջ կլինեն I/DD ունեցող անձանց ու նրանց աջակցող ցանցերի միջև:

3. **Համոզվել, որ I/DD ունեցող անձինք և նրանց ընտանիքները կարողանան ստանալ տեղեկատվություն և վերապատրաստում՝ SDM օգտագործելու համար:** DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համագործակցեն տարբեր շահագրգիռ կողմերի, այդ թվում՝ I/DD ունեցող անձանց հետ՝ SDM-ի վերաբերյալ պարզ լեզվով տեղեկատվություն և ուսումնական ռեսուրսներ մշակելու համար: Այս ռեսուրսները պետք է մշակված լինեն I/DD ունեցող մարդկանց և նրանց ընտանիքի անդամների համար: Տեղեկատվական և ուսումնական ռեսուրսները պետք է քննարկեն հետևյալը.

- Ինչպես կարող են I/DD ունեցող մարդիկ որոշումներ կայացնել
- Ինչու խնամակալությունը միակ տարբերակը չէ
- Պահպանության այլընտրանքներ, ներառյալ SDM-ը

Տեղեկատվական և ուսումնական ռեսուրսները պետք է.

- Հաշվի առնեն բազմազան համայնքների կարիքները,
- Հասանելի լինեն տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից սպասարկվող անհատների կողմից խոսվող լեզուներով
- Բացատրեն, թե ինչպես կարող են I/DD ունեցող մեծահասակները ընտրել աջակցող անձի (այդ թվում՝ ընտանիքի անդամի), ով կօգնի իրենց որոշումներ կայացնել IPP հանդիպումների ժամանակ:

Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է քննարկեն այս տեղեկատվությունը անցումային տարիքի երիտասարդների համար նախատեսված IPP-ի յուրաքանչյուր հանդիպման ժամանակ: «Անցումային տարիքի երիտասարդություն» նշանակում է դեռահասությունից մինչև քսան տարեկանից բարձր երիտասարդներ: Անցումային տարիքի երիտասարդներին պետք է աջակցել որոշումներ կայացնելու հարցում IPP-ի յուրաքանչյուր հանդիպման ժամանակ:

4. **Վերապատրաստել դպրոցական համակարգերին և մյուս կարևոր կառույցներին՝ Աջակցվող Որոշումների Կայացման (SDM) մեթոդի կիրառման և խնամակալության սահմանափակման հարցերով:** Կալիֆորնիայի Կրթության վարչությունը (CDE) պետք է համագործակցի DDS-ի հետ՝ մշակելու ուղեցույցներ հետևյալ հարցերի վերաբերյալ.

- Ինչպես կարող են I/DD ունեցող մարդիկ ինքնուրույն որոշումներ կայացնել
- Ինչու խնամակալությունը միակ տարբերակը չէ

- Պահպանության այլընտրանքներ, ներառյալ SDM-ը

Ուղեցույցը՝ վերաբերող SDM-ին, պետք է ներառի տեղեկություններ այն մասին, թե ինչպես կարող են I/DD ունեցող մեծահասակները ընտրել աջակցող անձի, այդ թվում՝ ընտանիքի անդամի, ով կարող է օգնել նրանց որոշումներ ընդունել անհատական կրթական ծրագրի (IEP) հանդիպումների ժամանակ: Այս ուղեցույցի վերաբերյալ պարզ լեզվով տեղեկատվությունը պետք է տրամադրվի անցումային տարիքի I/DD ունեցող երիտասարդներին և նրանց ընտանիքի անդամներին յուրաքանչյուր անհատական կրթական ծրագրի հանդիպման ժամանակ: Տեղական դպրոցական շրջանները պետք է աջակցեն անցումային տարիքի երիտասարդներին, որպեսզի նրանք կարողանան որոշումներ կայացնել իրենց IEP հանդիպումների ընթացքում:

Ուղղորդման վերաբերյալ ուսուցումը պետք է տրամադրվի.

- CDE-ի և տեղական դպրոցների կողմից իրենց աշխատակիցներին
- DDS-ի և տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից դատավորներին և դատարանի աշխատակիցներին
- DDS-ի և տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից մասնագետներին, այդ թվում՝ առողջապահության մասնագետներին
- DDS-ի և տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից իրենց աշխատակիցներին:
 - Տարածքային կենտրոնների աշխատակիցների վերապատրաստման ծրագրերը պետք է ներառեն նաև համապատասխան ուսուցում՝ կապված ինսամակալության վերաբերյալ դատարան ներկայացվող զեկույցների պատրաստման հետ, եթե նման պարտականություն դրվի նրանց վրա:

5. **Տրամադրել ուղեցույց և ուսուցում տարածաշրջանային կենտրոններին՝ ինսամակալության սահմանափակումների վերաբերյալ:** DDS-ը պետք է ավելի շատ ուղեցույցներ և վերապատրաստում տրամադրի այն մասին, թե ինչպես կարող են տարածաշրջանային կենտրոնները և տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունների համակարգողները կրճատել ինսամակալության տակ գտնվող անձանց թիվը: Ուղեցույցը, գործիքները և ուսուցումը պետք է ներառեն.

- Հստակ ուղղորդում այն մասին, թե ինչպես գնահատել I/DD ունեցող անձի սեփական որոշումներ կայացնելու կարողությունը: Սա կոչվում է «որոշումներ կայացնելու կարողություն»:

- Հստակ ուղղորդում այն մասին, թե ինչպես դատարաններին հաղորդել որոշումներ կայացնելու կարողության վերաբերյալ տեղեկատվությունը:
- Ծառայությունների և աջակցության տեսակներ, որոնք կարող են օգտագործել I/DD ունեցող մարդիկ որոշումներ կայացնելու համար: Օրինակ՝
 - SDM համաձայնագրեր
 - Դատախազների սահմանափակ լիազորություններ: Սա նշանակում է, որ ինչ-որ մեկը կարող է օգնել I/DD ունեցող անձին որոշակի որոշումներ կայացնել:
 - Սոցիալական ապահովության ներկայացուցիչ վճարարկուներ: Սա նշանակում է, որ ինչ-որ մեկը կարող է օգնել I/DD ունեցող անձին կառավարել իր նպաստների վճարումները:
 - Առաջադեմ բժշկական խնամքի հանձնարարականներ՝ Սա նշանակում է, որ I/DD-ով անձը կարող է որոշում կայացնել այն մասին, թե ինչ պետք է պատահի իր հետ, եթե ապագայում լուրջ առողջական խնդիր ունենա:
 - Լրացուցիչ աջակցություն՝ SDP մասնակիցներին օգնելու կառավարել իրենց անհատական բյուջեները և ծախսերի պլանները:
- Ինչպես օգնել I/DD ունեցող մարդկանց օգտվել այս ծառայություններից և աջակցությունից՝ որոշումներ կայացնելու համար:

Այս ջանքերը պետք է կենտրոնանան հետևյալի վրա.

- Անցումային տարիքի երիտասարդներ, ովքեր հաճախ 18-ից 21 տարեկան տարիքում առաջին անգամ ենթարկվում են խնամակալության:
- Տարեց մեծահասակներ, ովքեր երբեմն խնամակալության են ենթարկվում տարիներ շարունակ սեփական որոշումներ կայացնելուց հետո

Նահանգը պետք է նաև աշխատի օրենքը փոփոխելու ուղղությամբ՝ այնպես, որ տարածաշրջանային կենտրոնները տեղեկացվեն և պարտավորվեն դատարանին ներկայացնել խնամակալության բոլոր տեսակների դատական գեկույցները՝ I/DD

ունեցող անձանց վերաբերյալ: Սա ներառում է ժառանգության
խնամակալությունը և հոգեկան առողջության խնամակալությունը:

6. **Կազմեք ծրագիր՝ վերացնելու DDS-ի կողմից դատարանի նշանակված բոլոր խնամակալությունները:** DDS-ը պետք է ծրագիր կազմի՝ վերացնելու դատարանի կողմից նշանակված բոլոր խնամակալությունները: Ընթացիկ պահին DDS հանդիսանում է մոտ 370 I/DD ունեցող անձանց դատարան նշանակված խնամակալ: Որպես ծրագրի մաս, DDS-ը պետք է.

- Մերժեք տարածաշրջանային կենտրոնների և դատարանների կողմից ապագա խնամակալության առաջադրումները: Սա կարող է պահանջել օրենքում փոփոխություն:
- Օգտագործեք առկա բազմաթիվ տարբերակները, եթե մեծահասակը կարիք ունի SDM-ի: Օրինակ՝
 - SCDD-ը հաստատի առողջապահական որոշումները անհատական հիմունքներով:
 - Տարածաշրջանային կենտրոնի բժիշկը հաստատի ընթացակարգերը:

7. **Արդյունքների չափում խնամակալության սահմանափակումների ոլորտում** DDS-ն պետք է շարունակի հավաքագրել տվյալներ այն I/DD ունեցող անձանց թվաքանակի վերաբերյալ, որոնք գտնվում են խնամակալության տակ: Այս տվյալները պետք է ներառեն.

- Պահպանված I/DD ունեցող մարդկանց մասին ժողովրդագրական տվյալներ
- Խնամակալության տեսակը
- Համապատասխան ամսաթվեր, թե երբ կվերանայվի խնամակալության կարգավիճակը

Առաջնահերթություն պետք է լինի 18-ից 21 տարեկան մարդկանց նախնական խնամակալության վերաբերյալ տվյալների հավաքագրումը: Դա պայմանավորված է նրանով, որ շատ I/DD ունեցող անձինք խնամակալության տակ են վերցվում հենց այդ տարիքում:

DDS-ը պետք է նաև գնահատի, թե որքանով է SDM-ը նվազեցնում խնամակալությունների թիվը Կալիֆորնիայում: Տվյալները կծառայեն որպես հիմք՝ խնամակալությունների քանակը նվազեցնելու, առաջընթացը գնահատելու և նոր նախաձեռնություններ ձևավորելու համար:

Տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունների ընտրության հնարավորությունը

Տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից սպասարկվող I/DD ունեցող անձինք կարող են տարբեր փորձառություններ ունենալ: Սա կարող է տեղի ունենալ, քանի որ տարածաշրջանային կենտրոններն ունեն տարբեր գործելակերպեր: Նույնիսկ նույն տարածաշրջանային կենտրոնում ծառայությունների համակարգողները կարող են տարբեր կերպ գործել: Սա նշանակում է, որ որոշ շահառուներ հնարավորություն ունեն ընտրություն կատարելու, մինչդեռ մյուսներին այդ հնարավորությունը չի տրվում: Սա արդար չէ: Երբեմն IPP-ն չի տեղի ունենում անձնակենտրոն ձևով: Սա նշանակում է, որ այն անձը, որի համար նախատեսված է ծրագիրը, կարող է չունենալ հնարավորություն ընտրելու, թե ինչ է ներառված ծրագրում: Երբեմն մարդիկ չունեն հասանելիություն իրենց ցանկացած և ընտրած ծրագրերին կամ ծառայություններին: Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ տարածաշրջանային կենտրոնի կողմից սպասարկվող մարդիկ կարողանան ընտրել, թե ինչ է ներառվելու իրենց IPP-ում:

«Ես չեմ ընդունում մեր «լավագույն շահերի» անունով գործելու հիմնական գաղափարը... Ես դա չեմ ուզում: Ես ուզում եմ, որ նրանք [տարածաշրջանային կենտրոնը] գործեն իմ շահերից ելնելով»:

Derek

«Երբ ես առաջին անգամ մասնակցեցի ինքնորոշման ծրագրին, ես այնքան սովոր էի, որ ոչ ոքի չի հետաքրքրում, որ երբ նրանք սկսեցին հարցնել, թե ինչ եմ ուզում, ես ստիպված էի մտածել դրա մասին»:

Tina

1. Ապահովեք համապարփակ մոտեցում IPP-ի նկատմամբ:

DDS-ը պետք է ապահովի, որ IPP գործընթացը լինի անհատական կենտրոնացված և համընդհանուր տարածված բոլոր տարածաշրջանային կենտրոններում: Որպեսզի դա տեղի ունենա, DDS-ը պետք է.

- Տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունների համակարգողներին տալ IPP-ն հաստատելու լիազորություն՝ որպես սպասարկվող անձի կամ ընտանիքի հետ համագործակցային պլանավորման գործընթացի մաս:
 - Սահմանեք հստակ կանոններ այն մասին, թե ինչպիսի որոշումներ կարող են կայացնել ծառայությունների համակարգողները և ինչպես են այդ որոշումները կայացվում: Սա կապահովի, որ ծառայությունների համակարգողների հաստատման

լիազորությունները հստակ և հետևողական լինեն բոլոր տարածաշրջանային կենտրոններում: Այս հստակ կանոնները մշակելու համար DDS-ը պետք է ստանա տարբեր շահագրգիռ կողմերի կարծիքը: Այս կանոնները պետք է.

- Հստակեցնեն, որ ծառայությունների համակարգողները կարող են հաստատել անձի կարիքները բավարարող ծառայությունները: Սա կապահովի, որ ծառայությունները կարողանան ավելի արագ հաստատվել և լիազորվել:
 - Հստակեցնեն, որ ծառայությունների համակարգողները պետք է հաշվի առնեն IPP թիմի բոլոր անդամների կարծիքները՝ ծառայությունների հաստատման որոշումներ կայացնելու համար:
 - Հստակեցնեն, որ ծառայությունները կարող են մերժվել միայն բոլոր տարբերակներն ու բացառությունները փորձարկելուց հետո: Պետք է սահմանված լինի հստակ ժամանակացույց և թափանցիկ գործընթաց՝ ծառայություններից հրաժարվելու դեպքերի համար: Սա կօգնի ապահովել, որ մարդկանց համար չառաջանան խոչընդոտներ՝ անհրաժեշտ ծառայություններից օգտվելու հարցում:
 - Համոզվեք, որ ծառայությունների համակարգողները վերապատրաստված են այս նոր կանոնները հետևողականորեն մեկնաբանելու հարցում:
- Համոզվեք, որ տարածաշրջանային կենտրոնները՝
 - Դադարեցնեն ծառայությունների համակարգողներին «հաղորդողի» դերում ներգրավելը՝ միայն տեղեկություններ փոխանցելով կառավարիչներին, կլինիկական թիմերին կամ որոշումներ կայացնող հանձնաժողովներին: Սա կապահովի, որ որոշումները կայացվեն սպասարկվող անձի և սենյակում գտնվող ծառայությունների համակարգողի հետ համատեղ:
 - Թարմացրեք «բացառությունների գործընթացը»: Բացառությունների գործընթացը տեղի է ունենում, երբ անձի եզակի կարիքները չեն համապատասխանում ծառայություններ ստանալու սովորական չափանիշներին: Թարմացված բացառությունների գործընթացը պետք է լինի ավելի թափանցիկ և ավելի լավ աշխատի սպասարկվող մարդկանց համար:

- Այս կանոնների և ակնկալիքների մասին ավելի մանրամասն տեղեկություններ կարող եք գտնել CalHHS MPDS կայքում տեղադրված «Recommendation Background and Technical Information Addendum» փաստաթղթում:

- Սովորություն դարձրեք հանդիպումներ անցկացնել սպասարկվող անձանց և նրանց աջակցության շրջանակների հետ՝ ծառայությունը մերժելու դեպքում ստեղծագործական լուծումներ գտնելու համար: Սա պետք է տեղի ունենա նախքան տարածաշրջանային կենտրոնի կողմից գործողությունների մասին ծանուցում հրապարակելը: Եթե հանդիպման ընթացքում լուծում չի գտնվում, տարածաշրջանային կենտրոնը պետք է շարունակի ծառայությունների համակարգման աշխատանքները՝ աջակցություն ստացող անձին ուղղորդելու համընդհանուր ծառայությունների կամ այլ լուծման տարբերակների:
- Սկսեք ծառայություններ տրամադրել աջակցություն ստացող անձանց ժամանակին, երբ ծառայության հաստատման վերաբերյալ ձեռք է բերվում համաձայնություն:
- Սպասարկվող անձանց տրամադրեք բանավոր և գրավոր բացատրություններ բոլոր ծառայությունների հաստատումների և մերժումների վերաբերյալ: Այս բացատրությունները պետք է տրամադրվեն ժամանակին և պարզ լեզվով, որպեսզի սպասարկվող մարդիկ կարողանան հասկանալ, թե ինչ է կատարվում և ինչու:

2. Հեռացրեք SDP-ի առջև ծառացած խոչընդոտները: SDP-ն դարձրեք տարբերակ բոլոր այն անձանց համար, ովքեր սպասարկվում են տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից: DDS-ը պետք է վերացնի այն խոչընդոտները, որոնք խանգարում են մասնակցել SDP-ին: DDS-ը պետք է նաև SDP-ն ավելի հետևողական դարձնի ամբողջ նահանգում: Որպեսզի դա տեղի ունենա, DDS-ը պետք է.

- Սահմանել SDP-ի համար արդյունավետ, հետևողական գործընթացներ և ընթացակարգեր:
- Տարածաշրջանային կենտրոններին պատասխանատվության ենթարկել հետևյալի համար՝
 - Ապահովել, որ SDP-ի հինգ սկզբունքները բավարարվեն մասնակիցների համար
 - Չափելի բարելավումներ կատարելով SDP-ում ընդունվելու հավասարության հասնելու ուղղությամբ (ըստ ռասայի, էթնիկ

պատկանելության, աշխարհագրության և տարածաշրջանային կենտրոնի):

- Համոզվեք, որ SDP մասնակիցներն ունեն իշխանություն իրենց ծախսերի ծրագրերի նկատմամբ՝ պարզաբանելով, որ՝
 - Տարածաշրջանային կենտրոնները ստուգում են միայն դաշնային ֆինանսավորումը և ընդհանուր ռեսուրսների պահանջները:
 - Տարածաշրջանային կենտրոնները դեռևս ունեն բոլոր պարտականությունները, որոնք կապված են հետևյալի հետ.
 - Մարդկանց առողջության և անվտանգության պաշտպանության ապահովում
 - Ապահովել, որ ծախսերի ծրագրերում ծառայությունները համապատասխանեն IPP-ների նպատակներին
 - Անհատական բյուջեի մշակման համար օգտագործվող ծառայությունները կապված չեն ծախսերի ծրագրում նշված ծառայությունների հետ:
 - Ավանդական տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունների համակարգման ծառայությունների գնման (POS) ստանդարտները չպետք է կիրառվեն SDP ծախսերի ծրագրում ներառված ծառայությունների նկատմամբ:
- Ստանդարտացրեք և պարզեցրեք ծախսերի պլանները՝
 - Մասնակիցներից պահանջելով ծախսերը վերագրել միայն երեք բյուջետային կատեգորիաներից մեկին:
 - Հնարավորություն է տալիս գնահատել ծախսերը
 - Մատակարարների անունները թվարկելու պահանջ չկա
- Համոզվեք, որ Ֆինանսական կառավարման ծառայությունը (FMS) պատասխանատու է պետական և դաշնային աշխատանքային պահանջները չկատարելու հետևանքով առաջացած ցանկացած տույժի կամ տուգանքի համար, ինչպիսիք են ժամանակին վճարումը:
- Պահանջել, որ բյուջեները և ծախսերի պլանները շարունակվեն մինչև նոր թույլտվությունների լրացումը և FMS-ին ուղարկումը: Սա կապահովի, որ սպասարկվող մարդիկ կարողանան շարունակել մասնակցել SDP-ին:

- Կրճատեք տարածաշրջանային կենտրոնի վերահսկողության ներքո գտնվող SDP-ին մուտք գործելու հետ կապված ուշացումները՝ սահմանելով հստակ ժամանակացույց հետևյալի համար.
 - Սպառողին ուղարկելով իր POS տասներկու ամսվա ծախսերի հաշվետվությունը
 - Բյուջեի հանդիպումների պլանավորում
 - Կապ հաստատել սպասարկվող անձի հետ՝ բյուջեի թարմացման վերաբերյալ հանդիպում նշանակելու համար
 - Ծախսերի պլանի վերանայում
 - POS թույլտվությունը FMS-ին ուղարկելը
- Համոզվեք, որ տարածաշրջանային կենտրոնի կողմից սպասարկվող յուրաքանչյուր անձ IPP-ի յուրաքանչյուր հանդիպման ժամանակ ստանում է անաչառ տեղեկատվություն SDP-ին մասնակցելու հնարավորության մասին:
 - Պահանջել տարածաշրջանային կենտրոններից՝ որպես ստանդարտ ծառայության մոդել առաջարկել SDP յուրաքանչյուր IPP հանդիպման ընթացքում և երբ, հաճախորդը դրա մասին դիմում է ներկայացնում:
 - Պահանջել տարածաշրջանային կենտրոններից ներառել SDP-ի մասին տեղեկատվությունը որպես ստանդարտ տարբերակ բոլոր հարակից և մարքեթինգային նյութերում:
 - Արտաքին կազմակերպության հետ պայմանագիր կնքել հետևյալի համար՝
 - Մշակել SDP-ի վերաբերյալ հետևողական տեղեկատվական նյութեր՝ պարզ լեզվով: Այս նյութերը պետք է թարգմանվեն նաև տարածաշրջանային կենտրոնի կողմից սպասարկվող մարդկանց խոսած լեզուներով:
 - Բարելավեք SDP կողմնորոշումը
 - Օրինակ՝ տրամադրելով բազմաթիվ կարճաժամկետ առցանց դասընթացներ, որոնք հասանելի կլինեն, երբ մարդիկ դրանց կարիքը ունենան:
 - Վերապատրաստեք բոլոր ծառայությունների համակարգողներին SDP-ի վերաբերյալ՝

- Նպատակ ունենալով զգալիորեն մեծացնել մասնակցությունը SDP-ին՝ հետևյալի միջոցով.
 - Մշակել պիլոտային ծրագիր մի քանի տարածաշրջանային կենտրոններում՝ լրացուցիչ աջակցություն տրամադրելու համար SDP ծրագրում ընդգրկվելու գործընթացում այն համայնքների համար, որոնք բավարար չափով ներկայացված չեն: Օրինակ՝
 - Լատինամերիկացիներ
 - Աֆրոամերիկացիներ
 - Սպառողներ, որոնք ունեն քիչ կամ ընդհանրապես չունեն POS կետեր
 - Պարտադրել տարածաշրջանային կենտրոններին ակտիվ կերպով հասանելիություն ապահովել այդ համայնքների անհատներին, և առաջարկել համապարփակ ուսուցում SDP ծրագրի վերաբերյալ, ինտենսիվ աջակցություն անկախ մոդերատորների և FMS կողմից, ինչպես նաև տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից արագացված ընդգրկում ծրագրում:
 - Գնահատել փորձնական ծրագիրը՝ պարզելու համար, թե արդյոք ավելի շատ անհատներ կարողացել են ընդգրկվել SDP, ինչպես են գնահատել իրենց գոհունակությունն ու արդյունքները ծրագրին միանալուց հետո, և արդյոք օգտագործվել են պարզեցված գործընթացներ:

I/DD ունեցող անձինք՝ ապրելով ներառական համայնքներում պետք է ունենան հաջողության հասնելու համար անհրաժեշտ ռեսուրսները

I/DD ունեցող մարդիկ բախվում են խոչընդոտների՝ իրենց համայնքներում ներառվելու հարցում: Սա կարող է նշանակել, որ I/DD-ով մարդիկ և նրանց ընտանիքները կարող են մեկուսացված լինել: «Մեկուսացում» նշանակում է մենակ լինել և կապված չլինել այլ մարդկանց հետ: I/DD ունեցող մարդիկ նաև բախվում են բացասական վերաբերմունքի և խտրականության՝ կապված իրենց կարողությունների և նվաճումների հետ: I/DD ունեցող մարդկանց համար կարող է նաև ավելի դժվար լինել բավարարել իրենց հիմնական կարիքները, ինչպիսիք են բնակարանը, առողջապահությունը, սնունդը և հագուստը: Խնդիրներ, ինչպիսին է տրանսպորտի բացակայությունը, կարող են խոչընդոտել I/DD ունեցող անձանց հասնել իրենց անհրաժեշտ վայրերը և մասնակցել համայնքային միջոցառումներին կամ գործունեություններին: Կան ավելի շատ խոչընդոտներ հետևյալի համար.

- Գյուղական համայնքներում ապրող մարդիկ
- Մարդիկ, ովքեր ներգաղթյալներ են
- Մարդիկ, ովքեր դժվարանում են կարդալ կամ չեն կարողանում կարդալ
- Մարդիկ, ովքեր անգլերենից բացի այլ լեզվով են խոսում:

Հարաբերությունների խթանում՝ որպես I/DD ունեցող անձանց համայնքում լիարժեք կյանքի կարևոր բաղադրիչ

I/DD-ով մարդիկ ցանկանում են ընկերություններ, ռոմանտիկ հարաբերություններ, ամուսնություն և երեխաներ, ինչպես ցանկացած մեկը: Այս տեսակի հարաբերությունները լիարժեք կյանքով ապրելու և համայնքի մաս կազմելու կարևոր մասն են կազմում: Այս հարաբերությունները նաև մարդու աջակցության շրջանակների մաս են կազմում: Բնական աջակցությունները՝ այդ թվում հաշմանդամություն ունեցող և չունեցող մարդկանց հետ ընկերական հարաբերությունները, կարևոր են մարդկանց լիարժեք սոցիալական կյանքի համար:

Առողջ սոցիալական ցանցերը կարող են I/DD ունեցող մարդկանց տրամադրել այն աջակցությունը, որն նրանց անհրաժեշտ է անկախ լինելու համար: I/DD ունեցող շատ մարդիկ խոչընդոտների են բախվում առողջ սոցիալական կապեր կառուցելու հարցում: I/DD ունեցող մարդիկ ավելի հակված են միայնության, ծաղրի կամ բռնության ենթարկվելու, քան հաշմանդամություն չունեցող մարդիկ:

I/DD ունեցող մարդիկ հաճախ ունեն սահմանափակ հնարավորություններ անձամբ կամ հաշմանդամությանն առնչվող առցանց հարթակներում նոր մարդկանց հանդիպելու համար: I/DD-ով որոշ մարդիկ օգտագործում են ծանոթությունների հավելվածներ մարդկանց հետ հանդիպելու համար, չնայած նրանք միշտ չէ, որ կարծում են, որ դա անվտանգ է:

I/DD-ով մարդիկ ունեն անձնական կյանքի անձեռնմխելիության, արժանապատվության և ռոմանտիկ հարաբերությունների իրավունք: I/DD-ով որոշ մարդկանց համար կարող է դժվար լինել ռոմանտիկ կամ սեռական հարաբերություններ ունենալը:

- I/DD-ով մեծահասակները հաճախ դժվարանում են զարգացնել մտերմիկ սեռական հարաբերություններ, քանի որ նրանց բնակարաններում բացակայում է առանձին միջավայր: Սա հաճախ հանդիպում է այն I/DD ունեցող մարդկանց շրջանում, ովքեր ապրում են որոշակի բնակելի պայմաններով կամ իրենց ընտանիքում:
- I/DD ունեցող որոշ մարդիկ դժվարությամբ են ստանում սեռական կրթություն:
 - I/DD ունեցող ուսանողներն իրավունք ունեն դպրոցում սեռականության կրթություն ստանալու, սակայն շատ դպրոցներ չեն տրամադրում այս ուսուցումն այն երեխաների համար, ովքեր սովորում են ոչ ներառական միջավայրերում:
 - Տարածաշրջանային բազմաթիվ կենտրոններում սեռական դաստիարակության ծառայությունների մատուցման համար մարդիկ հաճախ ստիպված են երկար սպասել:

Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ համոզվենք, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են կառուցել այնպիսի հարաբերություններ, որոնք համայնքում լիարժեք կյանքի կարևոր մասն են կազմում:

1. **Համոզվեք, որ I/DD ունեցող սովորողները կարողանան ստանալ սեռական դաստիարակության վերաբերյալ կրթություն:** DDS-ն և CDE-ը պետք է համագործակցեն տարբեր համայնքներից սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց հետ՝ մշակելու սեռական դաստիարակության

լավագույն մոտեցումներն ու նյութերը I/DD ունեցող սովորողների համար: Այս նյութերը պետք է.

- Խոսեն I/DD ունեցող մարդկանց սոցիալական իրավունքների մասին:
- Խոսեն անվտանգ սեռական կյանքի մասին: Սրանով նպատակ ունեն կանխարգելել անպատշաճ ֆիզիկական շփումները և ապահովել պաշտպանություն տարբեր տեսակի բռնության դեմ:
- Հասանելի եղեք պարզ լեզվով:
- Պետք է հասանելի լինի այն լեզուներով, որոնք խոսում են տարածաշրջանային կենտրոնների շահառու անձինք:
- Մշակութային առումով համապատասխան լինի տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից սպասարկվող բազմազան համայնքներին:

CDE-ը պետք է նաև ուղեցույց տրամադրի տեղական դպրոցական շրջաններին՝ I/DD ունեցող անձանց սեռական կրթություն տրամադրելու պարտավորության վերաբերյալ՝ ընդգրկելով նույն թեմաները, ինչ հաշմանդամություն չունեցող աշակերտների համար նախատեսված սեռական կրթության դասընթացներում:

2. **Համոզվեք, որ տարածաշրջանային կենտրոնների շահառու անձինք կարողանան ստանալ սեռական դաստիարակության վերաբերյալ կրթություն:** Տարածաշրջանային կենտրոնները և համայնքային գործընկերները պետք է նաև օգտագործեն սեռական կրթության DDS-ի և CDE-ի կողմից մշակված լավագույն փորձը և նյութերը: Նրանք պետք է օգտագործեն այս ռեսուրսները՝ տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից սպասարկվող մարդկանց, նրանց ընտանիքների և/կամ խնամողների համար սեռական կրթության վերաբերյալ տեղեկատվություն և ուսուցում տրամադրելու համար:
3. **Համոզվեք, որ I/DD ունեցող սովորողները կարողանան մասնակցել սոցիալական հմտությունների զարգացման դասընթացների:** DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ավելացնեն սոցիալական հմտությունների ուսուցման հնարավորությունները I/DD ունեցող պատանիների և մեծահասակների համար: Այս տեսակի վերապատրաստումը կօգնի I/DD-ով մարդկանց հաստատել և պահպանել բարեկամական և ռոմանտիկ հարաբերություններ: Այս ծառայությունները պետք է անվճար տրամադրվեն I/DD ունեցող անձանց: Օրինակ, ծառայությունները կարող են ձեռք բերվել տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից իրենց մատակարարների միջոցով

կամ այլ համայնքային ծառայություններից: Այս տեսակի հմտությունների վերապատրաստման մեկ օրինակ կարող է լինել PEERS-ը:⁸

4. **Աջակցեք I/DD ունեցող մարդկանց՝ իրենց աջակցության շրջանակը ընդլայնելու համար:** Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համոզվեն, որ անձի աջակցության շրջանակը ընդլայնելու ուղիների վերաբերյալ քննարկումները տեղի կունենան IPP-ի յուրաքանչյուր հանդիպման ժամանակ: Սա պետք է ներառի սպասարկվող մարդկանց հետ զրույցներ այն եղանակների մասին, որոնցով նրանք կարող են.

- Հանդիպել նոր մարդկանց
- Շարունակել ընդլայնել նրանց աջակցության շրջանակը
- Շարունակել ընդլայնել իրենց սոցիալական ցանցերը

Սեռական դաստիարակության և կրթության ծառայություններ պետք է առաջարկվեն IPP հանդիպումների ժամանակ դեռահասների և մեծահասակների համար:

5. **Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ հնարավորություն ունեն նոր մարդկանց հետ հանդիպելու:** DDS-ը պետք է օգնի տարածաշրջանային կենտրոններին կազմակերպել ու ֆինանսավորել հասարակական հանդիպումներ ու միջոցառումներ մարդկանց համար՝ օգտագործելով սոցիալական ժամանցի կամ այլ ծառայությունների հնարավորությունները: Սա կարող է ներառել այնպիսի իրադարձություններ, ինչպիսիք են՝

- «Արագ ժամադրություններ»
- «Արագ բարեկամություն»

Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է օգտագործեն DDS-ի ուղեցույցը՝ իրենց մատակարարների և համայնքային գործընկերների հետ համագործակցելու համար՝ ապահովելու համար, որ I/DD ունեցող մարդիկ ավելի շատ հնարավորություններ ունենան մասնակցելու ներառական սոցիալական հավաքույթներին:

6. **Հարաբերությունների մասին ֆիլմերի մրցույթներ:** DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է անցկացնեն ֆիլմերի մրցույթներ՝ նվիրված I/DD ունեցող մարդկանց հարաբերություններին: Մրցույթին

⁸ PEERS վերապատրաստման մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք՝
(<https://www.semel.ucla.edu/peers>) կայքը:

մասնակցող ֆիլմերը պետք է նկարահանվեն համագործակցությամբ I/DD ունեցող անձանց: Ֆիլմերը կարող են լինել հետևյալ թեմաներով.

- Բարեկամություն
- Հանդիպումներ
- Ծնող լինելը
- Ներառական թաղամասեր

Այս ֆիլմերի մրցույթները իրականացնելու համար DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները կարող են.

- Աշխատել կինոդպրոցների հետ
- Աշխատել կինոստուդիաներ ունեցող ներկայիս մատակարարների հետ
- Ընդլայնել ֆիլմերի արտադրության համար նախատեսված ծառայությունների հասանելիության և հավասարության դրամաշնորհները:

Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ ունեն իրենց անհրաժեշտ տեխնոլոգիաները

Տեխնոլոգիան կարևոր գործիք է I/DD ունեցող շատ մարդկանց համար: I/DD-ով շատ մարդիկ տեխնոլոգիաներն օգտագործում են իրենց կյանքի կարևոր ժամանակահատվածում: Օրինակ՝ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են օգտագործել տեխնոլոգիան հետևյալի համար՝

- Հաղորդակցվել
- Մնացեք անվտանգ
- Մասնակցել համայնքային կյանքին

I/DD ունեցող մարդիկ միշտ չէ, որ կարողանում են հասանելիություն ունենալ իրենց անհրաժեշտ տեխնոլոգիաներին: Երբեմն դժվար է տեխնոլոգիական ծառայություններ և սարքեր ստանալը, քանի որ գործընթացը շփոթեցնող է: Որոշ վայրեր կարող են չաջակցել I/DD ունեցող մարդկանց անհրաժեշտ տեխնոլոգիաների օգտագործման հարցում: Գյուղական վայրերում ապրող մարդիկ կարող են դժվարություններ ունենալ ինտերնետի կամ բջջային հեռախոսակապի հետ

«Խոսքի խանգարում ունեցող մարդկանց հաճախ չեն ընկալում որպես իրենց կարծիքը ինքնուրույն արտահայտելու ունակ անձանց: Խոսքի խանգարումներ ունեցող մարդիկ նույնպես կարող են խոսել. պարզապես դա կարող է լինել այլ ձևով: Մենք գտնում ենք այլ ձևով հաղորդակցվելու միջոց:»

Sascha

կապված՝ իրենց անհրաժեշտ տեխնոլոգիաները ապահովելու համար: Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ ապահովվի, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարողանան հասանելիություն ունենալ և օգտագործել իրենց անհրաժեշտ տեխնոլոգիաները:

1. **Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են մուտք գործել և օգտագործել տեխնոլոգիաներ:** DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համոզվեն, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարողանան ստանալ իրենց անհրաժեշտ տեխնոլոգիաները: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համոզվեն, որ սպասարկվող անձինք հասանելիություն ունեն՝

«Ես մեծացել եմ Յուբա-Սատտերի ստորոտում, որտեղ հեռախոսիդ վրա առավելագույնը մեկ կամ երկու գծիկ է լինում, և ստիպված ես օգտագործել արբանյակային ինտերնետ, քանի որ DSL/Wi-Fi-ը հասանելի չէ»:

Elena

- Ինտերնետի: Սա պետք է հիմնվի Կալիֆորնիայում արդեն գոյություն ունեցող նախաձեռնությունների վրա, որոնք նպատակ ունեն ապահովել ինտերնետ հասանելիություն, օրինակ՝ «Միջին Բրոդբենդ նախաձեռնությունը»:⁹
- Բջջային հեռախոսային ծառայություններ
- Սարքեր, ինչպիսիք են նոութբուքերը, պլանշետները և բջջային հեռախոսները
- Աջակցություն AAC ծառայություններին և սարքեր մուտք գործելու համար: «AAC» նշանակում է խոսակցական լեզվին զուգահեռ կամ դրանից բացի այլ հաղորդակցման մեթոդների օգտագործում: Այս հաղորդակցման մեթոդները կարող են ներառել ժեստեր, նկարներ, խորհրդանիշներ, էլեկտրոնային սարքեր և շրջակա միջավայրի փոփոխություններ, որոնք հեշտացնում են մարդկանց համար հաղորդակցվելը:

2. **Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են ընտրել որոշ ծառայություններից օգտվել տնից:** DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է նաև I/DD ունեցող մարդկանց ավելի շատ հասանելիություն տրամադրեն ծառայություններին վիրտուալ և հեռակա եղանակով՝ օգտագործելով Zoom-ը և այլ գործիքներ: Սա կնշանակեր, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են հնարավորություն ունենալ որոշ ծառայություններ ստանալ իրենց տնից՝ անձամբ, այցելելու փոխարեն: DDS-ն պետք է հոգ տանի,

⁹ Միջին Բրոդբենդ նախաձեռնության ինտերնետի նախաձեռնության մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք՝ (<https://middle-mile-broadband-initiative.cdt.ca.gov/> կայքը):

որ վիրտուալ կամ հեռավար ծառայությունները լինեն մատչելի և լինեն շահառուի ընտրությունը: Սա կապահովի, որ ծառայությունները չմատուցվեն վիրտուալ կամ հեռակա եղանակով միայն այն պատճառով, որ դա ավելի հեշտ է ծառայություն մատուցողի համար:

Տեխնոլոգիաների ավելի լավ հասանելիությունը կօգնի մարդկանց ավելի լավ հասանելիություն ունենալ ծառայություններին և հնարավորություններին: Օրինակ՝

- Աշխատանք տնից
- Սովորել տնից
- Կանչել բժիշկ կամ թերապևտ տնից
- Լինել վիրտուալ համայնքների մաս, ինչպիսիք են սոցիալական ցանցերը

3. **Համոզվեք, որ AAC-ն աջակցվում է հանրային տարածքներում:** Նահանգը պետք է ապահովի, որ AAC-ի տեսակները, ինչպիսիք են տեխնոլոգիական սարքերը, թույլատրվեն և աջակցվեն բոլոր հասարակական վայրերում և կառավարական հաստատություններում: Օրինակ՝

- Օդանավակայաններ
- Իմիգրացիոն գրասենյակներ
- Բանտեր
- Հիվանդանոցներ

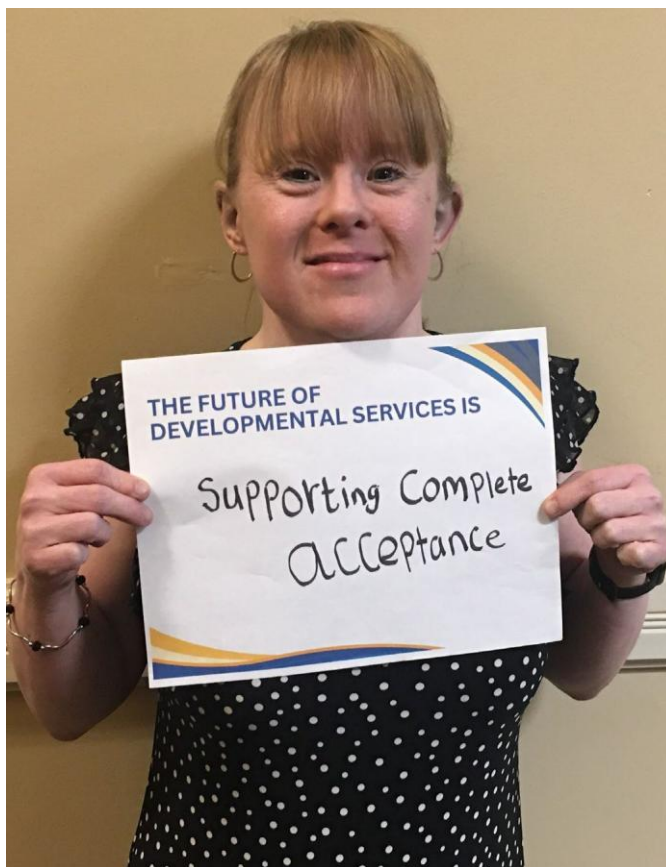
4. **Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են օգտվել օժանդակ տեխնոլոգիաներից:** DDS-ը, տարածաշրջանային կենտրոնները և DHCS-ը պետք է համատեղ աշխատեն՝ համոզվելու համար, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են օգտվել իրենց անհրաժեշտ օժանդակ տեխնոլոգիաներից: Որպեսզի սա իրականացվի, DDS-ը, տարածաշրջանային կենտրոնները և DHCS-ը պետք է համատեղ աշխատեն՝

- Հեշտացնելու մարդկանց համար անհրաժեշտ օգնող տեխնոլոգիաների արագ ձեռքբերումը:
 - Սա ներառում է համատեղ աշխատանք՝ պարզաբանելու համար, թե ինչպես պետք է տրամադրվեն և վճարվեն օժանդակ տեխնոլոգիաները:

- Պետք է ապահովել ապահովագրություն և մատչելի հաճախորդների սպասարկում այն դեպքերի համար, երբ օգնող տեխնոլոգիաները վերանորոգման կարիք ունեն:
- Համոզվեք, որ կան բավարար քանակությամբ մատակարարներ՝ ժամանակին օժանդակ տեխնոլոգիաներ տրամադրելու համար: Սա պետք է ներառի սարքավորումներ (օրինակ՝ անվասայլակներ) և շրջակա միջավայրի հասանելիության փոփոխություններ (օրինակ՝ թեքահարթակներ կամ ավելի լայն դռներ):
- Հետազոտել և մշակել տեխնոլոգիաների կիրառմամբ անկախ կյանքի համար նախատեսված փորձնական ծրագրեր:
 - Օրինակ՝ ընդլայնել նորարարական տեխնոլոգիաների, ինչպիսիք են «խելացի տները», հասանելիությունը: Խելացի տները օգտագործում են տեխնոլոգիաներ՝ սարքերը հեռակա կառավարելու և վերահսկելու համար: Սա կօգնի I/DD-ով մարդկանց ավելի անկախ լինել իրենց տներում:
- Տրամադրել աջակցություն և ուսումնական հնարավորություններ՝ օգնելու I/DD ունեցող մարդկանց, նրանց ընտանիքներին և անձնակազմին՝ բարելավելու տեխնոլոգիաների օգտագործման հմտությունները: Օրինակ՝ այնպիսի հմտություններ, ինչպիսիք են՝
 - Ինչպես օգտագործել և պահպանել օժանդակ տեխնոլոգիաները:
 - Ինչպես օգտագործել տեխնոլոգիաները, որոնք կարող են օգնել մարդկանց իրենց առօրյա կյանքում: Սա կարող է ներառել առցանց հանդիպումների ծրագրեր, ինչպիսին է Zoom-ը:
- Տրամադրել օժանդակ տեխնոլոգիաների հասանելիություն բոլոր մարդկանց՝ անկախ նրանից, թե որտեղ են նրանք բնակվում:

Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են մասնակցել համայնքային ծրագրերին, ծառայություններին և միջոցառումներին:

Հաճախ համայնքային միջոցառումներն ու տարածքները չեն կազմակերպվում այնպես, որ հեշտացվի I/DD ունեցող մարդկանց ներգրավումը: Երբեմն համայնքի մարդիկ չեն հասկանում, թե ինչպես կարող են օգնել ներառել I/DD ունեցող մարդկանց: Երբեմն I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները չեն ստանում տեղեկատվություն այն աջակցության մասին, որը հասանելի է նրանց համայնքային ռեսուրսներից օգտվելու համար: Այս առաջարկությունները կենտրոնացված են այն բանի վրա, որ ապահովվի, որ I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները կարողանան մասնակցել համայնքային կյանքին: Սա նշանակում է, որ նրանց համար ավելի հեշտ կլինի մասնակցել համայնքային ծրագրերին և միջոցառումներին, ինչպես նաև համայնքում ծառայություններ ստանալուն:

1. **Հեռացնել համայնքներում առկա խոչընդոտները:** Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համագործակցեն համայնքային գործընկերների, ինչպիսիք են տեղական ինքնակառավարման մարմինները, վերացնելու այն խոչընդոտները, որոնք դժվարացնում են I/DD ունեցող մարդկանց համար իրենց համայնքի մաս կազմելը: Տարածաշրջանային կենտրոնները և նրանց համայնքային գործընկերները պետք է համատեղ աշխատեն՝

«Երբեմն թվում է, թե պետք է պայքարել այն բաների համար, որոնք քեզ անհրաժեշտ են և որոնք քեզ պետք են: Փոխարենը, որ պարզապես տարածք տրամադրեն մեզ համար, թող հարցնեն, թե մենք ինչ ենք ուզում»:

Tracey

- Ստեղծել ավելի շատ հասարակական տարածքներ, որոնք հիմնված են «համընդհանուր դիզայնի» վրա: Համընդհանուր դիզայնը նշանակում է ստեղծել տարածքներ, որոնք կարող են օգտագործել որքան հնարավոր է շատ մարդիկ՝ անկախ նրանց կարողությունների մակարդակից:
- Կրթել մարդկանց՝ ծանոթացնելով I/DD ունեցող անձանց կարիքներին: Օրինակ՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների պաշտոնյաներին և տեղական բիզնեսներին տրամադրեք տեղեկատվություն I/DD ունեցող մարդկանց մասին՝ համոզվելու համար, որ նրանք հասկանում են, թե ինչպես աջակցել I/DD ունեցող մարդկանց:
- Ապահովել հարմարություններ, որպեսզի I/DD ունեցող մարդիկ կարողանան մասնակցել իրենց համայնքներում անցկացվող միջոցառումներին:

2. Ներառական համայնքային ծառայությունների համար վճարման ճկուն մեթոդներ: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համոզվեն, որ կան ճկուն մեթոդներ՝ I/DD ունեցող անձանց և նրանց ընտանիքների համար ներառական համայնքային ծառայությունների համար վճարելու համար: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է.

- Տրամադրեն I/DD ունեցող անձանց և նրանց ընտանիքներին տեղեկատվություն այն մասին, թե ինչպես կարող են տարածաշրջանային կենտրոնները օգնել վճարել ներառական համայնքային ծառայությունների համար: Սա նաև ներառում է գործիքներ՝ վճարումը հեշտացնելու համար:
- Համոզվեն, որ սպասարկվող մարդիկ կարող են փոխհատուցում ստանալ համայնքային ծառայությունների համար: Փոխհատուցված նշանակում է, որ I/DD ունեցող անձը կամ նրա ընտանիքը կարող են փոխհատուցում ստանալ այն համայնքային ծառայությունների համար, որոնց վրա նրանք ծախսել են իրենց գումարը:
- Համոզվեք, որ սպասարկվող մարդիկ կարող են օգտվել մասնակիցների կողմից ուղղորդված ծառայություններից՝ համայնքային ծառայություններից օգտվելու համար: Մասնակցի կողմից ուղղորդված ծառայությունները սպասարկվող մարդկանց հնարավորություն են տալիս ընտրելու, թե ինչպես են ստանալու որոշակի ծառայություններ, և ով է մատուցում այդ ծառայությունները:

DDS-ը պետք է նաև ուղեցույց տրամադրի, որում ասվում է.

- Տարածաշրջանային կենտրոնի քաղաքականությունը չպետք է սահմանափակի անձի կողմից օգտագործվող համայնքային ծառայությունների քանակը:
- SDP մասնակիցները կարող են փոխհատուցում ստանալ համայնքային ծառայությունների համար իրենց FMS-ի միջոցով:

3. Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ ունեն աջակցություն՝

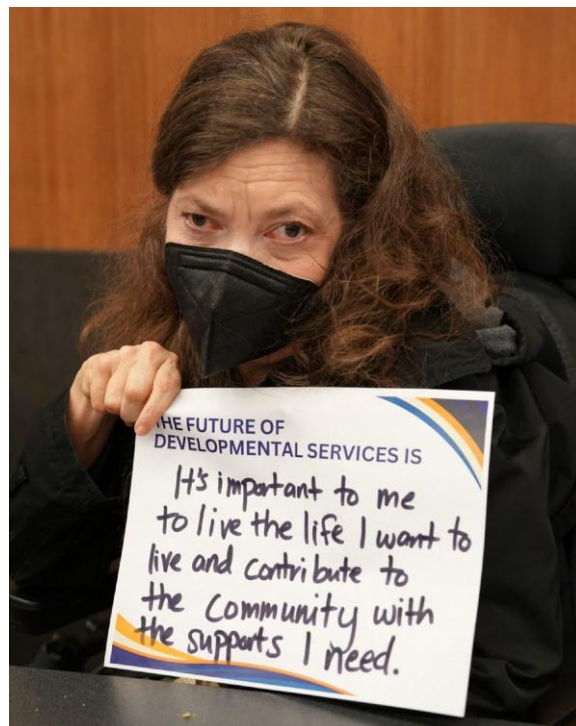
մասնակցելու համար: Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է օգնեն բացահայտել և տրամադրել անհրաժեշտ աջակցությունը, որպեսզի I/DD ունեցող մարդիկ կարողանան լիարժեք մասնակցել համայնքային ծրագրերին: Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է.

- Օգնեն մարդկանց հասկանալ՝ ովքեր իրենց շրջապատում կարող են աջակցել: Օրինակ՝ բնական աջակցություն կարող է լինել մի ընկեր, ով կօգնի I/DD ունեցող անձին մասնակցել այնպիսի համայնքային գործունեության, որն իրեն հետաքրքիր է:
- Համագործակցեք տեղական ինքնակառավարման մարմինների և բիզնեսների հետ՝ աջակցություն ցուցաբերելու համար:
- Վճարեք աջակցության համար, եթե այլ տարբերակներ հասանելի չեն:

Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են մասնակցել իրենց համայնքների վերաբերյալ որոշումների կայացմանը:

I/DD ունեցող մարդիկ, ինչպես ցանկացած մեկը, կարծիքներ ունեն իրենց համայնքներում առկա խնդիրների վերաբերյալ: Համայնքներում որոշումների կայացմանը մասնակցելը կոչվում է «քաղաքացիական մասնակցություն»: Քաղաքացիական մասնակցությունը կարող է ներառել այնպիսի բաներ, ինչպիսիք են՝

- Զվարկություն ընտրություններում
- Կամավորական աշխատանք՝ համայնքին վերադարձնելու համար
- Ծառայել որպես խորհրդի կամ հանձնաժողովի անդամ՝ համայնքին օգուտ բերելու համար

Երբեմն, երբ I/DD ունեցող մարդիկ փորձում են մասնակցել իրենց համայնքների գրույցներին, նրանց անտեսում են կամ չեն լսում: Երբեմն I/DD ունեցող մարդկանց նույնիսկ ասում են, որ նրանք չպետք է քվեարկեն:

Երբեմն, երբ I/DD ունեցող անձինք փորձում են կամավոր կերպով մասնակցել իրենց համայնքի կյանքին, նրանց չեն ընդգրկում: Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ I/DD ունեցող անձինք հասկանան, թե ինչպես կարող են մասնակցել համայնքային գործընթացներին, օրինակ՝ քվեարկությանը կամ տեղական կազմակերպություններում կամավոր աշխատանքի:

Առաջարկությունները նաև կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ համայնքի մարդիկ, ինչպես տեղական պաշտոնյաները, հասկանան, թե ինչպես ներառել I/DD ունեցող մարդկանց քաղաքացիական մասնակցության գործընթացներում:

«Կարծում եմ՝ հիանալի կլինեք, եթե I/DD ունեցող մարդիկ կարողանային առաջադրվել ղեկավար պաշտոնների համար՝ տեղական, մարզային, Կալիֆորնիայի Նահանգային և համազգային մակարդակներում»:

Kecia

1. **Իմացեք, թե ինչպես աջակցել I/DD ունեցող մարդկանց քաղաքացիական մասնակցությանը:** Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ձևավորեն բազմազան շահակիցների խումբ, որի

կազմում լինեն նաև I/DD ունեցող մարդիկ: Այս խումբը պետք է համատեղ աշխատի հետևյալի համար՝

- Սահմանել քաղաքացիական մասնակցությունը I/DD ունեցող անձանց համար
- Բացահայտել I/DD ունեցող անձանց քաղաքացիական մասնակցության հնարավորությունները
- Սահմանել այն ուսուցումը և աջակցությունը, որը կարող է անհրաժեշտ լինել I/DD ունեցող անձանց քաղաքացիական մասնակցության համար:

2. **Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ տեղեկացված են քաղաքացիական մասնակցության մասին:** Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ապահովեն, որ քաղաքացիական մասնակցության թեման ընդգրկված լինի բոլոր պլանավորման հանդիպումներում: Սա կազդի այն փաստի վրա, որ ծառայություններ ստացող անձինք տեղեկություններ կստանան քաղաքացիական մասնակցության մասին և հնարավորություն կունենան խնդրելու աջակցություն քաղաքացիական մասնակցության հարցում: Սա պետք է ներառի (PCPs) մշակման հանդիպումները, օրինակ՝ IPP հանդիպումները:

3. **Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ ունեն քաղաքացիական մասնակցության հնարավորություններ:** Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համագործակցեն համայնքային գործընկերների հետ՝ ապահովելու համար, որ I/DD ունեցող մարդիկ ունենան հնարավորություն մասնակցելու քաղաքացիական կյանքին: Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է.

- Չարգացնել միջոցներ՝ աջակցելու I/DD ունեցող մարդկանց քաղաքացիական մասնակցությանը՝ օգտագործելով բնական աջակցություններ կամ վարձատրվող աջակցություններ:
- Համոզվեն, որ I/DD ունեցող մարդկանց համար տեղական կամավորական հնարավորություններ լինեն:
- Համոզվեն, որ I/DD ունեցող մարդիկ ունենան հնարավորություն մասնակցելու տեղական խորհրդին և հանձնաժողովներին:
- Համոզվեն, որ հասանելի լինեն ռեսուրսներ՝ աջակցելու համար I/DD ունեցող այն մարդկանց, ովքեր ցանկանում են օգտվել քաղաքացիական մասնակցության այս հնարավորություններից: Օրինակ՝ վերապատրաստման և մենթորության ռեսուրսներ:
 - Օրինակներից մեկը կարող է լինել «Գործընկերներ քաղաքականության ձևավորման մեջ» վերապատրաստման

ծրագիրը: Այս ծրագիրը նախատեսված է աջակցելու I/DD ունեցող մարդկանց՝ քաղաքացիական մասնակցության մեջ:¹⁰

- Տարածաշրջանային կենտրոնները կարող են նաև ստեղծել մենթորական ծրագրեր, որոնք կղեկավարեն քաղաքացիական մասնակցության փորձ ունեցող ինքնապաշտպանները:
- Կրթեք տեղական քաղաքականության մշակողներին այն մասին, թե ինչպես կարող են I/DD ունեցող մարդիկ նպաստել քաղաքացիական մասնակցությանը:

4. Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ ունեն քվեարկելու համար անհրաժեշտ աջակցությունը: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է աջակցություն և կրթություն տրամադրեն ընտրական իրավունքի վերաբերյալ՝ I/DD ունեցող անձանց համար: Սա կբարձրացնեի I/DD-ով ընտրողների թիվը:

- DDS-ը պետք է համագործակցի տարբեր սեփական իրավունքների պաշտպանների հետ՝ ընտրական իրավունքի վերաբերյալ պարզ ձևակերպումները վերանայելու և թարմացնելու համար: Սա պետք է ներառի նաև տեղեկատվություն այն մասին, թե պահպանման տակ գտնվող անձը երբ ունի քվեարկելու իրավունք, ինչպես նաև տեղեկություն քվեարկության համար հասանելի աջակցությունների մասին: DDS-ը պետք է համոզվի, որ այս թարմացված տեղեկատվությունը հասանելի է բոլոր տարածաշրջանային կենտրոնների կայքերում:
- Տարածաշրջանային կենտրոնները և համայնքային կազմակերպությունները պետք է ընտանիքներին և խնամակալներին տրամադրեն տեղեկություն I/DD ունեցող անձանց քվեարկության իրավունքների մասին:
- Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համագործակցեն քվեարկության հասանելիության ոլորտում փորձ ունեցող համայնքային կազմակերպությունների հետ՝ I/DD ունեցող անձանց քվեարկության վերաբերյալ տեղեկատվություն տրամադրելու համար: Սա պետք է ներառի հետևյալի մասին տեղեկատվություն՝
 - Ի՞նչ է նշանակում քվեարկությունը
 - Ինչպես քվեարկել

¹⁰ «Գործընկերներ քաղաքականության մշակման գործում» ծրագրի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար (<https://mn.gov/mnddc/pipm/>)

- Ինչպես հասկանալ այն հարցերը, որոնք դրվում են քվեարկության, որպեսզի լինի տեղեկացված ընտրող
- Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ապահովեն, որ քվեարկության իրավունքի հարցը ընդգրկված լինի բոլոր IPP հանդիպումներում:
- Հատկապես կարևոր է, որ այս քննարկումները սկսվեն անձի 18-ամյակին ամենամոտ հանդիպման ժամանակ: Սա կապահովի, որ I/DD ունեցող մարդիկ 18 տարեկան դառնալուց և քվեարկելու հնարավորություն ունենալուց հետո ունենան անհրաժեշտ աջակցությունը:

Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են ստանալ ներառական և բարձրորակ կրթություն

Բոլոր երեխաներն ու երիտասարդները, ովքեր ունեն I/DD, պետք է ստանան «անվճար, համապատասխան հանրային կրթություն» (FAPE): Նրանք պետք է նաև կրթություն ստանան ներառական դասարաններում՝ իրենց հասակակիցների հետ՝ առանց հաշմանդամության: Սա է օրենքը: Սակայն I/DD-ով մարդիկ շարունակում են բախվել բազմաթիվ խոչընդոտների իրենց կրթության մեջ:

I/DD ունեցող երեխաների և երիտասարդների կրթությունը պետք է.

- Լինի ներառական
- Լինի արդար
- Տրամադրի անհատականացված աջակցություն և ծառայություններ:

Այս առաջարկությունը կենտրոնանում է այն բանի վրա, որ I/DD ունեցող երեխաներն ու երիտասարդները լիարժեք ընդգրկված լինեն իրենց դպրոցներում և ստանան իրենց կարիքներին համապատասխան լավագույն հնարավոր կրթությունը:

1. **Ներառական և ճկուն կրթություն:** CDE-ն՝ տեղական կրթական գործակալությունների (LEA) հետ համագործակցությամբ, պետք է ապահովի, որ բոլոր երեխաներն ու երիտասարդները, ովքեր ունեն I/DD ստանան FAPE:

Կա շատ բան, որ նահանգը պետք է անի, որպեսզի ապահովի, որ բոլոր I/DD ունեցող երեխաներն ու երիտասարդները ստանան ներառական և ճկուն կրթություն, որը կհամապատասխանի իրենց յուրահատուկ կարիքներին: Օրինակ՝ նահանգը պետք է.

- Համոզվի, որ կրթական համակարգը հիմնված է «Ուսուցման համընդհանուր դիզայնի» սկզբունքների վրա: Սա կրթության մի մոտեցում է, որը հաշվի է առնում բոլոր աշակերտների կարիքներն ու կարողությունները: Այն ապահովում է ճկունություն աշակերտների ուսուցման ձևերում:
 - Սա կօգնի ապահովել, որ դպրոցներն ու մյուս կրթական կազմակերպությունները կարողանան ծառայություններ մատուցել բոլորին՝ ներառյալ I/DD ունեցող անձանց, արդարացի և ներառական ձևով:
 - Նահանգը պետք է հետևի, որ Կալիֆորնիայի CDE-ն և տեղական գործընկերները համագործակցեն I/DD ունեցող մարդկանց, նրանց ընտանիքների և այլ համայնքային գործընկերների հետ՝ հանրակրթական համակարգը տեղափոխելու համար Ընդհանուր Ուսուցման Դիզայնի համակարգ: Այս գործընթացը պետք է նաև մշակի և իրականացնի բացթողումներն ու խնդիրները շտկելու եղանակներ:
- Համոզվեք որ դպրոցները ներառեն I/DD ունեցող երիտասարդներին մասնակցելու իրենց ծրագրերի IEP մշակմանը: Ուսանողներին պետք է աջակցել՝ սովորելու հմտություններ, որոնք կօգնեն ինքնապաշտպանության, իրազեկ որոշումներ կայացնելու և ինքնորոշում իրականացնելու մեջ:
- Համոզվեք, որ դպրոցներն ու ուսուցիչները ստանում են բավարար աջակցություն, վերապատրաստում և ռեսուրսներ՝ ներառականությունը իրականություն դարձնելու համար:
 - Դրա մեջ մտնում է նաև հոգեկան առողջության աջակցություն տրամադրելը, այդ թվում՝ խորհրդատվություն, որը դպրոցներում պետք է լիովին հասանելի լինի I/DD ունեցող աշակերտների համար: Դրա մեջ մտնում է նաև միջգիտակարգային թիմերի միասնական աշխատանքը՝ աջակցելու նրանց, ովքեր կարիք ունեն տարբեր մասնագետների օգնությանը: Դպրոցները պետք է նաև համոզվեն, որ կարիերայի և քոլեջի խորհրդատվությունը, ինչպես նաև «Think College»-ի տարբերակները ներառական են I/DD ունեցող ուսանողների համար:
- Մշակել հանրակրթական համակարգի համար պատասխանատվության չափորոշիչներ Սա կարող է ընդգրկել տվյալների հավաքագրումը՝ ավարտական ցուցանիշների, դպրոցն ավարտելուց հետո կրթության կամ աշխատանքի անցնելու և այլ արդյունքների վերաբերյալ՝ կապված I/DD ունեցող մարդկանց հետ:

- Այս հաշվետվողականության չափանիշները պետք է հիմնվեն առկա չափանիշների վրա կամ կատարելագործեն դրանք՝ ապահովելու համար, որ տվյալներ հավաքագրվեն բոլոր I/DD ունեցող սովորողների մասին:
- Համոզվեք, որ դպրոցական մասնաշենքերն ու տարածքները մատչելի լինեն բոլորի համար:
- Համոզվեք, որ բոլոր դպրոցական ակտիվություններին և միջոցառումներին մասնակցելու հնարավորությունները հավասար լինեն բոլորի համար: Սա պետք է ներառի ավարտական միջոցառումները և հանդիսությունները, դպրոցական ակումբները և ավելին:

Այս առաջարկության մասին ավելի մանրամասն տեղեկություն կարող եք գտնել CalHHS MPDS կայքում՝ «Առաջարկության նախապատմություն և տեխնիկական տեղեկատվության հավելված» բաժնում:

Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ ունեն տրանսպորտային միջոց՝ անհրաժեշտ վայրեր հասնելու համար

Տրանսպորտային միջոցների հասանելիությունը օգնում I/DD ունեցող մարդկանց լիարժեք մասնակցել իրենց համայնքային կյանքին: Առանց հուսալի տրանսպորտի, I/DD-ով շատ մարդիկ չեն կարողանում հասնել այնտեղ, որտեղ անհրաժեշտ է: Պետք է լինեն բազմաթիվ տարբերակներ տրանսպորտի համար: Տարբերակների առկայությունը շատ կարևոր է գյուղական վայրերում, որտեղ հանրային տրանսպորտը սահմանափակ է: Դրանք կարևոր են նաև շարժունակության սարքեր օգտագործող մարդկանց համար: Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ ապահովվի, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարողանան օգտվել բարձրորակ տրանսպորտային միջոցներից:

«Եթե մենք պետք է գնանք աշխատանքի կամ այլ վայրեր, մենք պետք է վստահ լինենք, որ համայնքում տրանսպորտային ծառայություններով անվտանգ ենք»:

Sara

1. **Ավելի շատ տրանսպորտային տարբերակներ հասանելի դարձրեք:** DDS-ն և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ավելացնեն տրանսպորտային ծառայությունների ընտրանքները՝ մարդկանց համար, ովքեր ունեն I/DD: Սրա մեջ մտնում է նաև արդյունավետ միջոցների հայտնաբերում՝ այդ ծառայությունների վճարումները կազմակերպելու համար: Ավելին տրանսպորտային ծառայություններ տրամադրելու համար DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է՝

- Համոզվեն, որ կան բավարար տրանսպորտային ընտրանքներ՝ անկախ ու ինքնուրույն ճանապարհորդությունը աջակցելու համար: Սա կապահովի, որ ավելի շատ մարդիկ, ովքեր ունեն I/DD, կարողանան օգտվել համայնքային ծառայություններից՝ երբ և որտեղ ցականան: Ինքնուրույն տեղաշարժը խթանող տրանսպորտային տարբերակները պետք է ներառեն՝
 - Ուղևորափոխադրման համատեղ ծառայություններ, ինչպիսիք են Lyft-ը և Uber-ը
 - Ինքնավար մեքենաներ, ինչպիսին է Waymo-ն
 - Carpools
 - Տրանսպորտային նպաստներ
- Համոզվեք, որ կան հնարավորություններ, որպեսզի I/DD ունեցող անձինք անցնեն վարորդական ուսուցում, որը կբավարարի իրենց հաշմանդամության հետ կապված կարիքները:
- Տրամադրել փոխհատուցում I/DD ունեցող անձանց կամ նրանց ընտանիքներին այն տրանսպորտային միջոցների արդիականացման կամ փոփոխությունների համար, որոնք անհրաժեշտ են շարժունակության սարքեր (օրինակ՝ անվասայլակներ) օգտագործող անձանց համար տրանսպորտի ապահովման նպատակով:
- Աջակցեք տարածաշրջանային կենտրոնների մատակարարներին «ըստ պահանջի» ուղևորություններ մատուցելու հարցում՝ վերացնելով ապահովագրության սահմանափակումների և պատասխանատվության հետ կապված խոչընդոտները:
- Խրախուսեք տրանսպորտային ծառայություններ մատուցողներին՝ ընդլայնել ծառայությունների տարբերակները երեկոյան և հանգստյան օրերին:
- Ընդլայնել տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցումը՝ ծառայությունների մատչելիությունը բարձրացնելու համար: Սա ներառում է գյուղական համայնքում ծառայություններից օգտվելու համար երկար հեռավորությունների հաղթահարումը, ինչպես նաև անձնակազմի ժամանակի և կիլոմետրաժի հատուցումը: Այնուհետև անձնակազմի անդամը աջակցում է անձին մուտք գործել իրենց համայնք և կատարել անհրաժեշտ գործեր, օրինակ՝ կատարել մթերային գնումներ, վերցնել դեղատոմսեր կամ լուծել այլ առօրյա հարցեր: Վերացնել այն սահմանափակումները, որոնք կրճատում են անձի ստացած

ծառայությունների տևողությունը՝ երկարատև տեղափոխման ժամանակի պատճառով:

- Համոզվեք, որ բարձրորակ շարժունակության մարզումն ապահովված լինի բոլոր I/DD ունեցող անձանց համար: Հաշմանդամության տեսակի հիման վրա խտրականություն չպետք է լինի: Հասարակական տրանսպորտի շարժունակության ուսուցումը պետք է սկսվի դեռևս այն ժամանակ, երբ անձը դպրոցում է, քանի որ դա նպաստում է ինքնուրույնության աճին և կարող է փոխել մարդու կյանքի ընկալումը: Շարժունակության ուսուցման տարբերակների շարքում պետք է լինի հասակակիցների միջև շարժունակության վերապատրաստումը:

2. **Բարելավել հասարակական տրանսպորտի համակարգերը:** DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համագործակցեն գործընկերների հետ՝ հասարակական տրանսպորտի բարելավման ծրագրեր մշակելու համար: Գործընկերների թվում պետք է լինեն նահանգային կառավարությունը, տեղական ինքնակառավարման մարմինները և տրանսպորտային գործակալությունները: Հասարակական տրանսպորտի համակարգերը բարելավելու համար DDS-ը, տարածաշրջանային կենտրոնները և գործընկերները պետք է համատեղ աշխատեն՝

- Բացահայտելու տրանսպորտային բացթողումները և լուծումները:
- Կրթելու տրանսպորտային պաշտոնյաներին I/DD ունեցող մարդկանց տրանսպորտային կարիքների մասին:
- Առաջնահերթություն տվեք համակարգի բարելավումներին այն մարդկանց համար, ովքեր հասարակական տրանսպորտից օգտվելիս ամենաշատ խոչընդոտների են բախվում: Սա ներառում է շարժունակության սարքեր օգտագործող անհատներին և գյուղական վայրերում ապրող մարդկանց:

Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ ունեն գումար իրենց հիմնական կարիքները հոգալու համար

I/DD ունեցող մարդիկ հաճախ չունեն անհրաժեշտ ռեսուրսներ՝ բավարարելու հիմնական կարիքները, ինչպիսիք են բնակարանը և սնունդը: Սա կարող է պայմանավորված լինել նրանով, որ նրանք բավարար գումար չունեն անհրաժեշտ իրերի համար վճարելու համար: I/DD-ով որոշ մարդիկ ամեն ամիս գումար են ստանում դաշնային կառավարությունից: Սա կոչվում է լրացուցիչ ապահովագրական եկամտի (SSI) նպաստ: Կալիֆորնիան SSI ստացողներին լրացուցիչ գումար է տրամադրում: Սա կոչվում է նահանգային լրացուցիչ վճարում (SSP): SSI-ից և SSP-ից անձի կողմից ամեն ամիս ստացվող գումարի չափը դեռևս

ցածր է դաշնային աղքատության մակարդակից (FPL): Սա նշանակում է, որ նույնիսկ երբ մարդիկ ամեն ամիս գումար են ստանում SSI-ից և SSP-ից, նրանք դեռևս բավարար գումար չունեն վճարելու իրենց անհրաժեշտ հիմնական իրերի համար:

Մեկ այլ խնդիր է այն, որ ամուսնացող անձինք, ովքեր ունեն I/DD, կարող են ստանալ ավելի քիչ SSI նպաստներ: Որոշ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են կորցնել որոշ սոցիալական օգնություններ, օրինակ՝ սոցիալական ապահովություն հաշմանդամ մեծահասակների նպաստները, եթե ամուսնանան: Սրան անվանում են «ամուսնության պատժամիջոց»:

Դաշնային կառավարությունը ամեն տարի մեծացնում է SSI-ից մարդկանց ստացվող գումարի չափը: Սա կոչվում է կենսաապահովման արժեքի տարեկան ճշգրտում (COLA): COLA-ն նախատեսված է սնունդ գնելու կամ վարձավճարի վճարման աճը հավասարեցնելու համար:

Կալիֆորնիայի օրենքը չի պահանջում, որ նահանգը տարեկան COLA տրամադրի: Սա նշանակում է, որ SSI նպաստի գումարը կարող է ավելանալ յուրաքանչյուր տարի, մինչդեռ SSP նպաստի գումարը հնարավոր է, որ ամեն տարի չավելանա:

Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ համոզվենք, որ I/DD ունեցող մարդիկ բավարար գումար ունեն իրենց հիմնական կարիքները հոգալու համար:

1. **Բարձրացնել SSP-ն:** Նահանգը պետք է ավելացնի սոցիալական ապահովագրության ծրագրից մարդկանց ամեն ամիս ստացվող գումարի չափը: Աճը պետք է բավարար լինի՝ ապահովելու համար, որ անհատական SSI նպաստներ ստացող մարդիկ գերազանցեն FPL-ը: Նահանգը պետք է ամեն տարի ավելացնի SSP նպաստները բոլոր SSI ստացողների համար՝ համահունչ պահպանելով COLA-ի տարեկան ցուցանիշին:
2. **Պահպանել նպաստները, երբ I/DD ունեցող անձինք ամուսնանում են:** Նահանգը պետք է աջակցի դաշնային օրենքներում փոփոխություններին, որպեսզի պաշտպանվեն SSI-ն և սոցիալական ապահովության այլ նպաստները այն դեպքերում, երբ I/DD ունեցող անձինք ցանկանում են ամուսնանալ: Սա ներառում է օրենքների փոփոխություն՝ հետևյալի համար.
 - Համոզվեք, որ ամուսնանալիս I/DD ունեցող մարդիկ չեն ստանա ավելի քիչ գումար SSI նպաստների տեսքով:
 - Ապահովել, որ I/DD ունեցող անձինք կարողանան ամուսնանալ՝ առանց կորցնելու իրենց «Հաշմանդամ մեծահասակ երեխայի» սոցիալական ապահովության նպաստները:

- Բարձրացնել ամուսնացած I/DD ունեցող անձանց բանկային հաշվին ունեցած գումարի սահմանաչափը՝ \$3,000-ից մինչև \$4,000:
3. **Նվազեցնել կամ վերացնել ամուսնական պատժամիջոցը:** Կալիֆորնիան արդեն որոշ քայլեր է ձեռնարկել ամուսնական պատիժը մեղմելու համար: CalHHS-ը, համագործակցելով DDS-ի և ֆինանսների վարչության հետ, պետք է վերլուծի SSI-ի «ամուսնության պատժամիջոցի» հետագա նվազեցման կամ ամբողջական վերացման ծախսերն ու օգուտները: «Ամուսնության պատժամիջոցը» կարող է նվազեցվել կամ վերացվել՝ SSP նպաստի չափի հետագա բարձրացման միջոցով: Վերլուծությունն ավարտվելուց հետո CalHHS-ը պետք է ստանա տարբեր շահագրգիռ կողմերի, այդ թվում՝ ինքնապաշտպանների կարծիքը հաջորդ քայլի վերաբերյալ:
4. **Տրամադրել բնակարանային օգնություն SSP-ի միջոցով:** Նահանգը պետք է տրամադրի ավելի շատ ֆինանսական աջակցություն SSP ծրագրի միջոցով I/DD ունեցող անձանց, այդ թվում՝ նրանց, ովքեր բնակվում են ընտանիքի անդամների հետ և իրենց եկամտի ավելի քան 40%-ը ծախսում են բնակարանի ծախսերի վրա: Դա կօժանդակի նրանց բնակարանի համար վճարելու հարցում: Դա կօգնի ապահովել, որ մարդիկ անօթևան չմնան: Դա նաև կօգնի մարդկանց հնարավորություն տալ ընտրել, թե որտեղ են ուզում ապրել:

Ապահովել, որ I/DD ունեցող անձինք ապրեն իրենց նախընտրած տանը:

I/DD ունեցող մարդկանց համար Կալիֆորնիայում կարող է շատ դժվար լինել տուն գտնելը: Սա պայմանավորված է նրանով, որ՝

- Կալիֆորնիայում բնակարանների գները շատ բարձր են:
- Կալիֆորնիայում բնակվող մարդկանց համար բավարար բնակարաններ և տներ չկան:
- Չնայած որ բնակարանային սուբսիդավորման ծրագրեր կան՝ հասանելի I/DD ունեցող անձանց համար, ոչ բոլորը, ովքեր օգնության կարիք ունեն, կարողանում են օգտվել դրանցից: Սա պայմանավորված է նրանով, որ այս ծրագրերին դիմելու հնարավորությունները սահմանափակ են, և սպասման ցուցակները կարող են տարիներ շարունակ տևել:

Այս առաջարկությունները նպատակ ունեն ապահովել, որ I/DD ունեցող անձինք ստանան անհրաժեշտ աջակցություն՝ հարմար տներ գտնելու համար: Այս առաջարկությունները նաև կենտրոնանում են այն վրա, որ I/DD ունեցող անձինք ունենան հասանելի բնակավայրեր:

1. **Կառուցեք ավելի շատ բնակարաններ:** Նահանգը և DDS-ը պետք է ստեղծեն ավելի մատչելի և հասանելի տներ՝ Կալիֆորնիայի տարածքում գտնվող I/DD ունեցող մարդկանց համար: Դա անելու համար DDS-ը պետք է օգտագործի առկա և նոր ռեսուրսներն ու ծրագրերը: Որպեսզի ապահովվի, որ I/DD ունեցող անձանց համար ավելի մատչելի և հասանելի տներ լինեն, նահանգը պետք է.
- Համոզվի, որ նահանգի բյուջեում կան միջոցներ՝ համայնքային հիմքով մատչելի և հասանելի բնակարանային միավորներ կառուցելու համար՝ I/DD ունեցող մեծահասակների համար:
 - Օրինակ, նահանգի բյուջեում կան միջոցներ, որոնք հատուկ օգտագործվում են այլ ռիսկի խմբում գտնվող խմբերի, ինչպիսիք են վետերանները, տարեցները և հոգեկան հիվանդություն ունեցող մարդիկ՝ բնակարաններով ապահովելու համար: Նմանատիպ ծրագիր պետք է ստեղծվի նաև I/DD ունեցող մարդկանց համար:
 - Զաղաքներին և գյուղերին գումար տրամադրեք՝ I/DD ունեցող անձանց համար մատչելի բնակարաններ ապահովելու համար:

Որպեսզի ապահովվի, որ I/DD անձանց համար ավելի մատչելի և հասանելի բնակարաններ լինեն, DDS-ը պետք է.

- Ավելի շատ ֆինանսավորում տրամադրի համայնքներում բնակարանաշինությանը նպաստող գործող ծրագրերին: DDS-ը պետք է նաև ուսումնասիրի այս ծրագրերն օգտագործելու նոր եղանակներ:
- Ստեղծի ցածր տոկոսադրույքով վարկային ծրագիր և նախավճարի օգնություն՝ օգնելու համար I/DD ունեցող մարդկանց և նրանց ընտանիքներին վճարել օժանդակ բնակարանային միավորների ADU) կառուցման համար: ADU կարող են օգտագործվել I/DD ունեցող անձանց երկարաժամկետ բնակության կարիքները աջակցելու համար: ADU-ն սեփականության վրա գտնվող բնակելի միավոր է, որը առանձին է հիմնական տանից և ապահովում է անհատական բնակություն: Օրինակ՝
 - Նկուղային բնակարան
 - Ավտոտնակ, որը վերածվել է բնակարանի

Այս առաջարկության մասին ավելի մանրամասն տեղեկություն կարող եք գտնել CalHHS MPDS կայքում՝ «Առաջարկության նախապատմություն և տեխնիկական տեղեկատվության հավելված» բաժնում:

2. **Տրամադրեք հստակ բնակարանային տեղեկատվություն:** DDS-ը պետք է մշակի պարզ լեզվով, մատչելի տեղեկատվություն այն մասին, թե ինչպես օգնել I/DD տառապող մարդկանց հարմար բնակարան ստանալ: DDS-ը պետք է համոզվի, որ այս տեղեկատվությունը հասանելի է I/DD ունեցող անձանց և նրանց ընտանիքների համար: Տեղեկատվությունը պետք է տրամադրվի տարբեր ձևերով, որպեսզի այն հեշտությամբ հասկանալի լինի բոլորի համար: Օրինակ՝ գրավոր և տեսանյութերով: Այս տեղեկատվությունը պետք է վերաբերի հետևյալին.
 - Բնակարանային աջակցություններ, որոնք հասանելի են
 - Իրավունքներ, որոնք մարդիկ ունեն, երբ վարձակալում են իրենց տունը
 - Բնակարանային այլ խնդիրներ
3. **Օգնել I/DD ունեցող մարդկանց գտնել մատչելի բնակարան:** DDS-ը պետք է ապահովի, որ I/DD ունեցող անձինք և նրանց ընտանիքները կարողանան արագ տեղական աջակցություն ստանալ բնակարան գտնելու հարցում՝ անկախ նրանից, թե որտեղ են նրանք ապրում կամ որ տարածաշրջանային կենտրոնն է նրանց սպասարկում: Այս ծառայությունները կոչվում են բնակարանային հասանելիության ծառայություններ: DDS-ը պետք է.
 - Համոզվի, որ տարածաշրջանային կենտրոնների բնակարանային հասանելիության ծառայությունները հասանելի են I/DD ունեցող անձանց, իրենց ընտանիքների համար: Հատկապես այն ընտանիքների, որոնք ունեն I/DD ունեցող երեխաներ և երիտասարդներ:
 - Թարմացնել վճարային սակագները բնակարանային մատչելիության ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների համար, որպեսզի նրանք կարողանան սպասարկել բոլորին և ապահովել բարձրորակ աջակցություն:
4. **Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են ստանալ աջակցություն կյանքի փոփոխությունների և տեղափոխությունների համար:** DDS-ը պետք է մշակի նահանգային ծրագիր՝ մարդկանց նոր բնակարանների կամ ծառայությունների անցմանը օգնելու համար: Պլանը պետք է ներառի, թե ինչպես են I/DD տառապող մարդիկ օգնություն ստանալու հետևյալ հարցերում.
 - Վարձույթ
 - Ավանդներ

- Կոմունալ ծառայություններ
- Կահույք՝ կյանքի ցանկացած փուլում գտնվելու համար
- Աջակցում է տարբեր կենսապայմաններից ավելի անկախ կյանքի սահուն անցմանը, ինչպիսիք են՝
 - Ընտանեկան բնակարաններ
 - Համատեղ բնակության տներ
 - Խնամակալություն
 - Ապաստարաններ
 - Անօթևանություն

5. **Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են օգտվել մատչելի բնակարանային և վարձակալության օգնությունից:** Նահանգը և DDS-ը պետք է օգնեն I/DD ունեցող մարդկանց և նրանց ընտանիքներին հեշտությամբ օգտվել առկա մատչելի և հասանելի բնակարանային ռեսուրսներից: Օրինակ՝ բնակարանային ծրագրեր, վարձակալության սուբսիդիաներ և այլ համայնքային ռեսուրսներ:

DDS-ը պետք է.

- Ստեղծի և ֆինանսավորի վարձավճարի սուբսիդավորման ծրագիր, որը կտրամադրի ֆինանսավորում՝ լրացնելու համար այն բացը, որը ներկայումս գոյություն ունի վարձավճարի սուբսիդավորման այլ ծրագրերի հետ:
 - Սա կարող է ներառել վարձակալության սուբսիդիաների տրամադրումը, մինչև մարդիկ սպասում են HUD վաուչերների:
 - DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համագործակցեն տեղական բնակարանային կառավարման մարմինների և կառավարվող խնամքի կազմակերպությունների հետ՝ մարդկանց համար վարձակալության սուբսիդիաներ ստանալու մեկ անխափան գործընթաց մշակելու համար:
- Ապահովել, որ մարդիկ կարողանան ստանալ բնակարանային կարիքների գնահատում և բնակարանային մատչելիության ծառայություններ՝ ճգնաժամի պահին, երբ համարվում են ռիսկի տակ գտնվող, կամ ցանկացած ժամանակ, երբ ունեն դրա կարիքը:

- Համագործակցել բնակարանային կառավարման մարմինների և այլ զարգացման գործակալությունների հետ՝ I/DD ունեցող անձանց համար հատուկ վարձակալության ծրագրեր, ամրագրված բնակարանային միավորներ կամ վարձակալության օգնություն ստեղծելու համար:

Նահանգը պետք է դադարեցնի անարդար բնակարանային քաղաքականությունը, օրինակ՝ երբ

- Վարձակալներին մերժում են՝ ելնելով նրա եկամտի աղբյուրից
- Վարձակալներին մերժում են՝ վարկային պատմության բացակայության պատճառով

6. **Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են իրավաբանական օգնություն ստանալ բնակարանային հարցերի վերաբերյալ:** Նահանգը պետք է ապահովի, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարողանան ստանալ արագ, տեղական, իրավական օգնություն, եթե դրա կարիքը ունենան: Նահանգը պետք է.

- Ավելացնի իրավաբանական օգնության ծրագրերի և սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց կազմակերպությունների ֆինանսավորումը՝
 - Տրամադրելով իրավաբանական օգնություն բնակարանային հարցերի վերաբերյալ
 - Աջակցություն ցուցաբերելով I/DD ունեցող մարդկանց:
 - Դադարեցնել տեղական անարդար բնակարանային քաղաքականությունը:
- Ստեղծել համակարգ՝ հաշվարկելու և հաղորդելու, թե քանի մարդ ունի բնակարանային կարիք՝ ներառյալ նպատակային իրավաբանական աջակցություն ստանալու անհրաժեշտություն: Սա կօգնի բարելավել նահանգի բնակարանային իրավունքների պաշտպանությունը, շահերի պաշտպանությունը, խտրականության դեմ պայքարը, արդար բնակարանաշինությունը և այլ կարևոր օրենքներ: Սա պետք է ներառի հետևյալի մասին տեղեկատվություն՝
 - Ինչ տեսակի օգնություն է անհրաժեշտ մարդկանց
 - Անհրաժեշտ գործողություններ
 - Մասնակցող գործակալություններ կամ կազմակերպություններ
 - Մատուցվող ծառայություններ

– Վերջնական արդյունքներ

- Կատարեք վերանայում՝ բացահայտելու համար այն խոչընդոտները, որոնց բախվում են իրավաբանները՝ փորձելով սպասարկել I/DD ունեցող մարդկանց: Այնուհետև մշակեք ծրագիր՝ այդ խոչընդոտները հաղթահարելու համար:

Այս առաջարկության մասին ավելի մանրամասն տեղեկություն կարող եք գտնել CalHHS MPDS կայքում՝ «Առաջարկության նախապատմություն և տեխնիկական տեղեկատվության հավելված» բաժնում:

7. **Տները հասանելի դարձնել I/DD ունեցող մարդկանց համար:** DDS-ը պետք է համագործակցի տարածաշրջանային կենտրոնների հետ՝ ստեղծելու հստակ և հեշտ գործընթաց, որպեսզի I/DD ունեցող մարդիկ կարողանան դիմել իրենց հաշմանդամության հետ կապված տան փոփոխություններ կատարելու համար: I/DD ունեցող մարդիկ պետք է կարողանան տան փոփոխությունները խնդրել՝ անկախ նրանից, թե ինչ տեսակի ծառայություններ են ստանում: DDS-ը պետք է նաև՝

- Համոզվի, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են ստանալ հասանելիության թարմացումներ իրենց տներում՝ անկախ նրանից, թե նրանք վարձակալած են, թե սեփական տուն ունեն:
- Աջակցի ֆինանսապես I/DD ունեցող մարդուն՝ վերանորոգման ծախսերը փոխհատուցելու, երբ վարձատուն պահանջում է բնակարանը վերադարձնել նախնական վիճակին:
- Հավաքագրի և օգտագործի տվյալներ: Սա կապահովի, որ DDS-ը կարողանա.
 - Հասկանալ մարդկանց կարիքները
 - Բարելավել տան փոփոխությունների հայտերի ներկայացման գործընթացը
 - Համոզվել, որ տան փոփոխությունների համար ֆինանսավորումը և հասանելիությունը արդար են:

8. **Օգտագործեք խթաններ՝ խրախուսելու, որ I/DD ունեցող անձանց վարձակալությամբ բնակարաններ տրամադրեն:** Նահանգը պետք է ուսումնասիրի տարբեր մեթոդներ՝ ընկերություններին, անհատներին և կազմակերպություններին խրախուսելու համար՝ I/DD ունեցող անձանց բնակարաններ վարձակալությամբ տրամադրելու համար: «Խթանել» նշանակում է ինչ-որ մեկին ոգևորել գործողություն կատարել՝ նրան դրա դիմաց նյութական օգնություն տրամադրումով: Սրա մեջ կարող են մտնել այնպիսի մեթոդներ, որոնք թույլ կտան այն մարդկանց, ովքեր վարձակալությամբ

բնակարաններ են տալիս I/DD ունեցող անձանց, ստանալ ֆինանսական խթաններ, ինչպիսիք են՝

- Նահանգային հարկային արտոնություններ
- Անշարժ գույքի հարկային զեղչեր

Նահանգը պետք է նաև ուսումնասիրի մատչելի գույքային ապահովագրություն տրամադրելու մեթոդներ այն մատակարարներին, որոնք սպասարկում և բնակարանով են ապահովում I/DD ունեցող անձանց իրենց սեփականություն հանդիսացող կամ վարձակալած բնակելի վայրերում: Սա կօգնի ավելի շատ բնակարաններ հասանելի դարձնել բարձր կարիքներ ունեցող մարդկանց սպասարկելու համար:

9. **Կազմեք ծրագիր՝ I/DD ունեցող մարդկանց հաստատություններից համայնք տեղափոխելու համար:** DDS-ը պետք է ծրագիր կազմի՝ աջակցելու համար I/DD ունեցող անձանց ինստիտուցիոնալ միջավայրից համայնքային միջավայր տեղափոխվելուն: Կալիֆորնիան փակել է I/DD ունեցող անձանց համար նախատեսված նահանգային խոշոր հաստատությունները և աջակցել է շատ անհատների համայնք տեղափոխվելու հարցում: Շատ մարդիկ դեռևս ապրում են մասնավոր հաստատություններում, ինչպիսիք են՝

- Միջին խնամքի հաստատություններ
- Ծերանոցներ
- Հոգեբուժական հաստատություններ (IMDs): IMD-ն տեղ է, որտեղ տրամադրվում է խնամք ծանր հոգեկան և հոգեբանական առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց:

Այս ծրագիրը կօգնի ինստիտուցիոնալ պայմաններում գտնվող մարդկանց տեղափոխվել համայնք: Ծրագիրը պետք է՝

- Ապահովի, որ համայնք տեղափոխվող I/DD ունեցող անձինք ստանան համապատասխան աջակցություն՝ ապրելու անկախ կյանքով:
- Օգտագործի նահանգային հաստատությունների փակման փորձն ու դասերը:

10. **Համոզվեք, որ կան բավարար հատուկ բնակարաններ I/DD ունեցող մարդկանց համար:** DDS-ը պետք է համոզվի, որ առկա են բավարար թվով ինտեգրված ներառական բնակարանային տարբերակներ: Սրանք բնակարանային տարբերակներ են, որտեղ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են ապրել հաշմանդամություն չունեցող մարդկանց հետ, ունենալ համայնքին մուտք գործելու և մասնակցելու հնարավորություն և ստանալ անհրաժեշտ հատուկ

աջակցություն: Ինտեգրված ներառական բնակարանային տարբերակները ներառում են՝

- Բժշկական և հոգեկան կարիքներով անձանց համար նախատեսված տներ
- Խնամակալական տներ

DDS-ը պետք է ապահովի, որ՝

- Համախմբված և ընդգրկուն բնակարանային տարբերակները կենտրոնացած լինեն անձնական ընտրության, անկախության և ընդգրկվածության վրա:
- Բնակարանային քաղաքականությունները հարգեն արդար կանոններ և համապատասխանեն բոլոր անհատների կարիքներին:
- Բոլոր բնակարանային վայրերը լիովին համապատասխանում են «Տուն և համայնքահեն ծառայություններ» (HCBS) վերջնական կանոնակարգի պահանջներին:
 - Այս առաջարկությանը նպաստող բնակելի միջավայրերի մոնիթորինգի և վերահսկողության վերաբերյալ ավելի մանրամասն տեղեկություններ կարող եք գտնել CalHHS MPDS կայքում տեղադրված «Recommendation Background and Technical Information Addendum» բաժնում:

11. Բնակարանային հարցերում կառավարության և գործընկեր

գործակալությունների ավելի ամուր համագործակցություն: Նահանգը և DDS-ը պետք է բարելավեն բնակարանային հարցերում նահանգային, դաշնային կառավարության և տեղական գործակալությունների համատեղ աշխատանքը: Սա ներառում է նրանց համագործակցությունը՝ ապահովելու համար, որ I/DD ունեցող անձինք կարողանան օգտվել բնակարանային ծառայություններից և անօթևանության կանխարգելման ծրագրերից:

Նահանգը պետք է.

- Հաստատի միջոյությունային գործընկերություններ՝ պահանջելով պաշտոնական համաձայնագրեր DDS-ի, տարածաշրջանային կենտրոնների և Կալիֆորնիայի բնակարանային գործակալությունների միջև: Այս գործընկերությունները կապահովեն մատչելի, հասանելի և աջակցող բնակարանային ռեսուրսների հավասար հասանելիությունը:

DDS-ը պետք է.

- Ստեղծել հատուկ բնակարանային ստորաբաժանում, որը կկենտրոնանա համայնքային, մատչելի և հասանելի բնակարանային խնդիրների վրա՝ I/DD ունեցող անձանց համար: Բաժինը պետք է նաև կենտրոնանա I/DD ունեցող անձանց համայնքային ներգրավվածության վրա:
- Ձևավորել բնակարանային խորհրդատվական կոմիտե՝ DDS-ին և դրա գործընկեր գործակալություններին խորհրդատվություն տրամադրելու համար: Այս հանձնաժողովը պետք է ներառի փորձագետներ և կյանքի փորձ ունեցող մարդկանց:

12. Համապատասխանել Կալիֆորնիայի «Housing First» օրենքներին:

Նահանգը պետք է համապատասխանեցնի I/DD ունեցող անձանց համար նախատեսված բնակարանային ծրագրերն ու ծառայությունները Կալիֆորնիայի «Housing First» օրենքներին: Նահանգը պետք է ապահովի, որ «Housing First» սկզբունքներն օգտագործվեն որպես համակարգային արժեքներ: «Housing First» նշանակում է, որ յուրաքանչյուր մարդ պատրաստ է բնակարան ունենալու համար՝ անկախ նրա կարիքների բարդությունից: «Housing First» մոտեցման սկզբունքները պետք է փոխարինեն այն բոլոր մոտեցումներին, որոնք պահանջում են, որ մարդը նախապես որոշ չափանիշների համապատասխանի՝ մինչև նրան թույլ տրվի բնակարան ստանալ իր ընտրությամբ: Նահանգը պետք է ապահովի, որ I/DD ունեցող անձանց համար մատչելի և հասանելի բնակարանային տարբերակներ մշակելու բոլոր ներդրումներն ու ջանքերը լիովին համապատասխանեն HCBS-ի հիմնական սկզբունքներին և պահանջներին:

13. Համոզվեք, որ բնակարանային օրենքներն ու տեխնոլոգիաները արդար են: Նահանգը պետք է ապահովի, որ բնակարանային օրենքները և բնակարանային ծրագրերը արդար լինեն I/DD ունեցող մարդկանց համար: Դա անելու համար նահանգը պետք է.

- Աջակցի այն օրենքներին, որոնք՝
 - Կապշտպանեն I/DD ունեցող անձանց արդար բնակարանային իրավունքները
 - Կվերացնեն I/DD ունեցող անձանց բնակարանային խոչընդոտները
 - Կկանխեն խտրականությունը I/DD ունեցող մարդկանց նկատմամբ
 - Կապշտպանեն I/DD ունեցող մարդկանց

- Կթարմացնեն կամ կփոփոխեն այն օրենքները, որոնք անհրաժեշտ են I/DD ունեցող մարդկանց ավելի լավ պաշտպանելու համար:
- Համոզվի, որ բնակարանային ծրագրերում օգտագործվող նոր տեխնոլոգիաները պատահաբար չառաջացնեն՝
 - Խտրականություն I/DD ունեցող մարդկանց նկատմամբ
 - Չբացառի I/DD ունեցող մարդկանց
 - Անարդար արդյունքներ իրենց համայնքում ապրելու և բնակարան ստանալու փորձ կատարող I/DD ունեցող մարդկանց համար:
- Համոզվի, որ I/DD ունեցող անձինք, ովքեր փորձում են օգտվել բնակարանային ծրագրերից, ծառայություններից կամ ռեսուրսներից, կարող են՝
 - Ստանալ օգնություն
 - Հաղորդել խնդիրների մասին
 - Հաղթահարել խոչընդոտները

Համոզվեք, որ արդարադատության համակարգը գործում է I/DD ունեցող անձանց համար

Երբ I/DD ունեցող անձինք հանցագործություն են կատարում կամ մեղադրվում են հանցագործության մեջ, նրանք շփվում են արդարադատության համակարգի հետ նույն կերպ, ինչպես մյուս մարդիկ: Արդարադատության համակարգում, ընդհանուր առմամբ, կան բազմաթիվ անհավասարության և արդարության խնդիրներ: I/DD ունեցող մարդիկ կարող են հանդիպել ավելի շատ անարդարությունների արդարադատության համակարգում: Սա կարող է լինել այն պատճառով, որ արդարադատության համակարգի ծառայությունները նախագծված չեն՝ բավարարելու I/DD ունեցող մարդկանց կարիքները: Այս առաջարկությունները նպատակ ունեն ապահովելու, որ արդարադատության համակարգը արդյունավետ աշխատի I/DD ունեցող մարդկանց համար:

1. **Համակարգված և շարունակական կերպով մատուցեք դիվերսիոն ծառայություններ:** DDS-ն և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համատեղ աշխատեն՝ մշակելու համար ուղեցույց՝ թե ինչպես I/DD ունեցող անձինք կարող են ստանալ այլընտրանքային ծառայություններ: Դիվերսիոն ծառայությունները այլընտրանք են նրանց համար, ովքեր հակառակ դեպքում կպատժվեին ազատազրկմամբ ոչ բռնի հանցանք կատարելու համար:

«Ազատագրկվել» նշանակում է հայտնվել բանտում կամ քրեակատարողական հաստատությունում:

Բոլոր I/DD ունեցող անձինք, ովքեր համապատասխանում են դիվերսիոն ծառայությունների իրավական չափանիշներին, պետք է ունենան այդ ծառայություններից օգտվելու հնարավորություն: Դիվերսիոն ծառայությունները, ինչպես նաև Lanterman Act-ի բոլոր ծառայությունները, հիմնված են անհատի անհատականացված աջակցության կարիքների վրա: Դրանք նաև հիմնված են դատավորի գնահատականի վրա, ըստ որի՝ դիվերսիոն պլանը չի ներկայացնում անհամաչափ վտանգ հանրային անվտանգության համար:

DDS-ի և տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից մշակվող ուղեցույցներում պետք է քննարկվի հետևյալը՝

- Դիվերսիոն գործընթացի փուլերը
- Ինչպես ապահովել, որ դիվերսիոն ծառայությունները հասանելի լինեն բոլոր իրավասու I/DD ունեցող անձանց համար
- Տարածաշրջանային կենտրոնի դերը
 - Տարածաշրջանային կենտրոնի դերը չպետք է լինի՝
 - Կարծիք հայտնել, թե արդյոք դիվերսիոն ծառայությունը համապատասխանում է:
 - Դիվերսիոն ծառայությունների օգտին կամ դեմ առաջարկություններ անել:

DDS-ը կարող է նաև նպաստել դիվերսիոն ծրագրերի ուժեղացմանը՝ արագացնելու վճարման դրույքաչափերի բարձրացման հարցումների գործընթացը, երբ անհրաժեշտ է անձի դիվերսիոն պլանի համար, օրինակ՝ արտակարգ բնակարանային կամ ճգնաժամային միջամտության ծառայությունների դեպքում:

2. **Անցման պլանավորում Porterville Չարգացման Կենտրոնում (PDC)**
գտնվող անձանց համար: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համատեղ աշխատեն՝ PDC-ում գտնվող մարդկանց համար համապարփակ անցումային ծրագրերի վերաբերյալ ուղեցույց մշակելու համար: Երբեմն I/DD ունեցող մարդիկ չեն ստանում դիվերսիոն ծառայություններ և ստիպված են լինում դատավարության դիմել: Եթե անձը չի կարողանում հասկանալ իրեն առաջադրված մեղադրանքների հիմքը կամ չի կարող պաշտպանվել դատական գործընթացում նա կարող է ճանաչվել «անգործունակ դատավարության համար»: Երբ սա տեղի է ունենում, նրանք չեն մտնում բանտ և նրանց չեն

ճանաչում մեղավոր: Դրա փոխարեն, դատարանը կարող է նրանց կարգադրել դիմել PDC, որը DDS-ի կողմից ղեկավարվող խոշոր հաստատություն է: PDC-ում նրանք պետք է ստանան բուժում, որը կօգնի նրանց հասկանալ, թե ինչու են իրենց մեղադրանք առաջադրվել և ինչպես են ընթանում դատավարությունները: Բայց կան մարդիկ, ովքեր երբեք չեն կարողանա հասկանալ, թե ինչու են իրենց մեղադրում հանցագործության մեջ: Այս իրավիճակում գտնվող որոշ մարդիկ տարիներ շարունակ բանտարկված են մնում PDC-ում, երբեմն՝ ավելի երկար, քան այն ժամանակը, որը նրանք կանցկացնեին բանտում, եթե դատվեին և մեղավոր ճանաչվեին: Բայց PDC-ում բոլորը պարտադիր չէ, որ այնտեղ լինեն:

PDC-ում աշխատողների համար անցումային ծրագրերը պետք է.

- Պարզեն, թե ինչպիսի ծառայություններ են անհրաժեշտ անձին իր համայնքում կրկին ապրելու համար:
- Սահմանեն լավագույն փորձը մարդկանց աջակցելու համար՝ ինչպես PDC-ում գտնվելու ընթացքում, այնպես էլ ազատ արձակվելուց հետո:
- Ներառեն անձի համայնքային տեղաբաշխմանը խոչընդոտող խնդիրների կամ խոչընդոտների նկարագրությունը:
- Ներառեն, թե ինչ գործողություններ են ձեռնարկվում տեղաբաշխման խոչընդոտները վերացնելու համար

3. Համոզվեք, որ տարածաշրջանային կենտրոնի ծառայությունները մատուցվում են նույնիսկ եթե անձը բանտարկված է: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ապահովեն, որ բոլոր բանտարկված անձինք, ովքեր իրավասու են օգտվել տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայություններից, շարունակեն ստանալ անհրաժեշտ աջակցությունը բանտարկության ընթացքում:

- Անձը պետք է աջակցություն ստանա տարածաշրջանային կենտրոններից՝ ազատ արձակմանը նախապատրաստվելու համար:
- Անձը պետք է աջակցություն ստանա տարածաշրջանային կենտրոնից՝ ազատ արձակվելուց հետո համայնք վերադառնալիս:
- Տարածաշրջանային կենտրոններին չպետք է թույլատրվի «ապաակտիվացնել» անձի գործը միայն այն պատճառով, որ նա բանտարկված է: Ապաակտիվացնել նշանակում է փակել անձի գործը և դադարեցնել նրան աջակցելը:

- Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է շարունակեն սպասարկել և վերահսկել կալանավորված անձանց՝ կանխելու համար վատ հետևանքները, ինչպիսին է անձի կրկին բանտարկությունը:
- DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համատեղ աշխատեն՝ տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայություններից օգտվելու իրավունք ունեցող կալանավորված անձանց նույնականացնելու և սպասարկելու ուղղությամբ:
- DDS-ը, տարածաշրջանային կենտրոնները, բանտերը, անչափահասների ուղղիչ հիմնարկները և նահանգային բանտերը պետք է համատեղ աշխատեն՝ մշակելու համար մի ծրագիր, որը կաջակցի բանտարկված I/DD ունեցող անձանց: Ծրագիրը պետք է ընդգրկի պահանջներ և լավագույն ձևեր՝ աջակցելու անձանց ինչպես ազատագրված ժամանակ, այնպես էլ ազատ արձակումից հետո:
- DDS-ը պետք է տրամադրի ուղեցույց, որը պարզ կդարձնի տարածաշրջանային կենտրոնների դերը և պատասխանատվությունները ազատագրված անձանց ծառայությունների մատուցման գործում: Այս ուղեցույցը պետք է քննարկի, թե ինչպես համագործակցել այլ համակարգերի հետ, ինչպիսին է DHCS-ը,՝ ապահովելու համար, որ բանտից դուրս եկող մարդիկ ստանան այլ կարևոր ծառայություններ, ինչպիսին է առողջապահությունը:

Արտակարգ իրավիճակների պատրաստվածություն

I/DD ունեցող անձինք պետք է ունենան պլաններ և աջակցություններ՝ արտակարգ իրավիճակներում անվտանգ մնալու համար, ինչպես և իրենց համայնքի մյուս անդամները: Արտակարգ իրավիճակները կարող են ներառել.

- Արտակարգ իրավիճակ, որը կարող է առաջանալ նրանց ընտանիքի անդամի կողմից: Օրինակ՝ հանկարծակի առողջական խնդիր կամ էլեկտրաէներգիայի անջատում նրանց տանը:
- Ավելի մեծ մասշտաբի արտակարգ իրավիճակ, ինչպիսին է բնական աղետը: Մեծածավալ արտակարգ իրավիճակները կարող են ազդել ամբողջ համայնքների վրա: Այս տեսակի արտակարգ իրավիճակի օրինակ կարող են լինել վերջերս Հարավային Կալիֆորնիայում տեղի ունեցած անտառային հրդեհները:

1. **Համոզվեք, որ I/DD-ով մարդիկ անվտանգ են արտակարգ իրավիճակներում:** Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է օգնեն

մարդկանց ունենալ պլան, թե ինչ անել անհատական ընտանեկան արտակարգ իրավիճակի, ինչպես նաև ամբողջ համայնքներին ազդող աղետի ժամանակ: Այս արտակարգ իրավիճակների պլանը պետք է քննարկվի և թարմացվի յուրաքանչյուր անհատի IPP հանդիպումների ժամանակ: Արտակարգ իրավիճակների պլանը պետք է ներառի տեղեկություն և տարբերակներ՝ ում կարելի է զանգահարել օգնության համար և ինչպես տարհանվել վտանգավոր իրավիճակից: DDS-ը և շատ տարածաշրջանային կենտրոններ ունեն նաև նվիրված անձնակազմ, որը պատասխանատու է արտակարգ իրավիճակներին պատրաստվածության և արձագանքման համար: Ընտանիքները և անհատները պետք է իմանան, թե ովքեր են այս անձնակազմը և ինչպես կապվել նրանց հետ արտակարգ իրավիճակներում:

Տարածաշրջանային կենտրոնները նույնպես պետք է ունենան պլան, թե ինչպես կարձագանքեն մեծածավալ աղետին, որը ազդում է՝

- Նրանց անձնակազմի
- Նրանց ծառայություններ մատուցելու կարողության
- Նրանց կարողության՝ իրենց գրասենյակները բաց պահելու համար

Այս պլանը պետք է ներառի.

- Համաձայնագրեր հարևան տարածաշրջանային կենտրոնների հետ, որպեսզի նրանք կարողանան աջակցել տուժած անձանց՝ անկախ նրանից, թե որ ծառայության տարածքում են նրանք բնակվում:
 - Սա պետք է ներառի հարևան տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից այնպիսի վայրերի տրամադրումը, որտեղ մարդիկ կարող են զանգահարել, հաղորդագրություններ ուղարկել կամ էլեկտրոնային նամակներ՝ տեղեկատվություն և օգնություն ստանալու համար:
 - Սա հատկապես կարևոր է, եթե տեղական տարածաշրջանային կենտրոնը տուժել է աղետից և չի կարող անմիջապես օգնություն տրամադրել:
- Համադրման պլան նահանգի համապատասխան կառույցների հետ, այդ թվում՝ DDS, Կալիֆորնիայի Արտակարգ իրավիճակների ծառայության գրասենյակի և նահանգային ֆունկցիոնալ գնահատման ծառայությունների թիմերի հետ:

- Պլան՝ առաջին արձագանքողների՝ օրինակ՝ հրշեջների և շտապօգնության աշխատակիցների հետ համադրման համար, որպեսզի նրանք իմանան՝ որտեղ են ապրում I/DD ունեցող մարդիկ և ինչ կարիքներ ունեն նրանք:

I/DD ունեցող մարդիկ ստանում են իրենց անհրաժեշտ ծառայությունները և ընտրում դրանք

I/DD ունեցող շատ մարդկանց համար կարող է դժվար լինել ստանալ անհրաժեշտ ծառայություններն ու աջակցությունը: Որոշ խմբերի մարդկանց համար ծառայությունները կարող են ավելի դժվար լինել ստանալ, քան մյուսների համար:

- Գյուղական վայրերում ապրող մարդիկ հաճախ հեռու են գտնվում ծառայություններ մատուցող վայրերից: Նրանց համար դժվար կարող է լինել ճանապարհորդել ծառայություններ ստանալու համար: Ծառայություն մատուցողների համար կարող է նաև դժվար լինել իրենց տներ գնալ՝ ծառայություններ մատուցելու համար:
- Տարբեր կարողությունների մակարդակ ունեցող մարդկանց համար ծառայություններ ստանալը կարող է նաև ավելի դժվար լինել: I/DD ունեցող անձինք, ովքեր ունեն հատուկ կարիքներ, օրինակ՝ տեսողության կորստով են տառապում կամ օգտագործում են AAC համակարգեր, կարող են ավելի մեծ դժվարությունների բախվել՝ իրենց կարիքներին համապատասխան ծառայություններ մատուցողներ գտնելու հարցում:
- I/DD ունեցող և անգլերեն չխոսող մարդիկ կարող են ավելի դժվարություններ ունենալ ծառայություններ ստանալու հարցում: Երբեմն ծառայությունների մասին տեղեկատվությունը տարբեր լեզուներով հասանելի չէ այնպես, ինչպես պետք է լինի: Երբեմն դժվար է գտնել տարբեր լեզուներով խոսող ծառայություն մատուցողներ:

I/DD ունեցող որոշ մարդիկ, ովքեր իրավասու են, ընդհանրապես որևէ ծառայություն չեն ստանում: Ծառայություններին հասանելիության հետ կապված մարտահրավերները կարող են դժվար լինել համակարգում առկա խոչընդոտների պատճառով: Համակարգում խոչընդոտներ են առաջանում, երբ՝

- Ծառայությունների և աջակցության մասին տեղեկատվությունը հասանելի չէ I/DD ունեցող անձանց համար:
- I/DD ունեցող մարդիկ ապրում են այն վայրերից հեռու, որտեղ հասանելի են ծառայություններ և աջակցություն:

- Բավարար թվով մատակարարներ չկան, որպեսզի բոլորը ստանան իրենց ընտրած ծառայությունը:
- Բավարար գումար չկա, որպեսզի բոլորը ստանան իրենց ընտրած ծառայությունը:

Այս խոչընդոտները կարող են առաջանալ անհիմն կանոնների, խտրականության կամ անարդար վերաբերմունքի պատճառով: Կարող են լինել նաև խոչընդոտներ, քանի որ բոլորի համար բավարար ռեսուրսներ չկան՝ անհրաժեշտը ստանալու համար:

Այս թեմայի նպատակն է, որ I/DD ունեցող մարդիկ ստանան իրենց անհրաժեշտ ծառայություններն ու աջակցությունը, և ընտրեն դրանք, երբ դրանց կարիքն ունեն, որպեսզի կարողանան ապրել այնպիսի կյանքով, ինչպիսին ցանկանում են:

DDS և տարածաշրջանային կենտրոնի ծառայություններ

DDS-ի տարածաշրջանային կենտրոնների համակարգը կարևոր ծառայություններ և աջակցություն է մատուցում I/DD ունեցող մարդկանց և նրանց ընտանիքներին: Կալիֆորնիայում կա 21 տարածաշրջանային կենտրոն, և դրանք բոլորը նույն կերպ չեն գործում: Տարածաշրջանային կենտրոնի ծառայություններից օգտվող I/DD հաշմանդամություն ունեցող անձինք կարող են շատ տարբեր փորձառություններ ունենալ համակարգի հետ: Երբեմն I/DD-ով մարդիկ և նրանց ընտանիքները դժվարանում են տարածաշրջանային կենտրոններից ստանալ անհրաժեշտ տեղեկատվությունը: Երբեմն I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները չեն կարողանում ստանալ իրենց անհրաժեշտ և ընտրած ծառայությունները, նույնիսկ եթե նրանք իրավասու են: Հատկապես դժվարություններ կարող են ունենալ I/DD ունեցող մարդիկ և տարբեր խմբերի ընտանիքները տարածաշրջանային կենտրոններից անհրաժեշտ տեղեկատվությունը ստանալու հարցում:

Այս առաջարկությունները վերաբերում են այն գործողություններին, որոնք DDS-ն և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է իրականացնեն՝ տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունները ավելի արդյունավետ դարձնելու համար I/DD ունեցող անձանց և նրանց ընտանիքների համար:

1. **Բարելավել հաղորդակցությունը:** DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է աշխատեն բարելավելու տարածաշրջանային կենտրոնների և մատակարարների կողմից անհատների և ընտանիքների հետ հաղորդակցվելու եղանակը: Դա անելու համար՝

- DDS-ը պետք է սահմանի հաճախորդների սպասարկման չափորոշիչներ, որոնք կուղղորդեն տարածաշրջանային կենտրոններին և մատակարարներին՝ անհատներին և ընտանիքներին ավելի լավ աջակցելու հարցում: Այս ստանդարտները պետք է ներառեն.

- Պահանջներ, որ հաղորդակցությունը պետք է լինի պարզ լեզվով և սպասարկվող անձի և նրա ընտանիքի համար նախընտրելի լեզվով:

- Հեռախոսազանգերին կամ էլեկտրոնային նամակներին ժամանակին պատասխանելու պահանջներ:

- Պահանջներ՝ չօգտագործելու բարդ «հեռախոսային բարդ համակարգ»: «Հեռախոսային բարդ համակարգ»-ը ավտոմատացված հեռախոսային համակարգ է, որը զանգահարողներին ուղղորդում է ձայնագրված հարցերին, ի պատասխան ընտրված տարբերակների համաձայն: Հեռախոսային բարդ համակարգը կարող են շփոթեցնող և հիասթափեցնող լինել: Ծառայություն ստացողները պետք է հնարավորություն ունենան զանգահարել և անմիջապես կապ հաստատել կենդանի մարդու հետ: Այս անձը պետք է օգնի նրանց ճիշտ ծառայության կամ անձնավորության մոտ հասնել՝ իրենց հարցերի պատասխանները ստանալու համար:

- Պահանջներ՝ ունենալ հնարավորություններ I/DD ունեցող անձանց և նրանց ընտանիքների համար՝ առանց տեխնոլոգիաների հաղորդակցվելու, եթե դա նրանց նախընտրությունն է: Տարածաշրջանային կենտրոնները և մատակարարները պետք է տեխնոլոգիան օգտագործեն հաղորդակցվելու համար միայն այն դեպքում, երբ դա օգտակար է:

«Տարածաշրջանային կենտրոնի հետ կապված տեղեկատվության մեծ մասը ես ստիպված էի ինքնուրույն պարզել, և մայրիկս այնտեղ էր՝ ինձ օգնելու համար... մի թողեք, որ օգտատերը ինքնուրույն հասկանա ամեն ինչ, եթե համակարգողները այնտեղ են՝ իրենց մատուցած ծառայությունների հարցում օգնելու համար... Ես շարունակում եմ սովորել այնպիսի բաներ, որոնք կարող էի ստանալ»:

Eric

2. Կատարել կենտրոնացված իրազեկում և ներգրավում քիչ

Ներկայացված համայնքների համար: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է մշակեն քիչ ներկայացված համայնքներին ուղղված իրազեկման ծրագրեր: I/DD-ով շատ մարդիկ և նրանց ընտանիքները ապրում են տարածաշրջանային կենտրոնից հեռու: Նրանք կօգտվեն տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից կենտրոնացված իրազեկումից և աջակցությունից: DDS-ը պետք է.

- Պահանջի տարածաշրջանային կենտրոններից մշակել և իրականացնել իրազեկման ծրագրեր: Իրազեկման պլանները պետք է կենտրոնանան այն աշխարհագրական տարածքների վրա, որոնք գտնվում են տարածաշրջանային կենտրոնների գրասենյակներից հեռու:
- Պահանջել տարածաշրջանային կենտրոններից անձնակազմ ուղարկել այն համայնքներ, որտեղ ծառայություններից օգտվելը և դրանք պահպանելն ավելի դժվար է: Օրինակ՝
 - Գյուղական համայնքներ
 - Ցեղային համայնքներ
 - Փախստական աշխատողների համայնքներ
 - Համայնքներ, որոնք անգլերեն չեն խոսում
- Իրազեկման ժամանակ պետք է ներառվեն Medi-Cal ծրագրի և այլ մատչելի ծառայությունների մասին տեղեկություններ: Սա կարող է օգնել ապահովել, որ բոլոր իրավասու անձինք տեղյակ լինեն իրենց անհրաժեշտ ծառայությունների մասին և կարողանան օգտվել դրանցից:
- Պահանջել, որպեսզի տարածաշրջանային կենտրոնները գնահատեն իրենց իրազեկման աշխատանքները և դրանց արդյունքները:
- Տարածաշրջանային կենտրոնների պայմանագրերում ներառել իրազեկման ակնկալիքները և հաշվետվողականությունը:

3. Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են օգտվել

ծառայություններից և աջակցություններից: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համոզվեն, որ սպասարկվող յուրաքանչյուր անձ հասանելիություն ունի իրեն հասանելի ցանկացած ծառայությանը և աջակցությանը: Սա պետք է ճիշտ լինի՝ անկախ նրանից, թե որտեղ է ապրում I/DD ունեցող անձը կամ նրա ընտանիքը: Ցուրաքանչյուր տարածաշրջանային կենտրոն պետք է.

- Առաջարկի ծառայությունների նույն հիմնական փաթեթը:
- Համոզվեք, որ այդ ծառայությունները հասանելի են բոլոր տարածքներում, այդ թվում՝ ավելի քիչ ռեսուրսներ ունեցող տարածքներում:
- Աշխատեք սպասարկվող մարդկանց հետ՝ ընդունելի լուծումներ գտնելու համար այն դեպքերում, երբ ծառայությունը հաստատված է, բայց հասանելի մատակարարներ չկան: Պատասխանատվությունը և ծառայությունների բացակայությունը չպետք է լինեն սպասարկվող անհատի բեռը:
- Ընդլայնել բարձրորակ առցանց ծառայությունների օգտագործումը իրավասու մասնակիցների համար ամբողջ նահանգում:
- Ապահովել, որ I/DD ունեցող անձինք և նրանց ընտանիքները կարողանան հասանելիություն ունենալ ծառայություններին և ունենան հուսալի ու ժամանակին հասնող տրանսպորտային տարբերակներ՝ այդ ծառայություններից օգտվելու համար:
- Ստեղծել մեթոդներ, որպեսզի մատակարարները բավարար վճարեն՝ համոզվելու համար, որ նրանք կարող են բժիշկներ և այլ մատակարարներ ուղարկել հեռավոր շրջաններում բնակվող I/DD ունեցող մարդկանց սպասարկելու համար:

4. Համոզվեք, որ ծառայությունների սահմանումները հստակ և հետևողական են: DDS-ը պետք է համոզվի, որ բոլոր ծառայությունների սահմանումները հեշտ հասկանալի են անհատների և ընտանիքի անդամների համար: Ծառայությունների սահմանումները մշակելու և թարմացնելու համար DDS-ը պետք է օգնություն ստանա անկախ կազմակերպությունից: Այս սահմանումները պետք է հասանելի լինեն՝

- I/DD-ով մարդկանց և նրանց աջակցող անձանց: Այդ կազմակերպության կազմում պետք է լինեն ինչպես I/DD ունեցող անձինք, այնպես էլ մարդիկ, ովքեր լավ պատկերացնում են տվյալ համայնքը, հավասարության սկզբունքը և տարածքային կենտրոնների աշխատանքը: Այս սահմանումները պետք է.
- Նկարագրեն, թե ինչ պետք է ներառվի յուրաքանչյուր տեսակի ծառայության մեջ, ով է իրավասու ստանալու յուրաքանչյուր ծառայություն և ինչպես կարելի է հասանելիություն ունենալ ծառայություններին:

- Օգտագործվի բոլոր տարածաշրջանային կենտրոնների և մատակարարների կողմից:
- Հասկանալի լինի բոլորի համար:
- Լինի ճկուն, որպեսզի նրանք կարողանան բավարարել անհատների յուրահատուկ կարիքները, այդ թվում՝ գյուղական կամ այլ համայնքներում բնակվողների, որոնք կարող են ռեսուրսների սահմանափակումներ ունենալ:
- Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է պարտադիր վերապատրաստում անցկացնեն այս սահմանումների վերաբերյալ՝ կենտրոնի աշխատակիցների, ինչպես նաև այն մարդկանց համար, ովքեր աջակցում են անձանց և նրանց ընտանիքներին: DDS-ը պետք է հավաքագրի, վերլուծի և հաղորդի տվյալներ մարդկանց ծառայություններ ստանալու փորձի վերաբերյալ:

5. **Ավելի շատ ճկունություն տրամադրեք I/DD ունեցող անձանց՝ ծառայություններն ու մատակարարներին ընտրելու հարցում:** DDS -ը պետք է արդիականացնի զարգացման ծառայությունների համակարգը՝ ապահովելու համար, որ I/DD ունեցող մարդիկ ավելի մեծ ճկունություն ունենան ծառայությունների ստացման հարցում:
6. **Համոզվեք, որ օրվա ծրագրերը կենտրոնացած են յուրաքանչյուր անձի անհատական կարիքների վրա:** DDS-ը պետք է համագործակցի I/DD ունեցող մարդկանց, նրանց ընտանիքների և համայնքային այլ գործընկերների հետ՝ համոզվելու համար, որ օրվա ծրագրերը լինեն անձկենտրոն: Սա կարող է ներառել անհատականացված օրվա ծրագրերի մշակում:
7. **Բարելավեք տանը I/DD ունեցող մարդկանց կողմից ստացվող աջակցության ծառայությունները:** DDS-ը պետք է բարելավի այն աջակցության ծառայությունները, որոնք ստանում են I/DD ունեցող անձինք, երբ ապրում են իրենց կամ իրենց ընտանիքների տանը: Մարդիկ կարիք ունեն ճկուն աջակցության, որը կարճաժամկետի իրենց կարիքներին: Աջակցությունն ու ծառայությունները պետք է տրամադրվեն այն ժամանակ և այնտեղ, որտեղ մարդիկ դրանց կարիքն ունեն: Ծառայությունները պետք է ուղեկցեն անհատին նրա ողջ կյանքի ընթացքում և չպետք է խաթարվեն կյանքի անցումային փուլերով:

Առկա ծառայությունները շատ I/DD ունեցող մարդկանց համար արդյունավետ չեն աշխատում: Ծառայությունները բարդ են, անհամաձայնեցված և սահմանափակում են մուտքը, այլ ոչ թե աջակցում: Ծառայություններից որոշները տրամադրում են տարածքային կենտրոնները: Ծառայություններից որոշները տրամադրվում են նաև այլ գործակալությունների և ծրագրերի կողմից:

Ծառայություններից օգտվելու հնարավորությունը կախված է նրանից, թե արդյոք անհատը շարունակաբար համապատասխանում է համակարգի կողմից սահմանված չափանիշներին: Այս չափանիշները կարող են ներառել նրանց բնակության վայրը կամ տարիքը:

Այս ծառայությունները ներառում են՝

- Ինքնուրույն ապրելու ծառայություններ (ILS)
- Աջակցվող կենսապահովման ծառայություններ (SLS)
- Որոշակի օժանդակ ծառայություններ (IHSS)
- Անձնական խնամքի ծառայություններ
- Անձնական ուղեկցորդի ծառայություններ

Կարճաժամկետ բարելավումները պետք է կենտրոնական SLS ծրագրի ընդլայնման վրա և ապահովեն, որ անձանց, ովքեր ունեն I/DD, հասանելի լինի անհատականացված, անձնակենտրոն SLS աջակցություն:

Երկարաժամկետ բարելավումները պետք է վերաձևավորեն այն ծառայությունները, որոնք մատուցվում են իրենց սեփական կամ ընտանիքի հետ բնակվելու տանը ապրող մարդկանց: DDS-ը պետք է համագործակցի անհատների, ընտանիքների և համայնքային այլ գործընկերների հետ՝ վերաձևակերպելու ծառայությունները իրենց սեփական կամ ընտանիքի հետ բնակվելու տներում ապրող անհատների համար՝ օգտագործելով ճկուն միասնական մոտեցում:

Այս առաջարկը հիմնավորող ավելի մանրամասն տեղեկություններ կարող եք գտնել CalHHS MPDS կայքում տեղադրված «Recommendation Background and Technical Information» փաստաթղթում:

8. **Անխափան ծառայություններ երեխաների բարեկեցության, պրոբացիայի և տարածաշրջանային կենտրոնների միջև:** DDS-ն և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է շարունակեն համագործակցությունն տարածաշրջանների հետ՝ որպես նահանգային լավագույն փորձ սահմանելու նպատակով՝ ինչպես մանկական բարեկեցության, այնպես էլ պրոբացիոն համակարգերում գտնվող I/DD ունեցող երեխաներին և երիտասարդներին սպասարկելու ոլորտներում: Լավագույն գործելակերպերը պետք է ներառեն.

- Մանկական բարեկեցության և պրոբացիոն համակարգերին տրամադրել գործիքներ՝ զարգացման խանգարումներ ունեցող այն երեխաներին

Նախնական գնահատում անելու համար, ովքեր դեռ չեն սպասարկվում տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից:

- Տարածաշրջանային կենտրոնների գնահատումների ուղեգրերի արագացում:

Դեպքերի կառավարման համակարգերը պետք է ներառեն իրենց սպասարկած երեխաների հաշմանդամության հետ կապված կարիքների վերաբերյալ տվյալներ, որոնք կարող են նաև տրամադրվել տարածաշրջանային կենտրոններին: Նրանք պետք է նաև ներառեն գործերի անխափան փոխանցման գործընթաց տարածաշրջանային կենտրոնների միջև, երբ երեխաների բարեկեցության և պրոբացիայի համակարգերում գտնվող երեխան տեղափոխվում է այլ տարածաշրջանային կենտրոնի սպասարկման տարածք: Տարածաշրջանային կենտրոնները և երեխաների սոցիալական ապահովության համակարգը պետք է համագործակցեն՝ ընտանիքների և երիտասարդների հետ անցումային ծրագիր մշակելու համար, երբ նրանք դուրս են գալիս երեխաների սոցիալական ապահովության կամ անչափահասների իրավական համակարգերից: Սա հատկապես կարևոր է I/DD ունեցող երիտասարդ չափահասների համար, ովքեր տարիքի հետ դուրս են գալու այս համակարգերից: Պլանը պետք է ներառի անհրաժեշտ ծառայությունների նկարագրությունը և այն կազմակերպության նկարագրությունը, որը կմատուցի դրանք, ինչպիսիք են՝

- Բնակարանային ապահովում
- Առողջապահություն և հոգեկան առողջություն
- Չբաղվածության ծառայություններ

Առողջապահություն և բարեկեցություն

Առողջապահական և բարեկեցության ծառայությունները կարող են ներառել բազմաթիվ տարբեր տեսակի ծառայություններ: Օրինակ՝

- Բժշկական ծառայություններ
- Հոգեկան առողջության ծառայություններ: Սրանք ծառայություններ են, որոնք նախատեսված են հոգեկան առողջության կամ թմրամիջոցների կարիք ունեցող մարդկանց աջակցելու համար:
- Ատամնաբուժական ծառայություններ

I/DD-ով շատ մարդիկ ունեն բարդ առողջական կարիքներ: Սա կարող է նշանակել, որ նրանք պետք է առողջապահական ծառայություններ ստանան տարբեր համակարգերից: I/DD -ով մարդիկ պետք է ստանան այն առողջապահական ծառայությունները, որոնք անհրաժեշտ են հնարավորինս առողջ լինելու համար,

ինչպես ցանկացած այլ մարդ: Սակայն I/DD-ով մարդիկ երբեմն դժվարանում են ստանալ իրենց անհրաժեշտ առողջապահական ծառայությունները: Այս խոչընդոտի պատճառներն բազմազան են:

- Որոշ վայրերում բավարար քանակությամբ առողջապահական ծառայություններ մատուցողներ չկան: Սա կարող է նշանակել, որ մարդիկ ստիպված կլինեն երկար ժամանակ սպասել՝ անհրաժեշտ ծառայությունները ստանալու համար:
- Երբեմն առողջապահության ոլորտի մասնագետները, ինչպիսիք են բժիշկները, լիովին չեն հասկանում, որ I/DD-ով մարդիկ կարող են ունենալ առողջական խնդիրներ, որոնք որևէ կապ չունեն իրենց հաշմանդամության հետ: Նրանք կարող են կարծել, որ I/DD ունեցող մարդիկ պետք է ստանան միայն հաշմանդամությանը հատուկ առողջապահական ծառայություններ: Օրինակ՝
 - Եթե I/DD ունեցող անձը նաև հոգեկան առողջության խնդիր ունի, ինչպիսին է դեպրեսիան, նրա բժիշկը կարող է մտածել, որ I/DD ունեցող անձը հոգեկան առողջության ծառայությունների, ինչպիսին է խորհրդատվությունը, կարիք չունի: Բժիշկը կարող է մտածել, որ I/DD ունեցող անձը իրականում միայն հաշմանդամության ծառայությունների կարիք ունի:
- Երբեմն առողջապահության ոլորտի մասնագետները չունեն անհրաժեշտ պատրաստվածությունը՝ I/DD ունեցող մարդկանց պատշաճ կերպով սպասարկելու համար:
- Որոշ ծառայություններ մատուցողներ կարող է չունենան անհրաժեշտ ռեսուրսներ՝ հաշմանդամության հետ կապված հարմարեցումներ կատարելու և այդ հարմարեցումների կամ լրացուցիչ աջակցությունների կարիք ունեցող անձանց ծառայություններ մատուցելու համար:
- Երբեմն այն համակարգերը, որոնք առողջապահական ծառայություններ են մատուցում I/DD անձանց, չեն համագործակցում այնպես, ինչպես անհրաժեշտ է՝ ծառայությունները համադրված ձևով ապահովելու համար:

Այս առաջարկությունները նպատակ ունեն հեշտացնել I/DD ունեցող անձանց համար անհրաժեշտ առողջապահական ծառայությունների հասանելիությունը: Առաջարկությունները նաև կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ ապահովվի, որ I/DD ունեցող մարդկանց տրամադրվող առողջապահական ծառայությունները լինեն բարձր որակի:

1. **Անդրադառնալ առողջության բոլոր ոլորտներին՝ I/DD տառապող մարդկանց համար:** Նահանգը պետք է զարգացնի արդար բժշկական և հոգեկան առողջապահական խնամք, որտեղ հաշվի կառնվեն անհատի առողջության բոլոր կողմերը: Սա նշանակում է, որ նրանց առողջական կարիքները չպետք է անտեսվեն հաշմանդամության պատճառով: Սա կհանգեցնի նրան, որ հաշմանդամություն ունեցող առողջ անհատները կապրեն ավելի լավ կյանքի որակով:
2. **Ընդգծել, որ I/DD ունեցող անձինք ունեն առողջական կարիքներ, որոնք կապված չեն նրանց հաշմանդամության հետ:** Նահանգը պետք է ապահովի, որ առողջապահական և հոգեկան առողջության համակարգերը հասկանան, որ I/DD ունեցող անձինք ունենում են կյանքի լիարժեք փորձառություններ՝ ինչպես բոլոր մյուս մարդիկ: Սա նշանակում է, որ նրանք, բացի իրենց հաշմանդամությունից, կարող են ունենալ ֆիզիկական առողջության, հոգեկան առողջության և թմրամոլության հետ կապված խնդիրներ: I/DD ունեցող անձինք իրավունք ունեն ստանալու անհրաժեշտ ծառայություններ և աջակցություն՝ իրենց բոլոր կարիքները բավարարելու համար:
3. **Համոզվեք, որ I/DD-ով մարդիկ խտրականության չեն ենթարկվում առողջապահական և հոգեկան առողջության համակարգերի կողմից:** Նահանգը և DHCS պետք է համոզվեն, որ առողջապահական համակարգերը խտրականություն չեն դրսևորում I/DD ունեցող մարդկանց նկատմամբ: Սա ներառում է առողջապահական և հոգեկան առողջության ծառայությունները, որոնք DHCS-ը ֆինանսավորում և վերահսկում է: I/DD ունեցող անձանց երբեմն չեն տրամադրվում որոշ ծառայություններ՝ հաշմանդամություն ունենալու պատճառով: Սա կոչվում է խտրականություն: I/DD ունեցող շատ մարդիկ խտրականության են ենթարկվում առողջապահական ծառայություններ և հոգեկան առողջության ծառայություններ ստանալու փորձ կատարելիս: Երբ I/DD ունեցող մարդիկ չեն կարող ստանալ իրենց անհրաժեշտ առողջապահական և հոգեկան առողջության ծառայությունները, նրանք չեն կարող ապրել այն կյանքով, որը ցանկանում են և լիարժեք մասնակցել համայնքային կյանքին: Այն նաև կարող է ավելի դժվար և թանկ դարձնել DDS-ի և տարածաշրջանային կենտրոնների համար մարդկանց սպասարկելը: Խտրականությունը կանխելու համար կան բազմաթիվ բաներ, որոնք նահանգը և DHCS-ը պետք է անեն: Օրինակ՝
 - DHCS-ը պետք է վերանայի իր պայմանագրերն ու համաձայնագրերը կազմակերպությունների և ծառայությունների մատուցողների հետ՝ հստակ ընդգծելու համար, որ նրանք իրավունք չունեն խտրական վերաբերմունք ցուցաբերելու I/DD ունեցող անձանց նկատմամբ: DHCS-ը պետք է մշակի միջոցներ և մեթոդներ՝ նրանց այդ սպասումներին հաշվետու պահելու համար:

- Նահանգը պետք է ստեղծի պատասխանատու կազմակերպություն, որտեղ մարդիկ կարող են հայտնել առողջապահական ծառայություններ ստանալու ընթացքում խտրականության կամ խոչընդոտների առկայության մասին:
 - Երբ մատակարարները մերժում են ծառայություններ մատուցել I/DD ունեցող մարդկանց, նրանք պետք է բացատրություն տան: Այս կազմակերպությունը պետք է վերանայի ներկայացված բացատրությունը՝ համոզվելու համար, որ այն խտրական չէ:
- DHCS-ը պետք է ապահովի իրազեկվածություն և կրթություն առողջապահության և հոգեկան առողջության մատակարարներին՝ խտրականության դեմ պայքարի օրենքներին համապատասխանելու համար, ներառյալ՝
 - Ապահովի իրազեկվածության բարձրացում և կրթություն, ներառյալ անհրաժեշտության դեպքում տեղեկատվություն I/DD ունեցող անձանց համար հարմարություններ տրամադրելու վերաբերյալ:
 - Տրամադրել տեխնիկական օգնություն, վերապատրաստում և իրազեկվածություն՝ առողջապահության և հոգեկան առողջության մասնագետներին և կազմակերպություններին օգնելու հասկանալ իրենց իրավունքները, պարտականությունները և պարտականությունները՝ I/DD ունեցող անձանց սպասարկելու համար:
- DHCS-ը պետք է ներգրավի ինքնապաշտպաններին, ընտանիքի անդամներին, DDS-ին և համայնքային գործընկերներին՝ մշակելու ռազմավարություններ՝ խտրականության դեմ պայքարի օրենքների և կանոնների պահպանման ապահովման համար:

Այս առաջարկության նախապատմությունը և ավելի մանրամասն տեղեկությունները կարող եք գտնել CalHHS MPDS կայքում՝ «Recommendation Background and Technical Information Addendum» բաժնում:

4. **Համոզվեք, որ առողջապահության ոլորտի մասնագետները հասկանում են, թե ինչպես աջակցել I/DD ունեցող մարդկանց:** CalHHS-ը պետք է համագործակցի Կալիֆորնիայի համալսարանի և Նահանգային համալսարանական համակարգերի հետ՝ ապահովելու համար, որ առողջապահական ծառայություններ մատուցողները տեղյակ լինեն I/DD ունեցող մարդկանց սպասարկելու մասին: Սա առողջապահության ոլորտի մասնագետներին կտա այն գիտելիքներն ու հմտությունները, որոնք անհրաժեշտ են I/DD ունեցող մարդկանց կարիքները բավարարելու համար: Սա նշանակում է առողջապահական մասնագետներին անհրաժեշտ տեղեկություններ

տրամադրել: Այս տեղեկատվությունը պետք է ներառվի ուսուցման ծրագրերի պահանջներում, օրինակ՝ բժշկական համալսարանում: Այս տեղեկատվությունը պետք է ներառվի նաև շարունակական կրթության պահանջներում: Նահանգը պետք է.

- Ներառի անձակենտրոն սկզբունքների և գործելակերպերի ուսուցման պահանջները՝ առողջապահական աշխատուժի զարգացման գործընթացում:
- Համոզվի, որ համակարգերն ու մասնագետները տեղյակ են իրենց իրավական պարտավորության մասին՝ սպասարկելու բոլոր անհատներին՝ անկախ հաշմանդամության կարգավիճակից: Նրանք պետք է տրամադրեն անհրաժեշտ հարմարեցումներ՝ ապահովելու համար, որ I/DD ունեցող անձանց ծառայությունները լինեն հավասար և արդար:
- Կազմակերպել հաշմանդամության վերաբերյալ իրազեկության բարձրացման և կրթության միջոցառումներ լայն հանրության համար:
- Ներառեք սեփական իրավունքի պաշտպաններին և ընտանիքի անդամներին դասընթացների մշակման և անցկացման գործում:
- Ապահովի ֆինանսական խթաններ մատակարարներին՝ I/DD ունեցող մարդկանց հետ մասնագիտացված վերապատրաստումներ անցնելու համար:
- Հավաքագրի տվյալներ բժիշկների, թերապևտների, հոգեբույժների և առողջապահության և հոգեկան առողջության այլ մասնագետների ներկայիս կրթության/ուսուցման վերաբերյալ՝ I/DD -ով տառապող բնակչությանը և կարիքներին վերաբերող թեմաներով: Օգտագործեք տվյալները՝ վերապատրաստումը խթանելու և բարելավելու համար:
- Վերապատրաստումը պետք է արտացոլի Կալիֆորնիայի բնակչության ժողովրդագրական, մշակութային, աշխարհագրական և այլ բազմազան բնութագրերը:
- Ուսուցման և իրազեկության բարձրացման ջանքերը պետք է ներառեն նաև մի շարք այլ ոլորտներ, որոնք սպասարկում կամ ազդում են I/DD ունեցող մարդկանց վրա, ներառյալ, բայց չսահմանափակվելով դրանով.
 - Իրավապահ մարմիններ և ուղղիչ համակարգեր
 - Երեխաների բարեկեցության համակարգեր
 - Ատամնաբույժներ

5. **Համոզվեք, որ կան բավարար քանակությամբ առողջապահական ծառայություններ մատուցողներ՝ I/DD ունեցող մարդկանց աջակցելու համար:** DHCS-ը և DDS-ը պետք է ապահովեն ռեսուրսներ և ֆինանսավորում՝ ապահովելու համար, որ նահանգում մարդիկ կարողանան ընտրել բավարար քանակությամբ մատակարարներ: Սա ներառում է I/DD համակարգի, առողջապահական համակարգի և հոգեկան առողջության համակարգի մատակարարներին:

DDS-ն և DHCS-ը պետք է մշակեն վճարման մեխանիզմներ I/DD, առողջապահության և հոգեկան առողջության ծառայություններ մատուցողներին, որպեսզի I/DD ունեցող անձինք կարողանան ժամանակին ստանալ իրենց անհրաժեշտ ծառայությունները: Մատակարարները պետք է բավարար վարձատրվեն՝ մարդկանց անհրաժեշտ հարմարություններ և հասանելիության աջակցություն տրամադրելու համար:

DDS-ն և DHCS-ը պետք է ճանաչեն անբարենպաստ ընտրության սկզբունքը որպես խտրականության մի ձև: Անբարենպաստ ընտրությունը այն է, երբ մատակարարները համաձայնվում են սպասարկել միայն ավելի քիչ աջակցության կարիք ունեցող մարդկանց: DDS-ն և DHCS-ը պետք է մշակեն ֆինանսավորման մոդելներ I/DD, առողջապահական և հոգեկան առողջության ծառայություններ մատուցողների համար, որոնք համապատասխանեն I/DD ունեցող անձանց կարիքների մակարդակին և դրանց բավարարող ծառայությունների արժեքին: Սա կկանխի անբարենպաստ ընտրությունը:

6. **Համոզվեք, որ առողջապահական ծառայությունների համակարգերը արդյունավետ համագործակցեն՝ ապահովելու համար I/DD ունեցող անձանց անհրաժեշտ աջակցության մատուցումը:** CalHHS-ը պետք է համոզվի, որ բոլոր համակարգերը, որոնք առողջապահական ծառայություններ են մատուցում I/DD ունեցող մարդկանց, համագործակցում են: Տարբեր համակարգերը ունեն տարբեր կանոններ և եղանակներ, որոնցով մարդիկ կարող են ստանալ անհրաժեշտ աջակցությունը: Սա կարող է մեծ դժվարություններ ստեղծել I/DD ունեցող անձանց և նրանց ընտանիքների համար՝ հասկանալու, թե ինչպես ստանալ իրենց անհրաժեշտ ծառայություններն ու աջակցությունը: Կարևոր է, որ համակարգերը պետք է աշխատեն համատեղ՝ ծառայությունների հասանելիությունը հեշտացնելու համար: Սա կօգնի ապահովել, որ I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները կարողանան ստանալ բոլոր անհրաժեշտ ծառայությունները իրենց սպասարկող տարբեր համակարգերից: Կան բազմաթիվ բաներ, որ CalHHS-ը պետք է անի՝ առողջապահական համակարգերի համատեղ աշխատանքն ապահովելու համար: CalHHS-ը պետք է՝

- Պահանջի, որ DHCS-ը և DDS-ը կնքեն համաձայնագրեր, որոնք հստակ կներկայացնեն, թե ինչպես են նրանք համակարգում բոլոր այն ծառայությունները, որոնց կարիքն ունեն I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները:
- Պահանջի, որ DHCS-ը և DDS-ը ստեղծեն մեթոդներ՝ տարբեր համակարգերում ծառայությունները և աջակցությունը համակարգելու համար՝ օգտագործելով անձնակենտրոն սկզբունքներ և գործելակերպեր: Սա ներառում է տվյալների և տեղեկատվության փոխանակում:
- Պահանջի, որ DHCS-ը և DDS-ը համատեղ աշխատեն՝ հստակեցնելու համար, թե ինչպես են I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները ստանալու որոշակի ծառայություններ: Սա կպահանջի ապահովել, որ մարդիկ կարողանան DHCS-ից և DDS-ից ստանալ նմանատիպ, բայց տարբեր կարիքներ բավարարող ծառայություններ:
 - Օրինակ՝ DHCS ECM և համայնքային աջակցության ծառայություններ DHCS-ից:¹¹

Այս առաջարկության մասին ավելի մանրամասն տեղեկություն կարող եք գտնել CalHHS MPDS կայքում՝ «Առաջարկության նախապատմություն և տեխնիկական տեղեկատվության հավելված» բաժնում:

7. **Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են ստանալ առցանց բժշկական ծառայություններ:** DDS և DHCS-ը պետք է համագործակցեն առողջապահական ծառայություններ մատուցողների հետ՝ առցանց բժշկական խորհրդատվության հնարավորությունները շարունակաբար ընդլայնելու և ապահովելու համար, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարողանան օգտվել մասնագիտացված առցանց բժշկական ծառայություններից: «Առցանց բժշկական ծառայություններ» նշանակում է առողջապահական ծառայություններ, որոնք անձը կարող է ստանալ հեռակա կամ վիրտուալ եղանակով՝ հիվանդանոց գնալու փոխարեն: Առողջապահական ծառայություններ մատուցողները պետք է ներառեն կառավարում ունեցող ինսամքի կազմակերպությունները և համայնքային հիմնարկները: Սա կօգնի I/DD ունեցող մարդկանց հեռակա և վիրտուալ աջակցություն ստանալ բժիշկներից և այլ մասնագետներից, որոնք մասնագիտացած են I/DD ունեցող մարդկանց աջակցելու գործում: Սա կարող է թույլ տալ անհատներին արագ կապ հաստատել բժշկի հետ օրվա ցանկացած ժամի, տարվա 365 օր, ցանկացած բժշկական հարցի կամ հաշմանդամությանը վերաբերող

¹¹ [ECM-ի և համայնքային աջակցության մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար \(https://www.dhcs.ca.gov/CalAIM/ECM/Pages/Home.aspx\)](https://www.dhcs.ca.gov/CalAIM/ECM/Pages/Home.aspx)

խորհրդատվության համար: Սա նաև օգնում է I/DD ունեցող մարդկանց և ընտանիքներին, ովքեր ապրում են գյուղական վայրերում: Նրանք հնարավոր է՝ չկարողանան օգտվել նույն առողջապահական ռեսուրսներից, ինչ մարդիկ, ովքեր բնակվում են քաղաքային տարածքներում: Հեռաբժշկության միջոցով նրանք կարող են օգտվել մասնագետների ծառայություններից՝ առանց իրենց տներից և համայնքներից դուրս գալու անհրաժեշտության:

Առողջապահություն և բարեկեցություն. Հոգեկան առողջության ծառայություններ

I/DD ունեցող շատ մարդիկ չեն կարող ստանալ իրենց անհրաժեշտ և ընտրած հոգեկան առողջապահական ծառայությունները: Դրա համար կան բազմաթիվ պատճառներ: Օրինակ՝

- Բավարար թվով հոգեկան առողջապահության մասնագետներ չկան, որոնք ունեն հմտություններ և գիտելիքներ՝ I/DD ունեցող անհատներին սպասարկելու համար: Դժվար է նաև գտնել մատակարարներ, որոնք խոսում են անգլերենից բացի այլ լեզուներով և կարող են աջակցել մարդկանց մշակութային առումով զգայուն ձևով:
- Տարածաշրջանային կենտրոնների, նահանգային հոգեկան առողջության գործակալությունների և առողջապահական ապահովման ծառայություններ տրամադրող կազմակերպությունների միջև հաճախ բացակայում է արդյունավետ համակարգումը:
- Գյուղական վայրերում ռեսուրսները քիչ են: Նահանգի շատ շրջաններում հոգեկան առողջության ծառայություններ ստանալու համար կան երկար սպասման ցուցակներ:
- I/DD ունեցող և ուղեկցող զգալի հոգեկան առողջության խանգարումներ ունեցող անձինք կարող են տեղավորվել սահմանափակող հաստատություններում, ինչպիսիք են հոգեբուժրանները (IMDs):
 - IMDs-ը փակ բնակելի բուժհաստատություններ են, որոնք ունեն առնվազն 16 բնակիչ: Այսպիսի տեղակայումները երբեմն օգտագործվում են այն պատճառով, որ բավարար աջակցություն չկա, որպեսզի մարդիկ կարողանան ապրել սեփական տանը կամ ընտանիքի հետ, կամ էլ բավարար թվով փոքր հաստատություններ չկան, որոնք համապատասխանում են նրանց կարիքներին:
 - Երբեմն տարածաշրջանային կենտրոնների աշխատակիցները կարող են տեղեկացված չլինել այն ծառայությունների մասին, որոնք ավելի քիչ

սահմանափակող են և նախատեսված են անձանց համար, ովքեր ունեն հոգեկան առողջության լուրջ խնդիրներ:ին:

Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ ապահովվի, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարողանան օգտվել իրենց անհրաժեշտ հոգեկան առողջության ծառայություններից: Առաջարկությունները նաև կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ I/DD ունեցող մարդկանց համար տրամադրվող հոգեկան առողջության ծառայությունները լինեն բարձրորակ:

1. **Մշակեք խնամքի համակարգ այն անձանց համար, ովքեր ունեն I/DD և հոգեկան առողջության կարիքներ:** Որպես առողջապահական համակարգերի միջև խնամքի համակարգման ընդլայնված աշխատանքի մի մաս՝ DHCS-ը պետք է մշակի խնամքի համակարգի ծրագիր՝ I/DD ունեցող անձանց համար ծառայություններ տրամադրելու նպատակով: «Խնամքի համակարգ» նշանակում է, որ տարբեր ծառայությունների համակարգերը համատեղ գործում են՝ այդ խմբի մարդկանց անհրաժեշտ բոլոր ծառայությունները ապահովելու համար: I/DD ունեցող անձանց համար նախատեսված ծրագիրը պետք է հիմնված լինի տրավմայի վրա հիմնված խնամքի սկզբունքների և այն փաստի վրա, որ I/DD ունեցող անհատները կարող են նաև հոգեկան առողջության խնդիրներ ունենալ: Պլանը պետք է ներառի.

- Փոխըմբռնման հուշագրեր (MOU) բոլոր 58 շրջաններում MOU-ն գրավոր համաձայնագիր է: MOU համաձայնագիրը պետք է ներառի տարբեր կազմակերպություններ, որոնք տրամադրում են հոգեկան առողջության ծառայություններ I/DD ունեցող անձանց համար, այդ թվում՝
 - Տարածաշրջանային կենտրոններ
 - Շրջանի հոգեկան առողջության բաժիններ
 - Կառավարվող առողջապահական ծրագրեր
 - Շրջանային կրթության գրասենյակներ
- MOU-ն աշխատանքը պետք է ղեկավարի տարբեր կազմակերպությունների ղեկավարներից բաղկացած թիմը:
- MOU-ն պետք է ներառի հետևյալ տեղեկությունները՝
 - Սկրինինգի, գնահատման և հոգեկան առողջության ծառայություններին մուտք գործելու գործընթացներ
 - Համընդհանուր ծառայությունների պլանավորման գործընթացներ

- Ծառայությունների համակարգման և համաձայնեցման գործընթացներ
- Տեղեկատվության և տվյալների փոխանակման գործընթացներ
- Ֆինանսական կառավարման և ծախսերի բաշխման գործընթացներ
- Կազմակերպությունների միջև անհամաձայնությունների լուծման գործընթացներ

2. Ապահովեք հոգեկան առողջության մասնագետների բավարար թվաքանակ՝ I/DD անձանց համար:

CalHHS և դրա ստորաբաժանումները, այդ թվում՝ DHCS-ը, պետք է շարունակեն և զարգացնեն առողջապահական աշխատուժի ոլորտում արդեն իրականացված աշխատանքները, որոնք նախաձեռնել է Կալիֆորնիայի առողջապահական ծառայությունների մատչելիության և տեղեկատվության վարչությունը (HCAI): Օրինակ, DHCS-ը և HCAI-ն պետք է.

- HCAI-ի կողմից իրականացվող առողջապահական մասնագետների պատրաստման փորձնական նախաձեռնությունները և աշխատուժի զարգացման ծրագրերը պետք է ընդլայնվեն՝ ընդգրկելով նաև այն ջանքերը, որոնք ուղղված են ավելացնելու այն մասնագետների թիվը, ովքեր վերապատրաստված են աշխատելու I/DD ունեցող անձանց և ուղեկցող հոգեկան առողջական խնդիրներ ունեցող անձանց հետ:
- Շարունակել զարգացնել առկա աշխատուժի ծրագրերը՝ հնարավորություն ընձեռելով այն աշխատակիցներին, ովքեր ունեն արվեստի բնագավառի աստիճան (AA), բակալավրի աստիճան արվեստի (BA) կամ գիտությունների (Bachelor of Science) ոլորտում, ինչպես նաև մագիստրոսի աստիճան ունեցող լիցենզիա չունեցող մասնագետներին, համապատասխան վերահսկողության պայմաններում մատուցել կառուցվածքային, ապացույցների վրա հիմնված և ուղեցույցով տրամադրվող ծառայություններ:
- Ընդլայնել HCAI-ի պրակտիկաների հասանելիությունը տարածաշրջանային կենտրոններում, I/DD ունեցող անհատներին սպասարկող աջակցության կենտրոններում և այլ ծրագրերում:
 - Այս պրակտիկաների ուշադրության կենտրոնում կարող են լինել գյուղական համայնքները և այլ քիչ սպասարկվող համայնքները:
- Ընդլայնել հոգեկան առողջության մասնագետների նախնական և աշխատանքի ընթացքում շարունակական կրթությունը՝ ներառելով I/DD ունեցող անհատների կարիքները բավարարելու համար անհրաժեշտ գիտելիքներն ու հմտությունները:

- Աշխատել համայնքային քոլեջների, պետական քոլեջների և համալսարանների հետ՝ անհատների համար կարիերայի ուղիներ մշակելու համար՝ I/DD ունեցող անհատներին սպասարկելու համար:
 - Դիտարկել վարկի մարումը, կրթաթոշակները կամ ուսանողական վարկերի դրամաշնորհները:

3. **Փոխել հոգեկան առողջության վճարահաշվարկման մեխանիզմները:**

DHCS-ը պետք է փոխի վճարահաշվարկման մեխանիզմները և կանոնները՝ թույլ տալով, որ հոգեկան առողջության ծառայությունների մատուցման նոր մոդելները հաշվառվեն բոլոր ֆինանսավորման աղբյուրներից: Սա կապահովի, որ հոգեկան առողջության ծառայությունները ֆինանսավորվեն և տրամադրվեն:

Օրինակ, թույլատրել հետևյալի համար հաշիվ-ապրանքագրերի ներկայացումը՝

- Ծառայություններ մատուցող մատակարարների կողմից, որոնց սովորաբար թույլատրված չէր լինի ծառայություններ մատուցել, եթե նրանք ունեն համապատասխան վերահսկողություն:
 - Օրինակ՝ աշխատակիցներ, ովքեր ունեն դիպլոմ, բակալավրի կամ մագիստրոսի աստիճան, բայց չունեն լիցենզիա:
- Խմբային թերապիայի ծառայություններ
- Հոգեկան առողջության միջամտության ծառայություններ, որոնք մատուցվում են դաշնային որակավորում ունեցող առողջապահական կենտրոններում առողջապահական այցի հետ նույն օրը
 - Գործող կանոնները թույլ չեն տալիս մատակարարներին վճարվել որոշ ծառայությունների համար, եթե դրանք մատուցվում են նույն օրը, ինչ մյուս ծառայությունները:
- Հոգեկան առողջության ծառայություններ, որոնք տրամադրվում են անձի ունեցած ախտանիշների հիման վրա, նույնիսկ եթե նրանք չունեն հոգեկան առողջության ախտորոշում:
- Հոգեկան առողջության ծառայություններ, որոնք տրամադրվում են I/DD ունեցող անձանց ծնողներին կամ այլ հիմնական խնամակալներին:
 - Օրինակ՝ թույլ տալ, որ հոգեկան առողջության մասնագետը, ով հոգ է տանում վարքագծային խնդիրներ ունեցող I/DD ունեցող երեխայի մասին, կարողանա ծառայություններ մատուցել նաև այդ երեխայի հիմնական խնամակալ ծնողին՝ ով կարող է տառապել տազնապոլ

կամ դեպրեսիայով՝ կապված երեխայի խնամքի հետ, և կարողանա այդ ծառայությունների համար վճարում ստանալ: Սա թույլ կտա նմանատիպ մոտեցում կիրառել և՛ նորածնի, և՛ հետծննդյան դեպրեսիա ունեցող մոր բուժման հարցում երեխայի առողջապահության մատակարարի կողմից:

4. Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ ստանան ուժեղացված խնամքի կառավարում (ECM) և բարելավված ծառայությունների համակարգում: DDS-ը և DHCS-ը պետք է մշակեն և ներդնեն նահանգային մոտեցում՝ ECM ապահովելու և ծառայությունների համակարգման բարելավում ապահովելու համար:

- DHCS-ը պետք է ստեղծի ECM Medi-Cal ծրագրի նոր թիրախային խումբ: ECM ծրագրում «թիրախային խումբ» նշանակում է այն մարդկանց խումբը, որոնք ունեն հատուկ կարիքներ, և որոնց այդ ծրագիրը կարող է օգնել: ECM-ը ծառայություն է, որը տրամադրում է գլխավոր խնամքի համակարգող՝ առողջության և առողջապահական խնամքի հետ կապված ծառայությունների համակարգման համար: ECM-ը օգնում է բարդ կարիքներ ունեցող մարդկանց կապել իրենց անհրաժեշտ խնամքի հետ՝ անկախ նրանից, թե որտեղ են նրանք գտնվում: I/DD-ով և հոգեկան առողջության կարիք ունեցող մարդկանց խնամքի լրացուցիչ կենտրոնացնելը կօգնի ապահովել, որ այսպիսի բարդ կարիքներ ունեցող մարդիկ կարողանան ստանալ առողջական համակարգման աջակցություն:
- DDS-ն և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է բարդ հոգեկան առողջական խնդիրներ ունեցող I/DD անձանց ընդգրկեն տարածաշրջանային կենտրոնների ավելի փոքր հաճախորդների խմբերում, որոնք նախատեսված են բարդ կարիքներ ունեցող մարդկանց համար: Սա պետք է հատկապես ներառի այն մարդկանց, ովքեր «ռիսկի տակ» են ճգնաժամային ծառայությունների կարիք ունենալու կամ որոնց համար ճգնաժամային ծառայությունները հասանելի չեն: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է IMDs -ում տեղավորումը հաշվի առնեն որպես բարդ կարիքների մի չափանիշ և ներառեն հաճախորդների փոքր խմբերում աշխատելու համար:

5. Ընդլայնեք ծառայությունները I/DD ունեցող և բարդ կարիքներ ունեցող մարդկանց համար: DDS-ը և DHCS-ը պետք է համատեղ աշխատեն՝ համոզվելու համար, որ բարդ կարիքներ ունեցող I/DD ունեցող մարդկանց համար բավարար ծառայություններ կան: Օրինակ՝ մարդիկ, ովքեր ունեն I/DD և հոգեկան առողջության բարձր կարիքներ: Դա իրականացնելու համար DHCS-ը և DDS-ը պետք է ուսումնասիրեն տարբեր մոդելներ՝ բարդ կարիքներ ունեցող I/DD ունեցող մարդկանց խնամք տրամադրելու համար: Այս մոդելները պետք է ներառեն.

- Այս մոդելները պետք է ներառեն՝ ճգնաժամային տներուն աջակցման մոդելները: Սա ներառում է մոդելներ, որոնք տրամադրում են թերապևտիկ և հոգեբանական բռնության ազդեցությունների մասին խնամք թմրամիջոցների չարաշահմամբ I/DD ունեցող մարդկանց համար:
 - Տրավմայի վրա հիմնված խնամքը ծառայությունների մատուցման մի մոտեցում է, որը գիտակցում է, որ մարդիկ տրավմա են ապրում, և որ տրավման ազդում է նրանց կյանքի և փորձառությունների վրա:
- Մոդելներ, որոնք տարբերվում են ավանդական կիրառական հոգեկան վերլուծությունից (ABA):
 - Ամերիկյան համայնքային ասոցիացիան (ABA) ծառայություն է, որը նպատակ ունի հասկանալու I/DD՝ ունեցող անձի վարքագիծը և օգնելու նրան փոխել այն: Ամերիկյան բժշկության խորհուրդը (ABA) չի աշխատում բոլորի համար, և I/DD ունեցող որոշ մարդիկ կարիք ունեն տարբեր մոտեցումների:
- Ճգնաժամերի կառավարման մեթոդները հիմնված են այն համոզմունքի վրա, որ ֆիզիկական ուժի կիրառումը սահմանափակումները ավելորդ են և անարդյունավետ: Օրինակ, Ukeru:¹²
- Հատուկ անհատականացված բնակելի տներ երիտասարդների համար:
- Երկարաժամկետ համալիր ծառայություններ ընտանիքների համար և առանձնակյաց բնակելի տներ երեխաների համար:
 - Սրանք ծառայություններ են, որոնք երկար ժամանակ տրամադրում են կարիքավոր երեխաներին և նրանց ընտանիքներին՝ տարբեր ծառայություններ ու աջակցություն ապահովելով նրանց կարիքները բավարարելու համար:
- Կարճաժամկետ միայնակ անձի համար նախատեսված բնակելի տներ՝ I/DD ունեցող անձանց համար՝ աջակցություն ցուցաբերելով վերադառնալու ընտանիք կամ համայնք:
- Տներ I/DD-ով և Ալցհայմերի հիվանդությամբ տառապող մարդկանց համար՝ նրանց անհրաժեշտ ծառայություններով և աջակցությամբ ապահովելու համար:

¹² [Ukeru-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք \(https://www.ukerusystems.com/\) կայքը:](https://www.ukerusystems.com/)

- Ալցհայմերի հիվանդությունը դեմենցիայի տարածված պատճառ է: Դեմենցիան խնդիրներ է առաջացնում հիշողության և մտածողության հետ:

6. **Բավարարեք I/DD ունեցող մարդկանց բարդ կարիքները:** DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է մշակեն բարելավված մոտեցում I/DD ունեցող մարդկանց բարդ կարիքները բավարարելու համար: Այս մոտեցումը պետք է.

- Օգտագործի ռազմավարություններ և գնահատման գործիքներ
- Ճանաչի բռնության, անտեսման և տրավմայի ավելի բարձր մակարդակները, որոնք կարող են ունենալ I/DD մարդիկ:
- Ներառել տարածաշրջանային կենտրոնի և այլ աշխատակիցների համար նախատեսված վերապատրաստումը
- Համայնքային ծառայությունների գնահատման ուղեցույց
 - Սա կապահովի, որ I/DD ունեցող մարդիկ, ովքեր ունեն բարդ կարիքներ, կարողանան աջակցություն ստանալ իրենց ներկայիս կենսապայմաններում:
 - Սա կօգնի ապահովել, որ I/DD-ով և բարդ կարիքներ ունեցող մարդիկ կարողանան շարունակել ապրել համայնքային բնակելի պայմաններում՝ ավելի սահմանափակող պայմանների փոխարեն:
 - Ավելի սահմանափակող կարգավորումները կներառեն IMD-ները, Canyon Springs համայնքային հաստատությունը և պետական կառավարմամբ հաստատությունները:

7. **Աջակցեք ընտանիքներին և խնամողներին՝ I/DD-ով և բարդ կարիքներ ունեցող մարդկանց աջակցելու համար:** DDS-ը պետք է պարզաբանի և անհրաժեշտության դեպքում ընդլայնի անհատների, ընտանիքի անդամների և այլ խնամողների համար հասանելի ուսուցման, ծառայությունների և աջակցության տեսակները: Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ուսուցում, ծառայություններ և աջակցություն տրամադրեն I/DD ունեցող և բարդ կարիքներ ունեցող անձանց ընտանիքներին և խնամողներին: Սա կօգնի ընտանիքներին և խնամակալներին ավելի լավ աջակցել բարդ կարիքներ ունեցող ռիսկի խմբում գտնվող անհատների կարիքներին: Աջակցությունը պետք է ներառի.

- Անհատականացված, անձնակենտրոն ռազմավարություններ՝ հոգեկան մարտահրավերները մեղմելու համար
- Միջավայրի փոփոխություններ
- Ժամանակին հասանելիություն լրացուցիչ աջակցություններին և ծառայություններին:

8. **Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդկանց ծնողներն ու խնամակալները կարող են ստանալ հոգեկան առողջության աջակցություն:** DHCS-ը, DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համակարգված աշխատեն՝ ապահովելու համար, որ I/DD ունեցող անձանց ծնողները և ընտանիքի մյուս անդամները, ովքեր խնամում են նրանց, կարողանան օգտվել հոգեկամ առողջության ծառայություններից: Այս ծառայությունները չպետք է սահմանափակվեն միայն հասակակիցների աջակցության ծառայություններով: Սա կապահովի, որ I/DD ունեցող անձանց ընտանեկան խնամողները կարողանան ստանալ այն ծառայություններն ու աջակցությունը, որոնք անհրաժեշտ են իրենց սիրելիին խնամք մատուցելու համար:
9. **Մշակեք անձնակենտրոն ճգնաժամային խնամքի ծրագրեր:** DDS-ը պետք է սահմանի անձնակենտրոն ճգնաժամային խնամքի ծրագրերի լավագույն փորձի առաջարկություններ: Տարածքային կենտրոնները պետք է մշակեն անձի կարիքներին համապատասխանող ճգնաժամային խնամքի պլաններ՝ I/DD ունեցող անձանց և նրանց ընտանիքների և/կամ խնամակալների համար: Այս ճգնաժամային խնամքի պլանները պետք է ներառեն ուղիներ՝ ճգնաժամի ժամանակ օգտագործելու համար հատուկ ճգնաժամային ծառայությունները, որոնք մատուցվում են տարածաշրջանային կենտրոնների և համակարգի գործընկերների միջոցով: Այս ճգնաժամային խնամքի ծրագիրը պետք է ներառվի անձի անհատական խնամքի պլանում (IPP):
10. **Ընդարձակեք START թիմերը:** DDS-ը պետք է շարունակի ընդլայնել համակարգային, թերապևտիկ, գնահատման, ռեսուրսների և բուժման (START) թիմերի հասանելիությունը բոլոր տարածաշրջանային կենտրոններում: START թիմերը վեց տարեկանից բարձր I/DD ունեցող մարդկանց տրամադրում են անձնակենտրոն, տրավմայի վրա հիմնված ծառայություններ և ճգնաժամային աջակցություն: START թիմերը ծառայություններ են մատուցում I/DD ունեցող մարդկանց օրական 24 ժամ: START ծառայությունների ընդլայնումը բոլոր տարածաշրջանային կենտրոններում կապահովի, որ կանխարգելման և վաղ միջամտության ծառայությունները հասանելի լինեն Կալիֆորնիայի տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից սպասարկվող բոլոր անձանց:¹³

¹³ [START-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք \(https://www.dds.ca.gov/services/crisis-safety-net-services/start-program/\)](https://www.dds.ca.gov/services/crisis-safety-net-services/start-program/)

Ատամնաբուժական ծառայություններ

I/DD-ով մարդիկ կարող են զգալի ատամնաբուժական կարիքներ ունենալ իրենց հաշմանդամության պատճառով: Նրանք կարող են նաև դժվարություններ ունենալ ատամնաբուժական խնամքին ժամանակին դիմելու հարցում: Որոշ տարածաշրջանային կենտրոններ ունեն ատամնաբուժական համակարգողներ, որոնք կարող են օգնել լուծել հասանելիության հետ կապված խնդիրները: Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ ապահովվի, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարողանան օգտվել իրենց անհրաժեշտ ատամնաբուժական ծառայություններից: Առաջարկությունները նաև կենտրոնանում են I/DD ունեցող մարդկանց համար ատամնաբուժական ծառայությունների բարձրորակ ապահովման վրա:

1. Ատամնաբուժական ծառայությունների հասանելիության բարձրացում:

DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է մշակեն ռազմավարություններ՝ ատամնաբուժական համակարգողների հասանելիությունը մեծացնելու համար: Սա կարող է ներառել տարածաշրջանային մոդելներ, որոնք համակարգում են ծառայությունները տվյալ տարածաշրջանային կենտրոնի սպասարկման տարածքից դուրս:

DDS-ը և պետական մյուս գործընկերները պետք է համագործակցեն ատամնաբուժական խնամքի ոլորտի հետ՝ I/DD ունեցող անձանց համար ատամնաբուժական խնամքի մատակարարների թիվը մեծացնելու ռազմավարություններ մշակելու և իրականացնելու համար: Սա պետք է ներառի ատամնաբուժական դպրոցների հետ համագործակցություն՝ ատամնաբուժական ուսանողներին նախապատրաստելու I/DD ունեցող մարդկանց բուժելուն: Ատամնաբուժարանի ուսանողները կարող են նաև հիմնական ատամնաբուժական ծառայություններ մատուցել I/DD ունեցող մարդկանց՝ որպես իրենց ուսուցման մաս:

Նահանգը պետք է նաև դիտարկի գյուղական և թերսպասարկվող համայնքներում ատամնաբուժական ծառայություններ մատուցողների համար ավելի բարձր կամ լրացուցիչ սակագներ սահմանելու հնարավորությունը: Զբոսավաճառ ատամնաբուժական խնդիրները հաճախ հանգեցնում են ավելի թանկ բուժումների ապագայում, ուստի ավելի բարձր գներ առաջարկելը կարող է խնայել նահանգի գումարը և մեծացնել մատակարարների մատչելիությունը:

2. Ատամնաբուժական խնամքի ծառայությունների ընտրության հնարավորությունների ընդլայնում:

DDS-ը պետք է համագործակցի ապահովագրական ընկերությունների, DHCS-ի և Medi-Cal համակարգի, ինչպես նաև ատամնաբուժական ծառայություններ մատուցողների հետ՝ I/DD ունեցող մարդկանց հաճախ անհրաժեշտ ծառայությունների հասանելիությունը մեծացնելու համար: Սա ներառում է ծառայություններ, ինչպիսիք են՝

- Տնային ատամնաբուժական խնամք
- Չգայունության նվազեցման ծառայություններ այն անձանց համար, ովքեր հեշտությամբ գերզգայունասուն են
- Անզգայացում՝ ավելի մեծ հոգեկան կարիքներ կամ ակամա շարժումներ ունեցող անհատների համար

DDS-ը պետք է սկսի կրթություն և իրազեկվածություն տրամադրելով այն մասին, թե ինչու են այս ծառայությունները բժշկական տեսանկյունից անհրաժեշտ I/DD ունեցող մարդկանց համար: DDS-ն պետք է նաև համագործակցի ապահովագրական ընկերությունների և Medi-Cal ծրագրի հետ՝ հայտնաբերելու այս ծառայություններից օգտվելու խոչընդոտները և հնարավոր լուծումները: Օրինակ՝

- Բացառությունների կամ արագացված հաստատման գործընթացների տրամադրում I/DD ունեցող անձանց համար անզգայացման և տնային ծառայությունների նման ծառայություններ ստանալու համար:
- Առաջարկել խթանումներ Medi-Cal Dental ընդունող ծառայությունների մատակարարների շրջանակը ընդլայնելու համար:

Անցումային աջակցություններ

Այս առաջարկությունները վերաբերում են անցումային աջակցությանը: Սրանք աջակցություն և ծառայություններ են, որոնք ստանում են I/DD ունեցող մարդիկ, երբ նրանք մեծ փոփոխություն են ապրում իրենց կյանքում: Կյանքի անցումային փուլերը ներառում են.

- Երբ երեխան դուրս է գալիս «Early Start» ծառայություններից և սկսում է դպրոց հաճախել:
- Երբ երիտասարդը ավարտում է դպրոցը և սկսում է պլանավորել, թե ինչ է ուզում անել դպրոցից հետո:
- Երբ մարդը դառնում է ծնող:

- Երբ տարեց մեծահասակը ցանկանում է փոփոխություններ կատարել իր կյանքում և ստացվող ծառայություններում:

Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ ապահովվի, որ I/DD ունեցող մարդիկ անցումային շրջանում ստանան իրենց անհրաժեշտ աջակցությունը:

1. Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ ունեն անցումային աջակցություն:

DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է անցումային աջակցություն տրամադրեն I/DD ունեցող մարդկանց՝ նախքան որևէ անցումային շրջանի սկսվելը: Սա ապահովում է, որ անցումային փուլով անցնող բոլոր անձինք ստանան անհրաժեշտ աջակցություն: Այս անցումային աջակցությունները պետք է ներառեն.

- Նրանց ընտրած մատակարարի կողմից PCP-ի ընտրությունը
- Մեկը, ով կարող է օգնել նրանց, և որին իրենք կարող են ընտրել: Այդ անձին կոչում են «ուղեկցորդ»:
 - Ուղեկցորդները կարող են օգնել հետևյալ կերպ.
 - Մասնակցեն պլանավորման հանդիպումներին
 - Ծառայության դիմումները լրացնեն
 - Ծառայության տարբերակների նույնականացում կատարեն
 - Մարդիկ պետք է հնարավորություն ունենան ընտրելու այնպիսի ուղեկցորդ, ով նույնպես ունի I/DD ունեցող:
- Տեղեկություն կյանքի անցման շրջանի և այն մասին, թե ինչ է տեղի ունենում հետո: DDS-ը պետք է համագործակցի տարբեր շահագրգիռ կողմերի, այդ թվում՝ սեփական իրավունքի պաշտիսանների հետ՝ կյանքի յուրաքանչյուր կարևոր անցման համար տեղեկատվություն մշակելու համար: Այս տեղեկատվությունը պետք է՝
 - Նախագծված լինի «վերջնական օգտագործողների» համար: Վերջնական օգտագործողները անհատներն են և նրանց ընտանիքները: Վերջնական օգտագործողները կարող են լինել նաև համայնքային կազմակերպություններ, ուղեկցորդներ և ծառայությունների համակարգողներ:
 - Ներառեք տեղեկատվություն անհատի իրավունքների մասին:

- Յուրաքանչյուր անցումային փուլի ընթացքում պետք է ապահովվի (PCP) և պլանավորման ծառայությունների ընտրության հնարավորություն՝ ըստ իրենց նախընտրած մատակարարի: DDS-ը առաջարկել է արտոնագրի փոփոխություն՝ PCP հնարավորություն ընձեռելու համար: Այս առաջարկությունը կընդլայնի այդ ջանքերը հետևյալ կերպ.
 - DDS-ը պետք է PCP-ի վերաբերյալ տեղեկատվություն մշակի տարբեր շահագրգիռ կողմերի հետ, այդ թվում՝ ինքնապաշտպանների հետ: Տեղեկատվությունը պետք է լինի պարզ լեզվով: Այն պետք է թարգմանվի անհատների և նրանց ընտանիքների կողմից խոսվող լեզուներով:
 - DDS-ը պետք է PCP-ն սահմանի որպես պլանավորման գործիք՝ հիմնված PCP-ի հիմնական սկզբունքների վրա, ինչպիսիք են՝
 - PCP-ն կենտրոնանում է մարդու ամբողջական անձի վրա:
 - PCP-ն կենտրոնանում է կյանքի նպատակների և երազանքների վրա: Սա վերաբերում է երկարաժամկետ նպատակներին, դրանց հասնելու ուղիներին և խոչընդոտները հաղթահարելու ձևերին:
 - PCP-ն սահմանում է, թե ինչ է անհրաժեշտ անձին բարգավաճելու համար: Սա ներառում է այն աջակցության տեսակները, որոնք անհատը ընտրում է իր նպատակներին հասնելու համար:

Այս առաջարկության մասին ավելի մանրամասն տեղեկություն կարող եք գտնել CalHHS MPDS կայքում՝ «Առաջարկության նախապատմություն և տեխնիկական տեղեկատվության հավելված» բաժնում:

2. **Համակարգեք աջակցությունը «Early Start» ծրագրից դեպի հաջորդ փուլեր անցնելու գործընթացում:** CalHHS-ը, DDS-ը, տարածաշրջանային կենտրոնները, CDE-ն և տեղական դպրոցական շրջանները պետք է համատեղ աշխատեն՝ արդյունավետ անցումային աջակցություն ապահովելու համար: Այս համատեղ աշխատանքը պետք է ներառի.

- Երեխաների համար հասանելի ծրագրերի տեսակների մասին պարզ լեզվով տեղեկատվության մշակում: Սա ներառում է մատակարարների որակավորումը: Այն պետք է թարգմանվի տարածաշրջանային կենտրոնների և դպրոցական շրջանների կողմից սպասարկվող ընտանիքների խոսվող լեզուներով:
- «Early Start» ծրագրից անցումների համար ընդհանուր գործընթացների և պլանավորման գործիքների մշակում: Բոլոր

դպրոցական շրջաններն ու տարածաշրջանային կենտրոնները նույնպես պետք է պարտավոր լինեն օգտագործել այս գործընթացներն ու գործիքները:

- Պահանջի, որպեսզի տարածաշրջանային կենտրոններն ու դպրոցական շրջանները մշակեն կամ թարմացնեն տեղական MOU ծրագրերը՝ անցումային գործընթացի վերաբերյալ: Սա պետք է ներառի տեղեկատվություն յուրաքանչյուր գործակալության պարտականությունների և այն մասին, թե ինչպես են նրանք լուծելու ցանկացած վեճ:
- Մշակի ռազմավարություններ՝ տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից սպասարկվող 3-5 տարեկան երեխաների համար ներառական նախադպրոցական և անցումային մանկապարտեզների տարբերակները ընդլայնելու համար: Սա պետք է ներառի անհրաժեշտ աջակցության և հարմարությունների ապահովումը, որպեսզի երեխաները կարողանան հաջողությամբ ներառվել:

3. Աջակցեք «Early Start» ծրագրից անցման գործընթացներին: Մարզային կենտրոնները պետք է փոքր տարիքի երեխաների ընտանիքներին, ովքեր անցում են կատարում «Early Start» ծառայություններից դեպի դպրոցական ծառայություններ, տրամադրեն այն անցման աջակցությունը, որը նրանք անհրաժեշտ են համարում և նախընտրում:

- Անցումային աջակցությունները պետք է սկսվեն դպրոցական ծառայություններին ուղեգրվելուց առնվազն վեց ամիս առաջ և շարունակվեն մինչև երեխան և նրա ընտանիքը ստանան իրենց անհրաժեշտ և ընտրած ծառայությունները:
- Անցումային աջակցություն պետք է տրամադրվի «Early Start» ծրագրի շրջանակներում գործող յուրաքանչյուր ընտանիքի:
- Անցումային աջակցությունները պետք է ներառեն.
 - Տեղեկություն անցման գործընթացի, անձակենտրոն պլանավորման և կողմնորոշման աջակցության վերաբերյալ:
 - Ծառայությունների ուղեկցորդները, որոնք անցել են վերապատրաստում և գիտելիքներ ունեն հետևյալի վերաբերյալ.
 - Հաշմանդամություն ունեցող փոքր երեխաների և նրանց ընտանիքների կարիքներն ու ուժեղ կողմերը:

- Հասանելի ծառայություններ: Օրինակ՝ տարածաշրջանային կենտրոնների, դպրոցական շրջանների, այլ նահանգային ծրագրերի (օրինակ՝ Medi-Cal-ի և Կալիֆորնիայի մանկական ծառայությունների) և տեղական ռեսուրսների ծառայությունները:
- Ծառայությունների ուղեկցորդները, ովքեր գիտեն, թե ինչպես աջակցել ընտանիքներին՝ պլանավորման հանդիպումներից առաջ, ընթացքում և հետո: Նրանք պետք է կարողանան մասնակցել ընտանիքների հետ պլանավորման հանդիպումներին:

4. Վերապատրաստեք անձնակազմին Early Start անցումային փուլերի

վերաբերյալ: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ուսուցում և աջակցություն տրամադրեն վաղ մեկնարկի անցումային փուլերի վերաբերյալ: Սա կապահովի, որ ծառայությունների համակարգողները և մյուս ծառայությունների ուղեկցորդները տեղյակ լինեն փոքր երեխաների կարիքների և ուժեղ կողմերի, ինչպես նաև առկա ծառայությունների մասին: Ծառայությունների ուղեկցորդները պետք է իմանան, թե ինչպես աջակցել ընտանիքներին կամ խնամակալներին պլանավորման հանդիպումներից առաջ, ընթացքում և հետո: Նրանք պետք է հասանելի լինեն պլանավորման հանդիպումներին մասնակցելու համար: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ապահովեն ուսուցում և տեղեկատվություն, որպեսզի ծառայությունների համակարգողներն ավելի լավ պատրաստված լինեն ընտանիքներին աջակցելու այս հանդիպումների ժամանակ:

5. Բարելավեք «Early Start» ծրագրից անցման գործընթացները: DDS-ը պետք է աջակցի «Early Start»-ից դեպի դպրոցական ծառայություններ հաջող անցմանը: Սա ներառում է.

- Համապատասխանության վերաբերյալ որոշումների մոնիթորինգ: Սա ներառում է տարածաշրջանային կենտրոնի ծառայություններից օգտվելու իրավունք ունեցողների վերաբերյալ անհամապատասխանությունների բացահայտումը և շտկումը:
- Մշակվում է ուղեցույց՝ մարզային կենտրոնների կողմից այն ծառայությունների ֆինանսավորման վերաբերյալ, որոնք հասանելի չեն դպրոցների կամ այլ վարչությունների միջոցով: Այս ուղեցույցը կօգտագործվի բոլոր տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից:
 - Սա կներառի տեղեկատվություն տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից սպասարկվող փոքր երեխաների կողմից ստացվող ծառայությունների տեսակների և աջակցության մասին: Սա ներառում է այն երեխաներին, ովքեր.

- Դպրոցական ծառայությունների համար իրավասու են
 - Դպրոցական ծառայություններից օգտվելու իրավունք չունեն
 - Ժամանակավորապես իրավասու են
 - Դպրոցական կամ HeadStart ծառայությունների սպասման ցուցակներում են
- Մշակել ուղեցույց Early Start ծառայությունների համակարգողների IPP հանդիպումներին մասնակցելու պարտականությունների վերաբերյալ: Սա ներառում է.
 - Լանտերմանի ակտի և Նախնական իրավասության որոշումների մոնիթորինգ և վերլուծություն՝ որոշելու համար, թե արդյոք կան անհամապատասխանություններ իրավասուների հարցում:
 - Եթե առկա են անհամաչափություններ, DDS կձևավորի ծրագիր՝ այդ անհամաչափությունները հաղթահարելու համար:
 - Մշակվում է ուղեցույց՝ «Early Start» ծրագրի ծառայությունների համակարգողի պատասխանատվության վերաբերյալ՝ ընտանիքների հետ մասնակցելու դպրոցական շրջանի պլանավորման հանդիպումներին:
 - Սա պետք է ներառի տարածաշրջանային կենտրոնի պատասխանատվությունը՝ ապահովելու ուսուցում և տեղեկատվություն, որպեսզի Նրանք պատրաստ լինեն աջակցել ընտանիքներին այս հանդիպումների ժամանակ:
 - Մշակվում է ուղեցույց՝ ապահովելու համար, որ պայմանական իրավասության որոշումները ավարտված լինեն մինչև երեխայի ուղղարկումը դպրոցական ծառայությունների համար:
 - Տվյալների վերլուծություն՝ պարզելու համար, արդյոք կան անհամաչափություններ այն անձանց շրջանում, ովքեր համապատասխանում են պայմանական իրավասության չափանիշներին:
 - Սա ներառում է տարբեր շահագրգիռ կողմերի հետ աշխատանք՝ հայտնաբերված անհավասարությունները լուծելու, ռազմավարություններ մշակելու համար:

6. **Աջակցեք ավագ դպրոցից անցման գործընթացներին:** Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է բոլոր ավագ դպրոցի աշակերտներին պետք է տրամադրեն այն անցման աջակցությունը, որը նրանք ընտրում են: Այս աջակցությունները պետք է սկսվեն 14 տարեկանից: Սա կապահովի, որ դպրոցից դուրս գալուց առաջ լինի պլանավորման համար անհրաժեշտ ժամանակ: Աջակցությունները կշարունակվեն մինչև անձը ստանա այն ծառայությունները, որոնք ընտրել է ավագ դպրոցն ավարտելուց հետո:
7. **Աջակցեք ավագ դպրոցի աշակերտներին որոշումներ կայացնելու հարցում:** DDS-ը, CDE-ն և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համատեղ աշխատեն՝ անցումային տարիքի աշակերտներին օգնելու կայացնել իրենց սեփական որոշումները: Սա պետք է ներառի անձնակազմի վերապատրաստում այն մասին, թե ինչպես օգնել I/DD ունեցող անհատներին որոշումներ կայացնել: Դրանք պետք է նաև ներառեն ինսամակալության այլընտրանքների վերաբերյալ միասնական, պարզ լեզվով տեղեկատվության մշակումը: Այս տեղեկատվությունը պետք է տրամադրվի անձնակազմին, սպասարկվող անձանց և նրանց ընտանիքներին:
8. **Բարելավեք ավագ դպրոցից անցման գործընթացներին:** CalHHS-ը, DDS-ը, DOR-ը և CDED-ը պետք է համատեղ աշխատեն՝ ավագ դպրոցից անցումների պլանավորումը բարելավելու համար: Նրանք պետք է մշակեն մի եղանակ, որպեսզի ավագ դպրոցն ավարտող յուրաքանչյուր I/DD ունեցող անձը մշակի հետբուհական ուսման պլան: Հետմիջնակարգ ուղին այն կրթական, վերապատրաստման կամ մասնագիտական ճանապարհն է, որը ընտրում է տվյալ անձը: Համագործակցային անցումային պլանավորումը պետք է ներառի այս պլանը մշակելու միասնական ուղեցույց և գործիքներ, որոնք կօգտագործեն բոլոր գերատեսչությունները: Այն պետք է ճանաչի, որ անցումային պլանավորումը շարունակական գործընթաց է, և ոչ թե միանգամյա իրադարձություն: Այս ջանքերը պետք է համակարգվեն Կալիֆորնիայի կարիերայի կրթության գլխավոր պլանի հետ:
9. **Աջակցեք ավագ դպրոցից աշխատանքի անցման գործընթացներին:** DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է աջակցեն հետմիջնակարգ կրթության հաջող անցումներին՝ ընդլայնելով աշխատանքային փորձ ձեռք բերելու եղանակները: Սա պետք է ներառի նաև մրցակցային ինտեգրված զբաղվածության (CIE) պլանավորումը: Սա պետք է ներառի.
 - Փորձնական ծրագիր՝ անցման տարիքի երիտասարդների համար ծառայությունների համակարգողների ծանրաբեռնվածության նվազեցման ուղղությամբ:

- Ծրագիրը պետք է ներառի նաև «Կոորդինացված մասնագիտական ուղիներ» նախաձեռնության ընդլայնումը՝ աջակցելու ավելի շատ ուսանողների՝ CIE ձեռք բերելու հարցում:
- Տեղեկատվություն և ուղեցույց տրամադրել այն մասին, թե ինչպես կարող են տարածաշրջանային կենտրոնները աշխատանքային փորձ տրամադրել անհատներին, մինչև նրանք ավագ դպրոցում են սովորում:
- Մշակվում է ուղեցույց՝ հետմիջնակարգ ծառայությունների սպասման ցուցակները վերացնելու նպատակով:
- I/DD ունեցող աշխատակիցների թվի ավելացում DDS-ի և տարածաշրջանային կենտրոնների բոլոր մակարդակներում:

10. Բարձրացրեք հնարավորությունները ավագ դպրոցից հետո: DDS-ը, CDE-ն և DOR-ը պետք է համագործակցեն՝ աջակցելու հետմիջնակարգ անցման գործընթացներին: Սա պետք է ներառի.

- Զբաղվածության ծառայությունների աջակցության համար խոչընդոտների վերացում:
 - DDS-ը և DOR-ը պետք է կնքեն փոխըմբռնման հուշագիր՝ ապահովելու համար, որ զբաղվածության ծառայությունները մատուցվեն և շարունակվեն՝ անկախ նրանից, թե սպառողը որ բաժնին է սկզբնապես դիմել:
 - DDS-ը և DOR-ը պետք է ավելացնեն նպաստների խորհրդատուների թիվը՝ ապահովելու համար, որ յուրաքանչյուր անձ՝ I/DD ունեցող, կարողանա օգտվել այս ծառայությունից:
- Համագործակցություն նահանգի և տեղական քոլեջների ղեկավարության հետ՝ բարձրագույն կրթության հնարավորությունների ընդլայնման նպատակով:
 - DDS-ը և DOR-ը պետք է համագործակցեն Համայնքային քոլեջների համակարգի ղեկավարության, պետական համալսարանների, Կալիֆորնիայի համալսարանների և արհեստագործական ուսումնական հաստատությունների հետ՝ նպաստելու համար, որ ավելի շատ I/DD ունեցող ուսանողներ հաճախեն քոլեջ:
 - Սա կարող է ներառել բարձրագույն կրթության հնարավորությունների ընդլայնումը, ինչպես նաև քոլեջում I/DD

ունեցող ուսանողների համար հասանելի աջակցության
ծառայությունների զարգացումը:

- CDE պետք է տրամադրի ուղեցույցներ և ռեսուրսներ՝ բարձրացնելու համար այն I/DD ունեցող աշակերտների թիվը, ովքեր ստանում են միջնակարգ դպրոցի դիպլոմ: Սա կապահովի, որ I/DD ունեցող ուսանողները ունենան նույն մասնագիտական կրթության աջակցությունը, ինչ իրենց հասակակիցները՝ առանց հաշմանդամության: Օրինակ՝
 - Կարիերայի ուսումնասիրություն:
 - Կամավորական հնարավորություններ:
 - Վճարովի և անվճար CIE-ի հնարավորություններ:
- CDE-ն պետք է տրամադրի ուղեցույցներ տեղական դպրոցական շրջաններին՝ ապահովելու համար, որ I/DD ունեցող աշակերտները լիարժեք իրազեկված լինեն իրենց իրավունքների մասին՝ միջնակարգ կրթության համար անհրաժեշտ դասընթացներն ավարտելու գործընթացում:
 - Սա պետք է ներառի լավագույն փորձը՝ հարմարություններ և աջակցություն տրամադրելու համար, որպեսզի I/DD ունեցող աշակերտները կարողանան ավարտել դասընթացները:

11. Ապահովեք, որ I/DD ունեցող երիտասարդները ունենան ընտրության իրավունք՝ դպրոցից դուրս գալու 18 տարեկանում: Նահանգը պետք է փոփոխի Լանտերմանի ակտը՝ ապահովելու համար, որ I/DD ունեցող անձինք, ովքեր 18 տարեկանից բարձր են, շարունակեն ստանալ տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունները—նույնիսկ եթե նրանք որոշում են դուրս գալ դպրոցական համակարգից՝ առանց պաշտոնապես ավարտելու: I/DD ունեցող անձինք չպետք է ստիպված մնան հանրային դպրոցի անցման ծրագրերում մինչև 22 տարեկանը՝ միայն այդ ծառայություններից օգտվելու իրավունքը պահպանելու համար: Փոխարենը, նրանք պետք է ունենան դպրոցական համակարգից դուրս գալու հնարավորություն՝ 18-ից 22 տարեկան հասակում զարգացման ծառայություններից օգտվելու հնարավորությամբ: Օրենքը նախկինում տրամադրում էր այս ընտրության հնարավորությունը՝ մինչև 2009 թվականի պետական բյուջետային կրճատումները:

Շատ I/DD ունեցող աշակերտներ գոհ են, որ կարողանում են շարունակել ուսումը մինչև 22 տարեկանը՝ անցման ծրագրի շրջանակում, սակայն դա չի համապատասխանում բոլորի կարիքներին կամ նախընտրություններին: Ոմանք դպրոցը սթրեսային կամ անհարգալից են համարում: I/DD ունեցող

երիտասարդները պետք է կարողանան ավարտել դպրոցը 18 տարեկանում, ինչպես որ կարող են անել հաշմանդամություն չունեցող երիտասարդները: Եթե նրանք դա անեն, նրանք դեռ պետք է կարողանան ստանալ իրենց տարածաշրջանային կենտրոնից անհրաժեշտ ծառայությունները, որպեսզի վարեն այնպիսի կյանք, ինչպիսին ուզում են:

12. Համոզվեք, որ I/DD ունեցող ծնողներն ունեն անհրաժեշտ

աջակցությունը: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համոզվեն, որ I/DD-ով անձինք, ովքեր ծնող են կամ դառնում են ծնող, ստանան իրենց անհրաժեշտ և ընտրած աջակցությունը: Այս աջակցությունները ներառում են.

- Պարզ լեզվով տեղեկատվություն և ուսուցում հասանելի է բազմաթիվ ձևաչափերով: Թեմաները պետք է ներառեն.
 - Հղիության բարդություններ
 - Նախածննդյան և հետծննդյան խնամք
 - Լավ մանկական խնամք
 - Չարգացման փուլեր
 - Վթարային իրավիճակների հաղթահարում
 - Սթրեսի հաղթահարում
 - Կարգապահություն
 - Հիգիենա
- Անձնակենտրոն պլանավորում
- Ուղղորդման աջակցություն
- Օգնություն՝ դատարանների և մանկական բարեկեցության համակարգի հետ փոխգործակցության համար:
- Օգնություն բնակարան, պետական նպաստներ և այլ ծառայություններ ստանալու հարցում

13. Ծառայությունների ընդլայնում՝ I/DD ունեցող ծնողների համար: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է աջակցեն I/DD ունեցող ծնողների հաջող անցմանը՝ մշակելով լրացուցիչ ճկուն ծառայությունների տարբերակներ: Սա պետք է ներառի.

- Ճկուն կենսապայմանների նոր տեսակներ, ինչպիսին է համատեղ բնակարանային ապահովումը:
- Պետք է ընդլայնել Համակարգված Ընտանեկան Աջակցության (CFS) ծրագիրը և չսահմանափակել մատչելի ուղղակի ծառայությունների ժամաքանակը:
- Ավելացնել այն ծառայություններ մատուցող անձանց կամ կազմակերպությունների շրջանակը, որոնք կարող են աջակցել I/DD ունեցող ծնողներին:
- I/DD. ունեցող ծնողներին անհրաժեշտ հարմարեցված սարքավորումների ձեռքբերում: Օրինակ՝ հարմարեցված մանկական մահճակալ, որը կարող է օգտագործել շարժունակության սարքավորում կիրառող ծնողը:

14. Աջակցեք I/DD խնդիրներ ունեցող ծնողներին՝ ծառայությունների և աջակցության մասին տեղեկատվությամբ: CalHHS-ը և դրա բաժինները, ներառյալ DDS-ը և DSS-ը, պետք է մշակեն պարզ լեզվով տեղեկատվություն հետևյալի մասին.

- Ծառայություններ և աջակցություն, որոնք I/DD ունեցող անձինք կարող են ստանալ տարբեր նահանգային և տեղական գործակալություններից
- Մանկական բարեկեցության համակարգի գործընթացներ և դատական գործընթացներ:
- Ընտանեկան բռնություն, զոհ դարձած անձինք և օգնություն ստանալու ուղիները:

Տեղեկատվությունը պետք է մշակվի I/DD ունեցող, ծնող հանդիսացող անհատների և այլ շահագրգիռ կողմերի հետ խորհրդակցելով:

15. Աջակցեք I/DD հաշմանդամություն ունեցող ծնողներին՝ իրենց ընտանիքները միասին պահելու համար: CalHHS-ը և դրա բաժինները, ներառյալ DDS-ը և DSS-ը, պետք է մշակեն արդյունավետ լավագույն փորձ և մոդելներ՝ I/DD խանգարումներով ծնողներին աջակցելու համար: Այս պրակտիկաներն ու մոդելները.

- Կաջակցի այն սկզբունքին, որ I/DD ունեցող շատ մարդիկ կարող են հոգ տանել իրենց երեխաների մասին:

- Կներառի ռազմավարություններ՝ ծնողների տնից և խնամքից երեխաների հեռացումը նվազեցնելու համար

CHHS-ը և դրա բաժինները կհամագործակցեն տարածաշրջանային կենտրոնների և շրջանի մանկական բարեկեցության գործակալությունների հետ՝ համաձայնագրեր մշակելու այն մասին, թե ինչպես են նրանք ներդնելու այս լավագույն փորձը: Այս համաձայնագրերը պետք է ներառեն.

- Տարածաշրջանային կենտրոններից և մանկական բարեկեցության գործակալություններից ծառայություններ ստացող I/DD խնդիրներ ունեցող անձանց համակարգված ծառայություններ մատուցելու արդյունավետ լավագույն փորձի և մոդելների բացահայտում:
 - Այս գործելակերպերն ու մոդելները պետք է բավարարեն տարբեր հաշմանդամություն, ռասայական և մշակութային ծագում ունեցող ծնողների կարիքները:
- Պահանջել երեխաների բարեկեցության գործակալություններից և տարածաշրջանային կենտրոններից մշակել փոխըմբռնման հուշագրեր, որոնք կսահմանեն, թե ինչպես են նրանք կիրականացնեն ընտրված արդյունավետ լավագույն փորձը և մոդելները՝ ծնողների տնից երեխաների հեռացումը նվազեցնելու համար:
- Մշակել ուսումնական մոդուլներ՝ նվիրված I/DD խնդիրներ ունեցող ծնողների կարիքներին, ինչպես նաև լավագույն փորձի ռազմավարություններին ու ծառայություններին՝ այդ կարիքները բավարարելու համար:
 - Դասընթացը պետք է անդրադառնա այն խարանին և խտրականությանը, որին բախվում են I/DD ունեցող ծնողները՝ երեխային կապված իրենց կարողության հետ՝ հաջողությամբ հոգ տանելու երեխայի մասին:
 - Ուսուցման գործընթացը պետք է անդրադառնա այն անհամաչափ ուշադրությանը, որ ուղղվում է երեխային ծնողի խնամքից հեռացնելուն:
 - Ուսուցումը պետք է հասանելի լինի տարածքային կենտրոնների աշխատակիցների, երեխաների պաշտպանության համակարգում ներգրավված սոցիալական ծառայողների, առողջապահական մասնագետների և իրավաբանների համար:

16. Համոզվեք, որ տարեց մեծահասակները ստանում են անցումային աջակցություն: DDS-ը և տարածքային կենտրոնները պետք է ապահովեն, որ տարեց անձինք ստանան իրենց անհրաժեշտ և իրենց կողմից ընտրված անցման աջակցությունը այն ժամանակ, երբ դրա կարիքը ունեն: Տարածքային կենտրոնները պետք է կանխամտածված ձևով տրամադրեն տեղեկատվություն և քննարկեն անցման աջակցությունը սպասարկվող անձանց հետ՝ ոչ ուշ, քան նրանց 55 տարեկանում: Սա պետք է տեղի ունենա ավելի շուտ, եթե դա պահանջվի կամ երբ անհրաժեշտ լինի սպասարկվող անձի կողմից: Օրինակ՝ Դաունի համախտանիշ ունեցող անհատների համար, ովքեր դեմենցիա զարգացնելու ռիսկի տակ են: Այս աջակցությունները ներառում են.

- Տեղեկատվություն
- Անձնակենտրոն պլանավորում
 - Սա պետք է ներառի տվյալ անձի՝ տարեց տարիքում նախընտրած ապագան և հնարավոր լրացուցիչ աջակցության կարիքները: Այն պետք է ներառի նաև կյանքի ավարտի պլանավորման հարցերը, այդ թվում՝ առողջապահական նախապես տրված ցուցումներ, լիազորագրեր, կտակներ և հուղարկավորության ցուցումներ: Այն պետք է հաշվի առնի ընտանիքը որպես ամբողջություն, լրացուցիչ խնամքի ռեսուրսները և համատեղ ընդհանուր ծառայություններին հասանելիությունը:
- Ուղղորդման աջակցություն
 - Բոլոր ուղեկցորդները պետք է անցնեն վերապատրաստում և ունենան հետևյալ գիտելիքները՝
 - Տարեց անձանց կարիքներն ու ուժեղ կողմերը
 - Տարեց ծնողների կամ խնամողների կարիքները, որոնց հետ ապրում է տարեց մեծահասակը
 - Ծառայություններ, այդ թվում՝ տարածքային կենտրոններից, համայնքային տարեցների ծառայություններից և այլ նահանգային ծրագրերից (օրինակ՝ Medi-Cal, IHSS, Տարեցների և հաշմանդամության ռեսուրսների կենտրոններ և տեղական ռեսուրսներ)
- I/DD ունեցող հասակակիցների կողմից ղեկավարվող աջակցության խմբերի հասանելիություն

- Տարեց խնամողների համար աջակցության խմբերի հասանելիություն, որպեսզի նրանք կարողանան կապ հաստատել իրենց հասակակիցների հետ

17. **Քարելավեք տարեց մեծահասակների համար նախատեսված**

աջակցությունը: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է մշակեն տարեց մեծահասակներին աջակցելու նոր և ավելի ճկուն եղանակներ: I/DD ունեցող անձանց համար, ովքեր ապրում են տարեց ծնողի կամ ընտանիքի այլ տարեց անդամի հետ, աջակցությունը պետք է բավարարի ընտանիքի կարիքները: Այս աջակցությունները պետք է ներառեն.

- Ուղեցույց վճարման վերաբերյալ՝ համայնքում տարեցների ծրագրերին մասնակցելու համար:
- Տարեց մեծահասակների համար օրվա ընթացքում և իրենց բնակության վայրում ծառայություններ ստանալու ճկուն եղանակներ, ինչպիսիք են՝ կես դրույքով մատակարարների կողմից առաջարկվող ծրագրերին մասնակցելու հնարավորությունը: Ընդլայնել աջակցող կենսապայմանների սահմանումը՝ ներառելով նաև նրանց ընտանեկան տներում ապրելը, որպեսզի տարեց մեծահասակները կարողանան շարունակել ապրել իրենց տարեց խնամողի տանը:
- Ուսուցում ուղղված ուղղակի աջակցման մասնագետներին (DPS-ներ), ծառայությունների համակարգողներին և այլ մասնագետներին՝ կապված տարեց մեծահասակների՝ մտավոր և զարգացման դժվարություններ (I/DD) ունեցող անձանց և նրանց ծերացող խնամողների կարիքների վերաբերյալ:
- Հաշվի առնել, թե ինչպես կարելի է օգտագործել խելացի տան տեխնոլոգիան՝ սեփական տանը ապրող I/DD ունեցող մարդկանց աջակցելու համար:
- Շարունակել և ընդլայնել «Ընտանեկան համակարգված աջակցության» ծրագիրը՝ տարեց մեծահասակների և նրանց տարեց ծնողների կարիքները բավարարելու համար: Օրինակ՝
 - Ընդլայնել CFS-ը՝ օգնելու անկախ ապրող մարդկանց, ովքեր կարող են օգնության կարիք ունենալ իրենց ծառայությունները համակարգելու հարցում:
 - Հեռացնել անմիջական սպասարկման ժամերի սահմանափակումը, որպեսզի տարեց խնամողի հետ ապրող մարդիկ կարողանան շարունակել ապրել իրենց ընտանեկան տանը:

- Մշակել նոր եղանակներ՝ տարեց մեծահասակներին օգնելու պահպանել նպաստները, ինչպիսիք են IHSS-ը, Medi-Cal-ը և SSI-ը, երբ նրանք օգնության կարիք ունեն իրենց նպաստները կառավարելու հարցում:
- Մշակել նոր եղանակներ, որպեսզի SDP մասնակիցները լրացուցիչ օգնություն ստանան իրենց ծախսերի պլանը և բյուջեները կառավարելու համար, որպեսզի նրանք կարողանան մնալ SDP-ում:

18. Օգնեք ապագայի պլանավորման հարցում տարեց խնամակալի հետ ապրող I/DD ունեցող մարդկանց համար: DDS-ն և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է օգնեն I/DD ունեցող մարդկանց և նրանց ընտանիքներին երկարաժամկետ բնակության և ծառայությունների կարիքների պլանավորման հարցում: Սա նշանակում է պլան կազմել, թե որտեղ է ապրելու I/DD ունեցող անձը, երբ նրա ծնողը կամ ընտանիքի այլ խնամակալ այլևս չկարողանա ապրել նրա հետ և հոգ տանել նրա մասին: Այս պլանավորումը պետք է իրականացվի նախքան տարեց խնամողները այլևս չկարողանան աջակցություն ցուցաբերել: Պլանը պետք է ներառված լինի I/DD ունեցող անձի IPP-ում:

Այս առաջարկությանը աջակցող պլանավորման գործիքների մասին ավելի շատ մանրամասներ կարող եք գտնել CalHHS MPDS կայքում տեղադրված «Առաջարկության նախապատմություն և տեխնիկական տեղեկատվություն» հավելվածում:

19. Բարելավեք անցումները տարեց մեծահասակների համար: CalHHS-ը և դրա բաժինները, այդ թվում՝ DDS-ը, և Տարեցների հարցերով վարչությունը, պետք է համագործակցեն՝ տարեց մեծահասակների անցումային շրջանը աջակցելու համար: Նրանք պետք է.

- Մշակեն պարզ լեզվով տեղեկատվություն տարեց մեծահասակների համար հասանելի ծրագրերի տեսակների մասին:
 - Սա պետք է ներառի տարածաշրջանային կենտրոնների և տեղական տարեցների ծառայությունների համայնքային կենսապահովման տարբերակների միջոցով հասանելի ծառայությունները:
Մասնավորապես ծառայություններ այն անհատների համար, ովքեր այլևս չեն կարող ապրել տարեց ծնողի կամ խնամակալի հետ:
 - Տեղեկատվությունը պետք է մշակվի տարբեր շահագրգիռ կողմերի հետ: Այն պետք է թարգմանվի տարածաշրջանային կենտրոնի կողմից սպասարկվող անձանց նախընտրելի լեզուներով:
- Ավելացնել Ալցհայմերի հիվանդության կենտրոնների թիվը: Համոզվեք, որ այս կենտրոններն ունեն գիտելիքներ I/DD-ի վերաբերյալ և բավարար

Ֆինանսավորում՝ գնահատումներ իրականացնելու համար: Սահմանել ռազմավարություններ՝ Ալցհայմերի հիվանդության կենտրոնների աշխատակիցների, տարածաշրջանային կենտրոնների աշխատակիցների, ինչպես նաև հաշմանդամության աջակցման կենտրոնների և համայնքային ծառայությունների մատուցողների անձնակազմի համար, որպեսզի նրանք ստանան համապատասխան պատրաստում I/DD և դեմենցիա ունեցող մարդկանց կարիքների մասին:

20. Համոզվեք, որ կյանքի ավարտի պլանավորումը հասանելի է: DDS-ն և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է նախապես ապահովեն կյանքի ավարտի պլանավորման հասանելիությունը մեծահասակներին և I/DD ունեցող այն անհատներին, ովքեր ունեն ծանր առողջական խնդիրներ: Տարածաշրջանային կենտրոնը պետք է համոզվի, որ նրանք ստանում են անհրաժեշտ աջակցությունը և ընտրում են այն իրենց կյանքի վերջում: Սա ներառում է.

- Կյանքի վերջի մասին միասնական, պարզ լեզվով տեղեկատվության մշակում, որը տարածաշրջանային կենտրոնները նախաձեռնողաբար կտրամադրեն բոլոր մեծահասակներին:
- Կյանքի ավարտի համար անհրաժեշտ ռեսուրսների մշակում:
 - Նյութը պետք է ներառի տեղեկատվություն և ձևաթղթեր՝ Առաջադեմ առողջապահական հանձնարարականի համար, ներառյալ փոխարինող որոշում կայացնող անձի նշումը՝ այնպիսի իրավիճակների համար, երբ տվյալ անձը չի կարող ինքնուրույն որոշում ընդունել, ինչպես նաև համապատասխան լիազորագրեր:
 - Այն պետք է ներառի նաև ժառանգության պլանավորման մասին տեղեկություններ, ինչպիսին է պարզ կտակ: Սա կօգնի անհատներին ինքնուրույն որոշումներ կայացնել այն մասին, թե ով կարող է ստանալ իրենց սեփականությունը:
- Մշակել ճկուն մոդելներ՝ մարդկանց կողմից ստացվող աջակցության տեսակների/չափի ավելացման համար:
- Մշակել ուսումնական մոդուլներ անձնակազմի և այլ մասնագետների համար: Այս տեղեկատվությունը պետք է ներառի.
 - Ճանապարհային քարտեզ, որը կօգնի I/DD ունեցող մարդկանց, նրանց ընտանիքներին կամ այլ խնամակալներին հասկանալ կյանքի վերջի գործընթացը:

- Տեղեկատվություն հասանելի ծառայությունների և աջակցության, այդ թվում՝ հոսպիսի, և նրանց կողմից կայացրած որոշումների, այդ թվում՝ թաղման և հիշատակի արարողության նախընտրությունների վերաբերյալ:
- Լուրջ առողջական խնդիրներ ունեցող մարդկանց համար ինտենսիվ թերապիայի պլանավորման լավագույն փորձի մշակում: Ինտենսիվ թերապիայի պլանավորումը կարող է ներառել հոսպիսի և այլ ծառայություններ: Ինտենսիվ թերապիայի պլանավորումը պետք է ներառի անհատի աջակցության շրջանակը: Այս լավագույն փորձը պետք է հաշվի առնվի PCP-ի մշակման ընթացքում:
- Կյանքի վերջում գտնվող մարդկանց կողմից ստացվող աջակցության տեսակներն ու ծավալը մեծացնելու համար ճկուն մոդելների մշակում: Սա պետք է ներառի.
 - Լրացուցիչ ծառայություններ և աջակցություն հոսպիտալացված անձանց համար:
 - Աջակցություն առողջապահական ծառայություններ մատուցողների և նպաստների ծրագրերի հետ փոխգործակցությանը:
 - Աջակցության ավելացում, որպեսզի անհատները կարողանան շարունակել ապրել իրենց սեփական տանը կյանքի վերջին փուլում:
 - CFS ծրագրի ընդլայնում՝ կյանքի վերջին փուլում անհատներին հասանելի դարձնելու համար: Սա պետք է ներառի ուղղակի ծառայությունների ժամերի սահմանափակման վերացումը:

Մատչելիություն այլ ծառայություններին

Այս առաջարկությունները վերաբերում են I/DD ունեցող անձանց կողմից օգտագործվող ծառայություններին, որոնք հատուկ չեն զարգացման ծառայությունների համակարգին: Այս ծառայությունները կոչվում են «ընդհանուր ծառայություններ»: Այս առաջարկությունները նպատակ ունեն հեշտացնել մարդկանց համար ընդհանուր ծառայությունների հասանելիությունը, որոնց կարիք ունեն և ընտրելու հնարավորություն տալ տարբեր ծառայողական համակարգերի միջև:

1. **Պարզաբանեք «ընդհանուր ծառայությունների» սահմանումը:** DDS-ը պետք է պարզաբանի ընդհանուր ծառայությունների սահմանումը: Սա կապահովի, որ I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները հասկանան, թե ինչ ծառայություններ են հասանելի իրենց համար: Սա կօգնի նրանց ստանալու իրենց անհրաժեշտ ծառայություններն ու աջակցությունը՝ ըստ իրենց ընտրության:

Սահմանումը պետք է.

- Հեշտ հասկանալի լինի I/DD ունեցող մարդկանց և նրանց ընտանիքների համար:
- Օգտագործվի բոլոր տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից:
- Հարգեք անհատի ընտրությունը՝ կապված ընդհանուր ծառայություններից օգտվելու եղանակի հետ:
- Ասացեք, թե ինչ է ընդհանուր ծառայությունը և երբ է այն հասանելի:
- Ասեք, թե ինչն է ընդհանուր ծառայություն և ինչը՝ ոչ:
 - Օրինակ, դրամական նպաստները, ինչպիսիք են սոցիալական ապահովության նպաստները, SSI-ը և Cal Fresh-ը, ընդհանուր ծառայություններ չեն:
- Ասեք, թե երբ են հասանելի լինելու ընդհանուր ծառայությունները: Սա կապահովի, որ ծառայությունները մատուցվեն ժամանակին:

- Անհատները պետք է ստանան ծառայությունը 30 օրվա ընթացքում կամ ավելի շուտ, եթե դա արտակարգ իրավիճակ է կամ անհապաղ անհրաժեշտություն, որը վտանգի է ենթարկում անհատի առողջությունն ու անվտանգությունը:
 - Սահմանումը պետք է հստակեցնի, որ եթե անձը սպասման ցուցակում է, ապա ծառայությունը նրա համար հասանելի չէ:
 - Բացատրեք, որ ընդհանուր ծառայությունների գործակալությունները պետք է օգտագործեն իրենց սեփական որակավորման, գնահատման կամ պլանավորման գործընթացները ծառայությունների վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս:
 - Բացատրեք, որ տարածաշրջանային կենտրոնները կարող են մատուցել ծառայություններ, որոնք տարբերվում են մատուցվող ընդհանուր ծառայություններից:
 - Սա նշանակում է, որ IPP թիմերը կարող են որոշել, որ ընդհանուր ծառայություններից բացի անհրաժեշտ են նաև այլ ծառայություններ:
 - Օրինակ, դպրոցի Անհատական կրթական ծրագրի թիմը կարող է որոշել տրամադրել կապի սարք I/DD ունեցող անձի համար, որը նա կարող է օգտագործել դպրոցում: Այնուհետև տարածաշրջանային կենտրոնը կարող է որոշել տանը տրամադրել կապի սարք՝ անձի տանը կապի կարիքները բավարարելու համար:
 - Բացատրեք, որ IPP-ն պետք է ներառի.
 - Ընդհանուր ծառայությունները, որոնց դիմում է անձը:
 - Այն ձևը, որով տարածաշրջանային կենտրոնը կաջակցի անձին այս ծառայություններից օգտվելու հարցում:
 - Քայլերը, որոնք տարածաշրջանային կենտրոնը կձեռնարկի՝ համոզվելու համար, որ անձը ստանում է իրեն անհրաժեշտ ծառայությունը և կընտրի այն, եթե ընդհանուր ծառայությունը հասանելի չէ:
2. **Համոզվեք, որ տարածաշրջանային կենտրոնները կարող են մատուցել ընդհանուր ծառայություններ, որոնք ունեն սպասման ցուցակներ:**
CalHHS-ը և DDS-ը պետք է առաջարկեն փոփոխություններ Լանտերմանի ակտում: Այս փոփոխությունները հնարավորություն կտան տարածաշրջանային կենտրոններին վճարել ընդհանուր ծառայության համար, եթե այդ ծառայությունն

անհնար է տրամադրել համապատասխան պետական կամ տեղական ծառայություն մատուցող գործակալության կողմից 30 օրվա ընթացքում (կամ ավելի շուտ՝ արտակարգ իրավիճակի կամ անհապաղ կարիքի դեպքում, երբ վտանգված է անձի առողջությունը կամ անվտանգությունը): Դա երբեմն կոչվում է «բացը լրացնող ֆինանսավորում»: Եթե անձը սպասման ցուցակում է, ծառայությունը նրա համար հասանելի չէ: CalHHS-ը և DDS-ը պետք է նաև մշակեն մեթոդներ, որպեսզի տարածաշրջանային կենտրոններին փոխհատուցեն իրենց վճարած ընդհանուր ծառայությունների արժեքի համար:

Այս առաջարկության մասին ավելի մանրամասն տեղեկություն կարող եք գտնել CalHHS MPDS կայքում՝ «Առաջարկության նախապատմություն և տեխնիկական տեղեկատվության հավելված» բաժնում:

3. Անհատների համար ընդհանուր ծառայությունների հասանելիությունը

պետք է դառնա ավելի հեշտ: CalHHS-ը և DDS-ը պետք է վերանայեն Լանտերմանի ակտը՝ վերացնելու պահանջը, ըստ որի I/DD ունեցող անձինք և նրանց ընտանիքները պարտավոր են բողոքարկել ընդհանուր ծառայությունների մերժումը: Պետք է ստեղծել մեթոդ՝ համակարգերի միջև տարածայնությունները լուծելու համար՝ այն հարցում, թե որ համակարգն է պատասխանատու ընդհանուր ծառայության ֆինանսավորման համար: թե որ համակարգը պետք է վճարի ընդհանուր ծառայության համար: Սա կհեշտացնի I/DD ունեցող մարդկանց և նրանց ընտանիքների համար անհրաժեշտ ընդհանուր ծառայությունները ստանալը:

- DDS-ը պետք է նաև համոզվի, որ՝
 - Եթե սպասարկվող անձը ցանկանում է բողոքարկել մերժումը, տարածաշրջանային կենտրոնը պետք է օգնի նրան գտնել փաստաթան կամ գործակալություն՝ օգնելու համար:
 - Եթե փաստաթանը չի աշխատում իրավաբանական օգնության ծրագրում և պահանջում է վարձատրություն, ապա տարածաշրջանային կենտրոնը պետք է վճարի փաստաթանի համար:
- Տարածաշրջանային կենտրոնը չի կարող այն տեղեկատվությունը, որը ստացել է՝ անձին ծառայություն կամ նպաստ ստանալու հարցում աջակցելիս, օգտագործել տվյալ անձի դեմ:
 - Օրինակ՝ եթե տարածաշրջանային կենտրոնը օգնում է շահառուին SSI բողոքարկմանն աջակցող նամակ գրելիս և այդ ընթացքում տեղեկանում է տվյալ անձի հաշմանդամության մասին որևէ նոր տեղեկություն, այդ տեղեկատվությունը չի կարող օգտագործվել՝

փոխելու տվյալ անձի տարածաշրջանային կենտրոնի
ծառայությունների իրավասությունը:

Այս առաջարկության մասին ավելի մանրամասն տեղեկություն կարող եք գտնել
CalHHS MPDS կայքում՝ «Առաջարկության նախապատմություն և տեխնիկական
տեղեկատվության հավելված» բաժնում:

Օգնեք ծառայություններ ստանալու հարցում

Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են այն ուղիների վրա, որոնց միջոցով
I/DD ունեցող անձինք և նրանց ընտանիքները կարող են ստանալ աջակցություն՝
ծառայություններին հասանելիություն ապահովելու համար:

- 1. Հզորացրեք համայնքային ցանցերը:** DDS-ը և տարածաշրջանային
կենտրոնները պետք է աշխատեն հզորացնելու համայնքային ցանցերը, որոնք
I/DD ունեցող մարդկանց կապում են ծառայությունների հետ: DDS-ը պետք է
ուսումնասիրի և կիրառի DHCS-ի կողմից հաջողությամբ օգտագործվող
ներկայիս իրագրված ռազմավարությունը՝ ապահովելու, որ մարդիկ
արդյունավետ կերպով կապվեն համապատասխան ծառայությունների հետ:
 - DHCS-ը համագործակցում է համայնքային առողջապահական
աշխատողների հետ՝ ովքեր լատինո համայնքներում հայտնի են որպես
Promotores, որպեսզի տեղեկատվություն տրամադրեն և ուղղորդեն
մարդկանց դեպի համապատասխան ծառայություններ՝ այն
համայնքներում, որոնք պատմականորեն գտնվել են առողջապահական
համակարգից դուրս և շրջափակված են եղել:
 - Այս մասնագետները խոսում են տարբեր լեզուներով և սպասարկում
են բազմազան համայնքներ՝ բազմաբնույթ կարիքներով ամբողջ
նահանգի տարածքում:

DDS-ը պետք է օգտագործի այս ռազմավարությունը՝ I/DD ունեցող մարդկանց և
նրանց ընտանիքներին տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայություններին
կապելու համար: Կարևոր է համագործակցել այն կազմակերպությունների հետ,
որոնք վստահելի են և համայնքի վստահությունը վայելող՝ անհատներին և
ընտանիքներին անհրաժեշտ աջակցություն տրամադրելու կամ դեպի այդ
աջակցությունը ուղղորդելու համար: Սա հատկապես ճիշտ է ներգաղթյալ
համայնքների համար, որոնք բախվում են իրական և ենթադրյալ ռիսկերի՝
կառավարության հետ կապված ծառայությունների հետ փոխազդելու
պատճառով: Վստահելի համայնքային կազմակերպությունների և անհատների
թվում կարող են լինել՝

- Հավատքի վրա հիմնված կազմակերպություններ, ինչպիսիք են եկեղեցիների, տաճարների կամ մզկիթների կրոնական առաջնորդները
- Բժշկական ծառայություններ մատուցողներ, ինչպիսիք են մանկաբույժները
- Դպրոցի աշխատակազմը, ինչպիսիք են դպրոցի ադմինիստրատորները և ուսուցիչները
- Սոցիալական աշխատողներ
- Տարեցների կենտրոնների աշխատակիցներ

Երբ այս համայնքները հասկանան հաշմանդամությունը և հասանելի ծառայությունները, նրանք կարող են ծառայել որպես կարևոր ուղղորդման ցանցեր՝ I/DD ունեցող մարդկանց ծառայություններին կապելու համար: DDS-ը պետք է ֆինանսավորի և պատասխանատվության ենթարկի տարածաշրջանային կենտրոններին՝ վստահելի համայնքների և առաջնորդների հետ իրազեկման աշխատանքներ իրականացնելու համար: Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է.

- Կրթեք այս առաջնորդներին և կազմակերպություններին: Այս կրթական նախաձեռնությունը կօգնի նրանց օրինակ ծառայել՝ ընդունելու, հարգելու և արժևորելու նյարդաբազմազանությունը: Սա պետք է ներառի հետևյալ թեմաներով կրթության տրամադրումը՝
 - Ներդրազմազանություն
 - Էյբլիզմ
 - I/DD խնդիրներ և ծառայություններ
- Պետք է տրամադրել ճշգրիտ և հետևողական տեղեկատվություն ու նյութեր բազմալեզու ձևաչափով, վստահելի համայնքային գործընկերներին և կազմակերպություններին տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունների վերաբերյալ, որպեսզի նրանք կարողանան տեղեկանալ և աջակցել ընտանիքներին ու անհատներին ինչքան հնարավոր է վաղ փուլում:

2. **Համոզվեք, որ տարածաշրջանային կենտրոններն առաջարկեն հասակակիցների մենթորություն:** DDS-ը պետք է համագործակցի տարածաշրջանային կենտրոնների հետ՝ համոզվելու համար, որ յուրաքանչյուր տարածաշրջանային կենտրոն ապահովում է արդյունավետ հասակակիցների խորհրդատվության հնարավորություն: Հասակակիցների մենթորինգը գործընթաց է, որի ընթացքում նմանատիպ կենսափորձ ունեցող երկու մարդիկ միասին

աշխատում են միմյանց օգնելու համար: Հասակակիցների մենթորինգը հնարավորություն է տալիս զգալ, որ իրենք ընկալվում և հասկացվում են՝ մի ձևով, որը հազվադեպ է հանդիպում այլ հարաբերություններում: Խորհրդատվության և աջակցության համար հասակակիցներին դիմելը կարևոր միջոց է տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից սպասարկվող մարդկանց համար՝

- Հասկանալու սպասարկման համակարգը
- Սովորելու պաշտպանել ինքդ քեզ
- Չարգացնելու առաջնորդության, սոցիալական և այլ հմտություններ
- Բացահայտելու հնարավորություններ և կապեր՝ լայն համայնքի շրջանակներում
- Կապվելու նրանց հետ, ովքեր «հասկանում են» և կարող են հասկանալ իրենց կոնկրետ մարտահրավերները:

Տարածաշրջանային կենտրոններում մեծ տարբերություններ կան հասակակիցների մենթորինգի մատչելիության և աջակցության առումով: Բոլոր տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ունենան ակտիվ համախոհ մենթորության համայնքներ, որտեղ շահառուները զգան պատկանելության և կապի զգացում՝ անկախ իրենց կարիքների բարդությունից: DDS-ը պետք է աշխատի հետևյալի վրա.

- Հասկանալու, թե ինչ տեսք ունի ներկայումս «համախոհ մենթորությունը» յուրաքանչյուր տարածաշրջանային կենտրոնում:
 - Ապահովելու, որ տարածաշրջանային կենտրոնները ներկայացնեն իրենց ծրագրերի նկարագրությունները և հրապարակեն նահանգային մակարդակով ամբողջական ցանկ՝ 21 ծրագրերի կամ հնարավորությունների վերաբերյալ՝ DDS-ի կայքում:
- Նշելու այն տարածաշրջանային կենտրոնները, որոնք ունեն ուժեղ համախոհ մենթորության ծրագրեր կամ հնարավորություններ, և տարածել այդ լավագույն փորձերը մյուս տարածաշրջանային կենտրոններում:
- Մշակելու միասնական շրջանակ՝ տարածաշրջանային կենտրոններին ուղղորդելու համար՝ արդյունավետ համախոհ մենթորության բաղադրիչները ներառելու ծրագրերի մշակման գործընթացում:
- Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համագործակցեն սպասարկվող անձանց հետ՝ մշակելու համար հասակակիցների

մենթորության ծրագիր, որը կներառի շրջանակի տարրերը և կհամապատասխանի սպասարկվող համայնքի կարիքներին:

- Օրինակ՝ շահառուները կարող են ցանկանալ ընտրել խմբային կամ անհատական մենթորության հնարավորություններից: Նրանք կարող են ցանկանալ ընտրել տարբեր հարթակներ իրենց հասակակից մենթորի հետ շփվելու համար՝ առցանց, անձամբ կամ հավելվածի միջոցով:
- Մշակել և իրականացնել վերապատրաստում այն անհատների համար, ովքեր կծառայեն որպես հասակակիցների խորհրդատուներ:
- Տարածաշրջանային կենտրոններում իրականացնել հասակակիցների մենթորության ծրագրեր՝ սպասարկվող մարդկանցից ստացված շարունակական արձագանքի և համագործակցության միջոցով՝ հասակակիցների մենթորության ծրագրերը բարելավելու համար:
- Տարածաշրջանային բոլոր կենտրոնների կայքերում պետք է տեղադրվի համախոհ մենթորության վերաբերյալ տեղեկատվություն և ռեսուրսներ՝ հեշտ հասանելի և հասկանալի ձևով, իսկ DDS-ի կայքը պետք է ծառայի որպես այդ տեղեկատվության կենտրոնացված աղբյուր:

3. **Համոզվեք, որ ընդհանուր ծառայությունների մասին**

տեղեկատվությունը հասանելի է: CalHHS-ը պետք է համագործակցի իր բաժինների և շահագրգիռ կողմերի հետ՝ ընդհանուր ծառայությունների վերաբերյալ մատչելի, օգտագործողին հարմար պարզ լեզվով տեղեկատվություն և գործիքներ ընդլայնելու կամ ստեղծելու համար: Սա ներառում է՝ ինչպես օգտվել այդ ծառայություններից և ինչպես ստանալ աջակցություն: Գործիքները պետք է օգնեն մարդկանց հավաքել անհրաժեշտ տեղեկատվությունը: Նյութերը պետք է լինեն տարածաշրջանային կենտրոնի կողմից սպասարկվող մարդկանց խոսած լեզուներով: Տեղեկատվությունը, գործիքները և ցանկացած ձևաթղթեր պետք է լինեն կարճ: Դրանք հասանելի կլինեն բջջային սարքերում: Դրանք կլինեն հաշմանդամություն ունեցող անձանց կողմից օգտագործվող ձևաչափերով, այդ թվում՝ տեսանյութերով: Օգտագործողի համար հարմար պարզ տեղեկատվությունը պետք է:

- Նախագծված լինի վերջնական օգտագործողին հաշվի առնելով:
Վերջնական օգտագործողները անհատներն են և նրանց ընտանիքները:
- Ծրագրավորման գործընթացում պետք է հաշվի առնել մարդկանց փորձը՝ ընդհանուր ծառայություններին հասանելիություն ապահովելու

հարցում, ինչպես նաև տվյալները՝ այդ ծառայությունների արդար և հավասարաչափ օգտագործման վերաբերյալ:

- Տեղեկատվությունը պետք է անդրադառնա ծառայություններին հասանելիության հիմնական խոչընդոտներին, օրինակ՝ իրավասության չափանիշներին:
- Նյութերը պետք է մշակվեն Կալիֆորնիայի տվյալների և նորարարության գրասենյակի հետ համատեղ:
- Պետք է ապահովել, որ ծառայությունները հեշտ հասանելի լինեն նահանգային և տեղական գործակալությունների, տարածաշրջանային կենտրոնների և համայնքային կազմակերպությունների միջոցով:
 - Տեղեկատվությունը պետք է տեղադրված լինի DDS-ի կայքում և անհրաժեշտության դեպքում թարմացվի՝ դրա ճշգրտությունն ապահովելու համար:
 - Տարածաշրջանային կենտրոնները, ընդհանուր ծառայությունների գործակալությունները և համայնքային կազմակերպությունների կայքերը պետք է տրամադրեն այս տեղեկատվության հղումները:
- Ներառեք հղումներ՝ օգտատիրականորեն հասանելի տեղեկատվության աղբյուրների, օրինակ՝ [BenefitsCal.com](https://www.BenefitsCal.com), որը օգնում է մարդկանց դիմել դրամական աջակցություն ստանալու համար, այդ թվում՝ CalFresh, CalWORKs և Medi-Cal: Այն նաև տեղեկատվություն է տրամադրում հոգեկան առողջության ծառայություններից օգտվելու վերաբերյալ:
- Պետք է ապահովվի, որ տարածաշրջանային կենտրոնների ռազմավարությունները աջակցեն ակտիվ իրազեկման աշխատանքներին՝ ուղղված այն համայնքներին, որոնք քիչ են օգտվում ընդհանուր ծառայություններից:
 - Տվյալները պետք է կիրառվեն՝ տեղեկատվական աշխատանքը ուղղելու այն խմբերին, որոնք անհամաչափ քիչ են օգտվում հանրամատչելի ծառայություններից:
 - Տեղեկատվությունը պետք է փոխանցվի նաև ոչ ավանդական եղանակներով՝ ինչպես օրինակ՝ տեսահաղորդման ծառայությունների միջոցով, որպեսզի բոլոր խմբերը տեղեկացված լինեն:

4. **Աապահովեք, որ I/DD ունեցող անձինք և նրանց ընտանիքները ունենան համապատասխան գործիքներ՝ ճիշտ հանրամատչելի ծառայություններին ուղղորդվելու և իրենց ունեցած իրավունքները պահպանելու համար:** CalHHS-ը պետք է համագործակցի իր բաժինների և շահագրգիռ կողմերի հետ՝ մշակելու գործիքներ, որոնք կօգնեն մարդկանց ստանալ անհրաժեշտ ընդհանուր ծառայությունները: Սա պետք է ներառի ծառայություններ, որոնք հասանելի են տարբեր գործակալություններում, բաժիններում և համակարգերում: Սկզբնական առաջնահերթությունը պետք է լինի ամենահաճախ օգտագործվող ընդհանուր ծառայությունների համար գործիքների մշակումը:

Գործիքները պետք է.

- Ընդգրկեն համապատասխանության նախնական գնահատման գործիքներ՝ հանրամատչելի ծառայություններին ուղղորդումից առաջ:
- Հիմնված լինեն DDS-ի և այլ գերատեսչությունների կողմից մշակված ընդհանուր ծառայությունների կանոնների վրա, որոնք վերաբերում են ընդհանուր ծառայություններին:
 - Սա նշանակում է, որ գործիքները պետք է ներառեն համապատասխանության պահանջները, ինչպես նաև այն քայլերը, որոնք անհրաժեշտ է կատարել՝ որոշելու համար, արդյոք անձը համապատասխանում է հանրամատչելի ծառայությանը:
 - Օրինակ, որոշ ընդհանուր ծառայություններ ստանալու համար անձը պետք է ունենա Medi-Cal-ի համար անհրաժեշտ համապատասխանություն: Եթե նրանք չեն համապատասխանում Medi-Cal-ի իրավասության պահանջներին, ապա չպետք է ուղղորդվեն հանրամատչելի ծառայություններ մատուցող գործակալություն՝ մինչև Medi-Cal-ի իրավասություն չստանան:
- Հասանելի լինել բոլոր հանրամատչելի ծառայություններ մատուցող գործակալություններին, ուղեկցորդներին և համայնքային կազմակերպություններին:
- Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ամեն տարի կիրառեն այդ գործիքները՝ ապահովելու համար, որ աշխատող շահառուները չկորցնեն իրենց սոցիալական աջակցությունը:
- Այս գործիքները պետք է աջակցեն մարդկանց՝ պահպանելու իրենց SSI և SSDI նպաստները:

- Օրինակ՝ գործիքները պետք է ներառեն միատեսակ ընթացակարգեր՝ աշխատանքային եկամուտը, գործատուի կողմից տրամադրվող սուբսիդիաները և եկամտի հաշվարկը նվազեցնող հատուկ պայմանները արձանագրելու համար: Այս քայլը կօգնի աշխատող մարդկանց պահպանել իրենց նպաստները՝ առանց հանկարծակի դադարեցումների կամ ավելորդ վերադարձման պահանջների:

5. Կազմեք ծառայությունների համար մեկ միասնական առցանց դիմում:

CalHHS-ը պետք է համագործակցի իր բաժինների և տարբեր շահագրգիռ կողմերի հետ՝ անհատի կարիքներն ու ընտրած առողջապահական և սոցիալական ծառայությունների համար միասնական առցանց հավելված մշակելու համար: CalHHS-ը նոր համակարգը մշակելիս պետք է դիտարկի ներկայում գործող համակարգերը, որոնք արդեն իսկ տրամադրում են ենթադրվող որոշ գործառույթներ, և գնահատի՝ արդյոք այդ համակարգերի գործառույթները հնարավոր է ընդլայնել: Գոյություն ունեցող համակարգերի օրինակներն են՝

- BenefitsCal
- Սան Դիեգոյի համայնքային ինտեգրման հարթակը, որն իր 211 համակարգի մաս է կազմում:

Միասնական առցանց դիմումի նպատակն է ստեղծել միասնական, մատչելի հարթակ, որը թույլ կտա I/DD ունեցող անձանց, նրանց ընտանիքներին կամ խնամակալներին օգտվել բոլոր համապատասխան ծառայություններից CalHHS-ի ցանկացած բաժանմունքից՝ անկախ նրանից, թե որ բաժանմունքին են առաջին անգամ դիմել: Համակարգը պետք է.

- Ապահովի անխափան փորձառություն:
- Տրամադրի անհատականացված ծառայությունների առաջարկներ:
- Ապահովի ավտոմատ գրանցումներ:
- Թույլատրի մարդկանց 24/7 հասանելիություն իրենց տեղեկատվությանը:
- Հայտերի կարգավիճակի վերաբերյալ ծանուցումներ տրամադրի:
- Տրամադրել ուղղորդումներ՝ թե ինչպես կարելի է ստանալ օգնություն:
- Գրանցման գործընթացը պետք է ապահովվի համայնքային գործընկերների և ծառայությունների կենտրոնների ցանցի միջոցով՝ աջակցություն տրամադրելով այն անձանց, ովքեր դժվարանում են կողմնորոշվել համակարգում՝ հանդիպման կամ հեռախոսային խորհրդատվության ձևաչափով:

- Համակարգը պետք է առաջնահերթ մշակի այն դեպքերը, երբ օգտվողները կանգնած են ճգնաժամի առաջ: Սա ներառում է անօթևանություն, ընտանեկան բռնություն, սննդի անապահովություն կամ բժշկական արտակարգ իրավիճակ:
- Ապահովել գաղտնիության և անձնական տվյալների պաշտպանություն:
- Պահանջել տվյալների փոխանակում տարբեր համակարգերի միջև:
- Տրամադրել ուսուցում օգտատերերի համար:
- Խնդրել օգտատերերին կիսվել իրենց կարծիքով:
 - Հետադարձ կապը կօգտագործվի համակարգի բարելավման և ապագա պլանավորման գնահատման նպատակով: Այս քայլը թույլ կտա համակարգին օգտվել նոր տեխնոլոգիաներից՝ ծառայությունները ավելի լավ դարձնելու համար:

Այս առաջարկության մասին ավելի մանրամասն տեղեկություն կարող եք գտնել CalHHS MPDS կայքում՝ «Առաջարկության նախապատմություն և տեխնիկական տեղեկատվության հավելված» բաժնում:

6. **Ապահովեք, որ ուղեկցորդները մշտապես հասանելի լինեն:** DDS-ը պետք է ավելացնի ուղեկցորդների քանակը՝ ապահովելու համար, որ I/DD ունեցող անձինք կարողանան օգտվել իրենց անհրաժեշտ և նախընտրած հանրամատչելի ծառայություններից: Սպասարկվող մարդիկ պետք է ունենան ընտրություն այն մասին, թե ով է ապահովում ուղղորդման աջակցությունը: Ուղղորդման ծառայությունները պետք է ներառեն նաև այն ծառայությունները, որոնք տրամադրվում են I/DD ունեցող անձանց կողմից: Ուղեկցորդները պետք է լինեն տարբեր մշակույթներից և ցուցաբերեն հարգանք ու բաց մտածողություն: Ուղղորդման ծրագիրը ընդլայնելիս DDS-ը պետք է համագործակցի շահագրգիռ կողմերի լայն շրջանակի հետ, այդ թվում՝ սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց՝ համատեղ մշակելու համար համապատասխան մեխանիզմներ, գործառնություններ և տեղեկատվական ռեսուրսներ:

- Ուղեկցորդների կողմից մատուցվող հիմնական ծառայությունները: Օրինակ՝
 - Տեղեկատվություն և ուսուցում ընդհանուր ծառայությունների վերաբերյալ: Սա ներառում է՝ որակավորման պահանջները, ծառայությունների հասանելիության գործընթացները և աջակցության ստացման մեխանիզմները:
 - Օգնել մարդկանց՝ լրացնելու հանրային ծառայությունների դիմումները և տարեկան թարմացման ձևերը:

- Օգնել մարդկանց՝ կապ հաստատելու հանրային ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների հետ: Սա կարող է վերաբերվել դիմումի գործընթացին, գնահատման փուլերին, գործակալության կողմից ստացված ծանուցումներին կամ խնդիրների լուծման անհրաժեշտությանը:
 - Համագործակցել այլ ուղեկցորդների և գործակալությունների հետ՝ ապահովելու համար, որ յուրաքանչյուր անձ ստանա համապատասխան աջակցությունը ճիշտ ժամանակին:
 - Ուղեկցորդների հիմնական հմտություններն ու գիտելիքները: Օրինակ՝
 - Հաղորդակցման հմտություններ:
 - Միջանձնային և հարաբերություններ կառուցելու հմտություններ:
 - Ուղղորդման և պաշտպանության հմտություններ:
 - Համայնքային կրթության և վերապատրաստման հմտություններ:
 - Արտագնա աշխատանքի հմտություններ:
 - Տարածաշրջանային կենտրոնների համակարգի իմացություն: Ընդհանուր ծառայությունների համակարգի(երի) իմացություն:
 - Այն համայնքի կարիքները, որին նրանք ծառայելու են:
 - Ուղեկցորդների կողմից օգտագործվող ընդհանուր հաշվետվությունները պետք է ներկայացվեն DDS-ին առնվազն տարեկան մեկ անգամ: Օրինակ՝
 - Օգնություն ստացած յուրաքանչյուր անձի մասին ժողովրդագրական տվյալներ:
 - Յուրաքանչյուր անձին մատուցվող ծառայության(ների) տեսակը:
 - Արդյունքները: Օրինակ՝ անձի ստացած ընդհանուր ծառայությունները: Կամ այն հմտությունները, որոնք անձը ձեռք է բերել:
7. **Ավելացրեք ուղեկցորդների ֆինանսավորումը:** CalHHS-ը և DDS-ը պետք է աշխատեն ուղղորդող մասնագետների ծառայությունների համար դաշնային ֆինանսավորումը ավելացնելու ուղղությամբ: Դաշնային միջոցները պետք է օգտագործվեն ուղեկցորդների թիվը մեծացնելու համար:

- CalHHS-ը պետք է օգտվի այլ ստորաբաժանումների փորձից՝ նման ծրագրեր մշակելու գործում, ինչպիսին են համայնքային առողջապահության աշխատակիցները և խթանողները: Սրանք այլ ծրագրեր են, որոնք աջակցում են մարդկանց՝ օգտվելու իրենց անհրաժեշտ ծառայություններից՝ տարբեր համակարգերում: Այս ծրագրերի մշակման փորձը պետք է հիմք հանդիսանա՝ սահմանելու համար այն ուղղորդման ծառայությունները, որոնք կարող են ստանալ դաշնային ֆինանսավորում:
- Դաշնային ֆինանսավորման համար առաջարկվող ուղղորդման մոդելը պետք է մշակվի շահագրգիռ կողմերի հետ խորհրդակցելով:

8. **Մշակեք տեղական ռեսուրսների ուղեցույցներ:** Տարածաշրջանային կենտրոնները և DDS-ը պետք է համագործակցեն տեղական գործընկերների հետ՝ տեղական ռեսուրսների ուղեցույցներ մշակելու և ընդլայնելու համար: Ուղեցույցները պետք է հասանելի ռեսուրսների մասին տեղեկատվություն տրամադրեն I/DD ունեցող անձանց համար:

- Ուղեցույցները պետք է ներառեն տեղեկատվություն տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունների մասին: Այս տեղեկատվությունը պետք է ներառի հետևողական տեղեկատվություն այն մասին, թե ովքեր են իրավասու տարածաշրջանային կենտրոնի ծառայություններից օգտվելու համար և ինչ ծառայություններ են հասանելի:
- Ուղեցույցները պետք է հասանելի լինեն առցանց: Դրանք պետք է հասանելի լինեն նաև այն մարդկանց համար, ովքեր հեշտությամբ չեն կարողանում օգտվել ինտերնետից: Կարևոր է ռեսուրսների նյութերը թարմացված պահելը:
- Արհեստական բանականությունը կարող է օգտագործել նյութերը թարմացված պահելու համար: Արհեստական բանականությունը կարող է օգտագործել կայքերում և այլ աղբյուրներում առկա տեղեկատվությունը՝ թվարկված գործակալությունների կողմից մատուցվող կոնտակտային տեղեկությունները և ծառայությունները թարմացնելու համար:

Տարածաշրջանային կենտրոնները և DDS-ը պետք է նաև՝

- Բարելավեն 211 համակարգի միջոցով տրամադրվող տեղեկատվության որակը՝ ապահովելու հասանելի տեղեկատվություն:

- Տրամադրեն համապատասխան ուսուցում առաջնագծի աշխատակիցներին՝ 211 համակարգերի նման:

9. **Ապահովեք ֆինանսավորում ռեսուրսների կենտրոնների համար:** DDS-ը պետք է նահանգային մասշտաբով ֆինանսավորում տրամադրի ռեսուրսների կենտրոններին՝ օգնելու համար I/DD ունեցող մարդկանց, նրանց ընտանիքներին կամ այլ խնամակալներին օգտվել նահանգային և տեղական համայնքային ռեսուրսներից և ծառայություններից:

- Նպատակը պետք է լինի ստեղծել մի համակարգ, որը ավելի արդյունավետորեն կհամակցի առկա ռեսուրսները, այդ թվում՝ հավասարների աջակցման ռեսուրսները:
- Այս ռեսուրսային կենտրոնները կարող են լինել ներկայիս մոդելների, ինչպիսիք են ընտանեկան ռեսուրսային կենտրոնները, տարեցների և հաշմանդամության ռեսուրսային կենտրոնները կամ անկախ կյանքի կենտրոնները:
- Մեկ այլ մոդել կլինի ֆինանսավորում տրամադրել այլ համայնքային կազմակերպություններին՝ ռեսուրսների կենտրոններ ստեղծելու համար: Ռեսուրսների կենտրոնի աշխատակազմում պետք է ներառվեն I/DD ունեցող անձինք:
- Ծառայությունները պետք է մատուցվեն տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից սպասարկվող մարդկանց և ընտանիքների կողմից խոսվող լեզուներով:

10. **Մշակեք համատեղ ծառայությունների մոդելներ:** DDS-ը պետք է համագործակցի I/DD ունեցող անձանց, ընտանիքների և համայնքային այլ գործընկերների հետ՝ մշակելու նորարարական ծառայությունների մոդելներ, որտեղ մարդիկ կարող են ռեսուրսներ և ծառայություններ կիսել ուրիշների հետ: Այս մոդելները՝

- Կարելի է անվանել «համագործակցային մոդելներ»
- Կարող է ավելի ռեսուրսային արդյունավետ լինել
- Կարող է ներառել անձնակազմի կամ աջակցության ժամերի համատեղ օգտագործում
- Կարող է հեշտացնել մարդկանց համար օգնություն ստանալը այն մատակարարներից, ովքեր իրենց ծնողները կամ ազգականները չեն:

- Կարող է ուսումնասիրվել՝ աջակցություն մշակելու համար այն անձանց համար, ովքեր ապրում են իրենց տարեց ծնողի կամ խնամակալի հետ, ով նույնպես ծառայությունների կարիք ունի: և աջակցությունները
- Պետք է արտացոլի ԱՄՆ Աշխատանքի վարչության արտաժամյա աշխատանքի փոխհատուցման պահանջները

DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է մշակեն քաղաքականություն և վերահսկողություն՝ կանխելու համար այս մոդելի օգտագործումը չարտոնված խմբակային տների կամ նմանատիպ մոդելների կառուցման համար, որոնք հիմնված չեն անձի ընտրության վրա: DDS-ը և Տարածաշրջանային կենտրոնները նույնպես պետք է մշակեն այս ծառայության որակի և արդյունքների չափման մեխանիզմներ:

11. Life Tracker համակարգ: Նահանգը պետք է մշակի Life Tracker համակարգ, որը կաջակցի անհատներին ծննդյան պահից մինչև կյանքի վերջը: Այս համակարգի միջոցով մարդիկ պետք է կարողանան հեշտությամբ տեղեկանալ իրենց ստացած ծառայությունների մասին՝ տարբեր աջակցության համակարգերում: Սա ներառում է.

- Տարածաշրջանային կենտրոններ
- Առողջապահական խնամք, ներառյալ հոգեկան առողջություն
- Դպրոցներ
- DOR
- Այլ սպասարկման համակարգեր

Կյանքի Life Tracker համակարգը մշակելիս նահանգը պետք է հաշվի առնի.

- Անհատները պետք է ունենան ընտրության հնարավորություն՝ մասնակցել Life Tracker համակարգին, թե ոչ:
- Անհատները պետք է ունենան ընտրություն, թե իրենց մասին ինչ տեղեկատվություն պետք է կիսվի Life Tracker-ում:
- Life Tracker-ը պետք է ունենա պորտալ, որպեսզի I/DD ունեցող մարդիկ կարողանան իրենք տեսնել կարևոր տեղեկատվությունը: Այս պորտալը կարող է նման լինել MyChart-ին: MyChart-ը էլեկտրոնային առողջապահական գրառումների համակարգում հիվանդների պորտալի գործիք է: Օգտագործելով պորտալը՝ I/DD ունեցող մարդիկ պետք է

կարողանան շփվել իրենց RC -ի և մատակարարների հետ՝ ուղարկելով անվտանգ հաղորդագրություններ:

- Life Tracker-ը պետք է կարողանա տեղեկացնել աջակցության համակարգերին՝ կանխելու համար ուշացած արձագանքները, աջակցության ուշացումները և վերացնելու ծառայությունների մատուցման խոչընդոտները:
- Աջակցության յուրաքանչյուր համակարգ պետք է հասանելիություն ունենա Life Tracker համակարգին՝ կախված մարդու կյանքում իր դերից: Սա նրանց կօգնի հետևել, մատուցել, վերահսկել ծառայությունները և համակարգել դրանք այլ համակարգերի հետ, եթե անձը դա ընտրի:
- Life Tracker համակարգը պետք է ռեսուրսներ տրամադրի անհատներին և ընտանիքներին և աջակցի նրանց կյանքի անցումային շրջանները պլանավորելու և դրանց միջով անցնելու հարցում: Սա կարող է ներառել ծառայությունների և ռեսուրսների մասին տեղեկատվություն, թղթաբանության հետ կապված աջակցություն և այլն:

I/DD ունեցող մարդիկ ընդգրկված են ուժեղ աշխատուժի կազմում և օգտվում են նրա կողմից մատուցվող ծառայություններից

Բավականին մեծ թվով մարդիկ չեն աշխատում՝ I/DD ունեցող մարդկանց ծառայություններ մատուցելու համար: Այս տեսակի աշխատանքները կոչվում են «հաշմանդամության ոլորտ»: Այս աշխատատեղերում բավարար թվով մարդիկ չեն աշխատում, քանի որ հաշմանդամության ոլորտը հաճախ դիտվում է որպես ժամանակավոր աշխատանք՝ ցածր վարձատրությամբ և մարտահրավերներով լի աշխատանքային պայմաններով: Մարդիկ բավարար չափով չեն վարձատրվում և բավարար նպաստներ չեն ստանում, որպեսզի ցանկանան մնալ ոլորտում: Նրանք ստիպված են գտնել այլ աշխատանք, նույնիսկ երբ չեն ցանկանում փոխել մասնագիտությունը: Բավարար հնարավորություններ չկան վերապատրաստման և պաշտոնի բարձրացման համար: Հաշմանդամության ոլորտում բավարար թվով մարդկանց բացակայության մեկ այլ պատճառն այն է, որ շատերը չգիտեն հաշմանդամության հետ կապված մասնագիտությունների մասին: Հաշմանդամության ծառայություններում կարիերա ստանալու վերաբերյալ բավարար տեղեկատվություն չկա:

Ոլորտում որոշ աշխատանքներ կարող են շատ տարբեր լինել՝ կախված նրանից, թե որտեղ է մարդը աշխատում: Օրինակ՝ տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունների համակարգողները: Ծառայությունների համակարգողի դերերը և գործերի ծավալը շատ տարբեր են տարբեր տարածաշրջանային կենտրոններում:

Նրանց պարտականությունները կարող են ժամանակի ընթացքում փոփոխվել և զարգանալ: Սա կարող է դժվարացնել ծառայությունների համակարգողների համար I/DD ունեցող մարդկանց և նրանց ընտանիքներին լավ աջակցելը:

Կան նաև շատ մարդիկ, ովքեր ունեն I/DD, ովքեր կցանկանային աշխատել հաշմանդամության ոլորտում, բայց դժվարանում են աշխատանք գտնել: I/DD ունեցող անձինք չեն խրախուսվում և աջակցվում հաշմանդամության ոլորտում աշխատանք փնտրելու համար:

Այս թեմայի նպատակն է, որ մարդիկ, ովքեր ցանկանում են աշխատել՝ աջակցելով I/DD ունեցող մարդկանց, ունենան այն ամենը, ինչ անհրաժեշտ է իրենց աշխատանքում մնալու համար: Սա ներառում է նաև I/DD ունեցող մարդկանց, ովքեր ցանկանում են աշխատել այս ոլորտում: Այս թեմատիկ ոլորտում առաջարկությունները ներառում են.

- Հաշմանդամության ոլորտում ավելի շատ մարդկանց աշխատանքի տեղավորելու եղանակներ
- Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար իրենց աշխատանքում մնալը հեշտացնելու եղանակներ
- Ինչպես հեշտացնել ոլորտի մարդկանց համար իրենց աշխատանքը լավ կատարելը

Մարդիկ, ովքեր ծառայություններ են մատուցում I/DD ունեցող մարդկանց

Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ ապահովվի, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարողանան աջակցություն ստանալ ուժեղ աշխատուժի կողմից: Որոշ առաջարկություններ վերաբերում են այն բանին, որ համոզվենք, որ ոլորտում արդեն աշխատող մարդիկ ունեն այն, ինչ անհրաժեշտ է իրենց աշխատանքը լավ կատարելու համար: Որոշ առաջարկություններ կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ ոլորտում աշխատող մարդիկ ունենան այն, ինչ անհրաժեշտ է իրենց աշխատատեղերը պահպանելու համար: Որոշ առաջարկություններ կենտրոնանում են ոլորտում ավելի շատ մարդկանց աշխատանքի ապահովման վրա: Սա կօգնի ապահովել, որ ոլորտում բավարար թվով մարդիկ աշխատեն՝ I/DD ունեցող մարդկանց աջակցելու համար:

1. **Կառուցեք վստահություն տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունների համակարգողների հետ:** DDS-ը պետք է համագործակցի տարածաշրջանային կենտրոնների հետ՝ ծառայությունների համակարգողներին հաշվետու պահելու իրենց աշխատանքի կատարման վերաբերյալ որոշակի ակնկալիքների նկատմամբ: Այս սպասումները կօգնեն

սպասարկվող մարդկանց զգալ, որ կարող են վստահել իրենց ծառայությունների համակարգողներին: Վստահությունը պահպանելու համար, DDS-ը պետք է համոզվի, որ ծառայությունների համակարգողները վերապատրաստում են անցնում I/DD ունեցող անձանց և նրանց ընտանիքներին աջակցելու համար:

- Մշակութային համեստությամբ և գիտակցությամբ:
- Վնասվածքի մասին տեղեկացված ձևով:
- Ներառական և անձկենտրոն մոտեցմամբ:

Ծառայությունների համակարգողներից պետք է նաև ակնկալվի, որ՝

- Փորձեն հասկանալ, թե ինչ են մարդկանց հաղորդում իրենց կարիքների և նպատակների վերաբերյալ:
 - Սա ներառում է հարցեր տալը, երբ նրանք չեն հասկանում:
- Աջակցեք սպասարկվող մարդկանց, երբ նրանք շփվում են տարածաշրջանային կենտրոնների աշխատակիցների և ծառայություն մատուցողների հետ:
 - Ծառայությունների համակարգողներն չպետք է ենթադրություններ անեն այն մասին, թե ինչ է անձի «լավագույն շահը»:
- Անհատներին պետք է տեղեկացնել բոլոր հնարավոր տարբերակների և ծառայության մատակարարների մասին, որոնք վերաբերում են իրենց ցանկություններին և կարիքներին:
- Ծառայություն ստացողներին անհրաժեշտության դեպքում ուղղորդեք գնահատումների, այլ ոչ թե դատեք նրանց կարողություններն ու կարիքները:
- Աջակցեք սպասարկվող մարդկանց՝ հարցնելով, թե արդյոք նրանք խորհուրդ են ուզում, այլ ոչ թե նրանց խորհուրդներ տալով, որոնք նրանք չեն խնդրել:
- Թող սպասարկվող մարդիկ որոշեն, թե որ ծառայությունները կարող են հարմար լինել: Ծառայությունների համակարգողները չպետք է դատողություններ անեն կամ խոչընդոտեն սպասարկվող մարդկանց ցանկություններին:
- Գնահատեք մարդկանց տեսակետները՝ ուրիշների նախապաշարմունքներից վեր: Չարգացնել շահառուների ինքնուրույն

իրավունքների պաշտպանությունը՝ քան ձգտել հասարակական հավանության

- Օրինակ, ծառայությունների համակարգողները չպետք է մարդկանց հուսահատեցնեն իրենց դրդապատճառների և իրական նպատակների մասին հաղորդելուց, նույնիսկ եթե ծառայությունների համակարգողը դրանք համարում է «չափազանց բացասական»:
- Աջակցել մարդկանց, որոնք արտահայտում էին իրենց զգացմունքները: Սա ենթադրում է համակարգի թերությունների վերաբերյալ համոզմունքների ստուգում:
- Ենթադրենք, որ երբ մարդիկ տեղեկատվություն են փնտրում, դա պարտադիր չէ, որ նկատի ունենան, որ պետք է որևէ գործողություն ձեռնարկեն:
 - Սա նշանակում է, որ ծառայությունների համակարգողները պետք է ստանան սպասարկվող անձի հստակ համաձայնությունը՝ նախքան առաջ շարժվելը:
- Ապահովել բոլոր գործողությունների գրանցումը՝ կապված շահառու անձի հետ, և այդ տեղեկությունը տրամադրել հենց նրան:
- Հարգանք ցուցաբերեք, երբ սպասարկվող մարդիկ որոշում են փոխել համակարգողներին ցանկացած պատճառով: Սա նշանակում է, որ տարածաշրջանային կենտրոնը ոչ մի ձևով չի կարող ճնշում գործադրել կամ վրասել շահառուին՝ այս կամ այլ որոշում կայացնելու համար:
- Անձը, ում աջակցում են, պետք է հնարավորություն ունենա մասնակցելու հարցազրույցներին՝ ինքնուրույն ընտրելու այն ծառայությունների համակարգողին, ով լավագույնս համապատասխանում է իր կարիքներին: Սա պետք է տեղի ունենա IPP հանդիպումներից դուրս:
- Նախապես ամբողջությամբ բացահայտել այն բոլոր որոշումները, որոնք կայացվելու են շահառու անձի վերաբերյալ՝ առանց նրա համաձայնության: Սա պետք է ներառի նաև այն դեպքերը, երբ որոշվում է չտրամադրել տեղեկատվություն՝ նպատակ ունենալով նվազեցնել շահառուի անհանգստությունը:
- Սովորեք և հարգեք, թե ինչպես են շահառու անձինք մտածում և հաղորդակցվում:

- Աջակցեք և խրախուսեք շահառու անձանց՝ բողոքներ ներկայացնելու գործում—նույնիսկ եթե դրանք վերաբերում են հենց ծառայությունների համակարգողին:

Օգնություն խնդրելը ամենախոցելի բաներից մեկն է, որ մարդ կարող է անել: Տարածաշրջանային կենտրոնի կողմից սպասարկվող մարդիկ օգնություն են խնդրում ամեն անգամ, երբ դիմում են ծառայությունների համակարգողին: Եթե շահառու անձինք վստահություն չեն զգում իրենց ծառայությունների համակարգողների նկատմամբ, նրանք կարող են չզգալ բավարար անվտանգություն՝ տեղեկություն կիսելու համար: Ծառայությունների համակարգողների և շահառու անձանց միջև վստահությունը կարևոր նախապայման է, որպեսզի համակարգողները կարողանան արդյունավետ կատարել իրենց աշխատանքը:

2. **Աջակցեք տարածաշրջանային կենտրոնների անձնակազմին** DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ստեղծեն օժանդակ անձնակազմի պաշտոն տարածաշրջանային կենտրոններում: Այս անձնակազմը կարող է նշանակվել՝ միաժամանակ աջակցելու մի քանի ծառայությունների համակարգողների փաստաթղթերի մշակման գործընթացում: Այս պաշտոնի նպատակները կլինեն՝

- Հնարավորություն տալ ծառայությունների համակարգողներին կենտրոնական այն մարդկանց և ընտանիքների հետ հարաբերությունների կառուցման վրա, որոնց նրանք աջակցում են:
- Հնարավորություն տալ ծառայությունների համակարգողներին՝ ավելի շատ ժամանակ հատկացնել ծառայությունների մատուցմանը:
- Հնարավորություն ստեղծել նաև այն անձանց համար, ովքեր հետաքրքրված են հաշմանդամության ոլորտին առնչվող մասնագիտություններով:

Առաջին քայլը պետք է լինի տեղեկատվություն ստանալ նմանատիպ օժանդակ անձնակազմի պաշտոններ ունեցող տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից կիրառվող լավագույն փորձի մասին: Սա կարող է ցույց տալ, թե ինչն արդեն լավ է աշխատում տարածաշրջանային կենտրոններում: DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համագործակցեն՝ վերանայելու, թե ծառայությունների համակարգողների պարտականություններից որոնք կարելի է իրականացնել այլ՝ ավելի արդյունավետ ձևերով: Օրինակ՝

- Որոշ գործառույթներ իրականացնել տեխնոլոգիայի միջոցով՝ դրանք տարածաշրջանային կենտրոնի աշխատակազմին հանձնարարելու փոխարեն:

- Հեռացնել այն գործառույթները, որոնք իրականում անհրաժեշտ չեն:
- Պարզեցնելու այն գործառույթները, որոնք հնարավոր է կատարել ավելի արագ կամ հեշտ ձևով:

Այս տեղեկատվությունը պետք է օգտագործվի՝ տարածաշրջանային կենտրոնի օժանդակող անձնակազմի պաշտոնի նկարագրությունը ձևավորելու համար:

3. **Տրամադրեք ուսանողներին տեղեկատվություն՝ հաշմանդամության ոլորտի մասնագիտությունների վերաբերյալ:** DDS-ը պետք է համագործակցի CDE-ի հետ՝ միջնակարգ և ավագ դպրոցի աշակերտների, այդ թվում՝ հաշմանդամություն ունեցող աշակերտների համար ուսումնական ծրագիր ներդնելու համար: Այս ուսումնական ծրագիրը պետք է ուսանողներին սովորեցնի.

- Հաշմանդամության պատմություն
- Հաշմանդամություն ունեցող անձանց կարողություններն ու
- Հաշմանդամության ոլորտի մասնագիտություններ Սա պետք է ներառի նաև տեղեկատվություն և մասնագիտական կողմնորոշում՝ այն ուսանողների համար, ովքեր հետաքրքրված են հաշմանդամության ոլորտին առնչվող մասնագիտություններով:

4. **Տարածեք իրազեկվածություն հաշմանդամության ոլորտի մասնագիտությունների վերաբերյալ:** Նահանգը պետք է հովանավորի իրազեկման արշավ՝ հաշմանդամության հետ կապված մասնագիտությունների նկատմամբ հետաքրքրությունը մեծացնելու համար: Այն պետք է.

- Ներառի նաև խոշոր գործատուներին:
- Ընդգծի այն անձանց հաջողակ մասնագիտական ուղիները, ովքեր ունեն I/DD:
- Նվազեցնի հաշմանդամության վերաբերյալ կարծրատիպերը:

Այս քարոզարշավը պետք է հասնի մշակութային բազմազան և անբավարար սպասարկվող համայնքներին, ինչպես նաև միջին և ավագ դպրոցի աշակերտներին:

5. **Օգնեք մարդկանց սկսել մասնագիտական ուղի՝ հաշմանդամության ոլորտի ծառայություններում:** Նահանգը պետք է գործընկերություն ստեղծի համայնքային քոլեջների և գործատուների հետ՝ վճարովի պրակտիկայի ծրագիր ստեղծելու համար: Այս ծրագիրը կօգնի մարդկանց սկսել իրենց կարիերան հաշմանդամություն ունեցող անձանց ծառայություններում: Սա պետք է իրականացվի՝ որպես հավելում

վճարովի պրակտիկայի ծրագրին, որը հայտնի է որպես PIP: Այս նոր պրակտիկայի ծրագիրը պետք է հասանելի լինի յուրաքանչյուրի համար, ով հետաքրքրված է հաշմանդամության ոլորտի մասնագիտությամբ: Այս պրակտիկայի ծրագիրը կարող է մեկնարկել որպես փորձնական նախագիծ՝ համագործակցությամբ համայնքային քոլեջի և տեղական տարածաշրջանային կենտրոնի միջև:

6. **Օգնեք մարդկանց գտնել իրենց տեղը՝ աշխատանքի ոլորտում:** DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է մշակեն տարածաշրջանային ծրագրեր՝ առկա զբաղվածության գործիքների օգտագործման համար: Գործիքները պետք է օգտագործվեն հետևյալի համար.

- Խթանել մասնագիտությունները՝ կապված հաշմանդամության ոլորտի ծառայությունների հետ:
- Կապ հաստատել այն մարդկանց միջև, ովքեր ուզում են աշխատել հաշմանդամության ոլորտում, և այն կազմակերպությունների ու անհատների միջև, որոնք փնտրում են աշխատակիցներ այդ ոլորտում:

Սա պետք է ներառի նաև պետական հովանավորությամբ առցանց գործիքների ընդլայնումն ու կատարելագործումը, ինչպիսիք են DSPCollaborative-ը և CalJobs-ը: Այն պետք է նաև ներառի ավելի շատ գործընկերություններ մասնավոր արդյունաբերական ռեսուրսների հետ, ինչպիսիք են Indeed-ը և LinkedIn-ը:

7. **Օգնեք մարդկանց հաջողության հասնել որպես հաշմանդամության ծառայություններ մատուցողներ:** Նահանգը պետք է համագործակցի համայնքային քոլեջների համակարգի հետ՝ ապահովելու վերապատրաստում և մասնագիտական ու տեխնիկական կրթության (CTE) ծրագրեր՝ հաշմանդամության ոլորտի մասնագիտությամբ հետաքրքրված անձանց համար: Ծրագրերը պետք է ներառեն աշկերտություն և կարողությունների վրա հիմնված կրթություն՝ ապահովելու համար, որ ուսանողները ձեռք բերեն անհրաժեշտ հմտություններ՝ հաջողությամբ աշխատելու հաշմանդամության ոլորտի ծառայություններում: Այս ծրագրերը կտրամադրեն հեշտ հասանելի և ցածր կամ անվճար արժեքով վերապատրաստման հնարավորություններ: Նահանգը կարող է սկսել՝ նշանակելով պատասխանատու անձին DDS-ում, որը կհամագործակցի համայնքային քոլեջի հետ՝ այս նախաձեռնությունը հովանավորելու կամ արդեն գոյություն ունեցող նմանատիպ ծրագրերը ընդլայնելու նպատակով:

8. **Ապահովեք, որ հաշմանդամության ոլորտում աշխատող մասնագետները ունենան սոցիալական և աշխատանքային արտոնություններ:** Նահանգը պետք է ստեղծի արտոնությունների ծրագրերի տեղեկատու՝ այն անձանց համար, ովքեր աշխատում են հաշմանդամության ոլորտում, բայց չեն ստանում արտոնություններ իրենց

գործատուի կողմից: Սա հատկապես օգտակար կլինի այն մարդկանց համար, ովքեր ինքնագբաղված են կամ աշխատում են SDP-ի միջոցով: Առավելությունները կարող են ներառել.

- Առողջապահական նպաստներ
- Կենսաթոշակային ծրագրեր
- Այլ խնայողական և ապահովագրական ծրագրեր

Նահանգը կարող է նաև ուսումնասիրել նոր նահանգային հովանավորությամբ արտոնությունների ծրագրերի ստեղծման հնարավորությունը՝ այնտեղ, որտեղ առկա են արտոնությունների բացեր:

9. **Ապահովեք, որ հաշմանդամության ոլորտում աշխատող մասնագետները ստանան արժանապատիվ և բավարար վարձատրություն:** Նահանգը պետք է վերանայի այն մեթոդաբանությունը, որով որոշվում է՝ որքան վճարել մատակարարներին և DSP-ներին: Սա հայտնի է որպես մատակարարի վճարման մոդել: Թարմացված մատակարարի վճարման մոդելի նպատակը այն է, որ սահմանվի այնպիսի վճար, որը հնարավորություն DSP-ներին ստանալ մրցունակ վարձատրություն և միաժամանակ ապահովի ծառայությունների կազմակերպման ծախսերի ծածկումը:

Նահանգը պետք է նաև ուսումնասիրություն անցկացնի՝ հասկանալու համար աշխատավարձերը, ինչպես նաև պահանջվող հմտություններն ու որակավորումները այլ տեսակի աշխատանքների համար, որոնց համար երբեմն դիմում են DSP-ները: Այս ուսումնասիրությունը պետք է նաև ուսումնասիրի այն սակագները, որոնք անհրաժեշտ են գյուղական համայնքներում բավարար թվով մատակարարներ ապահովելու, խմբային ծառայությունները բավարար կերպով աջակցելու և բարձր աջակցության կարիք ունեցող անհատներին սպասարկելու համար:

Նահանգը պետք է ներառի գնահատում այն մասին, թե ինչպես են վաճառողները օգտագործում սակագների բարձրացումները, ներառյալ՝ բարձրացված սակագներից ստացված գումարը, որը գնում է DSP-ներին վճարելուն:

DDS-ը պետք է օգտագործի այս ուսումնասիրությունների արդյունքները՝ համոզվելու համար, որ մատակարարի սակագնային մոդելը DSP-ներին վճարում է մրցունակ աշխատավարձ և մատակարարներին տրամադրի ավելի ճկուն եղանակներ՝ անհրաժեշտության դեպքում սակագնային բացառություններ ստանալու համար: Այս թարմացումն ավարտվելուց հետո նահանգը պետք է պարտավորություն ստանձնի պարբերաբար թարմացնել մատակարարների

սակագնային մոդելը՝ ապագայում մրցունակ աշխատավարձերի վճարումը շարունակելու համար:

Հնարավորություններ I/DD ունեցող մարդկանց համար

Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ ապահովվի, որ I/DD ունեցող և աշխատել ցանկացող մարդիկ հնարավորություն ունենան աշխատելու: Այս առաջարկություններից մի քանիսը կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ ապահովվի, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարողանան աշխատանք գտնել: Այս առաջարկություններից մի քանիսը կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ համոզվենք, որ աշխատող I/DD ունեցող մարդիկ ստանում են հաջողության հասնելու համար անհրաժեշտ աջակցությունը:

1. Ապահովեք, որ I/DD ունեցող անձինք ստանան որակյալ աջակցություն՝ աշխատանքի որոնման և պահպանման հարցում: DOR-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները

պետք է համագործակցեն՝ աշխատանքի աջակցման ծառայությունները ավելի լավ համակարգելու և արդյունավետորեն մատուցելու համար: Սա կապահովի, որ մարդիկ երկու ծրագրերից էլ ստանան գերազանց սպասարկում: Դա հնարավոր կլինի ապահովել՝ յուրաքանչյուր մարզային կենտրոնում նշանակելով DOR-ի հատուկ կապող պատասխանատու, ով կհամագործակցի ծառայությունների համակարգողի հետ՝ մարդկանց օգնելու իրենց աշխատանքային նպատակների իրականացման հարցում: Նրանք պետք է նաև համատեղ աշխատեն՝ օգնելու դեռ դպրոցական տարիքի երիտասարդներին, որպեսզի նրանք կարողանան:

- Իմանալ աշխատանքի հնարավորությունների մասին:
- Սկսել մտածել իրենց ապագա աշխատանքային նպատակների մասին:
- Ներառել աշխատանքային նպատակները IEP-ում:

Սա պետք է ներառի համագործակցություն ծնողների, ուսուցիչների և հատուկ կրթության մասնագետների հետ՝ բարձր ակնկալիքներ ունենալու և I/DD ունեցող երիտասարդների նպատակներին հավատալու ուղղությամբ:

2. **Աջակցեք I/DD ունեցող մարդկանց՝ ղեկավար պաշտոններում:** DDS-ը, DOR-ը և CalHHS-ը պետք է համագործակցեն՝ ստեղծելու տարեկան նահանգի առաջնորդության ակադեմիա: Այս ծրագիրը կաջակցի I/DD ունեցող անձանց բարձր վարձատրվող ղեկավար պաշտոններում աշխատանքի տեղավորմանը: Այս պաշտոնները պետք է լինեն հետևյալում.

- Տարածաշրջանային կենտրոններ
- Նահանգային գերատեսչություններ
- Նահանգային օրենսդիր մարմին

Այս առաջնորդության ակադեմիան պետք է պատրաստի իր մասնակիցներին՝ դառնալու առաջնորդներ հանրային ծառայության ոլորտում: Այն պետք է ներառի շարունակական մենթորություն և ծրագրի ավարտից հետո պրակտիկա նահանգում, օրենսդիր մարմնում կամ տարածաշրջանային կենտրոնում:

3. **Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ ստանան նպաստներ:** Նահանգը պետք է ուղեցույցներ ստեղծի գործատուների համար, թե ինչպես ճկուն արտոնություններ առաջարկել I/DD ունեցող այն աշխատողներին, ովքեր նաև ստանում են պետական նպաստներ: Սա պետք է տրամադրվի տարածաշրջանային կենտրոններին և դրանց մատակարարներին: DDS-ը, աշխատանքի խրախուսման պլանավորման մասնագետները և անձնական փորձ ունեցող մարդիկ կարող են նպաստել արդյունավետ գործելակերպերի ձևավորմանը, որոնք պետք է ներկայացվեն գործատուներին Պետք է կիրառել արդյունավետ գործելակերպեր՝ մարդկանց լավ փոխհատուցում տրամադրելու համար՝ առանց վնասելու նրանց իրավունքը՝ օգտվելու այլ նահանգային աջակցության ծրագրերից: Արդյունավետ գործելակերպերը պետք է ներառեն.

- Առավելությունների պլանավորում
- Ֆինանսական պլանավորում
- CalABLE-ի և այլ նմանատիպ ծրագրերի օգտագործումը: Օրինակ, CalABLE հաշիվը թույլ է տալիս I/DD ունեցող մարդկանց ստանալ գումար (օրինակ՝ աշխատավարձ իրենց գործատուից)՝ առանց այդ գումարը հաշվարկելու այնպես, որ կարող է հանգեցնել նրանց նպաստների նվազեցմանը:

4. **Աջակցեք I/DD ունեցող մարդկանց բիզնես սկսելու համար:** DOR-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համատեղ աշխատեն՝ ստեղծելու մի ծրագիր, որը կօգնի սպառողներին հաջողությամբ սկսել և վարել իրենց

սեփական բիզնեսը: Այս ծրագիրը պետք է ապահովի քայլ առ քայլ ուսուցում հետևյալ թեմաներով՝

- Բիզնես սկսելու պահանջները
- Փողի կառավարում
- Հաճախորդների որոնում
- Աշխատանքային օրենսդրության ըմբռնում
- Կարևոր բաներ անելը, ինչպիսիք են հարկերի վճարումը և նպաստների կառավարումը

DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համագործակցեն այն ծրագրերի հետ, որոնք արդեն իսկ տրամադրում են ծառայություններ՝ սեփական բիզնես սկսելու ցանկություն ունեցող անձանց համար: Օրինակ՝ աշխատանքի կենտրոններ և այն կազմակերպությունները, որոնք մատուցում են աշխատանքի աջակցման ծառայություններ:

Ծրագիրը պետք է ներառի նաև մարդկանց համար մենթոր գտնելը, ով փորձառու է բիզնես վարելու հարցում: Մենթորը կապահովի հաճախակի ստուգումներ, խորհուրդներ և կօգնի հարցերին պատասխանելու հարցում:

Հաշվետվողականություն և թափանցիկություն բոլոր համակարգերում, որոնք սպասարկում են I/DD տառապող մարդկանց:

Տեղեկատվությունը պետք է հասանելի լինի՝ անհատներին օգնելու հասկանալ, թե ինչ ծառայություններ և աջակցություն է հասանելի, և որոնք են տարբեր ծառայություններ և աջակցություն ստանալու կանոնները: Սա կոչվում է «թափանցիկություն»:

Թափանցիկությունը նշանակում է, որ մարդիկ կարող են ստանալ այն տեղեկատվությունը, որն անհրաժեշտ է՝ հասկանալու համար, թե ինչ է կատարվում և ինչու: I/DD-ով շատ մարդիկ չեն ստանում համակարգի մասին հստակ տեղեկատվություն: I/DD տառապող մարդիկ պետք է հստակ տեղեկատվություն ստանան՝

- Հասկանալ իրենց իրավունքները
- Հասկանալ, թե ինչպես ստանալ օգնություն, որն անհրաժեշտ է նրանց անվտանգ մնալու համար
- Ստանալ իրենց ընտրած ծառայություններն ու աջակցությունը՝ իրենց ցանկալի կյանքը վարելու համար

Համակարգը նաև բավարար տեղեկատվություն չունի՝ հետևելու համար, թե որքան լավ են տարածաշրջանային կենտրոնները և մատակարարները գործում սպասարկվող մարդկանց կարիքները բավարարելու համար: Դա պայմանավորված է նրանով, որ հավաքագրվող տեղեկատվությունը հիմնականում կենտրոնացած է համապատասխանության ապահովման վրա, իսկ անհատի կարիքների կամ արդյունքների վրա բավարար ուշադրություն չի դարձվում: Դա

«Պետք է լինեն պատասխանատվության մեխանիզմներ, որոնք վերաբերում են ոչ միայն շահառուներին, այլ նաև տարածաշրջանային կենտրոնին: Մեզ համար պատասխանատվության մեխանիզմները գործում են, իսկ տարածաշրջանային կենտրոնների համար՝ չեն կիրառվում: Դուք պետք է պատասխանատվություն կրեք, թե չէ ոչինչ չի փոխվի»:

Tina

պայմանավորված է նրանով, որ հավաքագրվող տեղեկատվությունը հիմնականում կենտրոնացած է համապատասխանության ապահովման վրա, իսկ անհատի կարիքների կամ արդյունքների վրա բավարար ուշադրություն չի դարձվում: Կարևոր է, որ հասանելի լինի տեղեկատվություն այն մասին, թե ինչ է տեղի ունենում ամբողջ համակարգում և արդյոք համակարգը արդյունավետ է գործում: Այս տեսակի տեղեկատվության առկայությունը կօգնի համոզվել, որ բոլորը պատասխանատու են իրենց վրա դրված պարտականությունների կատարման համար: Սա կոչվում է «պատասխանատվություն»: Այս թեմայի նպատակն է, որ համակարգերն ունենան ավելի շատ թափանցիկություն և պատասխանատվություն:

Այս թեմատիկ ոլորտում առաջարկությունները ներառում են.

- Միջոցներ՝ ապահովելու համար, որ I/DD ունեցող մարդիկ անվտանգ լինեն իրենց օգտվող համակարգերում:
- Նահանգային չափորոշիչներ ստեղծելու ուղիներ, որոնք միաժամանակ ճկուն են՝ տարբեր համայնքներում անհատական կարիքներին և հանգամանքներին համապատասխանելու համար:
- Տեղեկատվությունը հասանելի, հասկանալի և կիրառելի դարձնելու ուղիներ:
- Տեղեկատվությունը օգտագործելու ուղիներ՝ օգնելու բոլորին կողմնորոշվել համակարգերում՝ միաժամանակ ապահովելով տվյալների գաղտնիությունն ու անվտանգությունը:
- Ուղիներ՝ ապահովելու համար, որ բոլոր կողմերը պատասխանատվություն կրեն արդար և անհատի կարիքներին համապատասխանող արդյունքների հասնելու համար:

I/DD խնդիրներով մարդկանց անվտանգության պահպանում

I/DD ունեցող մարդիկ ավելի հավանական է, որ ենթարկվեն վատ վերաբերմունքի, բռնության կամ անտեսման, քան հաշմանդամություն չունեցող մարդիկ: Երբեմն I/DD-ով մարդիկ վատ վերաբերմունքի են ենթարկվում և չգիտեն ինչ անել: I/DD ունեցող մարդիկ պետք է անվտանգ լինեն իրենց սպասարկող համակարգերում: Եթե I/DD ունեցող անձը երբևէ վատ վերաբերմունքի է արժանացել, նա պետք է միջոց ունենա հաղորդելու իր հետ կատարվածի մասին և համոզվելու, որ դա այլևս չի կրկնվի: Այս առաջարկությունները կենտրոնացած են I/DD ունեցող անձանց անվտանգությունն ապահովելու վրա:

1. **Պաշտպանեք I/DD ունեցող մարդկանց վատ վերաբերմունքից, բռնությունից և անտեսումից:** Կանխարգելել վնասարար վերաբերմունքը, բռնությունը և անտեսումը: Աջակցություն տրամադրել այն անհատներին և

ընտանիքներին, ովքեր բախվել են վնասարար վերաբերմունքի, բռնության կամ անտեսման դեպքերին:

- DDS-ը պետք է վերանայի և ընդունի Կալիֆորնիա Նահանգի աուդիտորի զեկույցը, ինչպես նաև Մասաչուսեթսի հաշմանդամություն ունեցող անձանց պաշտպանության հանձնաժողովի հիմնական առաջարկությունները՝ համակարգի կողմից սպասարկվող անձանց վնաս հասցնելը կանխելու համար: Դա նշանակում է, որ DDS-ը պետք է.
 - Ապահովել, որ բռնություն, վնասարար վերաբերմունք կամ անտեսում ցուցաբերող անձինք ենթարկվեն պատասխանատվության:
 - Ստեղծել ամբողջ հանրապետության տարածքում գործող թեժ գիծ՝ բռնության և անտեսման դեպքերի հաղորդման համար:
 - Բարձրացնել հետաքննությունների հաշվետվությունների թափանցիկությունը, ներառյալ գրանցամատյանի ստեղծումը:
 - IEP և IPP հանդիպումների ընթացքում՝ դպրոցական համակարգերի և այլ գործընկերների հետ, մշակել «նախքան, ընթացքում և հետո» բռնության կանխարգելման և արձագանքման ծրագիր:
 - Ապահովել հստակ գործընթացներ, տեխնոլոգիաներ և համակարգեր՝ վտանգների վաղ հայտնաբերման, հաղորդման և արձագանքման համար: Ապահովել, որ այդ գործընթացները նպաստեն վնասարար վերաբերմունքի, բռնության և անտեսման դեպքերի հաղորդմանը, պատշաճ հետաքննությանը և արդյունավետ արձագանքին:
 - Ապահովել, որ մարդիկ ունենան ընտրանքներ և անկախ աջակցություն՝ խնդիրների մասին հաղորդելու համար: Համոզվել, որ մարդիկ զգան իրենց ապահով և վստահելի, երբ հաղորդում են խնդիրների մասին: Ապահովել, որ բարդ կարիքներ ունեցող անձինք, ներառյալ նրանք, ովքեր օգտագործում են այլընտրանքային հաղորդակցման սարքեր, ստանան համապատասխան աջակցություն:
 - Ապահովել, որ սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք, ովքեր չեն ստանում արդարացի որոշում իրենց գործով, չդառնան վրեժխնդրության կամ ճնշման թիրախ:
 - Ամրապնդել DDS-ի Օմբուդսմենի գրասենյակի կարողությունները՝ խնդիրների արդյունավետ լուծման համար: Գրասենյակում ստեղծել

հատուկ ստորաբաժանում՝ չարաշահման վերաբերյալ բողոքներին և գործընթացներին աջակցելու համար: Նշված դեպքերով զբաղվելու համար վարձեք համապատասխան ոլորտի փորձագետներ:

- Պահանջել վերապատրաստում՝ վնասի կանխարգելման, բռնության ենթարկված անձանց խնամքի և դեպքերի հաղորդման վերաբերյալ: Այս դեպքերի հետ գործ ունենալու համար դասընթացների մեջ ներառեք հաշմանդամություն ունեցող անձանց և այս ոլորտներում մասնագիտացված հմտություններ ունեցող այլ անձանց:
- Ապահովել վերապատրաստում և տեղեկատվական ռեսուրսներ՝ անհատներին և ընտանիքներին օգնելու համար ճանաչել վնասարար վերաբերմունքի, բռնության և անտեսման օրինակները, իմանալ, թե ինչպես արձագանքել նման դեպքերին:
- Անհատները պետք է կարողանան օգտագործել հսկողության տեսախցիկներ իրենց սեփական տներում, որպեսզի իրենց անվտանգ զգան: Անհատները պետք է համոզվեն, որ իրենց տներ մտնող մարդիկ գիտեն, որ տարածքում կան տեսախցիկներ: Պետք է մշակվեն կանոններ, որոնք կբացատրեն, թե ինչպես կարելի է օգտագործել հսկողության տեսախցիկները այլ միջավայրերում: Կանոնները պետք է ընդգծեն գաղտնիության պահպանման կարևորությունը և հստակ ներկայացնեն, թե ինչ իրավունքներ ունեն անձինք՝ տեսախցիկների օգտագործման, նկարահանման և տվյալների պահպանման վերաբերյալ:
- Ակտիվացնել և կրթել բժշկական համայնքը՝ վնասարար վերաբերմունքի, բռնության և անտեսման դեպքերի ճանաչման և հաղորդման մեխանիզմների վերաբերյալ:
- Ստեղծել համագործակցություն տարածաշրջանային կենտրոնների և սեռական բռնության ճգնաժամային կենտրոնների միջև՝ ապահովելով, որ վերջիններիս աշխատակիցները վերապատրաստվեն՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց կարիքները ճանաչելու և նրանց համապատասխան աջակցություն ցուցաբերելու համար:

2. **Ապահովեք, որ I/DD ունեցող երեխաները լիարժեք պաշտպանված լինեն երեխաների բարեկեցության համակարգում:** DDS-ը և DSS-ը պետք է համագործակցեն՝ մշակելու համատեղ շրջանակ՝ I/DD ունեցող երեխաների նկատմամբ բռնության կանխարգելման և արձագանքման համար: Տարածաշրջանային կենտրոնները և շրջանային մանկական բարեկեցության գործակալությունները պետք է օգտագործեն այս շրջանակը՝ ամրապնդելու

իրենց կարողությունը համատեղ ծառայելու այն երեխաներին, ովքեր կարող են բռնության կամ անտեսման ենթարկվել որևէ համակարգում: Այս շրջանակը պետք է ներառի հետևյալ ռազմավարությունները՝

- Արագ արձագանքներ
- Լավ հաղորդակցություն
- Տեխնոլոգիական լուծումների կիրառում
- Երեխայի հաշմանդամության հետ կապված կարիքների հաշվառում՝ հնարավոր բռնության և անտեսման հարցերը լուծելիս
- Կրթել տարածաշրջանային կենտրոնների, երեխաների բարեկեցության համակարգի աշխատակիցներին և տեղական համայնքային գործընկերներին՝ I/DD ունեցող ընտանիքների առջև ծառացած խնդիրների վերաբերյալ:
 - Սա ներառում է այն հասկացողությունը, որ աղքատությունը պարտադիր չէ, որ նշանակի անտեսում:
 - Ապահովել, որ բռնության հնարավոր դեպքերի գնահատման գործընթացում հաշվի առնվեն աուտիզմ և այլ հաշմանդամություններ ունեցող երեխաների և երիտասարդների հոգեկան դժվարությունները, ինչպես նաև ընտանեկան միջավայրում լրացուցիչ ծառայությունների և աջակցության անհրաժեշտությունը՝ այդ դժվարություններին արձագանքելու համար:

Տարածաշրջանային կենտրոններին պատասխանատվության ենթարկել

Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է պատասխանատվություն կրեն իրենց կողմից I/DD ունեցող անձանց աջակցման ձևերի համար: Երբեմն նույն անվանումով ծառայությունները կարող են տարբեր բաներ նշանակել տարբեր տարածաշրջանային կենտրոններում: Երբեմն մարդկանց կողմից ստացվող ծառայությունների և աջակցության կանոնները նույնը չեն բոլոր տարածաշրջանային կենտրոններում: Սա պայմանավորված է նրանով, որ չկան միասնական նահանգային չափորոշիչներ այն մասին, թե անհատները ինչ ծառայություններ կարող են ստանալ և ինչպես կարող են դրանք ստանալ: Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ունենան հստակ գործընթացներ՝ իրենց կողմից սպասարկվող անձանց աջակցությունն ապահովելու համար: Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են այն բանի վրա, որ տարածաշրջանային կենտրոնները անեն այն, ինչ պետք է անեն: Առաջարկությունները նաև ուղղված են

բարելավելու այն գործընթացները, որոնք տարածաշրջանային կենտրոնները պարտավոր են իրականացնել՝ ըստ իրենց լիազորությունների:

1. Ապահովեք, որ ընդունման և գնահատման գործընթացները լինեն հստակ և հավասարաչափ՝ բոլոր շահառուների համար: DDS-ը պետք է ստեղծի դիմումների ընդունման և գնահատման գործընթաց, որը կբխի SB-138-ի պահանջներից և կլինի կենտրոնացած ընտանիքի կարիքների վրա, աջակցող, հասանելի և արդար: DDS-ը պետք է աշխատի տարբեր շահագրգիռ կողմերի հետ հետևյալի համար՝

- Խթանել թափանցիկությունը, արդարությունը և հաշվետվողականությունը դիմումների ընդունման և գնահատման ողջ գործընթացում:
- Պարտավորեցնել տարածաշրջանային կենտրոններին մշակել դիմումների ընդունման և գնահատման գործընթացներ, որոնք ավելի անձնակենտրոն են: Դա կապահովի, որ գործընթացը լինի հարգալից, արդար ու զգայուն՝ սպասարկվող անհատի և ընտանիքի մշակույթի ու ծագման նկատմամբ:
- Մշակել և տարածել հստակ պահանջներ՝ դիմումների ընդունման և գնահատման գործընթացի յուրաքանչյուր քայլի վերաբերյալ: Այդ պահանջները պետք է նշեն, թե քանի օր պետք է տևի յուրաքանչյուր քայլը: Դիմումների ընդունման և գնահատման գործընթացում օգտագործվող բարդ եզրույթներն ու իրավական պահանջները պետք է ավելի հստակ ներկայացվեն: Սա կապահովի, որ բոլորը կարողանան հասկանալ, թե ինչպես է այն գործում:
- «Հոգալ, որ տարածաշրջանային կենտրոնների հաղորդակցությունը լինի պարզ ու հստակ՝ անհատականացված և մշակութային տեսանկյունից զգայուն ձևով:
- Համոզվեք, որ տարածաշրջանային կենտրոնները աջակցություն են տրամադրում ընդունելության և գնահատման ողջ գործընթացի ընթացքում այն անհատներին և ընտանիքներին, ովքեր ցանկանում են և ունեն դրա կարիքը:
- Համոզվեք, որ հոգեկան առողջությունը և այլ ոչ իրավասու պայմաններ հաշվի են առնվում ընդունելության և գնահատման գործընթացներում: Այս պայմանները չպետք է օգտագործվեն որպես ծառայությունների և աջակցության մերժման պատրվակ:

- Հավաքագրեք և օգտագործեք ավելի շատ տվյալներ ընդունելության և գնահատման գործընթացների ընթացքում: Սա կնպաստի թափանցիկության, արդարության, հաշվետվողականության և կատարողականի բարելավմանը: Տվյալները պետք է ներառեն, թե որքան ժամանակ է տևել գործընթացի յուրաքանչյուր փուլը, քանի հոգի է մերժվել և մերժման պատճառները: Այն նաև պետք է ներառի ավելի շատ տեղեկատվություն այն մարդկանց մասին, որոնց մերժում են: Օրինակ՝ տեղեկություններ նրանց ռասայի, էթնիկ պատկանելության կամ խոսած լեզվի, բնակության վայրի և նրանց մասին այլ բաների մասին:
- Համոզվեք, որ մարդիկ ավտոմատ կերպով մերժում չստանան միայն այն պատճառով, որ չունեն «ճիշտ» փաստաթղթերը՝ իրենց իրավասությունը ապացուցելու համար: Ստեղծել գործիք, որը կօգնի արագ ճանաչել մարդկանց, ովքեր անմիջապես ունեն գնահատման իրավունք:
- Սահմանել աշխատուժի ընդունման և գնահատման կարողությունները ընդլայնելու եղանակներ:

2. **Համոզվեք, որ IPP գործընթացները հետևողական և արդար են:** DDS-ը հրահանգում է նախարարությանը ստեղծել մեկ եղանակ՝ IPP կազմելու և ուղղություններ տրամադրելու համար: Այն նաև հրահանգում է բոլոր տարածաշրջանային կենտրոններին օգտագործել նոր IPP-ն մինչև 2025 թվականի հունվարի 1-ը: DDS-ը պետք է ուսումնասիրի և թարմացնի նոր IPP-ն՝ համոզվելու համար, որ այն ավելի հետևողական, թափանցիկ և արդարացի է բոլոր տարածաշրջանային կենտրոններում: Սա նշանակում է.

- IPP գործընթացները պետք է թարմացվեն՝ ապահովելու, որ քննարկվի, թե ինչ ծառայությունների կարիք ունի անձը և երբ են այդ ծառայությունները հասանելի IPP հանդիպումների ժամանակ:
 - Պետք է անդրադառնալ նաև այն դեպքերին, երբ ծառայությունները հասանելի չեն, որքան ժամանակ կարող է տևել դրանց տրամադրումը, ինչպես նաև՝ ինչ այլընտրանքային տարբերակներ կան:
- Տեխնոլոգիաները և այլ գործընթացները պետք է օգտագործվեն IPP հանդիպումներն ավելի մատչելի դարձնելու համար: Սա պետք է ներառի տեխնոլոգիաների և գործիքների օգտագործում, որպեսզի IPP հանդիպումները կարողանան տեղի ունենալ անձամբ կամ վիրտուալ եղանակով (օրինակ՝ Zoom-ի միջոցով):
- Նոր IPP-ի վերաբերյալ ուսուցում պետք է տրամադրվի անհատներին և տարածաշրջանային կենտրոնների աշխատակիցներին:

- Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ապահովեն հստակ և հետևողական հաղորդակցություն՝ զգայուն մոտեցմամբ տարբեր մշակույթների հանդեպ և տրամադրելով թարգմանչական ծառայություններ:
- Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ապահովեն IPP հանդիպումների մանրամասն փաստաթղթավորումը՝ ներառելով անհատի IPP օրինակները, հանդիպման ձայնագրությունները և պատճենահանված արձանագրությունները՝ փոխանցելով դրանք IPP-ի բոլոր մասնակիցներին:
- Անհատները պետք է հնարավորություն ունենան դիմելու պաշտպանների, որոնք կօգնեն հեշտացնել IPP գործընթացի անցկացմանը:
- IPP գործընթացի վերաբերյալ անանուն հարցումներ պետք է ուղարկվեն սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց, նրանց ծնողներին և իրենց աջակցության շրջանակի այլ անձանց:
- Արդար դատաքննության գործընթացները պետք է բարեփոխվեն, որպեսզի դրանք լինեն արդար և թափանցիկ: Արդար դատաքննությունների արձանագրությունները և ձայնագրությունները պետք է հասանելի լինեն բոլոր մասնակիցներին:
- Սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք պետք է ավելի շատ աջակցություն ունենան արդար լսումների ժամանակ: Մարդիկ պետք է ունենան հստակ և հեշտ հասկացվող տեղեկատվություն արդար լսումների և բողոքարկման գործընթացի յուրաքանչյուր փուլում:
«Տեղեկատվության մեջ պետք է ներկայացվի, թե ինչ սպասումներ կարող են ունենալ ինքնապաշտպանները՝ հանդիպելով դատավորների և այլ մասնակիցների հետ: Պետք է ներառվեն նաև այն բառերն ու արտահայտությունները, որոնք կարող են օգտագործվել: Սա կոչվում է «բառարան»: Սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք պետք է հասանելիություն ունենան անկախ միջնորդների, որոնք փորձագիտական գիտելիքներ ունեն բողոքարկման գործընթացում՝ իրենց աջակցելու համար:
- Պետք է մշակվի տեխնոլոգիական հարթակ, որպեսզի անհատները կարողանան մուտք գործել իրենց IPP փաստաթղթերը: Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների համակարգերի արդիականացման առաջարկությունը խոսում է այս մասին:

3. Համոզվեք, որ ծառայությունների հաստատման վերաբերյալ կանոնները հստակ և հետևողական են: Տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունների հաստատման վերաբերյալ DDS-ը պետք է մշակի և պահպանի տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունների հաստատման

վերաբերյալ հստակ, արդար և հետևողական կանոնների թարմացված ցանկ: Սրանք նաև կոչվում են «ծառայությունների թույլտվության չափանիշներ»: Այս կանոնները պետք է մշակվեն նահանգային հանձնաժողովի կողմից, որը կներառի ինքնապաշտպաններ, ընտանիքի անդամներ և փորձագետներ: Մասնագետները պետք է գիտելիքներ ունենան DDS քաղաքականության, կանոնակարգերի և Լանտերմանի ակտի վերաբերյալ: Սա նշանակում է, որ DDS-ը պետք է.

- Համոզվի, որ բոլոր տարածաշրջանային կենտրոնները կիրառում են հետևողական ծառայության թույլտվության չափորոշիչները իրենց մատուցած ծառայությունների հիմնական փաթեթի համար: Այս չափորոշիչները պետք է լինեն հստակ, արդարացի, թափանցիկ և ճկուն՝ բոլոր անհատների եզակի կարիքները բավարարելու համար: Թույլտվության չափորոշիչները պետք է լինեն համապատասխան, սակայն որոշ ծառայություններ կարող են հասանելի լինել միայն որոշ համայնքներում և անհասանելի լինել այլ համայնքներում:
- Յուրաքանչյուր տարածաշրջանային կենտրոն պետք է ունենա բազմազան, բազմամշակութային խորհրդատվական խորհուրդ, որը ներկայացնում է իրենց տեղական համայնքը՝ նրանց այս չափորոշիչների վերաբերյալ խորհուրդ տալու համար:
- Համոզվեք, որ ոչ ոք չի կորցնի ծառայությունը՝ չափորոշիչի փոփոխության կամ մեկ այլ տարածաշրջանային կենտրոն տեղափոխվելու պատճառով: Այս կանոնները չպետք է խոչընդոտեն անհատի կողմից ստացվող որևէ ծառայության հասանելիությանը:
- Համոզվեք, որ տարածաշրջանային կենտրոնները անձնակազմի համար ուսուցում են անցկացնում ծառայությունների թույլտվությունների չափորոշիչների վերաբերյալ:
- Վերանայեք սպասարկման բոլոր լիազորագրերի չափորոշիչները: Այս կանոններից մի քանիսը արդար չեն և պետք է շտկվեն: Այլ ծառայություններ կարող են վերանայվել, երբ առկա լինեն նահանգային չափորոշիչներ: Ներկայիս կանոնները հաճախ հիմնված են ստանդարտների վրա, որոնք իրականում չեն ապահովում ինքնուրույն կյանք վարելու կարողություններ այն մարդկանց համար, ովքեր ապրում են իրենց սեփական տանը: Այժմ պետք է վերանայվեն այն կանոնները, որոնք վերաբերում են տարածաշրջանային կենտրոններին, որոնք չեն փոխհատուցում տրանսպորտի ծախսերը երեխաների համար՝ պատճառաբանելով, որ դա պետք է անեն ծնողները:

- Պահանջեք, որ տարածաշրջանային կենտրոններն ունենան հստակ, համապատասխան և թափանցիկ ընթացակարգեր գործողության ծանուցումների (որոնք երբեմն կոչվում են նաև «ծառայության մերժումներ») և բողոքարկումների համար: Սրանք պետք է ներառվեն անհատի IPP-ում:
4. **Համոզվեք, որ սպասարկվող մարդիկ կարող են ստանալ փոխհատուցման աջակցություն՝ վերաքննիչ բողոքների և բողոքների միջոցով:** DDS-ը պետք է ստեղծի արդար, թափանցիկ համակարգ և գործընթացներ, որպեսզի մարդիկ կարողանան ստանալ փոխհատուցում և աջակցություն վերաքննիչ դիմումների և բողոքների համար: Այս տեսակի փոխհատուցումը երբեմն անվանում են «փոխհատուցվող վնասներ»: Համակարգը պետք է ճանաչի անհավասարությունները և ապահովի արդյունքների արդարացիությունը: Համակարգը և գործընթացները պետք է նաև պահպանեն տարածաշրջանային կենտրոնները, իսկ մատակարարները պատասխանատու են: Սա նշանակում է.
- Եթե անձը բողոք կամ վերանայման դիմում ներկայացնելով շահում է գործը, ապա պետք է հնարավորություն ունենա ստանալու լրացուցիչ ծառայություններ կամ միջոցներ՝ փոխհատուցելու համար այն, ինչից զրկվել է: Կորուստների փոխհատուցումը կօգնի ամրապնդել վստահությունը համակարգի նկատմամբ:
 - Ցանկացած լրացուցիչ ծառայություն կամ ֆինանսավորում պետք է հիմնված լինի անձի անհատական կարիքների վրա: Պետք է նաև որոշակի ճկունություն լինի այն հարցում, թե որքան ժամանակ անհատը կարող է օգտվել լրացուցիչ ծառայություններից:
 - Մարդիկ պետք է ստանան ավելի շատ աջակցություն, եթե դրա կարիքը ունեն, որպեսզի կարողանան բողոքարկել սխալ լուծումների որոշումները դատարանում: DDS-ը կամ տարածաշրջանային կենտրոնը պետք է հոգան անհատի փաստաթանի ծախսերը, եթե անհատը հաղթի դատական գործը:
 - Մարդիկ պետք է պաշտպանված լինեն հնարավոր պատասխանից կամ ճնշումից, որպեսզի վստահությամբ կարողանան ներկայացնել բողոք:
 - DDS-ը պետք է ուսումնասիրի այլ համակարգեր, որոնք սա լավ են անում, օրինակ՝ հատուկ կրթությունը:
 - Արդարության կոմիտեն նույնպես պետք է աջակցի համակարգին: Այդ հանձնաժողովը պետք է համոզվի, որ համակարգը նվազեցնում է անհավասարությունները: Այն նաև պետք է ապահովի, որ յուրաքանչյուր

որ ունենա արդար հնարավորություն փորձել և ստանալ փոխհատուցում վնասի համար:

- Այս առաջարկության մեջ ոչինչ չպետք է խանգարի IPP թիմին համաձայնվել, որ անձը չի ստացել իրեն անհրաժեշտ ծառայությունները: Դա նաև չպետք է խանգարի IPP թիմին համաձայնվել կամավոր կերպով տրամադրել լրացուցիչ ծառայություններ՝ կորցրածը փոխհատուցելու համար:

5. **Բարելավեք մատակարարման գործընթացը:** DDS-ը պետք է բարելավի մատակարարների գործընթացը և ծառայություն մատուցողների ու վաճառողների հասանելիությունը՝ դրանք բոլորի համար ավելի մատչելի դարձնելու համար: Մատակարարումը գործընթաց է, որի ընթացքում տարածաշրջանային կենտրոնները պայմանագրեր են կնքում մատակարարների և այլ անձանց հետ՝ ծառայություններ մատուցելու համար: DDS-ը պետք է բարելավի մատակարարման գործընթացը՝ հետևյալ կերպ.

- Մատակարարների դիմումների գործընթացի պարզեցում բոլոր տարածաշրջանային կենտրոններում: Երբ մատակարարը հաստատվում է մեկ տարածաշրջանային կենտրոնի կողմից, մյուս բոլոր տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ընդունեն այդ մատակարարին:
- Տարբեր տարածաշրջանների, մասնավորապես գյուղական վայրերի և տարբեր բնակչության տարբեր պահանջների բավարարում:
- Վերանայել և թարմացնել 17-րդ վերնագրի մատակարարման կանոնակարգերը:
- Մատակարարման չափորոշիչների և գործընթացների թափանցիկության բարձրացում:
- Մատակարարման իրացման գործընթացների արագացում և «ուշացման պատճառով մերժման» պրակտիկայի վերացում:
- Մատակարարների պակասի բացահայտում և դրանց կրճատման ծրագրերի մշակում:
- Անկախ միջնորդների և ոչ առևտրային կազմակերպությունների համար մատակարար դառնալու գործընթացի հեշտացնելը: Սա կարելի է անել՝ վերացնելով խոչընդոտները և ունենալով ավելի ճկուն գործընթաց նրանց համար: Մատակարարների ներգրավելու ավելի ճկուն գործընթացը չպետք է նշանակի, որ մատակարարների որակի չափանիշներն ու սպասումները ցածր են:

- Անհրաժեշտ է ապահովել, որ մատակարարների և նրանց անձնակազմի վերաբերյալ իրականացվեն ստուգումներ, և լինեն միջոցներ չարաշահող գործելակերպ ունեցող անձանց և մատակարարներին հեռացնելու համար:
- Պահանջել, որպեսզի տարածաշրջանային կենտրոնները վերապատրաստեն աշխատակազմին մատակարար դառնալու գործընթացների համար:
- Պահանջել տարածաշրջանային կենտրոններից անցկացնել տեղեկատվական նիստեր մատակարարների տեղակայման գործընթացների վերաբերյալ:

6. Օգտագործեք արդյունքի չափանիշներ հաշվետվողականության

համար: DDS-ը պետք է ստեղծի կատարողականի, որակի, հաշվետվողականության և արդյունքների հստակ չափանիշներ անհատական, տարածաշրջանային կենտրոնի և համակարգային մակարդակով: Բոլոր միջոցառումները պետք է.

- Ներառեն այնպիսի ստանդարտներ, որոնք կօգնեն ապահովել մատակարարների, տարածաշրջանային կենտրոնների և DDS-ի հաշվետվողականությունը:
- Հաշվետվողականությունը պետք է ապահովվի նաև այլ բաժինների և գործակալությունների հետ համակարգված համագործակցության միջոցով
- Անհրաժեշտ է ապահովել, որ առաջարկվող փոփոխությունները չհանգեցնեն անսպասելի հետևանքների, որոնք կարող են վատթարացնել իրավիճակը I/DD ունեցող անձանց համար, հատկապես՝ նրանց, ովքեր ունեն ավելի ինտենսիվ կարիքներ:
- Ներառել այնպիսի միջոցառումներ, որոնք կանխում են սպասարկվող անձանց և նրանց ընտանիքների նկատմամբ չարաշահումը, վատ վերաբերմունքը և խտրականությունը:
- Համապատասխանեցրեք դաշնային և նահանգային իրավական պահանջներին և մարդու իրավունքների սկզբունքներին: Այս պահանջները պետք է տրամադրվեն տարածաշրջանային կենտրոններին և մատակարարներին:
- DDS-ի կողմից մշակվող ցանկացած նոր IT համակարգում ապահովել տվյալների չափման և հետևման գործընթաց

- Կապ հաստատե՞գ այլ կարևոր պետական տվյալների շտեմարանների հետ՝ հետազոտությունների նպատակով:
 - Արդյունքների չափման օրինակ կարող է լինել հանրային կրթական համակարգի հաշվետվողականության մեխանիզմները՝ «Ներառական և ճկուն կրթություն» առաջարկության շրջանակում:

7. **Պարզևատրեք լավ արդյունքները:** DDS-ը պետք է վճարի զարգացման ծառայություններ մատուցողներին և տարածաշրջանային կենտրոններին անհատների և համակարգերի արդյունքները բարելավող լավ աշխատանքի համար: Այս հավելավճարները պետք է տրամադրվեն՝ որպես լրացում այն բազային սակագներին, որոնք բավարար բարձր են: Սա նշանակում է, որ DDS-ը պետք է.

- Ստացեք տեղեկատվությունը ի՞նչն է աշխատում կամ չի աշխատում առկա խթանման ծրագրերի մոդելներով: Օրինակ՝ գոյություն ունեցող DDS նախաձեռնությունները, ինչպիսին է որակի խթանման ծրագիրը:¹⁴
 - Այս գործընթացի մի մասը պետք է ներառի լավ և վատ կատարողականի ու արդյունքների հստակ սահմանումների մշակումը:
 - Այս տեղեկատվությունը պետք է օգտագործվի՝ լավ աշխատանքի համար վճարումներ կատարելու համակարգ մշակելու համար:
- Անհրաժեշտ է ապահովել ֆինանսավորում, որպեսզի տարածաշրջանային կենտրոններն ու մատակարարները կարողանան տրամադրել հավելավճարներ՝ գերազանց աշխատանք կատարելու համար, որը գերազանցում է պաշտոնական պարտականությունների շրջանակը: Արդյունավետությունը պետք է պարզևատրվի, եթե այն հիմնալի է բոլոր կարևոր ոլորտներում: Բայց այն չպետք է պարզևատրվի, եթե որոշ ոլորտներում այն լավ է, իսկ մյուսներում՝ վատ:
- Նպատակների և արդյունավետության չափանիշների ձևավորման գործընթացում պետք է ներառել բազմազան անհատների, ընտանիքների և շահագրգիռ կողմերի կարծիքներն ու փորձը:
 - Անհրաժեշտ է ապահովել, որ այն խմբերը, որոնք դժվարությամբ են օգտվում ծառայություններից, հնարավորություն ունենան շարունակաբար ներկայացնելու իրենց կարծիքը՝ արդյունքների չափանիշների և խրախուսման ծրագրի նպատակների վերաբերյալ: DDS-ը պետք է համագործակցի յուրաքանչյուր տարածաշրջանային

¹⁴ [Որակի խթանման ծրագրի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար](https://www.dds.ca.gov/rc/vendor-provider/quality-incentive-program/)
(<https://www.dds.ca.gov/rc/vendor-provider/quality-incentive-program/>)

կենտրոնի, SCDD-ի և այլոց հետ՝ օգնելու, որ բացահայտեն բազմազան խմբեր: Այս խմբերը ներառում են՝

- Բարդ կարիքներ ունեցող մարդիկ
 - Բազմակի հաշմանդամություն ունեցող մարդիկ
 - Գյուղական վայրերում ապրող մարդիկ
 - Մարդիկ այն համայնքներից, որոնք պատմականորեն բախվել են խտրականության
 - Մարդիկ, ովքեր անգլերենից բացի այլ լեզվով են խոսում:
- Սա կօգնի ապահովել, որ նպատակներն ու չափանիշները արդար լինեն՝ լավ արդյունքների հասնելու համար: Սա նաև կօգնի ապահովել, որ նպատակներն ու չափորոշիչները չունենան չնախատեսված բացասական ազդեցություն կյանքի որակի կամ ծառայությունների մատուցման վրա: Անհրաժեշտ է ապահովել, որ բազմազան խմբերը նույնպես մասնակցեն վատ կատարողականի և անբարենպաստ արդյունքների սահմանման գործընթացին, որոնք կարող են հիմք հանդիսանալ համապատասխան հետևանքների և ուղղիչ գործողությունների համար:
 - Անհրաժեշտ է ապահովել, որ տարածաշրջանային կենտրոններն ու ծառայություններ մատուցողները հստակ տեղեկացված լինեն այն կատարողականի չափանիշների մասին, որոնք պետք է բավարարեն՝ խրախուսման միջոցներ ստանալու համար: Սա պետք է ներառի նաև հաշվետվողականության և արդյունքների չափման նպատակներ:
 - Անհրաժեշտ է ապահովել, որ երբ տարածաշրջանային կենտրոններն ու ծառայություններ մատուցողները գերազանցում են սահմանված չափանիշներն ու նպատակները, նրանք արժանանան համապատասխան գնահատման և խրախուսման:
 - Անհրաժեշտ է ապահովել, որ եթե նրանք չեն բավարարում հիմնական կատարողականի չափանիշները, ապա կիրառվեն համապատասխան ուղղիչ միջոցներ:
 - Անհրաժեշտ է ապահովել, որ հաշվետվողականության ապահովման ջանքերը չհանգեցնեն անբարենպաստ հետևանքների այն անձանց համար, ովքեր ստանում են ծառայություններ: Դա նաև նշանակում է համոզվել, որ գումարը չի դուրս գա զարգացման ծառայությունների համակարգից: Անհրաժեշտ է մշակել այնպիսի խրախուսման

մեխանիզմներ, որոնք շահավետ կլինեն DPSs-ի համար՝ ապահովելու, որ ծառայություններ մատուցողները պատշաճ կերպով հոգ տանեն այն խմբերի մասին, որոնք դժվարությամբ են օգտվում ծառայություններից:

- Ստեղծեք խթաններ մատակարարների համար, որպեսզի նրանց աշխատակիցները կարողանան ուղղակիորեն պարզևատրվել:
- Մտածեք այն հնարավորությունների շուրջ, որոնք թույլ կտան ոչ ֆինանսական ձևով խրախուսել տարածաշրջանային կենտրոնների աշխատակիցներին՝ այնպես, որ դա համահունչ լինի սպասարկվող անձանց նպատակներին:
- Հետաքննեք մատակարարներին և տարածաշրջանային կենտրոններին, երբ կատարողականը մշտապես վատ է կամ, երբ հաղորդվում է վատ վերաբերմունքի մասին: Թարմացրեք տարածաշրջանային կենտրոնների պայմանագրերը՝ ապահովելու համար որակյալ և նպատակային արդյունքների ֆինանսավորում:
- Ապահովեք անհրաժեշտ տվյալների հավաքագրումը՝ բարձրորակ արդյունքները պարզելու և դրանք օգտագործելու համար վճարման, հետազոտությունների և հաշվետվողականության նպատակներով խրախուսման օրինակ, որը նպատակ ունի նպաստել ցանկալի արդյունքին, կարող է լինել այն առաջարկը, ըստ որի խրախուսման մեխանիզմներ են կիրառվում Բնակարան վարձակալելու գործընթացը հեշտացնելու համար այն անձանց համար, ովքեր ունեն I/DD»:

8. **Պայմանագրեր կիրառեք՝ հաշվետվողականությունն ապահովելու**

Նպատակով: DDS -ը պետք է վերանայի և թարմացնի տարածաշրջանային կենտրոնների հետ ունեցած պայմանագրերը՝ ապահովելու համար, որ դրանք նպաստեն բարձրորակ ծառայությունների և արդյունքների մատուցմանը բոլոր շահառուների համար: Սա նշանակում է, որ՝

- Օրենսդիր մարմինը պետք է վերանայի և առաջարկի, թե արդյոք կան եղանակներ, որոնցով կարելի է բարելավել DDS պայմանագրերը տարածաշրջանային կենտրոնների հետ: Առաջարկություններում պետք է քննարկվի այն հարցը, թե արդյոք DDS-ին անհրաժեշտ է ավելի շատ լիազորություններ՝ տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից լավ աշխատանք կատարելու համար:
- Անհատները, ընտանիքները, տարածաշրջանային կենտրոնները և մյուս շահագրգիռ կողմերը պետք է հնարավորություն ունենան ներկայացնելու իրենց առաջարկները, երբ DDS-ն թարմացնում է տարածաշրջանային

կենտրոնների պայմանագրերը Տարածաշրջանային կենտրոնների կատարողականի պայմանագրերը թարմացնելիս DDS-ը պետք է նաև ստանա շահագրգիռ կողմերի կարծիքը: Տարածաշրջանային կենտրոնների կատարողականի պայմանագրերը խոսում են ֆինանսական խթանների և տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից սահմանված նպատակների մասին:

- Տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից բարձրորակ ծառայություններ և արդյունքներ մատուցելու համար DDS-ը պետք է ստեղծի գործընթաց և չափորոշիչներ: DDS-ը պետք է ֆինանսավորում տրամադրի տարածաշրջանային կենտրոններին՝ եթե նրանք համապատասխանում են սահմանված չափանիշներին, և սահմանի պատասխանատվության մեխանիզմներ՝ այդ չափանիշների չկատարման դեպքում:
- DDS-ը պետք է համոզվի, որ տարածաշրջանային կենտրոնների համար պատժամիջոցները չեն հանգեցնի ծառայությունների մատչելիության նվազմանը: DDS-ը պետք է ապահովի, որ համակարգի շահառուների վրա չազդեն ոչ կանխատեսված և վնասակար ազդեցություններ:
- DDS-ը պետք է ավելի պարբերաբար ստուգի՝ համոզվելու համար, որ տարածաշրջանային կենտրոններն անում են այն, ինչ պետք է անեն: Սրանք կոչվում են աուդիտներ:
- DDS-ը պետք է համոզվի, որ տարածաշրջանային կենտրոնները իրենց մատակարարների հետ կնքված պայմանագրերում ունեն պահանջներ, որոնք կանդրադառնան այն բանին, թե ինչպես պետք է մատակարարները մատուցեն բարձրորակ ծառայություններ և արդյունքներ:

9. **Հզորացրեք սպառողների խորհրդատվական կոմիտեները (CAC):** DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ամրապնդեն CAC-ի դերը՝ ապահովելու համար, որ համակարգի շահառուներն ունենան իրական մասնակցություն համակարգի վերահսկման գործընթացում CAC-ը պետք է ունենա առանցքային դեր՝ տարածաշրջանային կենտրոնների և զարգացման ծառայությունների նահանգային մակարդակով բարելավման գործընթացում: Լանթերմանի ակտում անհրաժեշտ է կատարել փոփոխություններ՝ այս սպասելիքները արտացոլելու համար: DDS-ը պետք է համագործակցի տարածաշրջանային կենտրոնների հետ՝ CAC-ների դերը հետևյալ եղանակներով ամրապնդելու համար.

- Յուրաքանչյուր տարածաշրջանային կենտրոն պետք է պարտավոր լինի ունենալ CAC:

- Լանտերմանի ակտը ներկայումս սահմանում է, որ տարածաշրջանային կենտրոնները «կարող են» ունենալ CAC: Այս ընտրանքային մոտեցումը պետք է փոխարինվի պարտադիր պահանջով:
- Տարածաշրջանային կենտրոնի CAC-ը պետք է հանդիպում կազմակերպի ամեն ամիս:
- Բոլոր սպասարկվող անձինք պետք է հրավիրվեն CAC հանդիպումներին:
- CAC-ի ղեկավարները պետք է ընտրվեն շահառուների կողմից՝ ամենամյա հանդիպման ժամանակ:
- CAC-ի դերը պետք է լինի հետևյալը.
 - Կիսվել սպասարկվող մարդկանց փորձով:
 - Առաջարկություններ ներկայացնել
 - Անհատականացված ծառայությունների և ծառայությունների համադրման:
 - Ինչպես վերացնել համակարգային խտրականությունն ու հաշմանդամություն ունեցող անձանց նկատմամբ անհավասար վերաբերմունքը:
 - Տարածաշրջանային կենտրոնի վարչության յուրաքանչյուր նիստում պետք է ներկայացվեն առաջարկներ՝ զարգացման ծառայությունների և ծառայությունների համակարգման բարելավման վերաբերյալ:
 - Պետք է պարզել և կազմակերպել այնպիսի գործունեություններ, որոնք համապատասխանում են շահառուների հետաքրքրություններին և նախընտրություններին: Այս գործողությունները կարող են ներառել վերապատրաստումներ և տեղեկատվական հնարավորություններ:
- Տարածաշրջանային կենտրոնը պետք է աջակցի CAC-ին՝ հետևյալ կերպ.
 - Տրամադրել անհատ, որը կաջակցի CAC-ին առաջարկները պատրաստելու և ներկայացնելու գործում: CAC-ը պետք է հնարավորություն ունենա ընտրելու հանդիպումը վարող անձին:
 - Ապահովել բավարար ռեսուրսներ և մասնագիտական աջակցություն՝ CAC-ի զարգացման և շարունակական գործունեության համար:

- Աջակցություն տրամադրել CAC-ին՝ գաղափարներով և բողոքներով կիսվելու համար: Տարածաշրջանային կենտրոնը պետք է ապահովի անվտանգ և բարեհաճ միջավայր, որտեղ CAC-ը կարող է ազատորեն ներկայացնել իր կարծիքը
- Յուրաքանչյուր տարածաշրջանային կենտրոն պետք է կազմի առաջարկությունների վերաբերյալ հաշվետվություն և ուղարկի DDS CAC-ին: Հաշվետվությունը պետք է տեղադրվի նաև յուրաքանչյուր տարածաշրջանային կենտրոնի կայքում՝ «Թափանցիկություն» բաժնում:
- DDS CAC-ը պետք է՝
 - Կազմված լինի յուրաքանչյուր տարածաշրջանային կենտրոնի CAC-ի նախագահներից կամ նրա կողմից նշանակված անձից՝ նրանց բացակայության դեպքում:
 - Հանդիպեք եռամսյակը մեկ՝ DDS-ին խորհրդատվություն տրամադրելու համար համակարգային փոփոխությունների վերաբերյալ՝ հետևյալ ոլորտներում.
 - Բարելավեք ծառայությունների համակարգումը և մատուցումը:
 - Վերացրեք համակարգային խտրականությունն ու հաշմանդամություն ունեցող անձանց նկատմամբ անհավասար վերաբերմունքը:
- DDS CAC-ի յուրաքանչյուր անդամ պետք է աջակցվի այն անձի կողմից, ով աջակցում է այդ անհատին տարածաշրջանային կենտրոնի CAC-ում:
- DDS-ը պետք է կազմի DDS CAC-ի առաջարկությունների հաշվետվություն և տեղադրի DDS-ի կայքում, «Թափանցիկություն» բաժնում:
- DDS CAC-ը պետք է ներկայացնի առաջարկներ՝ Լանթերմանի ակտում ամրագրված իրավունքների հռչակագրի թարմացման և փոփոխման վերաբերյալ՝ օրենսդրական կամ վարչական մակարդակով:

10. Աջակցեք տարածաշրջանային կենտրոնների կառավարման խորհուրդներին՝ տարածաշրջանային կենտրոնի և գործադիր տնօրենի գործունեության վերահսկողության հարցում: DDS-ը պետք է համագործակցի տարածաշրջանային կենտրոնների հետ՝ ապահովելու համար, որ տարածաշրջանային կենտրոնների կառավարման խորհուրդները աջակցություն ստանան: Սա կառավարման խորհուրդներին թույլ կտա ապահովել տարածաշրջանային կենտրոնի և գործադիր տնօրենի

գործունեության արդյունավետ և անկախ վերահսկողություն: Կառավարման խորհուրդները հզորացնելու համար DDS-ը պետք է բարելավի հետևյալ գործընթացները՝

- Կառավարման խորհրդի անդամների ընտրությունը և նշանակումը:
 - Խորհրդի անդամների նշանակման գործընթացը պետք է լինի թափանցիկ: Սա ներառում է առաջադրման և քվեարկության գործընթացները: Այս գործընթացները պետք է լինեն մատչելի և հեշտ հասկանալի յուրաքանչյուրի համար, ով ցանկանում է մասնակցել:
 - Գործընթացը պետք է հստակ նկարագրված և հեշտ հասանելի լինի տարածաշրջանային կենտրոնների վարչության նյութերում: Օրինակ՝ նրանց կայքերում:
 - Գործընթացի մասին տեղեկատվությունը պետք է պարզ ու հասանելի լինի՝ խրախուսելով սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց, ընտանիքի անդամներին և համայնքի ներկայացուցիչներին մասնակցել գործընթացին:
 - Կառավարման խորհրդի և դիմումի գործընթացի վերաբերյալ տեղեկատվությունը պետք է հասանելի լինի տարածաշրջանային կենտրոնի կողմից սպասարկվող յուրաքանչյուր անձի և/կամ նրանց ընտանիքի համար:
 - Խորհրդի թեկնածուների առաջադրման հանձնաժողովը պետք է ավելի լայն հանրության հետաքրքրությունը և թեկնածությունները հավաքագրի՝ իրազեկության բարձրացման միջոցով:
 - Համայնքից պետք է օգնություն խնդրել խորհրդի անդամների նշանակման, հավաքագրման և ընտրության հարցում:
 - Հանձնաժողովը պետք է հարցազրույց վարի խորհրդի անդամի թեկնածուների հետ: Այնուհետև հանձնաժողովը պետք է առաջարկություններ ներկայացնի կառավարման խորհրդին ընտրությունների վերաբերյալ:
 - Ընտրական գործընթացը պետք է ներառի նաև այնպիսի կանոններ, որոնք թույլ են տալիս թեկնածու առաջադրել անմիջապես նիստի ժամանակ:
 - Սա նշանակում է, որ անձը կարող է առաջադրվել որպես խորհրդի անդամի թեկնածու խորհրդի նիստի ժամանակ: Սա նշանակում է, որ նիստի ընթացքում թեկնածուին պետք է

առաջադրի մեկ վարչության անդամ, և մեկ այլ անդամ պետք է աջակցի այդ առաջադրմանը;

- Տարածաշրջանային CAC-ի նախագահը և փոխնախագահը պետք է հնարավորություն ունենան մասնակցելու կառավարման խորհրդի աշխատանքներին կամ՝ իրենց բացակայության դեպքում, նշանակել մեկին իրենց փոխարեն
- Պետք է տրամադրվի աջակցություն, որպեսզի մարդիկ կարողանան գտնել իրենց փոխարեն կառավարման խորհրդում մասնակցող անձ;
- Տարածաշրջանային կենտրոնների գործադիր տնօրեններին, աշխատակիցներին և մատակարարներին պետք է արգելվի քվեարկել կամ ազդել քվեարկության վրա խորհրդի անդամների ընտրության ժամանակ:
- Արդյունավետ խորհրդի վերապատրաստման և աջակցության ապահովում:
 - DDS-ը պետք է ապահովի խորհրդի անդամների վերապատրաստում բոլոր տարածաշրջանային կենտրոնների կառավարման խորհուրդների համար: DDS-ը պետք է համագործակցի նահանգի կողմից նշանակված «Պաշտպանության և շահերի պաշտպանության գործակալության» և Չարգացման հաշմանդամությունների հարցերով նահանգային խորհրդի հետ:
 - Վերապատրաստման ծրագիրը պետք է մշակվի համայնքի ներգրավմամբ՝ ապահովելով, որ սպասարկվող անձինք և նրանց ընտանիքի անդամները մասնակցեն դրա ձևավորմանը:
 - DDS-ը պետք է ապահովի և պահանջի խորհրդի անդամների հետևողական վերապատրաստումներ:
 - Բացի DDS-ի կողմից տրամադրվող ընդհանուր վերապատրաստումներից, տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է հնարավորություն ունենան կազմակերպելու նաև տեղական կարիքներին համապատասխան վերապատրաստումներ:
 - Վերապատրաստումը պետք է ներառի այնպիսի հմտություններ, որոնք կօգնեն համայնքից տարբեր մարդկանց ներգրավել՝ ներկայացնելու համար իրենց ձայնը և փորձը:

- Դասընթացը պետք է ներառի համայնքի ծայրը ներգրավելու և ներկայացնելու կարևորությունը:
- Համայնքի այն անդամներին, ովքեր ցանկանում են ավելի լավ հասկանալ խորհրդի պարտականությունները և թե ինչպես է այն կառավարվում, պետք է տրամադրվի ուսուցում և տեղեկատվություն:
 - Սա կօգնի խրախուսել համայնքի անդամներին՝ առաջադրվելու կառավարման խորհրդում: Խորհրդի վերապատրաստումը պետք է անցկացվի ամեն տարի:
- DDS-ը պետք է ապահովի համապատասխան և բավարար աջակցություն՝ շահառու և ընտանիքի անդամ հանդիսացող խորհրդի անդամների համար՝ հարցում անցկացնելով նրանց շրջանում՝ պարզելու, թե որքանով են կարողանում լիարժեք մասնակցել և հասկանալ նիստերի թեմաներն ու քվեարկությունները: Հարցման արդյունքները պետք է օգտագործվեն՝ վերապատրաստման բարելավման և լրացուցիչ աջակցություն տրամադրելու նպատակով
- Պետք է ներգրավվեն անկախ աջակիցներ, որոնք կօգնեն շահառուներին և ընտանիքի անդամներին լիարժեք մասնակցել տարածաշրջանային կենտրոնների խորհրդի աշխատանքներին՝ առանց աշխատակազմից կախված լինելու:
- Պաշտպանել խորհրդի անդամներին և նրանց ընտանիքներին:
 - DDS-ը պետք է վերանայի իր քաղաքականությունները՝ կանխելու խորհրդի անդամների նկատմամբ հնարավոր պատասխան գործողությունները: DDS-ը պետք է նաև վերանայի խորհրդի այն անդամների բողոքարկման ընթացակարգերը, ովքեր ունեն մտահոգություններ, բողոքներ կամ հարցեր: Այս վերանայման հիման վրա DDS-ը պետք է անհրաժեշտության դեպքում բարելավումներ կատարի:
 - Կառավարման խորհրդի անդամները պետք է ծառայեն վեց տարի ժամկետով և պարտավոր լինեն հինգ տարի հեռանալ խորհրդից, նախքան խորհրդի համար կրկին առաջադրվելու իրավունք ունենալը: Սա համայնքի անդամների համար ավելի շատ հնարավորություններ կստեղծի խորհրդում ծառայելու համար:

- Այլ աջակցություններ և պաշտպանություններ:
 - Տարածաշրջանային կենտրոնի գործադիր տնօրենի փոխհատուցման վերաբերյալ կառավարման խորհուրդների համար ուղեցույցներ պետք է սահմանի DDS-ը:
 - DDS-ը պետք է աջակցի խորհուրդներին խոշոր պայմանագրերի վերանայման հարցում՝ մշակելով օբյեկտիվ գնահատման համակարգ կամ չափանիշների ամբողջություն, որոնք կհաշվի առնվեն որոշումներ կայացնելիս:
 - Համոզվեք, որ տարածաշրջանային կենտրոնները հաշվետու են DDS-ի և Կալիֆորնիա նահանգի հետ կնքված իրենց պայմանագրին, և ոչ թե արտաքին կազմակերպություններին կամ առևտրային ասոցիացիաներին:
 - Մինչև խորհրդի կողմից ծառայությունների մատուցող կազմակերպության պայմանագրի հաստատումը, երկարաձգումը կամ մերժումը, խորհուրդը պետք է տեղեկացված լինի՝ առկա բողոքների և դրանց հիմնավոր ապացույցների մասին Այս բողոքները կարող են ներառել վատ վերաբերմունք, բռնություն կամ անփութության հետևանքով վնասվածք կամ մահ:

11. Համոզվեք, որ տարածաշրջանային կենտրոնի կառավարման խորհրդի նիստերը թափանցիկ են: DDS-ը պետք է համագործակցի տարածաշրջանային կենտրոնների հետ՝ ապահովելու համար, որ կառավարող խորհրդի նիստերը լինեն լիակատար թափանցիկ: Սա նշանակում է, որ կառավարող խորհրդի նիստերը պետք է աջակցեն իրենց կայացրած որոշումների վերաբերյալ հանրային հիմնավոր մեկնաբանություններին: Հանրային մեկնաբանությունը աջակցելու համար DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համոզվեն, որ հանրությունը՝

- Հանդիպումներից առաջ բավարար հասանելիություն ունի հանդիպման նյութերին
- Ունի բավարար ժամանակ՝ նիստերի ընթացքում օրակարգում չընդգրկված հարցերի վերաբերյալ հրապարակային մեկնաբանություններ տալու և նիստում քվեարկությունից առաջ
- Կարողանում է հեռակա մասնակցել հանդիպումներին:

Այս պահանջները կարող են հաստատվել՝ Լանթերմանի ակտում փոփոխությունների միջոցով կամ DDS-ի կողմից տրված վարչական հրահանգով DDS-ը պետք է վերահսկի և ապահովի այս պահանջների կատարումը՝

- Խորհրդի նիստում ներկայացվելիք ամբողջ տեղեկատվությունը պետք է հրապարակվի տարածաշրջանային կենտրոնի կայքում՝ նիստից առնվազն յոթ օր առաջ: DDS-ը պետք է վերահսկի այս պահանջի կատարումը և, խախտման դեպքում, տեղեկացնի ինչպես տարածաշրջանային կենտրոնին, այնպես էլ հանրությանը:
- Եթե հանդիպման ժամանակ քննարկվող տեղեկատվությունը հանրությանը չի տրամադրվում այդ հանդիպումից առնվազն յոթ օր առաջ, ապա այդ տեղեկատվությանը վերաբերող ցանկացած քվեարկություն պետք է համարվի անվավեր: Սա նշանակում է, որ ձայները չեն հաշվվելու:
- Խորհրդի յուրաքանչյուր նիստում հանրությանը մեկնաբանությունների համար պետք է հատկացվի առնվազն 30 րոպե: Սա կարող է տեղի ունենալ հանդիպման սկսվելուց առաջ կամ հանդիպման ավարտին: Սա հանրությանը հնարավորություն կտա բարձրացնել օրակարգում չգտնվող հարցերը: Խորհուրդը պետք է բարեխղճորեն փորձի ապահովել, որ հանրության յուրաքանչյուր անդամ, ով ցանկանում է արտահայտվել, կարողանա հանդես գալ մեկնաբանությամբ:
- Յուրաքանչյուր հանրային մեկնաբանության ժամկետները պետք է որոշվեն Խորհրդի կողմից հանրային նիստում: Տարածաշրջանային կենտրոնի կողմից սպասարկվող մարդկանց պետք է ավելի շատ ժամանակ տրվի հանրային մեկնաբանություններ տալու համար:
- Խորհրդի յուրաքանչյուր քվեարկությունից առաջ պետք է պարտադիր լինի հանրային մեկնաբանությունների ժամանակահատված: Խորհրդին պետք է ներկայացվի տեղեկատվություն և այն պետք է քննարկվի: Այնուհետև, քվեարկությունից առաջ, հանրությանը պետք է հնարավորություն տրվի մեկնաբանել հարցը Խորհրդի առջև: Խորհուրդը կարող է հաշվի առնել հանրության մեկնաբանությունը այդ հարցի վերաբերյալ քվեարկելիս:
- Եթե արվում է հանրային մեկնաբանություն, որը պահանջում է գործողություն, Խորհուրդը պետք է պատասխան տա հաջորդ Խորհրդի նիստում կամ սահմանված ժամկետում:
- Խորհուրդներին պետք է խրախուսել իրենց Խորհրդի նիստերն անցկացնել վիրտուալ կամ հիբրիդային եղանակով՝ հանրության մասնակցությունը խրախուսելու համար:
- Առցանց կամ հիբրիդային նիստերի համար չաթը պետք է բաց լինի առնվազն հանրային մեկնաբանությունների ժամանակահատվածում:

Սա կօգնի նրանց, ովքեր չեն կարողանում կամ չեն ցանկանում բանավոր ներկայացնել իրենց մեկնաբանությունները:

Համոզվեք, որ DDS համակարգը թափանցիկ է

Համակարգի կողմից սպասարկվող մարդիկ կարիք ունեն հստակ տեղեկատվության այն մասին, թե ինչ ակնկալել: Սա օգնում է I/DD-ով մարդկանց և նրանց ընտանիքները կարողանան ինքնուրույն ընտրություններ կատարել և որոշումներ կայացնել իրենց կյանքի վերաբերյալ:

Սա նաև հնարավորություն է տալիս նկատել, երբ ինչ-որ բան սխալ է ընթանում, և դիմել օգնության Այս առաջարկները նպատակ ունեն դարձնել DDS-ի համակարգը, ներառյալ տարածաշրջանային կենտրոնները, ավելի թափանցիկ:

1. Համոզվեք, որ տարածաշրջանային կենտրոններից ստացված

տեղեկատվությունը թափանցիկ է և հասանելի: DDS-ը ապահովում է, որ տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից սպասարկվող անձանց հետ կիսվող տեղեկատվությունը մատչելի և թափանցիկ լինի: Տարածաշրջանային կենտրոնի աշխատակազմը պետք է պատասխանատու լինի սպասարկվող մարդկանց հաղորդակցման կարիքները բավարարելու համար: Համոզվելու համար, որ տարածաշրջանային կենտրոնները և անձնակազմը տեղեկատվություն են տրամադրում թափանցիկ և մատչելի ձևով՝

- Տարածաշրջանային կենտրոնի աշխատակիցները պետք է հարցնեն սպասարկվող մարդկանց, թե ինչպես կարելի է լավագույնս բավարարել իրենց հաղորդակցման կարիքները:
- Տեղեկատվությունը պետք է հասանելի լինի սպասարկվող անձանց և նրանց ընտանիքների համար ցանկացած պահի: Այս տեղեկատվությունը պետք է ներառի առնվազն՝
 - Ինչպես մուտք գործել ծառայություններ
 - Ինչպես կարող են ծառայությունները և աջակցությունները բավարարել կարիքները
 - Ծառայություններից օգտվելու իրավասություն
 - Մերժումների պատճառները
 - Փոփոխություններ և թարմացումներ (մինչև դրանց տեղի ունենալը)
 - Պաշտպանված մարդկանց իրավունքները

- Սպասարկվող անձանց և ծառայություն մատուցողների դերերն ու պարտականությունները

Որպեսզի տեղեկատվությունը հասանելի լինի սպասարկվող անձանց և նրանց ընտանիքների համար, այն պետք է.

- Լինել ավելի թափանցիկ և հասանելի:
- Տրամադրվի բազմաթիվ ձևերով և անընդհատ: Տեղեկատվությունը պետք է հասանելի լինի տարբեր ձևերով՝ օրինակ՝ տպագիր, տեսանյութի, ձայնագրված, անհատական հանդիպման ձևով, փոստով ուղարկվող, նկարներով կամ առանց նկարների, և օգտագործելով հեշտ ընթերցման տառատեսակներ:
- Ծառայություններ ստացող անձի կողմից նախկինում տրամադրված տեղեկատվության վերաբերյալ հարցման դեպքում այն պետք է տրամադրվի առանց դատողության
- Անհրաժեշտ է ապահովել, որ տեղեկատվությունը կամ ծառայությունը լինի հեշտ հասանելի և որոնելի: Տեղեկատվության հարցման կամ որոնման գործընթացը պետք է ապահովի պարզ և մատչելի մեխանիզմներ՝ անհրաժեշտ տվյալների ստացման և դրանց աղբյուրի որոշման համար:
- Հաշվի առնել զգայական տարբերությունները, ինչպիսիք են գույնի նկատմամբ զգայունությունը կամ պատկերների քանակը:
- Հաշվի առնել, թե ինչպես են մարդիկ մշակում տեղեկատվությունը, օրինակ՝ իրերը բառացիորեն ընկալումը:
- Հրահանգները դարձրեք հստակ: Օրինակ, եթե ձևաթուղթը պետք է լրացվի կապույտ կամ սև գրիչով, ապա ձևաթղթում դա պետք է գրված լինի:
- Նշեք այն անձի անունը և կոնտակտային տվյալները, ում հետ կարող է կապվել սպասարկվող անձը, եթե նա ունի որևէ հարց կամ ցանկանում է ավելի մանրամասն քննարկել տեղեկատվությունը:

2. Կատարելագործեք տեղեկատվական տեխնոլոգիաների համակարգը: DDS-ը պետք է մշակի և պահպանի Կալիֆորնիայի զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց ծառայությունների համար միասնական նահանգային տեղեկատվական տեխնոլոգիաների (“IT”) համակարգ:

- DDS-ը և բոլոր տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է օգտագործեն մեկ տեղեկատվական համակարգ՝ ծառայությունների

հասանելիությունը, մատուցումը, վճարումը և գործերի կառավարումը հետևելու համար:

- DDS-ը պետք է համագործակցի շահագրգիռ կողմերի հետ՝ համակարգի զարգացման ուղղությամբ գործողությունների ծրագիր և կանոնակարգ (այսպես կոչված՝ «գործելու կանոններ») մշակելու համար: Պլանը պետք է անդրադառնա IT համակարգի նպատակներին և դրա ներդրման եղանակին: Ծրագրում պետք է ներկայացվի, թե ինչպես է նախատեսվում ընդլայնել IT համակարգի տվյալների հավաքագրման կարողությունները՝ վերլուծության, հաշվետվությունների և հետազոտությունների նպատակով: Հետազոտողները և համայնքի այլ անձինք պետք է ներգրավված լինեն ծրագրի և IT համակարգի օգտագործման գործընթացում:
- IT համակարգի զարգացման վերաբերյալ թարմացումները պետք է պարբերաբար ներկայացվեն օրենսդիր մարմնին:
- Համակարգը պետք է բարելավել տվյալների փոխանակումը տարածաշրջանային կենտրոնների, DDS-ի և այլ առողջապահական ու սոցիալական ծառայությունների բաժինների միջև: Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է պարտավորվեն ստորագրել CalHHS-ի Տվյալների Փոխանակման Համաձայնագիրը՝ ապահովելու համար համակարգված և անվտանգ տվյալների փոխանակում¹⁵ Պետք է սահմանվեն հստակ տվյալների փոխանակման գաղտնիության և անվտանգության կանոններ:
- Համակարգում պետք է լինի հարթակ, որտեղից մարդիկ և ընտանիքները կարող են տեսնել իրենց տվյալները: Հարթակը պետք է թույլ տա մարդկանց հետևել հարցումներին և կապ հաստատել տարածաշրջանային կենտրոնի և մատակարարների հետ:
- DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է մշակեն և ապահովեն ուսուցում տարածաշրջանային կենտրոնների, աշխատակիցների, անհատների, ընտանիքների և այլ շահագրգիռ կողմերի համար՝ համակարգի օգտագործման վերաբերյալ: Սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք պետք է օգնեն ստեղծել այս ուսումնական ծրագրերը:
- Համակարգը պետք է ներառի պլան այն մասին, թե ինչպես են տվյալները հասանելի լինելու վերլուծության, հաշվետվությունների և հետազոտության համար:

¹⁵ [CalHHS տվյալների փոխանակման շրջանակի տվյալների փոխանակման համաձայնագրի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար \(https://www.cdii.ca.gov/committees-and-advisory-groups/data-exchange-framework/\)](https://www.cdii.ca.gov/committees-and-advisory-groups/data-exchange-framework/)

- DDS-ը պետք է համոզվի, որ անհատներին և ընտանիքներին աջակցություն է տրամադրվում, որպեսզի նրանք կարողանան օգտվել ինտերնետային ծառայությունից և սարքերից: Այդ աջակցությունները պետք է օգտագործվեն՝ մարդկանց օգնելու համար մուտք գործել և օգտվել նոր IT համակարգից:
- DDS-ը պետք է ապահովի, որ այն տարածաշրջանային կենտրոնները, որոնք ունեն սահմանափակ ռեսուրսներ և ոչ բավարար բարձր արագությամբ ինտերնետ, ստանան լրացուցիչ աջակցություն՝ այս առաջարկների իրականացումը ապահովելու համար DDS-ը պետք է նաև համոզվի, որ այս տարածաշրջանային կենտրոնները չեն բախվի նոր տեղեկատվական համակարգ օգտագործելու հետևանքով առաջացած չնախատեսված հետևանքների:

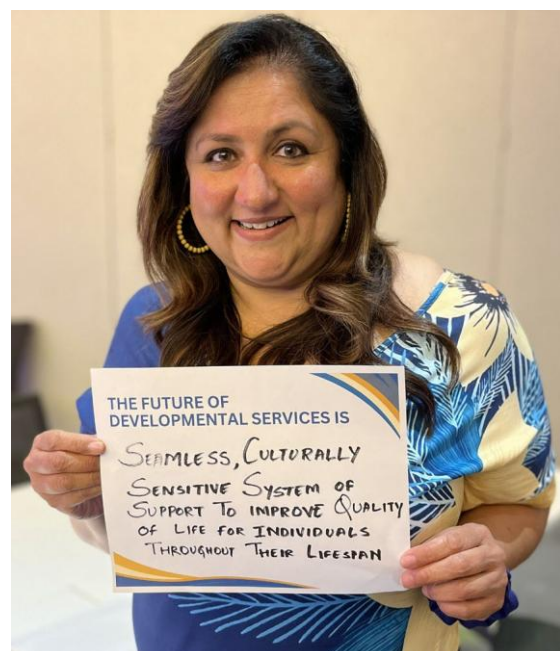
3. Ավելի թափանցիկ դարձրեք ծառայությունների հասանելիության և հավասարության դրամաշնորհային ծրագիրը: Ծառայությունների մատչելիության և հավասարության դրամաշնորհների ծրագիրը պետք է ամրապնդի DDS-ը: Սա նշանակում է, որ DDS-ը պետք է.

- Մշակի հավասարության հստակ սահմանում: Դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակում ֆինանսավորվող ծրագրերի, կազմակերպությունների և համայնքների ընտրության գործընթացում պետք է կիրառվի այդ սահմանումը: Այդ սահմանումը պետք է կիրառվի՝ դրամաշնորհային գործընթացները համայնքի կարիքներին համապատասխանեցնելու և դրանցում ճկունություն ապահովելու նպատակով:
- Պետք է ընդլայնել դրամաշնորհային վերանայման և ընտրության գործընթացում ներգրավված անձանց շրջանակը: Այն պետք է ներառի ինչպես համայնքի հետ կյանքի փորձ ունեցող մարդկանց, այնպես էլ հետազոտությունների, ծրագրերի գնահատման և տվյալների վերլուծության փորձ ունեցող մարդկանց:
- Ավելի մեծ աջակցություն տրամադրել համայնքային կազմակերպություններին՝ դրամաշնորհային հայտեր կազմելու և ֆինանսավորում ստանալու հարցում:
- Պետք է ապահովել, որ դրամաշնորհ ստացողները հաշվետու լինեն՝ ֆինանսական միջոցները նախատեսված ձևով օգտագործելու համար: Համոզվեք, որ դրամաշնորհ ստացողները հաշվետվություններ են ներկայացնում այն մասին, թե ինչպես են ծառայել համայնքին, ինչ հաջողություններ են ունեցել և ինչ խոչընդոտների են բախվել:

- Ավելի թափանցիկ եղեք յուրաքանչյուր դրամաշնորհի արդյունքների և դրամաշնորհային միջոցների օգտագործման վերաբերյալ:
- Տվեք շահագրգիռ կողմերին հնարավորություն արձագանքելու այն մասին, թե արդյոք դրամաշնորհի միջոցով իրենց վճարված ծառայությունները համապատասխանում են իրենց կարիքներին: Այս արձագանքը պետք է ներառի հարցումներ այն մարդկանցից, ովքեր ստանում են ծառայություններ, որոնց համար վճարվել է կապիտալի դրամաշնորհով:
- Պետք է մշակել հավասարության և այլ գնահատման չափանիշներ՝ հաջողված դրամաշնորհային ծրագրերը պարզելու և առաջնահերթություն տալու համար:
- Պարզեք, թե որ դրամաշնորհներն են լավ աշխատել: Հաջողակ դրամաշնորհային ծրագրերը հասանելի դարձրեք ամբողջ նահանգում: Այդ առաջարկները պետք է ներառվեն տարածաշրջանային կենտրոնների POS քաղաքականության մեջ:
- Հավասարության և այլ չափանիշների հիման վրա պետք է գնահատել դրամաշնորհային հավասարության ծրագիրը: Ստացեք հետազոտողների օգնությունը՝ ծրագիրը գնահատելու համար:

Տեղեկացրեք զարգացման ծառայությունների համակարգի ապագայի մասին

MPDS-ը պետք է հիմք հանդիսանա զարգացման ծառայությունների համակարգի ապագայի համար: Սա նշանակում է, որ MPDS-ի առաջարկությունները կարող են շարունակել աշխատել համակարգը բարելավելու համար, նույնիսկ եթե ապագան անսպասելի փոփոխություններ բերի: Ապագան կարող է նոր խոչընդոտներ կամ նոր հնարավորություններ բերել համակարգի համար: MPDS-ի այս թեման կենտրոնանում է այն բանի վրա, թե ինչպես շարունակել բարելավել համակարգը ապագայում՝ անկախ նրանից, թե ինչ խոչընդոտներ կամ հնարավորություններ կարող են լինել առջևում:

Այս թեմայի նպատակն այն է, որ զարգացման ծառայությունների համակարգը շարունակի կատարելագործվել ժամանակի ընթացքում: Սրա կարևոր մասը համակարգի մասին տվյալների և այլ տեղեկատվության հավաքագրման եղանակի բարելավումն է: Այս թեմայի առաջարկները ներառում են այն ուղիները, որոնց միջոցով I/DD-ով անձանց աջակցող համակարգերը կարող են բարելավել տվյալների և տեղեկատվության հավաքագրման գործընթացը: Այս թեմայի վերաբերյալ առաջարկությունները ներառում են նաև տվյալների և տեղեկատվության օգտագործման բարելավման եղանակներ:

Այս թեմատիկ ոլորտում առաջարկությունները ներառում են.

- Մեթոդներ՝ ապագա փոփոխություններին պատրաստվելու համար
- Մեթոդներ՝ համակարգում առկա բացթողումների կամ խոչընդոտների պատճառները հասկանալու համար
- Մեթոդներ՝ համակարգում տեղի ունեցող իրադարձությունները և դրանց պատճառները ուսումնասիրելու համար ավելի որակյալ տվյալներ և տեղեկատվություն ստանալու համար
- Մեթոդներ՝ համակարգի կողմից տվյալների և տեղեկատվության օգտագործման բարելավման համար:

Կալիֆորնիայում I/DD ծառայությունների ֆինանսավորում

Medicaid-ը դաշնային և նահանգային կառավարության միջև գործընկերային ծրագիր է: Միասին նրանք վճարում են առողջապահական և հոգեկան առողջության ծառայությունների, ինչպես նաև I/DD ունեցող մարդկանց աջակցության համար: Կալիֆորնիայում Medicaid ծրագիրը կոչվում է Medi-Cal: Այն առողջության ապահովագրություն է տրամադրում 14.8 միլիոն ցածր եկամուտ ունեցող կալիֆորնիացիների համար: Սա ներառում է երեխաներին և նրանց ծնողներին, հղի կանանց, տարեցներին, հաշմանդամություն ունեցող անձանց և ոչ տարեց մեծահասակներին:

Medi-Cal-ը ֆինանսավորում է բազմաթիվ ծառայություններ, ներառյալ՝ առաջնային բուժօգնությունը, մասնագիտական բժշկությունը, հիվանդանոցային ծառայությունները, դեղատնային սպասարկումը, հոգեկան առողջության և այլ ծառայություններ: Այս ծառայությունները նաև կոչվում են Պետական ծրագրի ծառայություններ: Medi-Cal-ը նաև տրամադրում է տնային և համայնքային ծառայություններ (HCBS) հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար, այդ թվում՝ I/DD ունեցողների համար: Այս ծառայությունները նաև կոչվում են DDS-ի կողմից մատուցվող արտոնյալ ծառայություններ: Այս ծառայությունները և աջակցությունը ներառում են մարդկանց օգնելը առօրյա գործողություններում, ինչպիսիք են հագնվելը,

ուտելը և սնունդ գնելը: Ծառայությունները ներառում են նաև համայնքային զբաղվածության աջակցություն, օժանդակ տեխնոլոգիաների տրամադրում, տրանսպորտային լուծումներ, բնակարանների հարմարեցում և այլ միջոցներ:

Ներկայումս DDS-ը գործում է և ծառայություններ է մատուցում՝ հիմնվելով երկու Medicaid արտոնյալ ծրագրերի վրա:

- HCBS արտոնյալ ծրագիր կալիֆորնիացիների և զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց համար և
- SDP՝ նախատեսված զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց համար:

DDS-ը նաև ունի երրորդ Medicaid տարբերակ՝ 1915(i), որը նախատեսված է այն անձանց համար, ովքեր իրավասու են Medicaid ստանալու, սակայն չեն համապատասխանում HCBS կամ Ինքնորոշման արտոնյալ ծրագրերի պահանջներին: Սա երբեմն կոչվում է պետական ծրագրի փոփոխություն կամ տարբերակ: Երեք ծրագրերն էլ նմանատիպ ծառայություններ են մատուցում:

Կալիֆորնիայում զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց համար նախատեսված համակարգի գործունեության համար տարեկան ծախսվում է մոտ 15 միլիարդ դոլար: Դաշնային Medicaid-ի ֆինանսավորումը կազմում է մոտ 5 միլիարդ դոլար, ինչը կազմում է զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց ծառայությունների համակարգի ընդհանուր ֆինանսավորման մոտ մեկ երրորդը:

Լանթերման ակտի շրջանակում իրավասու անձանց Կալիֆորնիայում երաշխավորվում է ծառայությունների մատուցում՝ անկախ Medi-Cal-ի կամ Medicaid-ի արտոնյալ ծրագրերին համապատասխանելու հանգամանքից:

Առաջարկները նպատակ ունեն բարելավել պետական ծրագրի շրջանակում I/DD ունեցող անձանց համար ծառայությունների հասանելիությունը: Սա Կալիֆորնիա կբերի ավելի շատ դաշնային Medicaid ֆինանսավորում: Այս առաջարկությունները վերաբերում են նաև այն բանին, թե ինչպես ավելի լավ կապել և համակարգել արտոնյալ և նահանգային ծրագրի ծառայությունները: Այս մոտեցումը հնարավորություն է տալիս բոլոր համակարգերին համատեղ աշխատել՝ մարդկանց օգնելու ավելի լավ կյանքով ապրել և հասնել իրենց նպատակներին:

1. **Չեշտացրեք I/DD ունեցող մարդկանց համար I/DD Waivers-ում և Medi-Cal-ում գրանցվելը:** DHCS-ը, շրջանները, DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է համագործակցեն՝ ապահովելու, որ I/DD ունեցող անձի Waivers և Medi-Cal-ին գրանցվելու գործընթացը լինի հնարավորինս պարզ և աջակցությամբ ուղեկցված:

- DHCS-ը, DDS-ը, տարածաշրջանային կենտրոնները և շրջանները պետք է անհատներին տրամադրեն մատչելի տեղեկատվություն՝ պարզ լեզվով:

Այս մոտեցումը նպաստում է, որ շահառուները կարողանան տեղեկացված որոշում կայացնել Medicaid/Medi-Cal և DDS Waivers-ի արտոնյալ ծրագրերին:

- Տեղեկատվության փոխանակումը կարող է ներառել կենսափորձ ունեցող մարդկանց աջակցություն (հասակակիցների աջակցություն), տեղեկատվական կենտրոններ, տեղեկատվական գործիքակազմեր, սեմինարներ, գործընթացային տեսողական նյութեր, կարճ, պարզ լեզվով փաստաթղթեր և ուսուցողական տեսանյութեր:
- DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է տեղեկատվություն տրամադրեն անհատներին, ընտանիքներին և համայնքի այլ գործընկերներին, որպեսզի նրանք հասկանան, թե ինչու է Medicaid-ը կարևոր I/DD համակարգի և ծառայությունների երկարաժամկետ կայունության համար:
- DDS-ը և DHCS-ը պետք է ուսումնասիրեն եկամտի սահմանաչափերի բարձրացման հնարավորությունները՝ թույլ տալով, որ ավելի շատ մարդիկ դառնան Medicaid-ի իրավասու, ներառյալ՝ «աշխատող հաշմանդամների ծրագրի»-ի միջոցով: Այս ծրագիրը թույլ է տալիս հաշմանդամություն ունեցող մարդկանց աշխատել և գումար վաստակել՝ առանց կորցնելու Medi-Cal-ից օգտվելու հնարավորությունը:
- DDS-ը և DHCS-ը պետք է համատեղ աշխատեն՝ ապահովելու համար, որ անձի փորձը և իրավասության ու գրանցման գործընթացի արդյունքները արդարացի լինեն: Սա նշանակում է, որ նրանց փորձառությունները չեն սահմանվում ըստ նրանց ռասայի, էթնիկ պատկանելության, լեզվի, սեռի, տարիքային խմբի, առողջական վիճակի կամ որևէ այլ ինքնության կամ ծագման: Նահանգը պետք է գնահատի տվյալները՝ ցանկացած անհամապատասխանություն բացահայտելու և շտկելու համար:
- DHCS-ը, DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է ուսումնասիրություն անցկացնեն՝ պարզելու համար, թե որքան ֆինանսավորում կարելի է ստանալ, եթե նահանգը և տարածաշրջանային կենտրոնները առաջնահերթություն տան Medi-Cal-ի և DDS Waivers-ում որակավորված անձանց:

2. **Տարածաշրջանային կենտրոններն աջակցում են I/DD ունեցող մարդկանց Medi-Cal ստանալու հարցում:** DDS-ը պետք է համոզվի, որ տարածաշրջանային կենտրոնները առաջնահերթություն են տալիս Medi-Cal-ի համար իրավասության և գրանցման գործընթաց ունեցող անհատներին և ընտանիքներին աջակցելուն: Որպեսզի դա տեղի ունենա, DDS-ը պետք է.

- Տարածաշրջանային կենտրոններին տրամադրի բավարար ռեսուրսներ և անձնակազմ՝ անհատներին և ընտանիքներին աջակցելու համար իրավասության և գրանցման գործընթացում:
 - Սա կօգնի գործընթացը հնարավորինս արագ և հեշտ դարձնել: Մինչև նահանգին լրացուցիչ դաշնային ֆինանսավորում տրամադրվելը, գործընթացը սկսելու համար կարող է անհրաժեշտ լինել որոշակի նախնական ֆինանսավորում:
 - Պետք է հայտնաբերել այն տարածաշրջանային կենտրոնները, որոնք ապահովում են իրավասության արագ, պարզեցված և աջակցությամբ ուղեկցվող գործընթաց:
 - DDS-ը պետք է տարածի տարածաշրջանային կենտրոնների հաջողված փորձը և գործելակերպերը՝ մյուս կենտրոնների հետ:
 - DDS-ը պետք է ձևավորի և աջակցի մասնագիտական համայնք՝ տարածաշրջանային կենտրոններում գործընթացների շարունակական բարելավման նպատակով:
 - Անհրաժեշտ է մշակել արդյունքների չափորոշիչներ և մեխանիզմներ՝ տարածաշրջանային կենտրոնների պատասխանատվությունը ապահովելու համար՝ անհատներին և ընտանիքներին իրավասության և գրանցման գործընթացում աջակցելու հարցում:
 - Պետք է ապահովել, որ ծառայությունների համակարգողներն ու տարածաշրջանային կենտրոնների մյուս աշխատակիցները ստանան որակյալ վերապատրաստում՝ Medi-Cal և Waiver ծրագրերի իրավասության և գրանցման վերաբերյալ
 - Սա պետք է ներառի որակավորման համար անհրաժեշտ ձևաթղթերի և փաստաթղթերի լրացման վերաբերյալ ուսուցում:
3. **Բարելավեք այն ձևակերպումները, որոնցով ներկայացվում է ծառայություններից օգտվելու իրավասությունը:** CalHHS-ը պետք է համագործակցի իր ստորաբաժանումների հետ՝ Medi-Cal-ի և Լանթերման ակտի իրավասության վերաբերյալ օգտագործվող լեզվական ձևակերպումները վերանայելու և բարելավելու նպատակով: Նոր լեզուն պետք է լինի պարզ և ոչ թե վախեցնող: Պետք է վերանայվի այն լեզուն, որը որոշ մարդկանց համար բացասական իմաստ ունի կամ կարող է տրավմա առաջացնել: Օրինակ՝

- Այնպիսի բառեր, ինչպիսիք են՝ «ինստիտուցիոնալ դատողություն» (institutional deeming) և «արտոնյալ» (waiver), կարող են վախեցնող լինել և տարբեր մարդկանց համար ունենալ տարբեր նշանակություններ:
- «Թեթև», «միջին» և «ծանր» բառերը պետք է հեռացվեն Լանտերմանի որակավորմանը համապատասխանող ախտորոշումների վերնագրերից և որակավորման գործընթացից:

4. **Հստակեցրեք իրավասության վերաբերյալ կանոնները:** DDS-ը պետք է ուղեցույցներ տրամադրի տարածաշրջանային կենտրոններին՝ ապահովելու համար, որ սպասարկվող մարդիկ կարողանան արագ և առանց ընդհատումների ծառայություններ ստանալ: Տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունները պետք է հասանելի լինեն՝ անկախ Waiver և Medi-Cal-ի ծրագրերի իրավասությունից: Ուղեցույցում պետք է հստակ նշվի՝

- Waiver ծրագրերի և Medi-Cal-ի իրավասության գործընթացը կամ Medicaid-ի իրավասության տեսակը, որով անձը գրանցվում է, չպետք է ուշացնի կամ սահմանափակի տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայությունների մատուցումը
- Մարդիկ պետք է կարողանան սկսել օգտվել տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայություններից՝ մինչև Medicaid-ի իրավասության գործընթացի ավարտը:
- Տարածաշրջանային կենտրոնները նախնական ստուգում կանցկացնեն ծառայությունների համար, որպեսզի մարդիկ կարողանան արագ սկսել ստանալ որոշ հիմնական աջակցություններ, նույնիսկ այն ժամանակ, երբ նրանք անցնում են որակավորման գործընթացով:
- Իրավասության և գրանցման գործընթացները չպետք է խոչընդոտեն ծառայությունների շարունակականությունը՝ իրավասության վերանայման ժամանակ:

5. **Օգտագործեք Waivers ծրագիրը՝ ծառայությունների համակարգը դարձնելու անխափան և համակարգված:** DDS-ը և DHCS-ը պետք է համագործակցեն՝ Medicaid-ի արտոնյալ ծրագրերն ու նահանգային պլանի տարբերակները արդյունավետ կերպով կիրառելու մեխանիզմներ մշակելու համար: Նպատակը կլինի ստեղծել ծառայություններին և աջակցություններին անխափան և հեշտ հասանելիություն: DHCS-ը և DDS-ը կաշխատեն I/DD ունեցող անհատների, ընտանիքի անդամների և համայնքային գործընկերների հետ՝ ուսումնասիրելու Waivers և նահանգային ծրագրերի տարբերակները, և պարզելու, թե արդյոք Medicaid ծրագրերի այսօրվա գոյությունը դժվարացնում է

մարդկանց և ընտանիքների համար անհրաժեշտ ծառայությունների ստացումը: DHCS-ը և DDS-ը պետք է ստուգեն, թե արդյոք կան ծառայություններ, որոնք մարդիկ չեն կարող ստանալ իրենց գրանցված արտոնյալ կամ նահանգային ծրագրի տարբերակի պատճառով:

- DDS-ը և DHCS-ը պետք է համագործակցեն I/DD ունեցող անձանց, ընտանիքի անդամների և համայնքային գործընկերների հետ՝ մշակելու և ներդնելու Medicaid ծրագիր, որը կօգնի անհատներին ստանալ բոլոր անհրաժեշտ ծառայությունները իրենց ողջ կյանքի ընթացքում: Medicaid-ի այս ծրագիրը պետք է օգնի մարդկանց օգտվել ծառայություններից՝ առանց տարբեր Waivers ծրագրերի միջև ընտրություն կատարելու կամ մեկ ծրագրից մյուսը տեղափոխվելու անհրաժեշտության:
- Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է բարելավեն անհատներին և ընտանիքներին աջակցելու եղանակը՝ HCBS-ի արտոնյալ և ծրագրերի հասանելի տարբերակները հասկանալու և իրենց համար լավագույն ընտրությունը կատարելու հարցում: Տարածաշրջանային կենտրոնները պետք է լինեն տեղեկատվության միակ աղբյուրը՝ իմանալու համար, թե որտեղ գրանցվել և կապ հաստատել աջակցության կենտրոնների հետ:
- DDS-ը և DHCS-ը պետք է տարածաշրջանային կենտրոններին և ծառայությունների համակարգողներին տրամադրեն անհրաժեշտ ռեսուրսներ, ուսուցում և տեղեկատվություն՝ անհատներին և ընտանիքներին աջակցելու համար՝ Medicaid ծրագրերի ընտրության հնարավորությունները լիարժեք հասկանալու և տեղեկացված որոշումներ կայացնելու նպատակով: Սա ներառում է, որ ծառայությունների համակարգողները աշխատեն ավելի փոքր թվով անհատների և ընտանիքների հետ՝ ապահովելու ավելի արդյունավետ աջակցություն՝ ունենալով ավելի քիչ ծանրաբեռնվածություն:

6. **Օգտագործեք դրամաշնորհային ֆինանսավորումը փորձնական**

Նախագծերի համար: Կալիֆորնիայի Նահանգը, ներառյալ DHCS-ը և DDS-ը, պետք է ուսումնասիրեն և առաջնահերթություն տան դրամաշնորհային ֆինանսավորման կիրառմանը՝ նորարարական և փորձնական ծրագրերի իրականացման նպատակով: Սա հնարավորություն կտա Նահանգին փորձարկել նոր ծառայություններ կամ ծառայությունների մատուցման նոր ձևեր: Նահանգը պետք է մշակի մի ռեսուրս, որտեղ համայնքային գործընկերները, այդ թվում՝ տարբեր համայնքային կազմակերպությունները և ոչ առևտրային կազմակերպությունները, կարող են գտնել տեղեկատվություն դաշնային կամ այլ ֆինանսավորման հնարավորությունների կամ դրամաշնորհների վերաբերյալ, որոնց կարող են դիմել: Սա կարող է լինել կայք կամ կանոնավոր լրատու: Այս աշխատանքի շրջանակներում, DDS-ը պետք է համագործակցի հետազոտողների և համալսարանների, մասնավորապես՝ զարգացման

խանգարումներ ունեցող անձանց ոլորտում համալսարանական գերազանցության կենտրոնների հետ՝ նորարարական ծառայությունների մոդելներ և տարբերակներ ուսումնասիրելու համար:

Փոփոխություններ դաշնային ֆինանսավորման մեջ

MPDS գործընթացը մեկնարկել է 2024 թվականի մարտին: 2025 թվականի հունվարին գործում էր այլ դաշնային վարչակազմ: Այս վարչակազմն այլ առաջնահերթություններ ունի, քան նախորդը: Դժվար է ասել, թե արդյոք որևէ փոփոխություն կազդի Կալիֆորնիայի զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց համակարգերի վրա: Օրինակ, կարող են փոփոխություններ լինել Medicaid ծրագրի ֆինանսավորման մեջ: Կարող են նաև փոփոխություններ լինել Medicaid-ի ֆինանսավորման օգտագործման եղանակում: Medicaid-ի ֆինանսավորման մեջ կատարված ցանկացած փոփոխություն կամ կրճատում կպահանջի դժվար որոշումներ կայացնել առկա միջոցներն օգտագործելու վերաբերյալ: Կարևոր է, որ նահանգը պատրաստ լինի կայացնելու այս որոշումները՝ պաշտպանելու այն ծառայությունները, որոնցից կախված են I/DD ունեցող մարդիկ: Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են այն բաների վրա, որոնք Կալիֆորնիան կարող է անել ապագայում այս տեսակի քաղաքականության փոփոխությունները լուծելու համար:

1. **Պատրաստվեք Medicaid-ի կրճատումներին:** Եթե դաշնային կառավարությունը կրճատումներ կատարի Medicaid ծրագրի և ֆինանսավորման մեջ, DDS-ը պետք է հետևի հետևյալ սկզբունքներին և մոտեցումներին.
 - Պահպանել Լանտերմանի ակտի բոլոր իրավունքները: Պահպանել որակավորման չափանիշները այնտեղ, որտեղ դրանք կան: Բոլորը պետք է շարունակեն հասանելիություն ունենալ անհրաժեշտ աջակցությանը:
 - Պահպանել համայնքային ներառական ծառայությունների մատուցումը՝ հիմնվելով մարդու կարիքների վրա: Առաջնահերթություն տալ այն օգնությանը, որը մարդկանց թույլ է տալիս ապրել իրենց տանը, համայնքում և շարունակել աշխատել:
 - Պահպանել շահառուի կողմից ուղղորդվող և ինքնուրույն կառավարվող ծառայությունները:
 - Պահպանել ժամանակավոր խնամքի ծառայությունների հասանելիությունը, ներառյալ բարդ կարիքներ ունեցող մարդկանց համար թերապևտիկ խնամքը:

- Առաջնահերթություն տվեք HCBS-ի համապատասխանությանը բոլոր միջավայրերում՝ կյանքի որակը և ընտրության ազատությունը մեծացնելու համար, անկախ մարդկանց կյանքին ազդող դաշնային և նահանգային կլիմայական պայմաններից:
 - Ամրապնդել բնական հենարանները, ներառյալ համայնքային կազմակերպությունները, ընտանեկան ռեսուրսների կենտրոնները և «Ընկերների շրջանակ» համակարգը:
 - «Ընկերների շրջանակը» մոտեցում է, որը ներգրավում է ուսման դժվարություններ ունեցող հաշմանդամություն ունեցող երիտասարդներին:
 - Հեշտացնել մարդկանց համար ընդհանուր ծառայություններից օգտվելը:
 - Մարդիկ պետք է ունենան ընտրության իրավունք՝ իրենց անձնական տվյալները տրամադրելու հարցում՝ առանց պարտադրանքի:
 - Առաջնահերթություն տալ «Եկեք քվեարկենք», «Մարդիկ առաջին հերթին» նախաձեռնություններին և քաղաքացիական ներգրավվածության գործողություններին, որոնք ստեղծում և ընդլայնում են հարթակներ սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց և ընտանիքների ձայնը լսելի դարձնելու համար:
 - Ստեղծել և ամրապնդել խորհրդատվական կոմիտեներ, որոնք առաջնահերթություն կտան սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց և ընտանիքներին՝ համոզվելու համար, որ համակարգերը գործում են հնարավորինս լավ՝ կենսափորձ ունեցող մարդկանց փորձագիտական կարծիքի շնորհիվ: Ապահովել մասնակցության համար անհրաժեշտ աջակցություն:
2. **Պաշտպանեք Early Start ծրագիրը:** Եթե «Early Start» ծրագրի ֆինանսավորումը կրճատվի կամ վերացվի, Կալիֆոռնիան պետք է առաջնահերթություն տա երեխաներին և նրանց ընտանիքներին նահանգային ֆինանսավորմամբ այս ծրագրի միջոցով տրամադրվող ծառայությունների և աջակցության շարունակմանը: Կալիֆոռնիան պետք է սա անի, քանի որ նահանգը գիտակցում է ծնունդից մինչև 3 տարեկան երեխաներին և նրանց ընտանիքներին համապարփակ ծառայություններ և աջակցություն տրամադրելու արժեքն ու կարևորությունը՝ դաշնային ֆինանսավորմամբ «Վաղ սկիզբ» ծրագրի միջոցով:

Բացթողումների վերլուծություն

Երբ մարդիկ չեն կարողանում օգտվել իրենց անհրաժեշտ ծառայություններից, դա երբեմն անվանում են ծառայությունների «բացթողում»։ «Բացթողումների վերլուծությունը» օգնում է բացահայտել՝ որտեղ և ինչպես համակարգը չի գործում, որպեսզի հնարավոր լինի հեշտությամբ շտկել կամ փոփոխել այն։ Այն նաև գործիք է՝ հասկանալու՝ արդյոք ծառայությունները մատչելի են, բարձր որակի, և արդար կերպով տրամադրվում են՝ ըստ անհատական կարիքների։ Այս հարցերի ընկալումը օգնում է ապահովել, որ մարդիկ ստանան որակյալ, արդար և իրենց կարիքներին համապատասխան ծառայություններ։ Կարևոր է, որ բացերի վերլուծության արդյունքները օգտագործվեն՝ ծառայությունները ավելի լավ դարձնելու համար։

Գլխավոր պլանի կոմիտեն և աշխատանքային խմբերը աշխատել են իրենց հասանելիք տեղեկատվության վրա, սակայն համակարգի բացթողումների վերլուծություններ են անհրաժեշտ՝ նպաստելու համար այն ծառայությունների համակարգերի վերափոխմանը, որոնք ազդում են I/DD ունեցող մարդկանց կյանքի վրա։ Այս առաջարկությունները կենտրոնանում են տարբեր բացթողումների վերլուծությունների վրա, որոնք նախանգը պետք է կատարի՝ ծառայությունների բացթողումները հասկանալու և այդ բացթողումները շտկելու համար։ Ցանկացած բացթողումների վերլուծությունից հետո, CalHHS-ը և դրա բաժինները պետք է մշակեն առաջարկություններ՝ ցանկացած բացթողում լրացնելու համար։

1. I/DD ունեցող անձանց համար ծառայությունների բացերի վերլուծություն:

Նախանգը պետք է իրականացնի համապարփակ բացերի վերլուծություն՝ զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց կյանքի բոլոր փուլերում մատուցվող ծառայությունների համակարգերի արդյունավետությունը գնահատելու և բարելավելու նպատակով։ Բացերի վերլուծության շրջանակներում նախանգը պետք է վերանայի Լանտերմանի ակտը՝

- Թվարկեք բոլոր ծառայությունները, որոնք պետք է ստանան I/DD տառապող անձինք
- Պարզեք, որ ծառայության համար ով է ֆինանսավորում տրամադրում և որ նախանգային մարմինն է պատասխանատու տվյալ ծառայության կառավարման համար:
- Համոզվեք, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են իրականում ստանալ իրենց անհրաժեշտ բոլոր ծառայությունները և իրավունք ունեն
- Անկախ նրանից, թե բացերի վերլուծությունն ինչ արդյունքներ կտա, նախանգը չպետք է բոլոր ծառայությունները տեղափոխի I/DD ունեցող անձանց համար կառավարվող համակարգ

2. **I/DD ունեցող անձանց համար հոգեկան առողջության ծառայությունների բացերի վերլուծություն:** Նահանգը պետք է անցկացնի I/DD ունեցող անձանց համար հասանելի հոգեկան առողջության ծառայությունների բացերի վերլուծություն: Սա նշանակում է բացահայտել հետևյալ բացթողումները.

- Աջակցություններ
- Ծառայություններ
- Բնակելի տարածքների կազմակերպում

Այն պետք է ներառի հոգեկան առողջության բոլոր ծառայությունները, ներառյալ՝

- Դպրոցական հոգեկան առողջության ծառայություններ
- Համայնքային հոգեկան առողջության ծառայություններ
- Արտակարգ իրավիճակների և ճգնաժամային ծառայություններ
- Բնակարանային ծառայություններ

Բացերի վերլուծությունը պետք է ընդգրկի նաև հոգեկան առողջության ոլորտի մասնագետների թվաքանակի և կարողությունների գնահատումը՝ հատկապես այն մասնագետների, որոնք վերապատրաստված են I/DD ունեցող անձանց ծառայություններ մատուցելու համար:

3. **I/DD ունեցող երեխաների Early Start-ի վերաբերյալ բացերի վերլուծություն:** Նահանգը պետք է անցկացնի 3-5 տարեկան երեխաների համար ծառայությունների մատչելիության վերաբերյալ «բացթողումների» վերլուծություն: Սա պետք է ներառի նաև այն երեխաներին, ովքեր ստացել են «Early Start» ծառայություններ: Բացթողումների վերլուծությունը պետք է դիտարկի՝

- Ընթացիկ ծառայությունների առկայությունը: Դրանք ներառում են ծառայություններ, որոնք հասանելի են հետևյալի կողմից.
 - Տարածաշրջանային կենտրոններ
 - Դպրոցական շրջաններ
 - Այլ պետական կամ դաշնային ֆինանսավորմամբ նախադպրոցական ծրագրեր
 - Medi-Cal

- Կալիֆորնիայի մանկական ծառայություններ (CCS)
 - Ծառայությունների սպասման ցուցակներ
 - Նոր ծառայություններ, որոնք ընտանիքներն են ցանկանում
4. **Բացերի վերլուծություն՝ նախատեսված I/DD ունեցող երեխաների և երիտասարդների համար:** Նահանգը պետք է անցկացնի բացերի վերլուծություն այն մասին, թե ինչպես են զարգացման խնդիրներ ունեցող մարդիկ սպասարկվում Կալիֆորնիայի դպրոցական համակարգի կողմից: Այս ուսումնասիրությունը կապահովի՝
- Ցույց տվեք, թե որտեղ են դպրոցները լավ գործում
 - Ցույց տվեք, թե որտեղ դպրոցները չեն ապահովում լիովին ներառական, անձնակենտրոն ուսումնական փորձառություն I/DD ունեցող աշակերտների համար:
 - Նայեք I/DD ունեցող ուսանողների աջակցության և արդյունքների վերաբերյալ տվյալներին: Սա պետք է ներառի.
 - Ավարտական մակարդակներ
 - Ստացված դիպլոմի տեսակը
 - Աշխատանքի կամ հետբուհական կրթության անցման մակարդակը
- Այս ուսումնասիրությունը պետք է իրականացվի տարբեր ծագում ունեցող I/DD ունեցող անհատների և նրանց ընտանիքների մասնակցությամբ:
5. **Բացերի վերլուծություն՝ բարձրագույն կրթությունից հետո I/DD ունեցող երիտասարդների համար** Նահանգը պետք է իրականացնի բացերի վերլուծություն՝ հասկանալու, թե որքանով են հասանելի այն բարձրագույն կրթությունից հետո ծառայություններն ու աջակցությունները, որոնք մարդիկ իրականում ցանկանում են: Բացթողումների վերլուծությունը պետք է դիտարկի՝
- Ծառայությունները, որոնք ներկայումս հասանելի են
 - Այդ ծառայությունների սպասման ցուցակները
 - Նոր ծառայություններ, որոնք I/DD ունեցող մարդիկ ցանկանում են հասնել միջնակարգ կրթությունից հետո իրենց ուղին իրականացնելու համար:

Բացթողումների վերլուծությունից հետո CalHHS-ը և դրա բաժինները պետք է մշակեն առաջարկություններ՝ ցանկացած բացթողում լրացնելու համար:

6. **I/DD ունեցող տարեց մեծահասակների համար ծառայությունների բացերի վերլուծություն:** Նահանգը պետք է անցկացնի բացերի վերլուծություն՝ կապված տարեց մեծահասակների համար անհրաժեշտ և ընտրվող ծառայությունների մատչելիության հետ: Սա պետք է ներառի.
- Ավելի ճկուն սպասարկման տարբերակների առկայություն
 - Նոր ծառայությունների մոդելների անհրաժեշտությունը
 - Անհրաժեշտ կենսապահովման տարբերակներ, այդ թվում՝ Դաունի համախտանիշով կամ այլ I/DD ունեցող անձանց համար նախատեսված կենսապահովման պայմաններ, որոնք նաև ունեն դեմենցիա:

Տվյալներ

Ծառայություններին հասնելու ճանապարհին գոյություն ունեն արգելքներ, և համակարգում կան բացեր, որոնք դժվար է հասկանալ: Դրա պատճառներից մեկն այն է, որ հավաքագրված տվյալները ամբողջական կամ բարձր որակի չեն: Տվյալները կարող են օգտագործվել անհատների կողմից ծառայություններ ստանալու (կամ չստանալու) օրինաչափությունները հասկանալու համար: Համակարգում տեղի ունեցող գործընթացները հասկանալու և բարելավման անհրաժեշտ ուղղությունները պարզելու համար կարևոր է ունենալ բարձր որակի տվյալների հասանելիություն:

1. **Հավաքագրեք տվյալներ՝ հաշմանդամության ծառայությունների ոլորտում մասնագետներ ներգրավելու նպատակով:** Նահանգը պետք է ուսումնասիրություն անցկացնի՝ կոնկրետ առաջարկություններով, թե ինչ տեսակի ֆինանսական խթաններ կարող են տրամադրվել հաշմանդամության հետ կապված մասնագիտություն ունեցող անձանց: Սա կարող է ներառել՝
- Հարկային արտոնություններ
 - Վարկի պարտավորության չեղարկում
 - Աշխատանքային վիզաներ
 - Բնակարանային օգնություն

Նահանգը պետք է օգտագործի ուսումնասիրության արդյունքները գործողությունների ծրագիր մշակելու համար: Ծրագիրը պետք է ներառի հստակ ժամկետներ և նպատակներ՝ հաշմանդամության ոլորտում

մասնագիտական գործունեությունն սկսող անձանց համար ֆինանսական խթանների բարելավման ուղղությամբ:

2. **Հավաքագրեք տվյալներ՝ տարածաշրջանային կենտրոններում մասնագետների աշխատանքի ընդունման և պահպանման վերաբերյալ:** Նահանգը պետք է ուսումնասիրի համակարգի դերը բոլոր տարածաշրջանային կենտրոններում: Ուսումնասիրությունը պետք է ներառի տվյալներ

- Թափուր աշխատատեղերի, այսինքն՝ բաց հաստիքների
- Վարձատրություն (ներառյալ նպաստները)
- Պահպանման մակարդակները, այսինքն՝ որքան ժամանակ են ծառայության համակարգողները մնում իրենց հաստիքներում

Այս հետազոտությունը պետք է ներառի արդեն հավաքված տվյալները՝ տարածաշրջանային կենտրոններում աշխատավարձերի միջակայքերը համեմատելու համար: Ուսումնասիրությունը պետք է դիտարկի, թե ինչպես են աշխատավարձի միջակայքերը համապատասխանում ծառայությունների համակարգողների պահպանման և կատարողականի արդյունքներին: Այս ուսումնասիրության արդյունքները պետք է տրամադրվեն տարածաշրջանային կենտրոնների խորհուրդներին և հանրությանը: Արդյունքները պետք է օգտագործվեն տարածաշրջանային կենտրոնների համար առաջարկություններ և պահանջներ մշակելու համար՝ ծառայությունների համակարգողի ավելի լավ հավաքագրման, փոխհատուցման և պահպանմանը նպաստելու համար:

3. **Հավաքագրեք տվյալներ ծառայությունների համակարգողի աշխատանքային ծանրաբեռնվածության վերաբերյալ:** Նահանգը պետք է անկախ ուսումնասիրություն անցկացնի տարածաշրջանային կենտրոնների աշխատանքային ծանրաբեռնվածության և անձնակազմի մակարդակի վերաբերյալ: Ուսումնասիրությունը պետք է ներառի գործի ծանրաբեռնվածության մասնագիտացված տեսակների համեմատական ցուցանիշները: Այս ուսումնասիրությունը պետք է օգտագործվի հետևյալի պահանջները թարմացնելու և արդիականացնելու համար:

- Գործերի ծավալը
- Գործերի ծանրաբեռնվածության տեսակները
- Տարածաշրջանային կենտրոններում պետք է ուսումնասիրվեն հաստիքների հարաբերակցությունները՝ ծառայությունների համակարգողների և շահառուների պաշտպանների համար:

Ուսումնասիրության արդյունքները պետք է օգտագործվեն՝ արդիականացնելու համար.

- Ծառայությունների համակարգողի գործի ծանրաբեռնվածությունը հաշվարկելու բանաձևի վերաբերյալ
- Տարածաշրջանային կենտրոնների ֆինանսավորման բանաձևեր՝ նոր աշխատանքային ծավալներն ու անձնակազմի թվաքանակը ապահովելու համար
- Գործերի ծանրաբեռնվածության պահանջները չբավարարելու հետևանքները

4. **Հավաքագրեք տվյալներ անօթևանության վերաբերյալ:** DDS-ը պետք է բարելավի տվյալների հավաքագրումը՝ հետևելու համար.

- Անօթևանության կանխարգելում
- Անօթևանության վտանգ առաջացնող իրադարձություններ
- Անօթևանություն
- Բնակարանային արդյունքներ
- Բնակարանային սպառնալիքներ
- Ո՞վ է ստանում բնակարանային ռեսուրսներ
- Ո՞ւմ է պետք բնակարանային ծառայությունները
- Անօթևանության հետ կապված՝ I/DD ունեցող անձանց այլ կարիքներ:

DDS-ը պետք է օգտագործի այս տվյալները հետևյալի համար՝

- Համոզվեք, որ քաղաքականությունը արդար է
- Բարելավեք բնակարանային ծրագրերի հասանելիությունը
- Նպատակային ծառայություններ

5. **Օգտագործեք տվյալներ՝ չբավարարված կարիքները ավելի լավ**

հասկանալու համար: Տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից սպասարկվող անհատների թվի և ծառայությունների համար իրավասու անհատների թվի միջև եղած տարբերությունը չափելու համար DDS-ը պետք է ուսումնասիրություն անցկացնի: Ուսումնասիրությունը պետք է հավաքի տվյալներ՝ ինչպես ամբողջ նահանգի մակարդակով, այնպես էլ ըստ տարածաշրջանային կենտրոնների սպասարկված տարածքների: Հիմնային տվյալների ժամանակային

վերլուծությունը կծառայի գնահատելու համար, թե որքանով են տարածաշրջանային կենտրոնները արդյունավետ գործում՝ չբավարարված կարիքները նվազեցնելու ուղղությամբ: Ներկայումս տվյալներ չկան, որոնք ցույց կտան՝ այս թիվը որքան տոկոս է կազմում բոլոր իրավասու անձանց ընդհանուր թվից: Առանց իրավասու անձանց ընդհանուր թվի ճշգրիտ գնահատման, նահանգը չի կարող իմանալ չբավարարված կարիքների բացը կամ արդյունավետ ռազմավարություն մշակել, թե ինչպես փակել այդ բացը:

6. Ընդլայնեք տվյալների հասանելիությունը: DDS-ը պետք է մեծացնի անհատների, հանրության և հետազոտողների բարձրորակ տվյալների հասանելիությունը: Սա նշանակում է, որ DDS-ը պետք է.

- Ստեղծի աշխատանքային խումբ՝ համայնքի ներկայացուցիչների, հետազոտողների և տվյալների հետ փորձ ունեցող մասնագետների մասնակցությամբ: Աշխատանքային խումբը պետք է քննարկի՝ ինչպես պետք է հավաքվեն և օգտագործվեն տվյալները՝ հաշվետվողականության, վերահսկողության և հետազոտությունների աջակցման նպատակով:
- Կազմեք գործողությունների ծրագիր, որը նկարագրում է հետևյալ քայլերը.
 - Ինչպես պետք է հավաքագրվեն, համադրվեն և օգտագործվեն տարբեր տեսակի տվյալներ ծառայություն մատուցողներից, տարածաշրջանային կենտրոններից, առողջապահության, կրթության և այլ համակարգերից:
 - Ինչպես պետք է անհատները, հանրությունը և հետազոտողները հասանելիություն ունենան տվյալներին:
 - Պետք է հստակեցվի՝ ինչպես են տվյալները պաշտպանվելու և ինչպես կարող են տարբեր տեսակի կազմակերպություններ օգտվել դրանցից՝ ըստ անհրաժեշտության և իրավասության:
 - Ինչպես է պաշտպանվելու գաղտնիությունը: Սա նշանակում է, որ պետք է ապահովվեն մեխանիզմներ, որոնք թույլ են տալիս հարգել անհատների ցանկությունը՝ իրենց տվյալների գաղտնիությունը պահպանելու համար:
- Մշակեք ուղեցույց, որը նկարագրում է, թե ինչպես են տվյալները հավաքվելու և հասանելի դառնալու անհատների, ընտանիքների, հանրության և հետազոտությունների համար:
- Հավաքագրեք, կառավարեք և պահեք տվյալները անվտանգ՝ հետազոտությունների և վերլուծության համար:

Առաջարկություն, որը պահանջում է լրացուցիչ քննարկում

Գլխավոր պլանում կա մոտ 170 առաջարկություն: Հանձնաժողովը և համանախագահները երկար ժամանակ են ծախսել՝ առաջարկությունների շուրջ քննարկումներ անցկացնելու համար: Նրանք քրտնաջան աշխատեցին՝ բոլոր առաջարկությունների վերաբերյալ տարբեր կարծիքները հասկանալու համար: Նրանք կարողացան համաձայնության գալ բոլոր առաջարկությունների վերաբերյալ, բացառությամբ մեկի: «Կոնսենսուս» նշանակում է, որ բավարար քանակությամբ մարդիկ համաձայն են աջակցել ինչ-որ բանի, որպեսզի այն կարողանա առաջ շարժվել: Կոմիտեի կողմից կոնսենսուսի սահմանումն այն էր, որ առաջարկությունը աջակցվում էր անդամների երկու երրորդի կողմից: Հանձնաժողովը չհասավ համաձայնության այն առաջարկի շուրջ, որը վերաբերում է տարածաշրջանային կենտրոնի շահառուներին հնարավորություն տալուն՝ ընտրելու ծառայությունների համակարգումը կենտրոնից դուրս:

Այս առաջարկության շուրջ շատ քննարկումներ եղան: Առաջարկության վերջնական տարբերակի վերաբերյալ առկա էին տարբեր կարծիքներ: Այս առաջարկության երկու վերջնական տարբերակ կար: Յուրաքանչյուր տարբերակ ստացել է մոտավոր հավասար թվով ձայներ, սակայն համաձայնություն չի ձեռք բերվել: Առաջարկության երկու տարբերակներն են.

- DDS-ը պետք է նայի, թե ինչպես են որոշ կենտրոններ հաջողությամբ կազմակերպում ծառայությունները՝ դրսից ներգրավված համակարգողների միջոցով: DDS-ը պետք է նաև դիտարկի այլ նահանգների մոդելները, որոնք թույլ են տալիս ծառայությունների համակարգման ընտրություն կատարել: Ուսումնասիրությունը պետք է ներառի այս հարցի վերաբերյալ շատ տարբեր տեսանկյուններից ստացված կարծիքներ: Այս տեղեկատվության հիման վրա, DDS-ը պետք է կազմի ուսումնասիրության արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվություն: Հաշվետվությունը պետք է բացատրի տարածաշրջանային կենտրոնից դուրս մատուցվող ծառայությունների համակարգման դրական և բացասական կողմերը: Այս ուսումնասիրության արդյունքները պետք է տրամադրվեն DDS գլխավոր պլանի կոմիտեին: Այնուհետև Կոմիտեն կարող է առաջարկություններ անել DDS-ին՝ փորձնական ծրագիր ստեղծելու համար: Այս փորձնական ծրագիրը կարող է տարածաշրջանային կենտրոնի կողմից սպասարկվող մարդկանց համար ստեղծել տարածաշրջանային կենտրոնից դուրս ծառայությունների համակարգող ընտրելու հնարավորություն: Լանթերմանի ակտն արդեն թույլ է տալիս, որ որոշ անձինք՝ տարածաշրջանային կենտրոնից դուրս, ծառայեն որպես ծառայությունների համակարգող՝ տարածաշրջանային կենտրոնի հաստատմամբ:

- DDS-ը պետք է նայի, թե ինչպես են որոշ կենտրոններ հաջողությամբ կազմակերպում ծառայությունները՝ դրսից ներգրավված համակարգողների միջոցով: Այս տեղեկատվության հիման վրա DDS-ը պետք է մշակի փորձնական ծրագիր՝ տարածաշրջանային կենտրոնի կողմից սպասարկվող մարդկանց համար տարածաշրջանային կենտրոնից դուրս ծառայությունների համակարգող ընտրելու հնարավորությունն ստեղծելու համար: Լանթերմանի ակտն արդեն թույլ է տալիս, որ որոշ անձինք՝ տարածաշրջանային կենտրոնից դուրս, ծառայեն որպես ծառայությունների համակարգող՝ տարածաշրջանային կենտրոնի հաստատմամբ: Ներկայիս մատակարարների ծառայությունների համակարգման վերանայման և այս փորձնական ծրագրի արդյունքների հիման վրա, DDS-ը պետք է որոշի հաջորդ քայլերը:

Այս նախագծերի առաջարկությունները պետք է հաշվի առնվեն MPDS-ի իրականացման ընթացիկ աշխատանքներում, բայց դրանք չեն ներառվում որպես վերջնական առաջարկություն:

Ի՞նչ է սպասվում «Չարգացման ծառայությունների մայր ծրագրի» հաջորդ փուլում:

MPDS-ը համայնքի կողմից ձևավորված տեսլական է՝ ուղղված Կալիֆորնիայում I/DD ունեցող անձանց ու նրանց ընտանիքների աջակցման համակարգի բարելավմանը՝ ապագայի տեսանկյունից: «Կալիֆորնիան բոլորի համար» սկզբունքի շրջանակում՝ MPDS-ը՝

- Ներառական է
- Առաջադեմ է
- Արտացոլում է մեր նահանգի բազմազանությունը
- Արտացոլում է մեր համայնքների մշակույթները
- Հիշեցնում է մեզ մեր արժեքների մասին, ներառյալ՝
 - Ծառայություն և աջակցություն
 - Հասկացողություն
 - Կարեկցանք

MPDS-ը միավորում է համայնքի բազմաթիվ անդամների պատմությունները՝ ձևավորելու համատեղ առաջարկություններ՝ այն ծրագրերն ու ռեսուրսները բարելավելու համար, որոնք անհրաժեշտ են նրանց՝ զարգանալու և իրենց նպատակներին հասնելու համար:

MPDS-ը կօգնի տեղեկացնել առաջընթացի մասին հետևյալի ուղղությամբ՝

- Ավելի լավ ծառայություններ և աջակցություն
- Համակարգերի միջև բարելավված համակարգում
- Կյանքի ցանկալի արդյունքների հասնելը

Այս բարելավումները պահանջում են մեր ողջ համայնքի շարունակական գործընկերությունն ու համագործակցությունը: Գլխավոր պլանը կօգտագործվի

առկա, նոր և ապագա աշխատանքների վերաբերյալ տեղեկատվություն տրամադրելու համար: Գլխավոր պլանը ներկայացնում է համայնքի ցանկալի նպատակները, ինչպես նաև առաջարկություններ՝ դրանց իրականացման ուղիների վերաբերյալ՝ տարբեր թեմաների շրջանակում: Ահա աշխատանքային խմբերի մի քանի օրինակներ, որոնց MPDS-ը կտեղեկացնի.

- Կենսական փորձի խորհրդատվական խումբ (LEAG): Այս աշխատանքային խումբը ընդլայնված և վերանվանված սպառողների խորհրդատվական կոմիտե է: LEAG-ը կօգնի հետևյալ հարցերում.
 - Պարզ լեզվի կյուլթերի մշակում:
 - Զաղաքականության մեկնաբանություն
 - Նպաստել կյանքի արդյունքների բարելավման համակարգի (LOIS) նախագծին:
 - LOIS նախագիծը IT նախագիծ է: Այդ փոփոխությունը կնպաստի տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից ծառայությունների մատուցման գործերի կառավարման և ֆինանսական համակարգերի արդիականացմանը: LOIS-ը հնարավորություն կտա սպասարկվող անձանց և նրանց ընտանիքներին մուտք ունենալ իրենց տվյալներին և կապ հաստատել տարածաշրջանային կենտրոնների հետ:¹⁶
 - Կենտրոնացնել I/DD ունեցող անձանց փորձառությունը՝ որպես ջաղաքականությունների, ծրագրերի և ծառայությունների ձևավորման հիմք:
- Որակի խթանման ծրագրի աշխատանքային խումբ: Այս աշխատանքային խումբը մշակում և տրամադրում է խթաններ՝ անհատական արդյունքների հասնելու նպատակով:
- Տարածաշրջանային կենտրոնների արդյունավետության չափորոշիչների աշխատանքային խումբ: Այս աշխատանքային խումբը մշակում և խթաններ է տրամադրում տարածաշրջանային կենտրոններին, որոնք բարելավումներ են կատարում համայնքի համար կարևոր հարցերի վերաբերյալ:
- Որակի ապահովման խորհրդատվական խումբ: Այս աշխատանքային խումբը կաջակցի I/DD ունեցող անձանց և ծառայություններ ստացող ընտանիքներին՝ գիտելիքներն ու փորձը բարելավելու աշխատանքներին:

¹⁶ [LOIS-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք \(https://www.dds.ca.gov/newsletter/a-look-ahead-at-2025/\):](https://www.dds.ca.gov/newsletter/a-look-ahead-at-2025/)

- Մի քանի խորհրդատվական խմբեր համագործակցում էին DDS-ի ծառայությունների, հասանելիության և արդարության ստարաբաժանման հետ:

DDS-ը նաև տարին երկու անգամ կհավաքի MPDS կոմիտեն: Այս հանդիպումների ընթացքում կքննարկվեն MPDS առաջարկությունների հետ կապված աշխատանքների վերաբերյալ թարմացումները: DDS-ը, հիմնվելով այս հանդիպումներում ներկայացված տեղեկատվության վրա, տարեկան հաշվետվություն կներկայացնի Օրենսդրական մարմին: Այս գեկույցը կներկայացվի յուրաքանչյուր տարվա մարտ ամսին՝ սկսած 2026 թվականից և կավարտվի 2036 թվականին:

Վարչակազմը բարձր է գնահատում համայնքի ներդրումը MPDS ծրագրում: Վարչակազմը խրախուսում է շարունակական մասնակցությունը այս և այլ նախաձեռնություններին, որոնք նպաստում են I/DD ունեցող անձանց և նրանց ընտանիքների կյանքի բարելավմանը: DDS-ը շարունակելու է ներգրավվել համայնքի բազմազան ներկայացուցիչների հետ՝ նպատակային քննարկումներում նրանց կարծիքը ներառելու համար: Այս շարունակական ներգրավման հնարավորություններին մասնակցելու և հավելյալ տեղեկություն ստանալու համար այցելեք DDS-ի միջոցառումների պաշտոնական կայքը՝ (<https://www.dds.ca.gov/dds-events/>):

Հավելվածներ

Հավելված A. Չարգացման ծառայությունների կոմիտեի անդամների գլխավոր պլան

Չարգացման ծառայությունների գլխավոր պլանի կոմիտեն բաղկացած էր CalHHS քարտուղարի կողմից նշանակված բազմազան անհատներից: Հանձնաժողովի անդամները տարբեր ծագում և փորձառություն ունեին՝ Գլխավոր պլանի կառուցմանը նպաստելու համար:

Կոմիտեի անդամներ	
Amy Westling	Kecia Weller
Areva Martin	Kelly Kulzer-Reyes
Barry Jardini	Larry Yin
Beth Burt	Lisa Cooley
Brett Eisenberg	Marie Poulsen
Brian Zotti	Mark Klaus
Cheryl Brown	Mark Melanson
Claudia Center	Marty Omoto
Dora Contreras	Norma Ramos
Edith Arias	Oscar Mercado
Elena Tiffany	Sara Speck
Elizabeth Hassler	Sascha Bittner
Eric Ramirez	Season Goodpasture
Fernando Gomez	Shella Comin-DuMong

Կոմիտեի անդամներ	
Gloria Wong	Sylvia Yeh
Joe Perales	Tiffany Whiten
Joyce McNair	Victor Lira
Judy Mark	Will Leiner
Kavita Sreedhar	Yvette Baptiste

Աշխատանքային խմբի անդամների կենսագրությունների համար այցելեք՝
<https://www.chhs.ca.gov/wp-content/uploads/2024/07/1-Master-Plan-Committee-Member-Bios-7-16.pdf> կայքը:

Հավելված B. Չարգացման ծառայությունների գլխավոր պլան, աշխատանքային խմբի անդամների ցանկ

Աշխատանքային խմբի անդամներ	
Aderonke Adejuyigbe	Jesse Rocha
Alessandra Aldai	Jesse Weller
Alex Mountford	Jonathan Padilla
Alison Morantz	Joyce Cabrera
Ana Seda	Kaitlynn Truong
Angel Montoya	Kathleen Barajas
Angelina Ordonez	Katie Hynes
Araceli Garcia	Kendra Wagner
Carolina Navarro Garcia	Kiara Hedglin
Cheryl Ann Whittle	Lauren Loza
Chloe Carrier	Lety Garcia
Chloe Medina	Lisa Macafee
Christine Couch	Mariana Molina Nava
Christopher Chu	Mirela Bere
Cindy Cox	Mitra Ordibehesht
Derek Hearhtower	Renu Moon
Dominique Mellion	Shannon Cogan
Dustlyne Beavers	Suad Bisogno

Աշխատանքային խմբի անդամներ	
Erendida Gonzalez	Susan Stroebel
Gaby Abdel-Salam	Suzy Requarth
Glenis Ulloa	Teresa Anderson
Harold Ashe	Tiffany Swan
Hyun S. Park	Tina Ewing-Wilson
Isabel Torres	Tracey Mensch
Jamie Johnson	Viri Salgado
Jay Kolvoord	

Կոմիտեի անդամների մեծ մասը նաև աշխատանքային խմբերի անդամներ էին:

Հավելված C. Հետաքրքրված կողմերի և համայնքի ներգրավվածություն

Այս գործընթացի ամբողջ ընթացքում առաջնահերթություն է տրվել համայնքի ձայնը լսելուն: Մենք դա իրականացրեցինք հանրային կարծիքներ և արձագանքներ հավաքելու միջոցով՝ իրականացնելով տեղեկացման միջոցառումներ: Ութ ամսվա ընթացքում մենք անցկացրել ենք 47 համայնքային հանդիպում՝ մոտավորապես շաբաթական մեկ անգամ, որպեսզի ապահովենք տարբեր փորձառությունների ընդգրկումը MPDS-ում: Այս հանդիպումները միավորել են տարբեր ծագում ունեցող մարդկանց, այդ թվում՝

- Չներկայացված կամ անտեսված համայնքների անդամներ
- Ծառայություն մատուցողներ
- Զաղաքականության փորձագետներ
- Սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք և նրանց ընտանիքները

Այսքան բազմազան տեսակետներ լսելով՝ մենք ձևավորում ենք MPDS-ն՝ մեծ ուշադրություն դարձնելով արդարությանը և ներառականությանը: Գլխավոր պլանի նպատակն է կառուցել զարգացման ծառայությունների համակարգ, որը կլինի արդար, հետևողական և հասանելի բոլոր կալիֆորնիացիների համար, ովքեր ունեն I/DD: Մեր հանձնառությունը՝ ներգրավելու համայնքը, ապահովել է, որ համակարգից ամենաշատը ազդվող անձանց փորձառությունները լսվեն, գնահատվեն և ներառվեն գործընթացի յուրաքանչյուր փուլում:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար և այս քննարկումներին ծանոթանալու նպատակով այցելեք՝ համար այցելեք՝

<https://www.chhs.ca.gov/home/master-plan-for-developmental-services/#> :

Հյուրընկալող կողմ	Համայնք	Ամսաթիվ
Զարգացման ծառայությունների վարչություն Իսպանախոս/լատինամերիկյան ուշադրության կենտրոն խմբակ	Իսպանախոս/լատինամերիկյան ծագմամբ անձանց իրավունքների պաշտպանները պարբերաբար հանդիպում են DDS-ի հետ՝ իրենց կարծիքը հայտնելու համար	06/07/2024

Հյուրընկալող կողմ	Համայնք	Ամսաթիվ
Կալիֆորնիայի անկախ կյանքի կենտրոնների հիմնադրամ	Կալիֆորնիայի անկախ կյանքի կենտրոնների տնօրեններ և ավագ ղեկավարներ	06/13/2024
Տարածքային կենտրոնի գործակալությունների ասոցիացիա	Տարածքային կենտրոնի գործադիր տնօրեններ	06/20/2024
Չարգացման ծառայությունների վարչության աֆրոամերիկյան ուշադրության կենտրոն խմբակ:	Աֆրոամերիկացի պաշտպաններ, որոնք պարբերաբար հանդիպում են DDS-ի հետ՝ իրենց կարծիքը հայտնելու համար	06/28/2024
Միավորված Համայնքային Համագործակցություն	Իսպանախոս/լատինոամերիկյան ծագում ունեցող իսպանախոս ընտանիքներ և սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք	07/11/2024
Ծառայությունների հասանելիության և հավասարության ամսական հանդիպում	DDS-ի ներկայացուցիչներ՝ Ծառայությունների Հասանելիության և Արդարության դրամաշնորհի ստացողներ	07/12/2024
Family Resource Centers Network of California	Կալիֆորնիայի Family Resource Centers-ի տնօրեններ և ավագ ղեկավարներ	07/17/2024
Նյարդաբանական զարգացման խանգարումների ամառային ինստիտուտ	Ընտանիքներ, սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք և մասնագետներ, որոնք մասնակցում են MIND ինստիտուտի համաժողովին	07/19/2024
Westside Resource and Empowerment կենտրոնի ծնողների աջակցության խումբ	Եթովպացի ծնողներ, ընտանիքի անդամներ և զարգացման խնդիրներ ունեցող անձինք	08/16/2024
Հաղորդակցության հասանելիության կապ — Disabilities Voices United	AAC օգտատերերը և նրանց ընտանիքները	08/20/2024

Հյուրընկալող կողմ	Համայնք	Ամսաթիվ
կազմակերպության նախաձեռնություն		
El Arc de California	El Arc լատինոամերիկյան համայնքի ներկայացուցիչ կոմիտեի անդամներ	09/03/2024
Տարեցների հարցերով նահանգի դաշինքի թիմ	Նահանգային և տեղական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, որոնք սպասարկում են տարեցներին և հաշմանդամություն ունեցող անձանց	09/04/2024
Golden Gate տարածաշրջանային կենտրոնի փաստաթղթեր	San Francisco Bay Area ծառայություններ մատուցողների և սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:	09/10/2024
Թող ձեր գաղափարները հայտնի լինեն	Կալիֆորնիայի հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների պաշտպանությամբ զբաղվող կազմակերպությունը վեբինար անցկացրեց ընտանիքների, սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց և ակտիվիստների համար	09/12/2024
PRAGNYA Coffee, Chai, and I	Հարավասիական համայնքներից և San Jose տարածքից ընտանիքներ և սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք	09/21/2024
“Voices for Change” միջոցառում	Ընտանիքներ և անհատներ չինական, ճապոնական և վիետնամական համայնքներից	09/21/2024
Չարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց նահանգային խորհուրդ (SCDD)	SCDD-ի անդամակցություն	09/24/2024

Հյուրընկալող կողմ	Համայնք	Ամսաթիվ
Կորեական համայնքի համագործակցություն	Կորեական համայնքում հաշմանդամություն ունեցող ընտանիքներ և անհատներ	09/27/2024
Կալիֆորնիայի առողջապահական հաստատությունների ասոցիացիա (CAHF)	Մենք ոչ առևտրային կազմակերպություն ենք, որը ներկայացնում է այն հաստատությունները, որոնք խնամք են ապահովում տարեցների, հաշմանդամություն ունեցող և հատուկ կարիքներ ունեցող անձանց համար՝ ներառյալ I/DD ունեցող մարդիկ:	10/02/2024
Cafecito	Իսպանախոս/լատինոամերիկյան ծագում ունեցող իսպանախոս ընտանիքներ և սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք	10/03/2024
Sac6 տարածքային լսողական խումբ	Central Valley-ի վեց վարչաշրջաններից սեփական շահերի պաշտպանների հավաք	10/04/2024
Ծանր աուտիզմի ազգային խորհուրդ (NCSA)	Մասնագետներն ու շահերի պաշտպանները ձգտում են ապահովել ճանաչում, քաղաքականություն և լուծումներ՝ աուտիզմով և հարակից խանգարումներով անձանց, նրանց ընտանիքների ու խնամող անձանց համար:	10/07/2024
Ցեղային համայնքների մտավոր և զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց աջակցությանը նվիրված սիմպոզիում	Ցեղային համայնքների անդամներ, որոնք ապրում են I/DD ունեցող անձանց համայնքում, ինչպես նաև ցեղային կազմակերպություններ, որոնք մատուցում են ծառայություններ I/DD ունեցող անձանց համար	10/10/2024

Հյուրընկալող կողմ	Համայնք	Ամսաթիվ
Valley Mountain տարածաշրջանային կենտրոն SDP LVAC	Ինքնորոշման ծրագրի շրջանակներում տարածաշրջանային կենտրոնի տեղական կամավորական խորհրդատվական կոմիտե (SDP LVAC)	10/17/2024
North Los Angeles շրջանի տարածաշրջանային կենտրոն SDP LVAC	Ինքնորոշման ծրագրի շրջանակներում տարածաշրջանային կենտրոնի տեղական կամավորական խորհրդատվական կոմիտե (SDP LVAC)	10/17/2024
South San Francisco ընտանիքների ներգրավվածության ֆորում	I/DD ունեցող մարդկանց ծնողներ South San Francisco-ից և շրջակա տարածքներից	10/24/2024
El Arc de California կոալիցիայի առաջնորդների խորհուրդ	Սեփական իրավունքի պաշտպաններ, ընտանիքի անդամներ, ծառայություններ մատուցող մասնագետներ և համայնքի ներկայացուցիչներ, ովքեր կենտրոնացած են I/DD ունեցող անձանց քաղաքացիական իրավունքների պաշտպանման վրա Լատինո համայնքում:	10/29/2024
Sac6 տարածքային լտղական խումբ	Central Valley-ի վեց վարչաշրջաններից սեփական շահերի պաշտպանների հավաք	11/01/2024
Ծառայությունների համակարգողների ֆոկուս խումբ	Ֆոկուս խումբ SEIU անդամների սպասարկման համակարգողների համար տասը տարածաշրջանային կենտրոններից	11/01/2024
California Foundation for Independent Living Centers CA Community Living Network	Նահանգի տարբեր շրջաններից մասնագետներ, որոնք անկախ ապրելու ծառայություններ էին տրամադրել Կալիֆորնիայի Supported Living Arrangement (CSLA)	11/04/2024

Հյուրընկալող կողմ	Համայնք	Ամսաթիվ
	սկզբնական փորձնական ծրագրի շրջանակում:	
Կորեական համայնքի լսումների նիստ	Կորեական ընտանիքների և DD ծառայություններ ստացող անհատների ֆորում	11/07/2024
CFILC եռամսյակային ժողով	Կալիֆորնիայի Independent Living կենտրոնների ղեկավարության համար գլխավոր պլանի վերաբերյալ թարմացված տեղեկատվություն	11/07/2024
San Francisco Bay Area-ի աուտիզմի միություն	Bay Area-ում գործող ոչ առևտրային կազմակերպություն, որը միավորում է աուտիզմ ունեցող անձանց ծնողներին, ընտանիքի անդամներին և ոլորտի մասնագետներին:	11/12/2024
East Bay-ի զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց խորհուրդների ժողով	Alameda և Contra Costa շրջանների զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց խորհուրդների հետ հանդիպում	11/13/2024
North Bay-ի տարածաշրջանային կենտրոնի խորհրդի նիստ	North Bay-ի զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց ծառայությունների խորհրդի տնօրեններ	11/18/2024
Westside-ի ընտանեկան ռեսուրսների և լիազորությունների կենտրոն	Աֆրոամերիկացի/սևամորթ ընտանիքների աջակցության խումբ՝ մտավոր և զարգացման խնդիրներ ունեցող մարդկանց ապահովելու համար	11/21/2024
Լանտերմանի կոալիցիա	Հետաքրքրված կողմեր, որոնք աշխատում են Լանտերմանի ակտը մտավոր և զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց համար պահպանելու ուղղությամբ:	11/22/2024
Congreso Familiar	Ծառայություններ մատուցողներ, որոնք աշխատում են իսպանախոս ընտանիքների հետ, որոնց	12/02/2024

Հյուրընկալող կողմ	Համայնք	Ամսաթիվ
	Երեխաները կամ ընտանիքի անդամները ունեն հաշմանդամություն:	
Տարածաշրջանային կենտրոնների գործակալությունների ասոցիացիա — 2024 թվականի Զաղաքականության գործընկերներ ծրագրի շրջանավարտներ:	Ծրագիր, որը սովորեցնում է առաջնորդության հմտություններ՝ զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց և նրանց ընտանիքներին՝ ներգրավվելու որպես համայնքային առաջնորդներ ու փոփոխության նախաձեռնողներ:	12/05/2024
Կալիֆորնիայի համալսարան, Irvine Առևտրի և Նյարդաբանական խանգարումների կենտրոն	UC Irvine-ի առևտրի կենտրոնի լատինոամերիկացիների աջակցության խումբ	12/12/2024
Սեփական իրավունքները պաշտպանող անձի լսումների հավաք - Inland տարածաշրջանային կենտրոն	Ինլանդ տարածաշրջանային կենտրոնի սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց հավաք՝ իրենց փորձը քննարկելու և կիսվելու համար:	01/21/2025
Hlub Hmong կենտրոն	Հասարակական շահերի պաշտպանությամբ զբաղվող Hmong կազմակերպություն, որը կենտրոնանում է հանրային հաստատություններում քաղաքականության և համակարգերի փոփոխության վրա՝ սոցիալական արդարության անհավասարությունները հաղթահարելու նպատակով	01/23/2025
Ծանր առևտրի ազգային խորհուրդ (NCSA)	Առևտրի ընտանիքների և անհատների առջև ծառացած եզակի մարտահրավերների լուծմանը կենտրոնացած սեփական	01/28/2025

Հյուրընկալող կողմ	Համայնք	Ամսաթիվ
	իրավունքները պաշտպանող կազմակերպություն:	
Կալիֆորնիայի համալսարան, Irvine Առևտրի և առողջության և Նյարդաբանական խանգարումների կենտրոն Գունավոր կանանց հզորացման աջակցության նախաձեռնություն	Սևամորթ, աֆրոամերիկացի և խառը ռասայական ծագում ունեցող ծնողների և խնամակալների աջակցության խումբ՝ Նյարդաբանական խանգարում ունեցող երեխաներ ունեցող ընտանիքների համար:	01/28/2025
Early Intervention հարցերով միջգերատեսչական համակարգող խորհուրդ	Անդամները նշանակվում են Նահանգապետի կողմից: Խորհուրդը կազմված է հաշմանդամություն ունեցող երեխաների ծնողներից, վաղ միջամտության ծառայություններ մատուցող մասնագետներից, առողջապահության ոլորտի ներկայացուցիչներից, պետական մարմինների ներկայացուցիչներից և վաղ միջամտությամբ հետաքրքրված այլ անձանցից:	02/07/2025
Կալիֆորնիայի համալսարանի San Francisco (UCSF) վիրտուալ կոնֆերանս Չարգացման խանգարումներ Առողջապահության մասնագետների համար թարմացում	Կալիֆորնիայում զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց աջակցող առողջապահական մասնագետներ:	03/06/2025

Հանրային մեկնաբանություն

Մենք ստեղծել ենք հանրային մեկնաբանությունների հասանելի գործընթաց՝ MPDS-ի մշակման ողջ ընթացքում համայնքի ներգրավվածությունը աջակցելու համար: Հանձնաժողովի 12 լիարժեք նիստերից յուրաքանչյուրում նախատեսված էին հանրային մեկնաբանությունների ժամեր սկզբում և վերջում: Սա հնարավորություն տվեց իմաստալից մասնակցության: Հինգ աշխատանքային խմբերից յուրաքանչյուրը նաև ամսական հանդիպումներ էր անցկացնում՝ յուրաքանչյուր հանդիպման ժամանակ հանրային մեկնաբանությունների ժամանակահատվածով՝ թափանցիկությունն ու համայնքի ներգրավվածությունն ապահովելու համար: Հանրային մեկնաբանությունների արձանագրությունը հասանելի է այստեղ՝ <https://www.chhs.ca.gov/home/mpds-committee-workgroup/#>:

Բացի այդ, անհատները կարող են առաջարկություններ կամ դիտարկումներ ուղարկել Էլեկտրոնային փոստով՝ DSMasterPlan@chhs.ca.gov հասցեով: Այս մոտեցումը ապահովեց, որ բոլորի կարծիքները լսվեն և հաշվի առնվեն MPDS-ի ձևավորման գործընթացում:

Հավելված D. Սեփական իրավունքների պաշտպաններին աջակցելու գործընթաց

Աջակցության միջնորդի դերը

Աջակցող համակարգողի դերը ստեղծվել է, որպեսզի օգնի I/DD ունեցող անձանց լիարժեք մասնակցել գլխավոր պլանի մշակման գործընթացին: Այս մոտեցումը արդյունավետորեն աջակցեց սեփական իրավունքի պաշտպաններին՝ վստահորեն կիսվելու իրենց գիտելիքներով, փորձով և գաղափարներով: Համակարգողներ՝

- Պարզեցված բարդ տեղեկատվություն
- Հանդիպում պատրաստված սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց համար
- Սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք ավելի մեծ մասնակցություն ունեն որոշումների կայացման գործընթացում

Ո՞վքեր էին աջակցության համակարգողները:

Քանի որ գլխավոր պլանի վրա աշխատելու ժամանակը սահմանափակ էր, կարևոր էր արագ օգնություն ցույց տալ այն անձանց, ովքեր պաշտպանում են սեփական իրավունքները: Այս պահանջը բավարարելու նպատակով ներգրավվեցին այն մասնագետներն ու ուսանողները, ովքեր ունեն փորձառություն I/DD անձանց կրթության, վերապատրաստման և ուղղորդման ոլորտում: Նրանց իրազեկվածությունը զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց ոլորտի համակարգին, այդ թվում՝ ծառայություններին և աջակցության ձևերին, հնարավորություն տվեց արդյունավետորեն ուղղորդել սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց:

Աջակցության համակարգողները որոշումներ չեն կայացրել Գլխավոր պլանի մշակման գործընթացում: Նրանք օգնում էին սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց՝ առանց ազդելու նրանց կարծիքների կամ ներդրման վրա: Նրանց դերի մեջ էր մտնում ներառել նյութերի պարզեցումը, հանդիպումների թեմաների բացատրությունը, ինչպես նաև աջակցություն սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց որոշելու, թե երբ և ինչպես արտահայտել իրենց տեսակետները: Համակարգողները աջակցություն են ցուցաբերել հանդիպումներից առաջ, ընթացքում և հետո՝ մասնակցությունն ավելի հասանելի և ներառական դարձնելու համար: Ժամանակի ընթացքում որոշ սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք ավելի քիչ անհատական աջակցության կարիք ունեցան, քանի որ ձեռք բերեցին վստահություն և անկախություն:

Ինչպես օգնեցին աջակցող համակարգողները;

Մինչև հանդիպումը

- **Ամսական խմբային նախապատրաստական հանդիպումներին**
Ինքնապաշտպանները և համակարգողները հանդիպում էին Գլխավոր պլանի կոմիտեի յուրաքանչյուր նիստից առաջ՝ օրակարգը քննարկելու, նոր հմտություններ սովորելու և հիմնական թեմաների շուրջ խոսելու համար: Համակարգողներ՝
 - Բարդ խնդիրները բացատրվեցին պարզ լեզվով
 - Օգնեց սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց պատրաստվել
 - Տրամադրվեցին նշումներ՝ հանդիպման ընթացքում օգտագործելու համար:
- **Անհատական աջակցություն.** Որոշ սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք անհատապես հանդիպեցին համակարգողների հետ՝ նյութերը վերանայելու, գաղափարները պարզեցնելու և հարցեր տալու համար: Համակարգողները ճշգրտեցին իրենց աջակցությունը՝ հիմնվելով յուրաքանչյուր սեփական իրավունքները պաշտպանող անձի կարիքների վրա:

Հանդիպումների ժամանակ

- **Օգնություն քննարկումների ժամանակ.** Համակարգողները հոգացին, որ սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք կարողանան հետևել զրույցին և հասկանալ հիմնական կետերը:
- **Մասնակցության խրախուսում.** Նրանք խրախուսեցին, որ սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք արտահայտեն իրենց մտքերը և քաջալերեցին՝ հանդես գալ իրենց խոսքով:
- **Իրական ժամանակում աջակցություն տրամադրելը.**
Համակարգողները տեղեկատվությունը պարզաբանեցին՝ սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց կողմնակիցներին օգնելու ներգրավված մնալ:
- **Աշխատանքային խմբի ղեկավարի գործելակերպը.**
Աշխատանքային խմբերի ղեկավարները խրախուսեցին սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց մասնակցությունը՝ նախ նրանցից կարծիք խնդրելով:

Հանդիպումներից հետո

- **Կազմակերպչական արձագանք.** Համակազգողները օգնեցին սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց քննարկել հիմնական կետերը և պատրաստվել հաջորդ քայլերին:
- **Վստահության կառուցում.** Նրանք դրական արձագանքներ և խրախուսանք տվեցին սեփական իրավունքները պաշտպանող անձանց՝ իրենց դերերում օգնելու համար:

Ինչու էր այս աջակցությունը կարևոր

- **Բարձրացված վստահություն.** Սեփական իրավունքի պաշտպանները ավելի վստահ դարձան հանդիպումների ընթացքում արտահայտվելու հարցում:
- **Հստակ պատկերացում.** Նրանք կարող էին լիարժեք մասնակցել, քանի որ հասկանում էին քննարկվող թեմաները:
- **Առաջնորդության աճ.** Նրանք զարգացրին իրենց և ուրիշների շահերը պաշտպանելու հմտությունները:
- **Ավելի ամուր համագործակցություն.** Նրանք սովորեցին և աշխատեցին սեփական իրավունքները պաշտպանող գործընկերներից:

Նայելով առաջ

Սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք կարծում են, որ այս աջակցությունը պետք է շարունակվի և հասանելի լինի այլ ղեկավարության և որոշումների կայացման ոլորտներում, ինչպիսիք են՝

- Տարածաշրջանային կենտրոնի խորհուրդների
- Սպառողների խորհրդատվական կոմիտեի
- Այլ քաղաքացիական կոմիտեների

Շատ սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք նշեցին, որ առանց այս օգնության չէին կարողանա լիարժեք մասնակցել MPDS գործընթացին: Առաջ նայելով՝ պետք է ուսումնասիրել հասակակիցների աջակցության մոդելները: Սա կապահովի, որ սեփական իրավունքները պաշտպանող անձինք կարողանան ապագայում աջակցել միմյանց՝ քաղաքականության և պլանավորման գործընթացներին մասնակցելիս:

Հավելված E. Բառարան

- **Էյբլիզմ** – Նախապաշարմունքի մի ձև, որն ի հայտ է գալիս, երբ հաշմանդամություն ունեցող մարդկանց անարդար են վարվում իրենց հաշմանդամության պատճառով: Էյբլիզմ կարող է նաև տեղի ունենալ, երբ հաշմանդամություն չունեցող մարդիկ առավելություն են ստանում հաշմանդամություն ունեցող մարդկանց նկատմամբ: Օրինակ՝ հաշմանդամություն չունեցող աշխատանքի թեկնածուի ընտրությունը հաշմանդամություն ունեցող աշխատանքի թեկնածուի փոխարեն, նույնիսկ եթե հաշմանդամություն ունեցող թեկնածուն ավելի որակավորված է:
- **Կիրառական հոգեկան վերլուծություն (ABA)** – թերապիա, որը օգնում է հասկանալ վարքագիծը և դրական փոփոխություններ կատարել վարքագծում: ABA-ն կարող է օգնել աուտիզմով և այլ I/DD ունեցող մարդկանց զարգացնել դրական հմտություններ, ինչպիսիք են շփումը և իրենց մասին հոգ տանելը: ABA-ն կարող է նաև օգնել բացասական վարքագծերը փոխարինել դրական վարքագծերով: ABA-ն անհատականացված է յուրաքանչյուր անհատի և նրանց յուրահատուկ կարիքների համար:
- **Աջակցող տեխնոլոգիաներ (AT)** – նույնպես սարքեր կամ այլ իրեր, որոնք օգնում են հաշմանդամություն ունեցող մարդկանց: AT-ն կարող է լինել այնքան պարզ, որքան հատուկ մատիտի բռնակը, կամ այնքան բարդ, որքան արհեստական ոտքը:¹⁷
- **Աջակցող և այլընտրանքային հաղորդակցություն (AAC)** — բոլոր այն եղանակները, որոնցով մարդը հաղորդակցվում է խոսելու փոխարեն: Աջակցող նշանակում է ինչ-որ մեկի խոսքին ավելացնել: Այլընտրանքային նշանակում է ինչ-որ մեկի խոսքի փոխարեն օգտագործվող ելույթ: AAC մեթոդները կարող են ներառել ժեստեր, նկարներ, խորհրդանիշներ, էլեկտրոնային սարքեր և միջավայրի փոփոխություններ, որոնք հեշտացնում են մարդկանց համար հաղորդակցությունը: Բոլոր տարիքի մարդիկ կարող են օգտագործել AAC-ն, եթե նրանք խոսքի կամ լեզվի հմտությունների հետ կապված խնդիրներ ունեն: Որոշ մարդիկ AAC-ն օգտագործում են իրենց ողջ կյանքի ընթացքում: Մյուսները կարող են AAC-ն օգտագործել միայն կարճ ժամանակով: ACC-ի կիրառման օրինակ է, երբ մեկը վիրահատել է ծնոտը և չի կարողանում խոսել վերականգնման ընթացքում:

¹⁷ Ավելի շատ տեղեկությունների համար AT-ի մասին այցելեք (<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/assistive-technology> կայքը):

- **Հոգեկան առողջություն** – Տերմին է, որը ներառում է հոգեկան առողջությունը, թմրանյութերի կամ ալկոհոլի օգտագործման հետ կապված խնդիրները և թե ինչպես է սթրեսը ազդում մարմնի վրա: Հոգեկան առողջության խնամքը կենտրոնանում է այս խնդիրների կանխարգելման, ախտորոշման և բուժման վրա:
- **Կողմնակալություն (անուղղակի և կառուցվածքային)** – Անուղղակի կողմնակալությունը այն է, երբ մեկը նախապաշարմունքներ ունի որևէ անձի կամ խմբի օգտին կամ դեմ՝ առանց դա գիտակցելու: Կառուցվածքային կողմնակալությունը այն է, երբ համակարգերը նախագծված են մեկ խմբի շահերը սպասարկելու՝ մյուսների հաշվին: Թաքնված կողմնակալությունները կարող են ազդել մարդկանց որոշումների կայացման և գործողությունների վրա:
- **CalABLE** – Ներդրումային հաշիվ է, որը նախատեսված է հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար: CalABLE հաշիվները հնարավոր են դարձել «Ավելի լավ կյանքի փորձի հասնելու» (ABLE) դաշնային օրենքի շնորհիվ: CalABLE հաշիվը հնարավորություն է տալիս խնայել գումար՝ հաշմանդամության հետ կապված անհրաժեշտ ծախսերի համար: CalABLE հաշվում պահվող գումարը չի ազդում կառավարության կողմից տրամադրվող նպաստներին իրավունքի վրա, հետևաբար մարդիկ կարող են խնայել՝ առանց այդ աջակցությունը կորցնելու: Հաշվի մեջ կուտակված գումարը աճում է առանց հարկման և կարող է օգտագործվել՝ հաշմանդամության հետ կապված ծախսերի համար՝ առանց հարկի:¹⁸
- **Կարիերայի և տեխնիկական կրթություն (CTE)** – Կրթական ծրագիր, որը տարածվում է մի քանի տարվա վրա: Ծրագիրը ներառում է դասընթացների մի շարք, որոնք համատեղում են հիմնական ակադեմիական գիտելիքները տեխնիկական և մասնագիտական գիտելիքների հետ: Ծրագրի նպատակն է ուսանողներին տրամադրել կրթություն ստանալու և կարիերա սկսելու հնարավորություն ավագ դպրոցից հետո:¹⁹
- **Խնամակալներ** – Անձ, որն օգնում է հիվանդ, վնասվածք կամ հաշմանդամություն ունեցող մեկին իր առօրյա կարիքները հոգալու հարցում: Խնամակալները կարող են տրամադրել կարճաժամկետ կամ երկարաժամկետ աջակցություն: Խնամակալները կարող են լինել ընտանիքի անդամներ կամ մարդիկ, ովքեր վարձատրվում են աջակցություն ցուցաբերելու համար:

¹⁸ CalABLE-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք՝ (<https://calable.ca.gov/about>)

¹⁹ Կարիերայի և տեխնիկական կրթության մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք՝ (<https://www.cde.ca.gov/ci/ct/>)

- **Դեպքերի ծանրաբեռնվածություն** – Այն մարդկանց կամ գործերի թիվ է, որոնց համար պատասխանատու է աշխատողը կամ կազմակերպությունը: Օրինակ, տարածաշրջանային կենտրոնի ծառայությունների համակարգողի գործերի ծանրաբեռնվածությունը այն մարդկանց թիվն է, որոնց նրանք միաժամանակ աջակցելու համար նշանակված են:
- **Աջակցության շրջանակ** – Ընտանիք, ընկերներ և այլ կարևոր մարդիկ, ովքեր աջակցում են հաշմանդամություն ունեցող անձին: Ուրիշների աջակցությունը կարող է օգնել հաշմանդամություն ունեցող անձին լինել ավելի հաջողակ և անկախ: Օրինակ, աջակցության շրջանակում գտնվող մարդիկ կարող են օգնություն ցուցաբերել խնդիրների լուծման կամ համայնքային կյանքին մասնակցելու հարցում: Աջակցության շրջանակ» կոչվող մեխանիզմը հանդիսանում է «բնական աջակցության» մի ձև
- **Սպառող** – I/DD ունեցող անհատ, ով իրավասու է տարածաշրջանային կենտրոնի ծառայություններից օգտվելու համար: «Սպառող» տերմինը փոխարինել է նախկին «հաճախորդ» տերմինին: «Սպառող» տերմինը վերաբերում է ոչ միայն անհատին, այլև նրա լիազոր ներկայացուցչին: Լիազորված ներկայացուցիչների շարքում են ծնողները, հոգաբարձուները և խնամակալները:
- **Սպառողների խորհրդատվական կոմիտե (CAC)** – DDS-ի տնօրենը ստեղծել է սպառողների խորհրդատվական կոմիտեն 1992 թվականին՝ սպառողներին DDS-ում ձայնի իրավունք տալու համար: CAC-ը տրամադրում է տեղեկատվություն DDS-ին այն կարևոր հարցերի վերաբերյալ, որոնք ազդեցություն ունեն I/DD ունեցող անձանց վրա Կալիֆոռնիայում, ինչպես նաև սպառողներին տեղեկացնում է DDS-ի կողմից իրականացվող նախաձեռնությունների մասին: Սպառողների խորհրդատվական կոմիտեն (CAC) որոշումներ է կայացնում՝ հիմնվելով համայնքից ստացված տեղեկատվության վրա՝ կապված DDS-ի խնդիրների և համայնքային առաջնահերթությունների հետ: CAC-ի տեսլականն է «Իմ կյանքը, իմ ճանապարհը»:²⁰ Յուրաքանչյուր տարածաշրջանային կենտրոն ունի նաև իր սեփական CAC-ը, որը սպասարկում է իր տարածքի սպառողներին:
- **Խնամակալություն**- իրավական տերմին է, որը նշանակում է, որ դատարանը նշանակում է մեկ այլ անձ՝ որոշումներ կայացնելու այն անձի փոխարեն, որը դժվարանում է ինքնուրույն որոշումներ ընդունել: Դատավորի կողմից նշանակված անձը կոչվում է խնամակալ: Այն անձը, որի անունից խնամակալը

²⁰ [Սպառողների խորհրդատվական կոմիտեների մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք՝ \(https://www.dds.ca.gov/consumers/consumer-advisory-committee/\)](https://www.dds.ca.gov/consumers/consumer-advisory-committee/) կայքը:

որոշումներ է կայացնում, կոչվում է խնամակալվող: Դատավորը կարող է նշանակել խնամակալ միայն այն դեպքում, երբ այլ՝ ավելի մեղմ միջամտության ձևեր արդյունավետ չեն համարվում:²¹ Եթե խնամակալության հաստատումը անհրաժեշտ է, ապա DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները հանձնառու են ապահովել այնպիսի խնամակալության համակարգ, որը հիմնվում է խնամակալվողի իրավունքների, ցանկությունների և ինքնուրույն ընտրության հարգման վրա:²²

- **Պայմանագիր** – Մարդկանց կամ խմբերի միջև իրավական համաձայնագիր, որը պահանջում է նրանցից ինչ-որ բան անել (կամ չանել):
- **Մրցակցային ինտեգրված զբաղվածություն (CIE)** – Ծրագիր, որն օգնում է I/DD ունեցող մարդկանց գտնել աշխատանք, որտեղ նրանք աշխատում են հաշմանդամություն չունեցող մարդկանց հետ և վաստակում են առնվազն նվազագույն աշխատավարձ: DDS-ը, DOR-ը և CDE-ն համագործակցում են՝ ապահովելու համար, որ I/DD ունեցող անձանց համար ինտեգրված միջավայրում և մրցունակ աշխատավարձով զբաղվածությունը, աշխատանքի տեղավորումը դառնա նահանգի գերակա ուղղություններից մեկը Ծրագրի նպատակներն են՝ աջակցել I/DD ունեցող անձանց՝ ստանալու անհրաժեշտ աջակցություն՝ ավելի շատ հնարավորություններ ունենալու և աշխատանք գտնելու համար, հատկապես՝ հասուն տարիքում: Մեկ այլ նպատակ է՝ հեշտացնել բիզնեսների համար I/DD ունեցող անձանց աշխատանքի ընդունումը: Այս ծրագրի շրջանակում դպրոցները, վերականգնման ծառայություններ մատուցող տարածքային կառույցները և տարածաշրջանային կենտրոնները համատեղ աշխատում են՝ արդյունավետ աջակցություն ապահովելու I/DD ունեցող անձանց:²³
- **Գործնական համայնք** — մարդկանց խումբ, որոնք միասին աշխատում են որևէ թեմայի շուրջ, օրինակ՝ հավասարության ապահովման ուղղությամբ: Խումբը պարբերաբար հանդիպում է՝ թեման քննարկելու և միասին սովորելու համար:
- **Համայնքային աջակցություն** – Medi-Cal-ի կողմից մատուցվող ծառայություններ, որոնք օգնում են առողջության հետ կապված սոցիալական կարիքներ ունեցող մարդկանց:²⁴ Այս ծառայությունները

²¹ [խնամակալության մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք \(https://selfhelp.courts.ca.gov/conservatorships/\)](https://selfhelp.courts.ca.gov/conservatorships/):

²² [Անձնակենտրոն խնամակալության մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար \(https://www.dds.ca.gov/newsletter/a-more-person-centered-conservatorship-program/\)](https://www.dds.ca.gov/newsletter/a-more-person-centered-conservatorship-program/):

²³ [Մրցակցային ինտեգրված զբաղվածության մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք՝ \(https://www.chhs.ca.gov/home/cie/\) կայքը:](https://www.chhs.ca.gov/home/cie/)

²⁴ [Համայնքային աջակցության մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար \(https://www.dhcs.ca.gov/CalAIM/Documents/DHCS-Medi-Cal-Community-Supports-Supplemental-Fact-Sheet.pdf\)](https://www.dhcs.ca.gov/CalAIM/Documents/DHCS-Medi-Cal-Community-Supports-Supplemental-Fact-Sheet.pdf)

նախատեսված են մարդկանց բարեկեցությունը բարելավելու և ավելի թանկարժեք խնամքից խուսափելու համար: Այս աջակցությունները ներառում են.

- Օգնություն բնակարան գտնելու և պահպանելու հարցում
 - Մուտք՝ բժշկական կարիքների համապատասխանեցված սննդակարգին՝ կարճաժամկետ վերականգնման աջակցման նպատակով
 - Համայնքային ծառայությունների բազմազանություն
 - **Համակարգված ընտանեկան աջակցության (CFS) ծրագիր** –
Ծառայության տարբերակ մեծահասակների համար (18 տարեկան և բարձր), ովքեր ապրում են իրենց ընտանեկան տանը և ստանում են տարածաշրջանային կենտրոնի ծառայություններ: CFS-ը տրամադրում է.
 - Աջակցություն տանը հմտությունների զարգացմանը
 - Օգնություն ծառայությունների համակարգման և ստացման հարցում, ներառյալ «ընդհանուր ծառայությունները»
 - Օգնություն համայնքային հասանելիության հարցում
 - Ծառայության պլան՝ խոչընդոտները նվազեցնելու կամ վերացնելու, մարտահրավերները հաղթահարելու և նպատակներին հասնելու համար
- CFS ծառայությունները անհատականացված են, ճկուն և հարմարեցված յուրաքանչյուր անձի լեզվին, մշակույթին և կարիքներին՝ նրանց օգնելու մնալ իրենց ընտանեկան տանը:²⁵
- **Համակարգված մասնագիտական ուղի (CCP)** – ծառայություն, որն օգնում է մարդկանց անցում կատարել աշխատանքային գործունեության ծրագրերից, նվազագույն աշխատավարձից ցածր աշխատատեղերից կամ (վերջին երկու տարիների ընթացքում) ավարտած դպրոցից՝ դեպի CIE: CCP-ն ներառում է երկու ծառայություն՝
 - Կարիերայի ուղու ուղեկցորդ (CPN)
 - Անհատական զբաղվածության հարցով մասնագետ (CES)

²⁵ Համակարգված ընտանեկան աջակցության մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար (<https://www.dds.ca.gov/services/coordinated-family-support-service/>)

CCP ծառայությունները տևում են 18 ամիս՝ մինչև 24 ամիս երկարաձգելու հնարավորությամբ:²⁶

- **Ճգնաժամ** – Ճգնաժամը ծանր դժվարությունների, խնդիրների կամ վտանգի ժամանակաշրջան է: Հաճախ «ճգնաժամը» վերաբերում է անհատի կողմից կրած բարձր ինտենսիվության հոգեկան առողջության խնդրին: Օրինակ՝ եթե ինչ-որ մեկը վտանգի մեջ է՝ վնասելու ինքն իրեն կամ ուրիշին:
- **Տվյալներ** - Տվյալները տեղեկատվություն են, որոնք օգտագործվում են օրինաչափությունները հասկանալու և որոշումներ կայացնելու համար: Տվյալները կարող են ներառել չափումներ կամ վիճակագրություն: Կարևոր է ունենալ լավ տվյալներ՝ հասկանալու համար, թե ինչ է կատարվում համակարգում և ինչը կարող է բարելավման կարիք ունենալ:
- **Ժողովրդագրություն** - Բնակչության որոշակի խումբ, որն ունի ընդհանուր բնութագիր: Օրինակ՝ տարիքը, ռասան և սեռը՝ բոլորը ժողովրդագրական բնութագրեր են:
- **Կրթության վարչություն (CDE)** – Կալիֆորնիայի նահանգային կառավարության վարչություն, որը վերահսկում է հանրային կրթությունը և պատասխանատու է միլիոնավոր երեխաների կրթության համար: CDE-ն վերահսկում է.
 - Ֆինանսավորումը
 - Թեստավորումը
 - Հանրային դպրոցների ծրագրերի բարելավումը և աջակցությունը
 - Ռեսուրսների տրամադրում դպրոցներին, ուսուցիչներին և ծնողներին²⁷
- **Առողջապահական ծառայությունների մատչելիության և տեղեկատվության վարչություն (HCAI)** — Կալիֆորնիայի նահանգային կառույց է, որի նպատակն է ապահովել որակյալ, մատչելի և հավասար առողջապահական ծառայությունների հասանելիություն բոլոր բնակիչների համար:²⁸

²⁶ Համակարգված մասնագիտական ուղիների մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար (<https://www.dds.ca.gov/services/coordinated-career-pathways-ccp-services/>)

²⁷ Կալիֆորնիայի կրթության վարչության մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք (<https://www.cde.ca.gov/>)

²⁸ Առողջապահության մատչելիության և տեղեկատվության վարչությունների մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք (<https://hcai.ca.gov/about/mission-statement/>)

- **Առողջապահության ծառայությունների վարչություն (DHCS) –**
Կալիֆորնիայի նահանգային կառավարության վարչություն, որն ապահովում է որակյալ առողջապահական ծառայությունների հավասար հասանելիություն: DHCS-ը պատասխանատու է նահանգի Medicaid ծրագրի, Medi-Cal-ի համար:²⁹
- **Վերականգնողական վարչություն (DOR) –** Կալիֆորնիայի նահանգային կառավարության վարչություն, որը հաշմանդամություն ունեցող կալիֆորնիացիներին տրամադրում է զբաղվածության աջակցության ծառայություններ և պաշտպանություն: DOR-ը համագործակցում է շահառուների և համայնքային գործընկերների հետ՝ նպաստելու հաշմանդամություն ունեցող անձանց զբաղվածությանը, ինքնուրույն կյանքին և հավասարության ապահովմանը:³⁰
- **Սոցիալական ծառայությունների վարչություն (DSS) –**
Կալիֆորնիա նահանգի կառավարության վարչությունը, որը ծառայություններ է մատուցում Կալիֆորնիայի ցածր եկամուտ ունեցող և խոցելի բնակիչներին:³¹ CDSS-ը վերահսկում է.
 - CalWORKs դրամական օգնության ծրագիրը
 - CalFresh սննդի էլեկտրոնային նպաստների ծրագիրը
 - Տնային աջակցության ծառայությունները
 - Երեխաների բարեկեցության համակարգը
- **Հաշմանդամություն ունեցող անձանց պաշտպանության հանձնաժողով (Massachusetts) (DPCC) –** Անկախ նահանգային գործակալություն, որը հետաքննում և արձագանքում է Massachusetts-ում հաշմանդամություն ունեցող մեծահասակների (18-ից 59 տարեկան) նկատմամբ բռնությանը: Ստեղծվելով 1987 թվականին, DPCC-ն հաշվետու է նահանգապետին և օրենսդիր մարմնին և ղեկավարվում է գործադիր տնօրենի կողմից: DPCC-ն³²
 - Գործում է 24-ժամյա թեժ գիծ՝ բռնության, անտեսման կամ մահվան ռեպքերի մասին հաղորդելու համար:

²⁹ DHCS-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք (<https://www.dhcs.ca.gov/Pages/AboutUs.aspx>)

³⁰ DOR-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար, այցելեք (<https://dor.ca.gov/Home/DepartmentOverview>) կայքը:

³¹ CDSS-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք՝ (<https://www.cdss.ca.gov/>)

³² Massachusetts-ի DPCC-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք՝ (<https://www.mass.gov/info-details/overview-0>)

- Հետաքննում է դեպքերը և վերահսկում է այլ գործակալությունների հետաքննությունները:
- Ապահովում է պաշտպանիչ ծառայություններ, ինչպես նաև ուսուցում և կրթություն
- Օգնում է մարդկանց ճանաչել և հաղորդել չարաշահման և անտեսման մասին:
- Պահպանում է չարաշահողների գրանցամատյանը:
- **Early Start**³³ Ծրագիր է, որը ծառայություններ է մատուցում զարգացման հետ կապված խնդիրներ ունեցող կամ զարգացման հետ կապված խանգարումներ ունենալու ռիսկի խմբում գտնվող նորածինների և փոքրիկների, ինչպես նաև նրանց ընտանիքների համար: Early Start-ի ծառայությունները մատուցվում են համակարգված, ընտանիք-կենտրոն համակարգում:³³
- **Համապատասխանեցում** – Ծառայություն կամ ծրագիր ստանալու համար անհրաժեշտ պահանջներին համապատասխանելը: Օրինակ՝ տարածաշրջանային կենտրոնի ծառայություններ կամ Medi-Cal ստանալու համար մարդը պետք է համապատասխանի որոշակի պահանջների:
- **Կյանքի ավարտի պլանավորում** — Մարդու մահից հետո տեղի ունեցող գործընթացի կազմակերպում: Սա ներառում է որոշումներ կայացնելը հետևյալ հարցերի շուրջ՝
 - Բժշկական օգնություն մարդու կյանքի վերջում:
 - Ի՞նչ տեղի կունենա մարդու ունեցվածքի և փողի հետ կյանքի վերջում:
 - Ինչպիսի՞ հուղարկավորություն է ցանկանում ունենալ անձը կամ ընտանիքը:
- **Խնամքի ընդլայնված կազմակերպում (ECM)** – Medi-Cal-ի նպաստ՝ բարդ առողջական կարիքներ ունեցող իրավասու անձանց համար:³⁴ Այն ապահովում է.
 - Առողջապահական ծառայությունների ղեկավար համակարգողը, որը համակարգում է անձի կողմից ստացվող բոլոր առողջապահական և առնչվող ծառայությունները:

³³ [Early Start-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար, այցելեք՝ \(https://www.dds.ca.gov/services/early-start/\)](https://www.dds.ca.gov/services/early-start/)

³⁴ [ECM-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք՝ \(https://www.dhcs.ca.gov/CalAIM/ECM/Pages/Home.aspx\) կայքը:](https://www.dhcs.ca.gov/CalAIM/ECM/Pages/Home.aspx)

- **Ընտանեկան ռեսուրսների կենտրոն (FRC)** – Այս կենտրոնները համագործակցում են տեղական կազմակերպությունների հետ՝ օգնելու փոքր երեխաներ ունեցող ծնողներին և ընտանիքներին տեղեկանալ վաղ միջամտության ծառայությունների և «Early Start» համակարգի օգտագործման մասին: FRC-ները ղեկավարում են հատուկ կարիքներ ունեցող երեխաներ ունեցող ծնողները: Նրանք տեղեկատվություն և աջակցություն են տրամադրում այլ ծնողներին: Յուրաքանչյուր կենտրոն տարբեր է և համապատասխանում է իր համայնքի կարիքներին: Դրանք կարող են տեղակայվել տարբեր վայրերում, ինչպիսիք են տարածաշրջանային կենտրոնները, դպրոցները, առողջապահական հաստատությունները, հիվանդանոցները կամ տները: Աջակցության ծառայությունները հասանելի են բազմաթիվ լեզուներով և հարմարեցված են յուրաքանչյուր ընտանիքի մշակութային կարիքներին:³⁵
- **Դաշնային աղքատության սահմանաչափը (FPL)** – սահմանաչափ, որը սահմանում է դաշնային կառավարությունը՝ որոշելու անհատի կամ ընտանիքի աղքատության աստիճանը: Աղքատությունը նշանակում է չունենալ բավարար գումար՝ հիմնական կարիքները բավարարելու համար: FPL-ն հանդիսանում է չափման գործիք, որը օգտագործվում է՝ որոշելու՝ արդյոք անձը կարող է օգտվել որոշակի ծրագրերից և արտոնություններից:
- **Ֆինանսական Կառավարման Ծառայություն (FMS)** – Ինքնորոշման ծրագրի մասնակիցները պարտադիր պետք է օգտագործեն FMS՝ իրենց ծառայությունների բոլոր վճարումները կառավարելու համար: FMS-ը:
 - Վճարում է հաշիվները
 - Տրամադրում է ամսական ծախսերի հաշվետվություններ
 - Կարգավորում է աշխատակազմի հարկային և իրավական համապատասխանության հարցերը:

FMS-ը անկախ կազմակերպություն է, սակայն այն պետք է պայմանագիր կնքի տարածաշրջանային կենտրոնի հետ: FMS մատակարարների երեք տեսակ կա.

 - Հաշիվների վճարող
 - Միակ գործատու
 - Համատեղ գործատու

³⁵ [Ընտանեկան ռեսուրսների կենտրոնների մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք՝ \(https://www.dds.ca.gov/services/early-start/family-resource-center/ կայքը\):](https://www.dds.ca.gov/services/early-start/family-resource-center/)

- **Տան և համայնքի վրա հիմնված ծառայությունների (HCBS) վերջնական կանոն** – դաշնային կանոնակարգ, որը պաշտպանում է այն անձանց ազատությունը, ովքեր հաշմանդամություն ունեն և ստանում են Medicaid-ի ծառայություններ՝
 - Ապրել որքան հնարավոր է ինքնուրույն՝ համայնքում, ոչ թե հաստատություններում մեկուսացած:
 - Իրենց խնամքի և ծառայությունների վերաբերյալ ինքնուրույն որոշումներ կայացնելու իրավունք:
 - Աջակցության ծառայություններից օգտվելիս ունենալ նույն իրավունքները, ինչ մյուս քաղաքացիները:
 - Իրենց կյանքի նկատմամբ ունենալ գաղտնիության և վերահսկման իրավունք:³⁶
- **Անհատական ծրագրային պլան (IPP)** – պլանավորման փաստաթուղթ, որը կազմվում է ստանդարտ ձևաչափով՝ ըստ սահմանված հրահանգների: IPP-ը կազմվում է՝ ելնելով անձի անհատական կարիքներից: IPP-ը սահմանում է այն նպատակները, ծառայությունները և աջակցությունները, որոնք տարածաշրջանային կենտրոնը կկազմակերպի տվյալ անձի համար:
- **Խրախուսման ծրագիր** — ծրագիր է, որը նպատակ ունի խթանել կազմակերպությունների որոշակի գործողություններ՝ տրամադրելով պարգևներ կամ այլ արտոնություններ դրանց իրականացման դեպքում:
- **Անհատականացված կրթական ծրագիր (IEP)** – Հատուկ կրթական ծրագիր, որը ներկայացնում է, թե ինչպիսի կրթական աջակցություն կստանա հաշմանդամություն ունեցող աշակերտը դպրոցից: Հաշմանդամություն ունեցող անձանց կրթության մասին օրենքը (IDEA) ազգային հատուկ կրթության օրենքն է: IDEA-ի հիմնական մասն այն գաղափարն է, որ հաշմանդամություն ունեցող յուրաքանչյուր երեխա ունի անվճար և համապատասխան հանրային կրթության (FAPE) օրինական իրավունք: Աշակերտի IEP-ը ներկայացնում է, թե ինչ պետք է անի դպրոցը, որպեսզի նա ստանա անվճար և համապատասխան հանրային կրթություն (FAPE): IDEA-ն պահանջում է, որ որոշակի տեղեկատվություն ներառվի IEP-ում: IDEA-ն նաև պահանջում է, որ աշակերտի ծնողները կամ խնամակալները ներգրավված լինեն անհատական կրթական ծրագրի (IEP) մշակման գործընթացում:³⁷

³⁶ [HCBS-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք \(https://www.dds.ca.gov/initiatives/hcbs/\)](https://www.dds.ca.gov/initiatives/hcbs/) կայքը:

³⁷ [IEP-ների մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար \(https://www.ed.gov/sites/ed/files/parents/needs/speced/iepguide/iepguide.pdf\)](https://www.ed.gov/sites/ed/files/parents/needs/speced/iepguide/iepguide.pdf)

- **Տնային Աջակցության Ծառայություններ (IHSS)** – Ծրագիր, որը իրավասու անձանց տրամադրում է սոցիալական աջակցություն՝ հենց իրենց տանը: Օրինակ՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց: IHSS-ը ապահովում է այն աջակցությունը, որն անհրաժեշտ է մարդկանց՝ անվտանգ ապրելու իրենց տանը՝ առանց խնամքի հաստատություն տեղափոխվելու:³⁸
- **Ընդունման և զնահատման Գործընթաց** – Գործընթաց, որը կիրառում են DDS-ը և տարածաշրջանային կենտրոնները՝ որոշելու համար՝ արդյոք անձը իրավասու է տարածաշրջանային կենտրոնի ծառայություններից օգտվելու:
- **Մտավոր և/կամ զարգացման խանգարում (I/DD)** — ողջ կյանքի ընթացքում շարունակվող վիճակ, որը.
 - Սկսվում է 18 տարեկանից առաջ
 - Տևում է մարդու ամբողջ կյանքի ընթացքում
 - Ազդում է մարդու առօրյա գործառույթների վրա՝ ներառյալ քայլելը, հաղորդակցվելը, ինքնախնամքը և աշխատանքային ունակությունները

I/DD-ի օրինակներ են այնպիսի վիճակներ, ինչպիսիք են՝

 - Մանկական ուղեղի կաթված
 - Աուտիզմ
 - Դաունի համախտանիշ
 - Էպիլեպսիա
- **Հաստատության կողմից գնահատում** – Գործընթաց, որի ընթացքում գնահատվում է երեխայի Medi-Cal-ի իրավասությունը՝ կարծես նա ապրում է հաստատությունում, ոչ թե ընտանիքի տանը: Սա թույլ է տալիս տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից սպասարկվող երեխաներին որակավորվել Medi-Cal-ի համար, նույնիսկ եթե նրանց ընտանիքի եկամուտը չափազանց բարձր է և սովորական պայմաններում չի համապատասխանում իրավասության չափանիշներին համար:³⁹

³⁸ [IHSS-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար \(https://www.cdss.ca.gov/in-home-supportive-services\)](https://www.cdss.ca.gov/in-home-supportive-services)

³⁹ [Հաստատության կողմից դատողությունների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք \(https://www.dds.ca.gov/wp-content/uploads/2019/02/HCBS_WaiverDDEng_20190212.pdf\):](https://www.dds.ca.gov/wp-content/uploads/2019/02/HCBS_WaiverDDEng_20190212.pdf)

- **Հաստատություններ** – Վայրեր, որտեղ ապրում են I/DD կամ այլ խնդիրներ ունեցող մարդիկ, որտեղ նրանք մեկուսացված են համայնքից: Երբ մարդիկ ապրում են հաստատություններում, նրանք հաճախ ունեն **սահմանափակ ազատություն և վերահսկողություն** իրենց կյանքի նկատմամբ:
- **Լանտերմանի ակտ** – Կալիֆորնիայի ակտ, որը սահմանում է, որ I/DD ունեցող մարդիկ և նրանց ընտանիքները իրավունք ունեն ստանալու անհրաժեշտ ծառայություններն ու աջակցությունը: Լանտերմանի ակտը ընդունվել է 1969 թվականին: Ակտը ապահովում է, որ I/DD ունեցող մարդիկ ստանան անհատականացված ծառայություններ՝ հիմնվելով իրենց կարիքների և ընտրությունների վրա: Ակտը ճանաչում է, որ I/DD ունեցող մարդիկ կարող են աջակցության կարիք ունենալ՝ լիարժեք, անկախ և արդյունավետ կյանքով ապրելու համար:⁴⁰
- **Medi-Cal** – Կալիֆորնիայի Medicaid ծրագիրը: Սա հանրային առողջապահական ապահովագրության ծրագիր է, որը տրամադրում է անհրաժեշտ բուժապասարկում՝ ցածր եկամուտ ունեցող անձանց համար: Medi-Cal-ը համատեղ ֆինանսավորվում է նահանգի և դաշնային կառավարության կողմից:⁴¹
- **Medicaid Waiver** – Medicaid-ի արտոնյալ ծրագրեր են, որոնք լրացուցիչ ծառայություններ են մատուցում մարդկանց որոշակի խմբերի: Կալիֆորնիայում սրանք կոչվում են Medi-Cal-ի արտոնյալ ծրագրեր: Արտոնյալ ծրագրերի օրինակներից են Տնային և համայնքային ծառայությունները (HCBS), Տնային և համայնքային այլընտրանքները (HCBA) և այլ ազատումներ:⁴²
- **Ողեկցորդ** – անձ է, ով օգնում է մարդկանց և ընտանիքներին հասկանալ համակարգը և օգտվել իրենց անհրաժեշտ ծառայություններից:
- **Նեյրոբազմազանություն** – Այն գաղափարն է, որ մարդկանց ուղեղները տարբեր կերպ են աշխատում, և որ այդ տարբերությունները պետք է ճանաչվեն և հարգվեն: Տերմինը հաճախ օգտագործվում է՝ նկարագրելու այն վիճակները, ինչպիսիք են աուտիզմի սպեկտրի խանգարումը (ASD), ուշադրության պակասի և հիպերակտիվության խանգարումը (ADHD), և սովորելու դժվարությունները:

⁴⁰ [Լանտերմանի ակտի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք \(https://www.dds.ca.gov/transparency/laws-regulations/lanterman-act-and-related-laws/\):](https://www.dds.ca.gov/transparency/laws-regulations/lanterman-act-and-related-laws/)

⁴¹ [Medi-Cal-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք \(https://www.dhcs.ca.gov/services/medi-cal/Pages/default.aspx\):](https://www.dhcs.ca.gov/services/medi-cal/Pages/default.aspx)

⁴² [Medicaid-ի արտոնյալ ծրագրերի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար \(https://www.dhcs.ca.gov/services/Pages/Medi-CalWaivers.aspx?utm_source=Resources&utm_medium=SideBar&utm_campaign=Ազատումներ\)](https://www.dhcs.ca.gov/services/Pages/Medi-CalWaivers.aspx?utm_source=Resources&utm_medium=SideBar&utm_campaign=Ազատումներ)

- Հաճախորդների իրավունքների պաշտպանության գրասենյակ (OCRA)** – Կալիֆորնիայի հաշմանդամների իրավունքների պաշտպանության կազմակերպության (DRC) մի մաս, որն անվճար օգնություն է տրամադրում տարածաշրջանային կենտրոնի ծառայություններից օգտվող մարդկանց: Հաճախորդների իրավունքների պաշտպանները (CRA-ներ) աշխատում են յուրաքանչյուր 21 տարածաշրջանային կենտրոնում՝ ապահովելու այն անձանց իրավունքների պաշտպանությունը, ովքեր ստանում են ծառայություններ: OCRA-ի ծառայությունները ներառում են իրավական տեղեկատվություն, խորհրդատվություն և ներկայացում: OCRA-ն աջակցում է տարածաշրջանային կենտրոններում սպասարկվող մարդկանց 1999 թվականից ի վեր:⁴³
- Անհատին ուղղված պլանավորում** – Գործընթաց է, որը աջակցում է անհատին սահմանել իր ապագայի նպատակները և որոշել, թե ինչ է անհրաժեշտ այդ նպատակներին հասնելու համար: Գործընթացը պետք է առաջնորդվի անհատի կողմից և արտացոլի, թե ինչն է կարևոր այդ անձի համար: Անհատին ուղղված պլանավորումը կարող է ներառել այլ մարդկանց, ինչպիսիք են ընտանիքի անդամները կամ ընկերները, եթե անհատը որոշի նրանց ներառել գործընթացում: Անհատին ուղղված պլանավորումը պետք է օգտագործվի անձի IPP-ն իրենց տարածաշրջանային կենտրոնին տեղեկացնելու համար:
- Պիլոտային նախագիծ** – Նոր ծրագրի կամ ծառայության փոքրածավալ փորձարկում է մինչև դրա լիարժեք մեկնարկը: Պիլոտային նախագիծը կարող է օգնել պարզելու, թե որն է արդյունավետ և ինչի վրա է հարկավոր կատարել բարելավումներ:
- Ծառայության գնում (POS)** – Ծառայության գնումը կատարվում է, երբ տարածաշրջանային կենտրոնը վճարում է մատակարարին՝ սպասարկվող անձին ծառայություն մատուցելու համար: POS տվյալները կարող են օգտագործվել՝ հասկանալու համար, թե սպասարկվող մարդկանց, որ խմբերն են ստանում ծառայություններ և աջակցություն:
- Տարածաշրջանային կենտրոն** – Մասնավոր, ոչ առևտրային գործակալություն է, որը պայմանագիր ունի DDS-ի հետ՝ I/DD ունեցող անձանց համար ծառայությունները և աջակցությունը համակարգելու համար: Տարածաշրջանային կենտրոնները օգնում են անհատներին և ընտանիքներին օգտվել ծառայություններից, որոնք նպաստում են անկախությանը և կյանքի որակին: Յուրաքանչյուր տարածաշրջանային

⁴³ [OCRA-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք \(https://www.disabilityrightsca.org/what-we-do/programs/office-of-clients-rights-advocacy-ocra\):](https://www.disabilityrightsca.org/what-we-do/programs/office-of-clients-rights-advocacy-ocra)

կենտրոն սպասարկում է Կալիֆորնիայի որոշակի տարածք:
Տարածաշրջանային կենտրոնի դերերն ու պարտականությունները
սահմանված են Կալիֆորնիայի սոցիալական ապահովության և
հաստատությունների օրենսգրքի 4620-4696 բաժիններում:⁴⁴

- **Ծառայության համակարգող** – Անձ է, որը պատասխանատու է անհատի IPP-ի կառավարման և մոնիթորինգի համար:
Ծառայությունների համակարգողն աշխատում է տարածաշրջանային կենտրոնում կամ գործակալությունում, որը պայմանագիր է կնքել տարածաշրջանային կենտրոնի հետ՝ ծառայությունների համակարգման ծառայություններ մատուցելու համար:
- **Ծառայությունների հասանելիության և հավասարության դրամաշնորհներ** – Ծրագիր է, որը ստեղծվել է տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայություններում անհավասարությունը նվազեցնելու և հավասարությունը բարձրացնելու համար: Այս ծրագիրը տարեկան 11 միլիոն դոլար է տրամադրում տարածաշրջանային կենտրոններին և համայնքային կազմակերպություններին՝ տարածաշրջանային կենտրոնների ծառայություններում անհավասարությունը նվազեցնելու և արդարությունը բարձրացնելու ռազմավարություններ իրականացնելու համար:⁴⁵
- **Ինքնորոշման ծրագիր (SDP)** – Տարածաշրջանային կենտրոնի ծրագիր է, որը ծառայություններ մատուցող մարդկանց և նրանց ընտանիքներին տալիս է ավելի շատ ազատություն և թույլ է տալիս նրանց ընտրել ծառայություններ և աջակցություն, որոնք կօգնեն նրանց հասնել իրենց IPP նպատակներին: SDP-ն ստեղծվել է 2013 թվականին և սկզբնապես սահմանափակվել է 2500 անհատներով՝ երեք տարվա փորձաշրջանի ընթացքում: 2021 թվականի հուլիսի 1-ից այն հասանելի է տարածաշրջանային կենտրոնի ծառայություններ ստացող բոլոր իրավասու անձանց համար:⁴⁶
- **Համակարգային, թերապևտիկ, գնահատման, ռեսուրսների և բուժման (START) ծրագիր** – Ծրագիր, որը ճգնաժամային աջակցություն է տրամադրում տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից սպասարկվող մարդկանց: START թիմերը վեց տարեկանից բարձր I/DD ունեցող մարդկանց տրամադրում են անձնակենտրոն, տրավմայի վրա հիմնված ծառայություններ և ճգնաժամային աջակցություն: START թիմերը ծառայություններ են մատուցում օրական 24 ժամ այն անձանց, ովքեր

⁴⁴ [Տարածաշրջանային կենտրոնների մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք՝ \(https://www.dds.ca.gov/rc/\):](https://www.dds.ca.gov/rc/)

⁴⁵ [Ծառայությունների հասանելիության և հավասարության դրամաշնորհների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկությունների համար, այցելեք՝ \(https://www.dds.ca.gov/rc/disparities/disparity-funds-program/\)](https://www.dds.ca.gov/rc/disparities/disparity-funds-program/)

⁴⁶ [SDP-ի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար \(https://www.dds.ca.gov/initiatives/sdp/\)](https://www.dds.ca.gov/initiatives/sdp/)

ունեն I/DD, և ապրում են իրենց ընտանեկան տանը կամ տնից դուրս միջավայրում:

- **Աշխատուժ** — տվյալ մասնագիտական ոլորտում աշխատելու պատրաստ անձանց ամբողջությունը: Գլխավոր պլանում աշխատուժը ներառում է այն մասնագետներին, ովքեր զբաղված են I/DD ունեցող անձանց աջակցող աշխատանքներով:

Շնորհակալական խոսքեր

Մենք ուզում ենք շնորհակալություն հայտնել բոլոր նրանց, ովքեր հնարավոր դարձրին MPDS-ի իրականացումը: Շատ տարբեր մարդիկ իրենց ժամանակը նվիրեցին և կիսվեցին իրենց փորձով՝ Կալիֆորնիայի զարգացման խանգարումներ ունեցող անձանց համակարգը բարելավելու և այս ծրագիրը մշակելու համար: Գլխավոր պլանը իրականացման գործում ներգրավված էին՝

- Անթիվ առաջնորդներ I/DD-ով
- I/DD ունեցող անձանց ընտանիքի անդամներ
- Համայնքի անդամներ
- Հաշմանդամություն ունեցող անձանց առողջապահության ծառայությունների աշխատակիցներ
- Հետազոտողներ և մանկավարժներ
- Այլ շահագրգիռ կողմերին: Հատուկ շնորհակալություն՝
- Կոմիտեի և աշխատանքային խմբի անդամներին, ովքեր անխոնջ աշխատել են ծրագրում առաջարկությունները մշակելու համար,
- Հանրային անդամներին, ովքեր մասնակցել և մեկնաբանություններ են տվել գլխավոր պլանի ողջ գործընթացի ընթացքում,
- Համայնքային կազմակերպություններին, որոնք մեզ օգնեցին անցկացնել ավելի քան 45 համայնքային ներգրավվածության նիստեր նահանգի տարբեր համայնքների հետ,
- Գրողներին, թարգմանիչներին և մեկնաբաններին, ովքեր հոգացին, որ մեր աշխատանքը լինի պարզ լեզվով և հասանելի լինի բազմաթիվ լեզուներով,
- Աջակից համակարգողներին, ովքեր աշխատել են ինքնապաշտպանների հետ՝ համոզվելու համար, որ նրանք ունեն այն ամենը, ինչ անհրաժեշտ է Գլխավոր պլանի գործընթացին մասնակցելու համար,
- DDS-ի, DOR-ի և CalHHS-ի անձնակազմին և խորհրդատուներին, ովքեր քրտնաջան աշխատել են կուլիսներում՝ Գլխավոր պլանի գործընթացին աջակցելու համար:

